Избрани Приказки

Том 1

Ангел Каралийчев

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Ако ти станеш куче

Под стряхата на сянка лежеше старото овчарско куче Караман. Протегнало лапите си напред и сложило глава върху тях, то дремеше, надвито от старческа немощ. Очите му излъчваха тиха жалост. Рой мухи бръмчаха над него и се мъчеха да влязат в носа му. Някога Караман ходеше подир стадото на дяда Радоя. Вардеше овцете, гонеше вълците, които зиме обикаляха кошарата, давеше зайци и яребици. Гласът му люлееше Балкана. А сега почиваше под стряхата, прозяваше се с широко отворени уста и полека гаснеше. Ако баба Райдоковица се досетеше да му хвърли корица хляб — започваше да я гложди. А когато старата жена, залисана в работа, го забравяше, то тръгваше подир децата на хармана и обираше трохите от порязаниците им.

Беше горещ летен ден. На улицата скрибучеха коли със снопи и дигаха пушилка. От презрялата харманска черница летяха черни зърна и кокошките се надваряха да ги клъвнат. На хармана играеха двете дядови Радоеви внучета: Савичката и Горан. Играеха на копчета. Изкопали бяха една малка трапчинка и хвърляха копчетата си. Който хвърли по-близо до трапчинката, той има право да духа копчетата. И ако ги издуха из трапчинката — негови са.

По стълбата от къщи слезе най-малкото им братче Петърчо. То държеше в лявата си ръка един комат хляб, а в дясната — бучка сирене. Щом го съзря Караман, който от заранта не беше хапнал нищо, стана и тръгна подире му. Петърчо се наведе, взе от земята едно камъче и го хвърли. Старото куче помисли, че е хляб, отвори уста и налапа камъчето. Петърчо изкрещя:

— Елате тука да видите Карамана как яде камъни!

Савичката и Горан оставиха играта. Като видяха как беззъбото куче гложди камъчето, рипнаха от радост. Савичката

се покатери върху хамбара, измъкна една счупена керемида и я мушна под носа на кучето:

— Дръж, Карамане, хапни си малко и от тази керемида! Кучето подуши керемидата и като разбра, че го лъжат, оскърби се и тръгна с наведена глава към стряхата. Очите на Савичката светнаха.

— Хайде да му вържем една тенекия на опашката! Искате ли?

Отиде зад плевнята и измъкна една ръждива газена тенекия. Върза я с лико за Карамановата опашка и извика:

— Уха-а-а!

Кучето мръдна и тенекето задрънколя подире му. Затича се, тенекето забуча още по-силно. Уплашен и разтревожен, Караман се втурна през хармана, влезе в градината, заобиколи плевнята и се мушна под дръвника. Притихна. Савичката и братчетата му примириха от смях.

— Какво направихте с кучето бре, проклетници! — развика се баба Радойковица и погна децата с ръжена. Трите момчета изскочиха на пътя и слязоха към реката — на къпане. Вечерта се върнаха уморени от лудории. Хапнаха и се мушнаха под чергата. Преди да заспят, Савичката рече:

— Горане, дай си ухото да ти кажа нещо.

Горан си подаде топлото ухо.

— Утре ще заведем Карамана на реката да го удавим, искаш ли?

— Искам — прошъпна сънено Горан и затвори очи. Савичката прегърна Петърча и също заспа. Щом паднаха клепките му, изведнъж усети, че нещо му расте отзад. Какво ли е туй нещо? — рече учуден малкият юнак и напипа една голяма рунтава опашка. Погледна ръката си — не е ръка, а кучешка лапа. Пипна ушите си — покрити с косми. Отиде към огледалото и се огледа: напреде му се озъби една кучешка муцуна. Опита се да викне, ала от устата му наместо вик излезе квичене. Бре, Гледа: Горан и Петърчо играят на копче. Мушна се между краката им.

— Карамане — викна Петърчо, — ти пак дойде, керемида ли искаш?

— Аз не съм Караман, не видите ли, че съм вашето братче Савичката.

Ала децата не разбраха нищо от кучия му лай.

Петърчо предложи:

— Хайде да му вържем пак вчерашната тенекия!

— Моля ти се, Петърчо, недей! — затперера Савичката и се мушна под дръвника. Тогава Горан го хвана за опашката и го изтегли навън, а Петърчо му върза тенекето. Савичката хукна и тенекето забуча подире му. Всичките деца, долномахленчета, изскочиха на пътя и се развикаха:

— Уха-ха-ха! Дръжте го!

Савичката тичаше с всичката си сила и сърцето му биеше до пукване. Когато стигна моста, не мина отвъд, ами се мушна сред върбалака — да се потули някъде. Но тенекето се заплете между клоните на една отсечена върба и Савичката се спря. Почна да тегли опашката си и жално заквича. Запъхтени, пристигнаха долномахленчетата. Едно го хвана за опашката, друго — за ушите.

— Не бой се! — викна куцият Подю. — Туй куче не може да хапе, защото няма зъби. Донесете един голям камък!

— Защо ти е камък? — запитаха другите деца.

— Ще му вържем камъка на шията и ще го хвърлим от моста в дълбокия вир — да го удавим!

— Хайде! — закрещяха децата наоколо.

— Моля ви се, не ме давете! Аз не съм куче. Аз съм момче — залая Савичката.

— Я го гледай ги — почна да лае! — разсърди се Подю и върза на шията му един тежък камък. Повлякоха Савичката към моста. Надвесиха го над дълбокия вир.

— Олеле! — изпищя той и се стресна. Отвори очите си. Гледа — над него стои баба му, а през прозореца свети месечината.

— Защо викаш насън, Савенце?

— Давят ме.

— Никой не те дави, хайде спи, бабиното, че още не е огряла квачката.

Момчето се мушна под чергата и пак заспа.

А на другия де, когато Петърчо посегна да хвърли пак едно камъче на Кармана, Савичката го удари по ръката.

---

info

Информация за текста

© Ангел Каралийчев

Сканиране: sir_Ivanhoe, август, 2007 г.
Разпознаване и последна редакция: NomaD, август, 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател", 1982

Свалено от „Моята библиотека" [http://chitanka.info/text/9104]
Последна редакция: 2008-09-06 17:40:00

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Ането

Ти знаеш ли малката бяла къщурка на речния бряг? Тя е положена на четири големи камъка. Има само едно прозорче и то гледа към равната шир на тихата река. Като запалена лула дими високият комин на къщичката. Една снежнобяла завеска потуля светлата къщна стаичка. Когато прозорчето е отворено и вятърът играе със завеската, параходите бягат надоле и пътниците думат:

— Бялата къщурка ни маха със своята кърпичка. Сбогом!

В къщичката има само една стая. В стаята — една маса и два стола. До прозореца е креватчето на Ането, а до камината — големият дървен креват на дяда Ивана. Цялата стая свети от чистота. Ако някой купувач мине и се провикне: „Смет купувам!" — горкото Ане няма да получи нито една паричка. Ането е послушно момиче. То шъта: мете къщата и малкото дворче, мие паниците, подклажда огъня и шие копчета на дядовото Иваново палто. А когато през пролетта му закърпи самия лакът, дядо Иван каза:

— Чедо, ти кърпиш чудесно. Като беше ново палтото ми, изглеждаше по-грозно.

Горкият дядо Иван! Той се труди в градината. Цял ден копае, присажда и полива краставиците, чушките и зелките. Ходи със запретнати крачоли. Гази студената вода в лехите. Затуй вечерно време си грее краката на огъня, кашля тежко и пие горещ липов чай. Ането вари най-сладкия чай на земята. Когато шъта — то си препасва чиста бяла престилка. На престилката има едно кученце — шито със син конец. То си стои там послушно и мирно. Нито лае, нито яде, нито пие, само се кокори.

В понеделник Ането си изпра престилката и я простря да съхне на двора. Дядо Иван е обтегнал едно въже за дрехи — от

близкото ябълково дърво до стряхата на къщата. На туй въже увисна престилката. В шумака на ябълковото дърво едно врабче си беше свило гнездо. В перушината се топлеха малките му рожби. Щом започна да съхне престилката — врабчето кацна върху въжето и почна с кученцето такъв разговор:

— Как си бе, кученце? — попита то.

— Добре съм, врабченце. Сега съм добре. Снощи Ането ми накапа главата с гореща бобена чорба. Опари ми главата. Цяла нощ съм скимтяло. А ти как си?

— Каня се да бягам.

— Защо?

— Защото котаракът на кръчмарина Радул катаден иде, разхожда се под ябълката и все към гнездото ми гледа. Щом пораснат на моите врабчета крилцата и на крилцата им перцата — ще отлетим вдън гората, където няма котараци. Не зная само има ли в гората комини — да се подслоним през зимата и да се затоплим, когато задуха виелицата и снегът засипе целия свят.

— И аз не зная — рече замислено кученцето. — Никога не съм било в гората. Щом Ането тръгне нататък — аз ще вървя напреде й. Тя без мене никъде не ходи. Кой ще я варди, ако не съм аз?

В туй време под престилката мина патето. Навирило опашка нагоре, то се клатеше, щапукаше с големите си жълти лопатки и мърмореше:

— Когато ми пораснат шиповете на краката, ще го бодна с най-острия шип.

— Кого? — попита врабчето отгоре.

— Радуловия котарак. Нощес влязъл през отворения прозорец, прескочил креватчето на Ането и се намърдал да спи до главата на дяда Ивана. Дядо Иван много обича да му преде котарак, когато спи. Докато котаракът се изтягаше в мекото легло, аз зъзнех под къщурката. Моето тегло трябва да бъде описано от някой велик писател. Има да подсмърчат очилатите баби, когато прочетат как страда юначното пате с двете лопати! Абе не сте ли виждали наблизо нещичко за хапване?

— Тая сутрин видях нещичко край гората! — рече врабчето.

— Какво беше? — дигна глава патето.

— Една мечка.

— Тъкмо ще ми стигне за закуска. Отивам да я клъвна! — зарадва се патето и потегли към гората. — Кажи на кака, че отивам на лов за мечки! — поръча то на кученцето.

— Ще обадя — отвърна кученцето от престилката и си размаха опашката. То обичаше много юнаците.

Патето мина през градината, прескочи вадичката, по която шуртеше мътна вода, провря се под оградата и излезе на поляната. Далеко се чернееше тъмната гора. По осилите на класовете блещукаха чудни капки. Слънцето се дигаше над равнината. Някъде се обаждаха скрити звънци. Патето тепаше с двете си лопати направо през храната. Изведнъж от невиделица изхвръкна голям изплашен пъдпъдък и зашумя с тежките си криле. Патето се стресна и от страх си навря главата под една захвърлена кора от печена тиква. Стоя там цял час, без да мръдне. По едно време покрай нивата мина малка каручка с две колелета, теглена от едно проскубано магаре, без опашка. В каручката дремеше дрипав циганин. Главата му се люшкаше като звънец. Зад гърба му стоеше, изправена на задните си крака, една бяла маймунка, хванала с предните си лапи кръжилото на коша. Тя въртеше очите си и гледаше какво има наоколо.

Щом съзря патето в нивата, маймунката нададе тревожен вик. Задрямалият циганин дръпна юздите на магарето.

— Стой! Тука има спирка.

Магарето спря. Циганинът си потърка очите, прозя се продължително, почеса се по врата, озърна се и видя патето. Бърже измъкна от окърпената торба една мрежа, с която ловеше риба по реките и охранени юрдечки покрай селата. Скочи от каручката.

— Ей такава рибка не съм ял — рече на себе си каруцаринът и се упъти към патето. Надипли мрежата, захапа ръба и се нагласи да я метне.

Но патето не беше вчерашно. То разбра какво иска да стори с него циганинът, отвори си човката, взе да грачи, разпери криле и се вдигна, преди да го похлупи страшната мрежа. Полетя надолеко към брега, мина над ябълката, над крушата, над дядовата Иванова глава и тупна в реката.

— Чакай най-напред да си пийна малко водица, защото ще ми се пукне сърцето! После ще ти разказвам кой ме гони — рече запъхтяното пате на една изплашена жаба и си потопи цялата глава в хладната вода. Навири краката си нагоре.

А в туй време циганинът разпрегна каручката си под ореха накрай селото и натири магарето в бодилите. Магарето навлезе, отъркаля се в трънливия буренак, както се търкалят децата върху мекия дюшек, и ревна:

— Все едно, че съм в рая!

Къдрьо, тъй се казваше циганинът, откачи торбичката, метна я през рамо, дръпна бялата маймунка и закрачи покрай плетищата към селското училище. Децата го посрещнаха с викове и радост. Като спря, циганинът тропна с крак и накара маймунката да се покатери върху една висока върлина. Сетне извади от торбата една дървена сабя, една малка липова гъдулка и едно сито без дъно. Подаде сабята:

— Хайде, Пенке! Почвай, Пенке! Покажи на господарите как се бият абисинците!

Маймунката размаха сабята и децата писнаха:

— Олеле, бягайте!

Подаде гъдулката и лъка.

— Сега пък, Пенке, ще покажеш на господарите как свири твоята гъдулка.

Маймунката раздвижи лъка. Тънките жички звънтаха като пчели. Децата се наловиха и започнаха да тропат.

— Хайде хопа! Тъй се тропа!

След като свърши песента, Къдрьо пое гъдулката и подаде на маймунката продъненото сито.

— Дръж ситото да покажеш на господарите как сее брашно стринка Минка.

Маймунката като млада невяста замята сръчно ситото. Врявата порасна. Едно момче подскокна и се опита да хване Пенка за опашката, но тя го видя навреме и го тупна с лапичката си по главата. Главният учител даде на циганина пет лева. Къдрьо прибра парите и поведе маймунката навън. Децата се втурнаха след него. В тоя миг удари училищната камбана. Малкият народ се обърна назад, сякаш беше духнат от вятъра, и хукна към учебните стаи. Къдрьо кривна към чешмата. Изяде хляба, напи се със студена вода и потърси с очи дебела сянка. Намести се до каручката, под стария орех. Легна по гръб, протегна си краката, покри си очите с шапката и захърка. Изтърва връвчицата, с която беше вързал маймунката. Като разбра, че е свободна, бялата пленница тихо измъкна от торбата сабята и се покатери на кривия градински плет. Скочи в градината върху една тиква и се озърна. Няма нищо за ядене. Само царевици и пъпчиви тикви. Надникна отсреща и видя тъкмо пред къщи едно дърво крушево с увиснали надолу, жълти като кехлибар кратунци. Под дървото грухтеше свиня, ядеше падналия плод и ровеше с муцуната си земята, за да провери дали някоя круша не се е скрила като попово прасе в пръстта.

— Добър ден, госпожо! — провикна се маймунката. — Твоя ли е тази круша?

— Всички круши в селото са мои — важно отвърна свинята.

— Ще ми позволиш ли да изям две-три круши? Много съм гладна.

— Може — отвърна свинята — само при едно условие: ще се покачиш горе на дървото и гнилите круши ще пущаш на мене.

Не щеш ли през отворената къщна врата изскочи кучето Караман, налапало един гумен цървул.

Маймунката му препречи пътя и вдигна дървената сабя.

— Стой, крадецо! Откъде задигна този цървул?

— Купих го — излъга кучето.

— Лъжеш! — тропна с крак бялата маймунка. — Скоро да го върнеш на мястото му!

— Не мога — отвърна Караман. — Такъв ми е кучешкият навик: каквото откраднa — изядам го! Много обичам гумени

червули. Ям ги като баница.

— Чуй най-напред да ти разкажа защо съм дошла от Африка и защо съм станала прислужница на циганина Къдрьо, че тогава прави, каквото щеш.

— Думай — нетърпеливо изръмжа Караман, — думай, че бързам!

— Моята родина се намира далеко, отвъд морето. Казва се Африка. Там има вековни гори. Там расте хлебното дърво боабаб, което има такъв дебел дънер, че девет души не могат да го обхванат заедно, като си разтворят и двете ръце. Там пълзи страшната змия боа. Ако пожелае, тя може да отвори устата си и да налапа уважаемата госпожа, която грухти под крушата.

— Посмали, Манго! — поклати с недоверие глава кучето.

— Ти си едно неуко куче. Всичките деца в училище учат за боата и знаят, че казвам истината. Слушай сега моята история! Под един боабаб имаше островърха негърска тръстикова колиба. В колибата живееха двама негри. Мъж и жена. Те си имаха едно негърче на име Реджи. С къдрава коса, с големи очи, а кожата му черна като катран. Веднъж родителите на негърчето тръгнаха с чували за кокосови орехи. Аз седях скрита в клонете на боабаба. Когато заминаха — влязох в колибата през комина и заварих в люлката малкия Реджи — лежи си мирно в люлката и бели един банан. Грабнах сладкия плод от ръцете му и започнах да го ям. Реджи се разсърди и ми се закани:

— Когато порасна, ще те хвана и ще ти отрежа опашката!

Аз му ударих една плесница и той заплака. Излязох навън, защото не мога да търпя детски плач.

На другия ден пак издебнах Реджовите родители и се вмъкнах в колибата. Този път негърчето ядеше портокал. Отнех го от ръцете му и го излапах.

— Ще ти отрежа опашката! — викна сърдито негърчето. Лепнах му две плесници и си излязох. Когато влязох на третия ден в колибата, намерих я празна. Малкото негърче го нямаше. На земята видях една търкулната кратунка с дупка — колкото да си провра ръката. Бутнах я. Нещо затрака вътре. Мушнах си ръката и напипах лешници. Много обичам лешниците. Награбих,

колкото мога, и си дръпнах ръката, ала тя се беше надула от лешниците и не можеше да излезе навън. Стисках лешниците и дърпах, стисках и дърпах, докато влезе бащата на Реджи и ме хвана. Върза ме с една връв за шията. Подаде на малкото негърче някаква ръждива ножица и то ми отряза опашката наполовина. Моят крадлив навик и моята лакомия ме погубиха. Негърът ме отнесе на най-близкото пристанище: продаде ме на един моряк. За мене черният получи една празна кутия от сардели. Корабът вдигна котва и тръгнахме на път. Пътувахме с параход два месеца. Аз се катерих по мачтите и гледах света. Минахме през Индийския океан, през Червеното море, през Суецкия канал, покрай Цариград. Една сутрин слънцето ни завари в българския град Несебър. Там моят стопанин-моряк ме продаде на Къдря за една кошница грозде. И ето ме сега ходя немила-недрага по селата да разсмивам бабичките и децата. Като си спомня за Африка — сърцето ми се топи от мъка. Най ми е мъчно за опашката. Но аз съм пак хубава маймунка! Нали?

Караман се замисли. Дойде му наум как през пролетта баба Танаска му отряза ушите с ножицата. Много болеше.

— Ами ако сега ми отреже и опашката — уплашено заквича той, — с какво ще пъдя мухите?

Бързо се обърна назад и отнесе в къщи гумения цървул.

Бялата маймунка се засмя, метна се чевръсто на крушата, захапа един червен кратунец и почна да пуща на свинята гнилите кратунци.

Превали пладне. Ането отвори прозореца. Разтреби стаята, нареди двете легла. Очисти боба и го сипа в гърнето. Намести го да ври под камината. По едно време на вратата похлопа баба Танаска.

— Ане — провикна се тя, — тука ли си, къщовничке?

— Тук съм, бабо Танаске, тука съм! Че заповядай де!

— Няма да влизам, защото бързам. Ще ти се моля, момиченце, да ми изнесеш върху една керемида два-три въглена — да си наклам огъня. Хайде, кротушке! Пустите наши въглени, дето ги бях нощес заровила — до един угаснали!

— Ей сега, бабичко — каза Ането и грабна от двора една счупена керемида. Влезе в къщи, наведе се под камината и нарина цяла паница въглени за баба Танаска. Като тръгна навън — един въглен се отрони и падна на дървения под. Ането бързаше много и не видя въглена.

Баба Танаска пое керемидата с набръчканата си ръка.

— Дай, чедо, че бързам. Да си ми жива, гълъбичке! Станала съм отзарана, кога пропяха втори петли, а още не съм сколасала! Потърсих огън — няма. Щом се съмне — рекох си, — ще ида да набера при воденицата малко киселец и ще сваря на дяда Танаса чорбица от киселец. Отидох аз при воденицата, напълних си полата и гледам Канджата, воденичарина — кърпи мрежата си. Чумката да го тръшне! Седнах при него да си похортуваме. Туй беше, онуй беше — додето се наприказваме — слънцето отишло към пладне. Скочих да си ходя. Минавам край градината на Тумбалачката. Тръгнала да дири едно загубено пиленце. Че започнахме и с нея да си хортуваме. Тя била пълна с новини. Додето си изкажем всичко — сянката ми се изгуби под краката. Спуснах се към къщи. Минавам край училището. Гледам: натрупал се един свят. Чакай — думам си — да видя какво ли пък правят тези хора. Отде се пръкна оня проклет циганин с маймунката! Два часа съм вървяла подире му. Ей го вече почна да мръква. Още не съм сложила киселица. Не ме задържай, душичке, много бързам!

И баба Танаска понесе въглените към къщи.

Ането се засмя. Двете му устни се разтвориха като листенца на цвете. Обърна се назад. През отворената врата излизаше гъст дим. Тревожно влезе малкото момиче, завтече се и що да види: падналият въглен запалил пода и дъските се подхванали. Изгоряла една дупка, колкото да си провре юмручето. Ането пребледня уплашено. Грабна една чаша, напълни я и плисна вода върху запаления под. Огънят угасна, ала дупката остана.

— Ами сега? Като се върне дядо, какво ще стане с мене? Мамичко, какво направих? Запалих хубавата дядова къщичка! Какво ще отговарям на дяда и как ще се оправдавам? Ами ако дигне ръка да ме набие? Не! По-добре да избягам от къщи!

И като си наложи сламената шапка с червената панделка, изплашеното момиче излезе на двора. Смъкна от въжето престилката си и я препаса. Бързо прескочи плета. Нагази в дълбоката храна. Удари право към гората. Класовете стигнаха до очите й. Само сламената шапка се виждаше и червената панделка се ветрееше над жълтата нива. Задъхано и зачервено, Ането стигна до гората. Страните му пламтяха. Пристъпи боязливо под дърветата. Посрещнаха го тъмни вечерни сенки. Влажният въздух разхлади челото му. Дълго вървя покрай дънерите, покрити със златист мъх. Прегази едно поточе, което чудно чуруликаше. Над бистрата бърза вода трепкаха сини пеперудки. Къпеха се малки птички. Прекоси една полянка, цялата посипана с дребни бели гъби, като дъждобрани на буболечки. Покачи се на една височинка и погледна наоколо. Нищо не се виждаше. Само зеленото море на гората се шири — додето стигат очите. Върхарите на дърветата се леко полюшваха, разклатени от вечерния вятър. Слънцето бързаше да си легне в зелената шума. Птиците летяха над гората с почернели криле и търсеха гнездата си. Далеко някъде към небето се виеше спокоен стълб дим, излязъл от недрата на гората. Ането се упъти към този дим и вървя, докато стана тъмно, ала не стигна огъня. Сбърка пътя. Появиха се две сълзи под малките черни стрехички. Уморено като птиче с прималнели крилца, девойчето тупна на земята и сложи главата си до напуканата кора на едно дърво. Тогава се обади кученцето от престилката.

— Како, сложи под главата си малко сух мъх — да ти е меко — и легни да спиш, а пък аз ще те пазя от мечките през нощта.

Ането не го чу, защото не разбираше езика на кучетата, шити с конец. Въздъхна и се замисли. Най-напред си спомни за дяда Ивана. Той се е прибрал вече в къщи, капнал от труд. Отваря вратата и вика:

— Ане, къде си, Аненце?

Няма кой да му полее, за да си измие ръцете.

Няма кой да му сипе топла чорбица от гърнето. Няма кой да му постеле леглото. Няма кой да му каже лека нощ. Милият дядо Иван! Ами тя как ще прекара нощта в тази страшна гора? Ако се появи мечката и започне да ръмжи — накъде ще бяга? В коя дупка ще се крие? Тревога изпълни мъничкото сърце на самотното девойче.

— Не трябваше да бягам от къщи. Ах, каква глупост сторих! Дядо Иван е много добър човек. Нямаше да дигне ръка и да ме удари. Той щеше да ми прости.

Нещо запращя в мрачината. Ането скочи, впи очи, ала не видя нищо. Още повече се изплаши. Озърна се безпомощно наоколо. Тогава една спасителна мисъл светна в главичката му. Подскочи нагоре, хвана се за един клон и завчас се покатери на дървото. Сгуши се между клоните. Притихна. Месечината се роди от мрака и тръгна към Ането. Нейната светлина донесе спокойствие и сън. Малката гостенка на гората опря главата си между два клона и заспа дълбоко.

А будното кученце, шито върху престилката, си рече:

— Срамота е такъв юнак като мене да се бои от някаква горска мечка. Мечка страх, мен — не страх!

И скочи на земята. До полунощ се разхожда като страж и пази заспалата си кака. Когато падна росата, то си накваси крачетата и зъбите му започнаха да тракат от хлад. Потърси някъде сушинка и се мушна под най-близкия храст. Там в една затоплена дупка спяха три зайчета. Кученцето се навря между тях. Затвори си очите и почна да мърка.

Ането спа до късно в клоните. Разбудиха го гласовете на птичките. Те бяха проглушили гората от песни и се къпеха в мокрия листак. Шумовете от деня порастоха. Девойчето видя, че престилката му е паднала доле, ала не разбра защо е паднала. Слезе внимателно, протегна ръцете си, оправи шапката си, прибра си престилката и тръгна да търси нещо за хапване. Най-напред стигна до едно малко изворче. Хубаво си наплиска лицето със студена вода, дигна престилката и се избърса.

Тъкмо в туй време нещо затрополи зад гърба й. Девойчето се обърна и видя, че наблизо минава път, а по него се търкаля

двуколка с впрегнато магаре.

— Хей, чичо — извика Ането на коларина, който подканяше с една дълга тояга магарето да върви, — чакай! Моля ти се чичо, не ме оставяй!

— Какво искаш? — обърна се каруцаринът.

— Позволи ми да се покача на твоята кола!

— Къде искаш да идеш?

— В нашето село Брегаре. Там нали има една малка бяла къщурка, положена върху четири камъка. Тя е нашата къщурка. Като стигнем, ще спреш каручката да сляза. Аз съм внучката на дяда Ивана.

— Аз тъкмо в Брегаре отивам. Ще спра пред бялата къщурка, защо да не спра. Хайде, качвай се! Познавам аз твоя дядо Иван, как да не го познавам?

И като протегна черните си космати ръце, коларинът (той беше циганинът Къдрьо) пое Ането и го спусна в коша, където се беше наместила бялата маймунка от Африка и чупеше със зъби една шикалка.

Щом видя Ането, маймунката скочи, закрещя недоволна, захвана да се криви и да дращи кученцето върху престилката.

— Слушай — изръмжа кученцето, — да стоиш мирно и да не закачаш кака, защото ще ти изям ухото!

— Я пък туй какво е зъбато! — рече маймунката и като се дръпна назад, пак загриза шикалката. Магарето лениво теглеше двуколката. Стигнаха под сянката на една дива круша, от която бяха накапали меки узрели плодове. Магарето спря. Ането чевръсто скочи и събра една пола круши. Пак се покачи горе. Циганинът, без да се обърне, протегна ръка назад, сграбчи пет-шест круши и ги захапа. И като ги изяде, напечен от слънцето, клюмна кадравата си глава и задряма. Ането извади от джоба на престилката кърпичката си, избърса една круша и я подаде на маймунката. След това избърса друга круша — за себе си.

Цял ден магарето тегли каручката през гората. Надвечер циганинът се пробуди и поиска още круши.

— Близо ли е нашето село? — попита Ането.

— Какво село? — прозя се Къдрьо.

— Брегаре.

— Не съм чувал такова име. Ти да не сънуваш! Нали си мой момиче. Тъй ще знаеш отсега нататък: ти си момиче на Къдря, циганина. Как се казваш?

— Анка — проговори тихо момичето и сълзите му рукнаха.

— Няма да плачеш, защото ще те смъкна от моя файтон и ще те оставя в гората да те изядат мечките. И сълзи няма да рониш. Знаеш ли да пееш? Отсега нататък ти ще пееш, маймунката ще играе, а пък аз ще ловя риба. Тъй ще си изкарваме хляба. Ти при мене няма да умреш от глад, защото си мой момиче. Като писано яйце ще те гледам. Само запомни добре — никому няма да обаждаш, че си внучка на дяда Ивана. Ако кажеш, ще те хвърля в най-дълбокия кладенец!

Нощта ги завари на полето. Далеко трепнаха светлините на едно непознато село. Магарето се завтече надолу към селото. Избухна кучешки лай. Къдрьо спря каручката пред една кръчма, разпрегна магарето, влезе в кръчмата и си поръча ракия. Ането се захлупи на очите си и захълца. Маймунката се наведе, започна да милва новата си другарка и за да я утеши — час по час пъхаше в ръката й нахапаната шикалка.

Когато дядо Иван се върна от работа късно вечерта, огънят под камината беше загаснал, а гърнето — студено.

— Ах, Ане, Ане, къде си отишло посред нощ? — рече дядо Иван и почна да пипа по стената. Намери ключа. Запали електрическата крушка. Щом светна, старецът съзря черната дупка на изгорелите дъски и се хвана за главата. Наведе се през отворения прозорец и викна:

— Ане, по-скоро да си дойдеш!

Никой не му отвърна от мрака. Тревога изпълни старата му душа. „Затуй ми игра цял ден лявото око“ — помисли си той, наложи шапката си и пое в тъмнината да търси загубеното момиче. Най-напред похлопа на един опушен прозорец. Подаде се рошавата глава на баба Танаска. Дядо Иван зина да я попита не е ли виждала мъничкото Ане, но тя започна да меле като воденица. Къде била през деня, какво видяла и чула, какво сготвила за дяда Танаса и как той, непрокопсаникът, вдигнал

паницата да излее недоврялата чорба на главата ѝ. Чумата да го тръшне! Дядо Иван махна безнадеждно с ръка и тръгна. Кръстоса пустите улици на Брегаре. Спусна се към чешмата, откъдето Ането носеше вода със стоманата. Там не завари никого. Шумяха само двата големи чучура. Зави към воденицата. Погледна вътре. Ръждивото газениче едва мигаше — сложено върху един чувал. Камъните се въртяха, кречеталото пущаше зърна през улейчето и сякаш думаше:

— Тука беше! Тука беше!

Старецът въздъхна дълбоко и излезе на къра. Провикна се, колкото може:

— Ане, къде си, чедо!

Гласът му се понесе над притихналата равнина. Гората го пое и върна назад. Трепнаха заспалите птици в гнездата и разпериха криле над рожбите си.

Цяла нощ ходи горкият дядо Иван да търси внучката си, където му видят очите. Гласът му пресипна от викане, краката му претръпнаха, сърцето му съхнеше от мъка. Когато пропяха първи петли — над гората изгря месечината. Нощният скитник дигна нагоре очи и попита жълтото небесно око:

— Като стоиш толкова високо и гледаш далеко, не съзря ли някъде моята внучка Ането?

Месечината му зашепна тъй:

— Аз съм майка на сто хиляди звезди и цяла нощ гледам да не падне някоя в реката. Не съм виждала внучката ти. Аз си гледам моите деца, които трепкат на небето.

Но дядо Иван не долови нейния шепот. Над черните класове се понесе една мъничка светулка. Тя трепна като надежда пред очите на дяда Ивана.

— Мъничко, крилатичко — затрепера старешкият глас, — помогни ми да намеря моята внучка Ането! Тя се загуби в нощния мрак.

— Ей сега, дядо, ще я намеря и ще ѝ посветя с фенерчето си, докато се върне при тебе — писна с малкото си гласче светулката и се упъти към гората.

— Благодаря ти, мъничка светлинке! — прошепнаха дядовите Иванови устни, но додето светлинката прехвърли нивите, един бухал размаха крилете си над нея и духна лампичката.

Пропяха втори петли. Обадиха се трети. Тръгнаха жътварите към нивите. Дядо Иван се прибра в пустата къщурка, седна на кревата и клюмна.

На другия ден обходи всичките околни села, пита и разпитва де когото срещне за Ането, ала никой не беше го видял. Сякаш потъна в земята хубавото момиче. Капнал от тъга и умора, дядо Иван влезе вечерта в Радуловата кръчма, сне си шапката и седна. Челото му беше напукано от дълбоки бръчки, а очите — мокри. Поръча си вино.

Радул донесе виното и рече:

— Какво ще правиш сега, дядо Иване, като ти го няма внучето!

— Знам ли аз? Ще тръгна по света да го търся. Само че нямам пукната пара в кесията си. Да беше ми дал малко пари назаем, Радуле!

— Ти пари от мене няма да получиш, ами я ми продай къщурката си. Тя занапред не ще ти трябва. Защо ти е вече тази дървена колиба, когато го няма внучето ти? Хем ще се отървеш от смешната си колиба, дето е кацнала като гарга на четири крака, хем ще получиш добри пари. С тях ще обходиш света, докато намериш Ането.

— Да ти я продам — съгласи се дядо Иван. Той беше готов да му извадят окото, стига да намери внучката си.

— По-напред искам да я разгледам хубаво отвътре — здрава ли е — рече Радул. — Хайде да идем двамата да я разгледаме!

Дигнаха се Радул кръчмаринът и дядо Иван. Тръгнаха към високия бряг, където се белееше къщурката. Най-напред Радул опита вратата заключва ли се добре, сетне отвори прозореца и много се зарадва, като видя, че той е много тесен и човек не може да се провре през него. След туй се наведе, коленичи и навря главата си под кревата. Там намери вехтите обувки на Ането и една пукната шарена стомничка.

— Всичко е добре — каза Радул, — само едно не ми харесва.

— Кое? — неспокойно попита дядо Иван.

— Тая дупка насред пода. Ще намалим, дядо Иване, от цената. Защо ми е на мене пробита къща?

Заспалото пате под къщата в едно гнездо се стресна, скочи и се ослуша.

— Както кажеш, Радуле, както ти решиш, брате, тъй ще бъде — покорно се съгласи дядо Иван. — Само искам едно нещо да те попитам.

— Казвай!

— Защо ти е моята сиромашка колиба? Какво ще я правиш? Ти си имаш къща като царски дворец.

— Трябва ми тя — отвърна Радул. — Всяка нощ в моята кръчма се напиват двама-трима души и не искат да си платят виното. Аз ще ги заключвам тука и ще ги държа заключени, додето им дойде умът в главите и си платят. Аз туй вино не го греба с кофа от реката! Разбра ли сега защо ти купувам къщата?

Като чу думите на кръчмарина, патето поклати многозначително глава:

— Аха, такава ли била работата!

А къщурката въздъхна:

— Майчице, отсега нататък аз ще бъда превърната на затвор за пияни хора! По-добре вчера да бях изгоряла! По-добре да бях се превърнала на прах и да ме разнесат ветровете над реката! Не ща пияни хора! Искам дяда Ивана и чистото Аненце! Аз съм ги пазила толкова години от снежни виелици, от ветрове и дъждове. Такава ли съдба заслужих, Боженце!

Дядо Иван и кръчмаринът излязоха. Те забравиха да затворят вратата. Не завъртяха електрическия ключ и не угасиха крушката. Патето си подаде главата през изгорялата дупка и захвана да се озърта.

— Какво ще правим сега? — попита къщурката. — Още утре Радул ще пристигне с един нож. Ще те заколи, щете свари в тенджерата си и ще те продаде на пияните си гости. Ох, какво ли не правят хората за пари!

— Остави ме да си помисля — отвърна патето и си дръпна назад главата.

Измъкна се изпод къщата, тръгна по двора, два часа време се разхожда и напряга патешкия си ум. Най-сетне взе едно решение и пак си подаде главата през дупката.

— Къщурке — извика то, — реших!

— Какво реши?

— Реших да бягаме.

— Лесно ти е на тебе да бягаш. Нали имаш две лопати, с тях можеш да преплуваш реката, ами аз, клетата, какво ще правя, като съм закована на едно място?

— Не се кахъри, и тебе ще взема.

— Как ще ме вземеш, смешно пате?

— Ей тъй — разсърди се патето и като размърда крилете си, напрегна се цяло, изпъшка и вдигна нагоре къщурката.

То беше страшно пате.

— Стой — изплаши се дървената дядова Иванова стряха, — не ме люшкай, защото ще ми падне коминът!

— Не бой се — отвори човка патето, — върху моите криле ти все едно, че си на пружина. Ей сегичка ще слезем доле на реката. Най-трудно е, додето нагазя водата. Сетне, като почна да греба с лопатите си, работата е лесна.

И патето помъкна къщурката. Електрическата жица се откъсна и лампата угасна, в мрачината останаха да се белеят само четирите камъка, върху които беше кацнало туй малко крайбрежно човешко гнездо.

Изведнъж от клоните на ябълката записка пробуденото врабче.

— Хей, къде отивате? А мене на кого оставяте? Вземете ме, моля ви се! Зимъс, когато задуха виелицата и клоните на ябълката запращят, къде ще намерим с моите дечица по-топъл комин, за да си сгреем помръзналите крачета?

— Тръгвай с нас — обади се отдоле патето, — вземи и врабчетата си, пренеси и малко перушинка! Ние ще почакаме.

Старото врабче пренесе набърже своите пилета върху покрива на къщурката и ги намести в капчука временно. Постла

им перушинка под краката. Най-сетне и то само кацна запъхтяно и почна да командва патето:

— Карай сега надясно! Още надясно, защото напреде ни има едно дърво! Хайде сега върви направо по пътеката! Полека слизай, защото коминът се люлее и ще падне! Слизай, слизай!

— Стигнахме ли? — обади се отдоле патето.

— Не сме още, ала наближаваме. Не чуваш ли плясъка на вълните и вечерния разговор на жабите?

— Мамо, къде отиваме? — записукаха мъничките пилета от капчука.

— Отиваме, деца, към оня свят, където просото никне в гнездата и мушиците сами влизат в човките. Хайде сега, затворете си очите и спете! Лека нощ!

Кьщурката полека се местеше към реката. По едно време патето затъна в мокрия крайбрежен пясък, пое дъх и навлезе във водата. Започна чевръсто да гребе с лопатките си. Малката дядова Иванова кьщурка плувна спокойно към средата на голямата река.

В същото време дядо Иван излезе от Радуловата кръчма. Скри в джоба си книжните пари, които му бе начел Радул, и рече:

— Отиде хубавата кьщица! Всичко загубих.

И като вдигна ръка, взе да си бърше сълзите.

Циганинът излезе от кръчмата пиян, след полунощ. Търкулна се в коша, промърмори нещо и захърка. Маймунката намести главата си в полата на Ането и заспа на топло. Ането задряма на разсъмване, когато небето стана румено.

Слънцето беше отишло високо. Кьдрьо стана, протегна ръце, отърси сламките от косата си и се заклати към съседния кладенец. Устните му бяха изгорели от ракията. Извади една кофа вода, наклони я и разля половината върху краката си. След туй навря главата си в кофата и засмука жадно като бивол. В селото беше тихо и пусто. По дворовете щькаха стари баби и невръстни деца. Свинчета, чиито опашки бяха завъртени като кравайчета, ровеха със зурли край плетищата, сякаш дireха

имане. Кърдьо разбуди Ането, подаде й синджира на маймунката и рече:

— Дръж този маймун и ме чакай!

И като протегна ръка, черният човек откачи малката торбичка с мрежата, метна я през рамо и слезе на риболов покрай калната селска вада, в която се въдеха жаби, патета и юрдечки, само риба нямаше.

Ането дълго си плиска зачервените очи със студена вода. Огледа се в дъното на кладенеца и си прибра косата. Изпра си напрашената престилка. Кученцето много се зарадва, като разбра, че върху главата му този път няма да мине горещо желязо.

Подир половин час Кърдьо се върна с подута торба. Вътре наместо риба се мъдреше една тежка юрдечка.

— Качвай се! — извика циганинът на Ането и набърже впрегна магарето. Каручката мина покрай плетищата, под сенките на орехите, провали се в една долчина и запълзя нагоре като костенурка. Като излязоха от село, Кърдьо отби каручката от пътя, потули я в един храсталак и бърже накладе огън. От голямата мешинена торба извади железен триножник и тенджера. Напълни с вода тенджерата и я подкладе. Натъкми юрдечката и я натъпка в тенджерата да ври. Седна на тревата, изкара от пояса си една пръстена лулица и запуши.

— Сега ще изпееш на твой баща един хубав песен, а пък Пенка ще поиграе.

— Каква песен? — попита плахо Ането.

— За Стара планина има един песен „Блазе на Стара планина!“ — как да не я знаеш.

И Кърдьо запя песента, ала на Ането се стори, че ръмжи старо куче.

— Тази песен ми е позната — проговори девойчето, когато певецът спря.

— Откъде я знаеш?

— Лани у дома дойдоха мечкари. Доведоха една голяма мечка. И като заудряха дайретата, викнаха, та запяха тази

песен. Мечката зарева и се изправи на задните си крака. Ах, че страшно беше!

— Хайде, кажи песента! — подкани я циганинът. Ането запя с треперлив глас:

Блазе на Стара планина и на хайдушката равнина — зиме и лете все пълна! Зиме е пълна с овчари, овчари, още дървари, лете е пълна с хайдути, хайдути — отбор юнаци…

— Хайде, Пенке, играй, Пенке! — дръпна синджира циганинът.

Бялата маймунка скочи и почна да се криви. Ането запляска с ръце. Магарето наостри уши.

Когато юрдечката увря, циганинът извади от голямата торба половин хляб, корав като камък, и дървените захлупци. Отвори захлупците, поръси със сол птицата, разкъса я като звяр и започна лакомо да лапа. От лакомия се изпоти. Яде, яде и хвърли едната кълка на магарето. Магарето я подуши й поклати глава:

— Не ща. Аз съм вегетарианец!

Като се нахрани до насита, Къдрьо отряза една тънка порязаничка и я подаде на Ането:

— Дръж!

След туй й поднесе едното крило и викна:

— Лапай!

Ането пое крилото, започна да яде, но първият залък заседна на гърлото й: тя знаеше, че юрдечката е крадена. Подир пладне каручката с плетения кош отново се търкулна по прашния път надолу към равнината. Ането стана право, хвана се за коша и погледна. Чуден край се разкри пред очите й. Всичко е покрито със златна черга. Нивите са вече превили клас. Посред нивите се вие като чер дъждовник някакъв мъничък влак, отива в далечината. От комина му излиза бял пушек на кълба. Някъде светна бял ръченик. Първите жетвари режат високата храна със сърпове. Птиче ли чурулика, или мъничко дете плаче в люлката под крушата? Каручката мина покрай тъмнозелени зеленчукови градини, сред които се въртяха огромните колела на долапите. На една полянка, под върбите,

бяха насядали цяла дружина момичета. Те вадеха от кошниците червени като великденски яйца домати, нареждаха ги в щайги и пееха.

— Майчице, защо не ми е весело като на тези момичета! — въздъхна Ането.

Каручката затрополи по стар гърбав каменен мост и се наклони по тесните криви улици на един градец със снежнобели къщи и хубави градинки пред къщите. Огнени цветове трепереха в градините. Магарето спря на градския площад пред островърхата кула на часовника. Най-горе на върха звънеше метален ветропоказател. Наоколо се редяха ниски дюкяни: хлебопекарница, месарница, бозаджийница, млекарница и кафене. Къдрьо дълго си въртя очите насам-нататък като котарак. Търсеше нещо. Най-сетне съзря на завоя едно потънало в земята дюкянче с немито от сто години прозорче. Пред дюкянчето висяха хубави гумени цървули. Погледна босите си напукани крака и слезе. Смъкна Ането и маймунката. Изправи високата върлина, подаде сабята на маймунката и забумка дайрето.

— Хайде, Пенке, покажи на господарите как се бият абисинците!

Щом чуха дайрето и гласа на циганина, от дюкяните наизскачаха господарите и слугите. Заобиколиха веселата маймунка.

— Пей! — обърна се Къдрьо към Ането и подаде дайрето. — А като свършиш песента, покани господарите да пуснат нещичко в дайрето за бедните скитници, които ходят немили-недраги по света!

И се загуби.

Ането запя с кръшното си гласче песента на мечкарите. Тя пееше тъй хубаво, че нейните слушатели се прехласнаха. Бялата маймунка подскачаше като балеринка. Ненадейно тя се метна към близкия телеграфен стълб, изкачи се най-горе, зави опашката си около една бяла чашка и увисна надолу с главата. Пристигнаха орляк деца с викове. Гъмжилото порасна. Площадът почерня от народ. В туй време циганинът неусетно се

намърда в схлупеното дюкянче и задигна чифт гумени цървули и вехтата колосана яка на — стопанина, който стоеше в първата редица на зрителите и пляскаше с ръце. Подир представлението Ането събра цяла шепа левове. Избухна общ смях. Тогава циганинът, засрамен, прибра парите в една кърпа и ги мушна в пазвата си. Поклони се на зрителите, прибра в коша Ането, маймунката, сабята, дайрето и върлината, качи се и той и сръга магарето да върви. Излязоха отново на кра. Изведнъж напреде им се възправиха две големи грамади: едната от печени тухли, а другата от червени керемиди. Зад тях се издигаше до самото небе тънък комин. Ането ахна, като го видя. Кадрьо се почеса по врата и си рече:

— Ако печелим всеки ден като днес, догодина ще си купя един фабрик, с по-висок комин от този. Аз съм виждал комини, които са толкова високи, че пробиват небето и минават отгоре. Когато димят, пушекът им не се вижда. Ако щеш вярвай!

— Ами кога ще ме заведеш в село при дяда? — попита боязливо Ането.

— Какъв дядо? Ти забрави ли, че си мой момиче?

И като се обърна назад, той погледна Ането със страшен поглед и скръцна продължително със зъби.

— Ако кажеш някому, че не си мой момиче, ще те сваря в тенджерата и ще те изям, както изядох юрдечката!

Кръвта замръзна в жилите на девойчето. То побледня, сви се в коша и затрепера като сух лист.

Но ето че откъм градчето се чу силен тропот. Двама души с къси гащи, полуголи, със стиснати юмруци, тичаха по пътя — право към каручката.

Кадрьо се ококори и викна:

— Идат!

И като скочи, побягна като заек към съседната нива, мушна се в царевицата и изчезна.

Двамата гонители след един миг настигнаха каручката, ала наместо да я претърсят, се отбиха настрани, махнаха към Ането с уморени ръце, поздравиха маймунката и завиха надолу в прахоляка. Те бяха двамина бегачи и се надбягваха за една

ваза, направена от вехто желязо, позлатена с бронз. Оня, който за най-късо време измине пътя от Дунава до Бяло море — щял да получи вазата и на шията му като конски хамут щели да окачат един венец от изкуствени цветя и панделки.

Когато бегачите се загубиха, Къдрьо излезе с изподрани от къпините крака:

— Аз пък помислих, че мене гонят за цървулите и колосаната яка.

И като бодна магарето, той засвирука безгрижно. По едно време остенът падна от ръката му. Главата му клюмна, сънят го надви. Една магарешка муха забръмча над главата му и се навря в носа му. През сън той потърси нещо да се покрие, напипа пранатa престилка на Ането и я метна върху главата си. Тогава шитото с конец кученце стъпи на черната шия и захапа ухото му.

— Аз — изръмжа стръвно то — ще те науча тебе! Защо скърцаш със зъби и плашиш моята кака? Ще ти изям ушите и главата, и краката, и ръцете!

Много беше ядосано кученцето. От очите му изскачаха искри.

Надвечер каручката се спусна към малкия град Кози крак, където щеше да стане големият панаир. Пътят се точеше през гора от лозя, сини като море. До едно бистро крайпътно кладенче, от което чучуркаше тънка струя вода, се беше наместил някакъв небръснат човек с каскет и с котешки очи. Той държеше на коленете си дървена кутия, покрита със злато. Под стъклото лъщяха десетина часовника.

— Насам, насам! — се провикна оня с котешките очи, като съзря каручката. — Тук са късметите, хей, тука са часовниците!

Заспалият циганин се стресна и ококори очи. Спря каручката. Прозя се, протегна се и слезе.

— Какви късмети? Я да ги видим! — рече той и клекна пред кутията.

Часовникарят измъкна от джоба си три напръстника и едно царевично зърно. Раздвижи сръчно напръстниците по стъклото.

Ането скочи първо и го загледа. По едно време царевичното зърно се загуби.

— Къде е зърното? — попита часовникарят.

— Под десния напръстник! — нетърпеливо се обади Ането.

— Вярно е. Ето го — вдигна напръстника хитрецът с котешките очи. — Сега ще ви кажа каква е играта. Ти, мой човек, ще сложиш пет лева. Аз пък ще потуля зърното под единия напръстник. Ако познаеш къде е — печелиш един часовник, какъвто си избереш. Няма да ме жалиш. Аз имам фабрика за часовници. Ако не познаеш — губиш някакви си пет лева. Какво са пет лева за такъв милионер като тебе? Вади парите, мой човек!

Циганинът Къдрьо се замисли. „Яка си имам бяла, колосана, нови цървули имам. Няма да бъде зле и един часовник да ми се намира в джоба. Ще се разхождам като кмет из панаира."

И той извади от пазвата си кърпата с вързаните левове, които спечелиха Ането и маймунката. Наброи пет лева.

— Хайде! Скрий зърното! — викна Къдрьо и сърцето му се замята в косматите гърди.

Часовникарят раздвижи напръстниците. Пръстите му заиграха като вихър и зърното изчезна.

— Къде е зърното? — дигна към Къдрьо котешките си очи хитрецът.

Къдрьо безпомощно се обърна към Ането, но и тя не беше го видяла къде се дяна. Като помисли малко, циганинът си затвори очите и наслуки посочи единия напръстник. Часовникарят го вдигна.

— Губиш, мой човек! Ето го зърното — под другия напръстник.

И прибра левовете, като ги потърка по брадата си.

— Опитай се пак, мой човек — по очите ти познавам, че си късметлия. Ще пипнеш часовника. Па и да ти кажа ли, няма да ми бъде мъчно, защото много ще ти прилича сребърен часовник. Ако искаш, имам и златен.

Къдрьо повтори, потрети, докато загуби всичките пари.

— Нямаш ли други пари? — попита часовникарят.

— Нямам.

— Тогава заложи нещо.

Къдрьо разтвори торбата и измъкна мрежата. На два пъти проигра и нея. Жал му беше за тая мрежа, с която ловеше селски юрдечки, патки и кокошки, но как да се откъсне от часовниците? Предложи захлупците. Часовникарят не рачи да ги вземе. Предложи кожения си колан, но фабрикантът на часовници отклони и него.

— Ще ти паднат гащите, мой човек! — извика той.

— Вярно е — досети се Къдрьо и реши да заложи магарето.

— Виж, магарето може. За магарето съм готов да играя на два часовника. Само че по-напред го разпрегни и му сложи нещо по-меко на гърба. Като го яхна — да не ме отрепва.

Къдрьо разпрегна магарето и нали нямаше какво да метне отгоре му — съблече си старото палто. Остана по жилетка.

Отново хитрецът раздвижи напръстниците и скри зърното. Когато с разтреперана ръка Къдрьо посочи левия напръстник, за проклетия зърното се беше потулило под десния. Студена пот изби по челото на циганина. Хитрецът си прибра часовниците и печалбите, разгледа магарето и като рече:

— Нищо, че няма опашка, добро е магаренцето! — яхна го и удари по една пътека надолу през лозята.

Дълго време стоя злополучният циганин и гледа към сините лозя, където изчезна магарето. Сетне изведнъж замахна с юмрук към Ането и викна със страшен глас:

— Слизай!

Ането скочи от коша и писна:

— Олеле, деденце, този човек ще ме погуби!

Подир нея скочи и маймунката.

— Дръж здраво маймунката и я води подир каручката! — заповяда Къдрьо и се впрегна наместо магарето. От устата му рукнаха проклятия.

Ането и маймунката вървяха с наведени глави.

Когато стигнаха късно в Кози крак, завариха хиляди хора, коли, добитък, стока. В нощта светеха големи огньове. Някъде свиреха гайди и думкаше тъпан. Край един полузагаснал огън

спяха двама души, наметнати с тежки балкански кожуси. Кърдьо спря своята каручка наред с техните големи, претоварени коли и се намести до огъня между двамата заспали хора. Полекичка притегли кожуха на единия, отви го и се загъна хубаво. И нали беше много изморен от тегленето — заспа дълбоко.

Ането и маймунката се прибраха в коша и там притихнаха. По едно време гладното момиче бръкна в голямата кожена торба. Най-напред напипа мъничка липова гъдулка на маймунката. Докосна жичките й. Те се обадиха тихо, като пчели, които отлитат. Ането рови, рови в торбата, най-сетне напипа една коричка сух хляб, даде половината на маймунката и двете гладни душици започнаха тихо да хрупкат.

Огньовете бавно изгаснаха и гайдите млъкнаха.

Едно параходче с висок червен комин и светла като голяма звезда лампа над кормилото плуваше в тихата нощ. Месечината наведе русата си глава над водата, потопи си огненото чело и плувна нагоре. Водите кротко плакнеха бреговете. Залюлени от сладкия шум, птичките сладко спяха в клоните на крайбрежните върби. Параходчето пъшкаше и отиваше нагоре към големите градове. На палубата, наведено над водата, стоеше едно момиче, облечено в бяла дреха като самодива. То си мокреше ръката в топлата вода. На големия му пръст чудно блещукаше един пръстен с драгоценен камък. Зад гърба му, потънал в един мек стол, гледаше към звездите бащата на момичето. Той беше облечен също в бели дрехи, а косата му — сребърна.

Момичето нехайно махаше с ръка. Неусетно пръстенът се изхлузи от мокрия му пръст и падна във водата.

Девойката прехапа устни, обърна се и рече на баща си с тревога:

— Татко, ще ти кажа нещо, ала обещай ми, че няма да ми се разсърдиш.

— Кажи, обещавам ти — продума бащата и хвана с шепа прозявката си.

— Пръстенът ми падна във водата, татенце.

Бащата скочи.

— Какво говориш? Знаеш ли колко струва камъкът на пръстена?

— Не знам, татко.

— С него можехме да купим едно речно параходче, като туй, на което плуваме сега.

— Но ти ми обеща да не ми се сърдиш! — И като се обърна назад, момичето запуши с мократа си ръка устата на баща си.

Бащата прегърна своето любимо чедо и рече тихо:

— На тебе човек може ли да се разсърди?

— Гледайте! Гледайте! — извика капитанът на параходчето. — Една къщурка плува покрай нас!

От каютите на параходчето наизскачаха всичките пътници и се натрупаха на палубата. Техните смаяни очи проследиха дядовата Иванова къщурка, която бавно мина покрай параходчето, поклати си комина и кривна надоле.

— Чудно нещо — проговори капитанът, — двадесет и пет години плувам по тая река, за първи път ми се случва да срещна такова параходче!

Първата нощ патето работи неуморно с двете си лопати. Врабчето стоеше на комина като капитан и командваше накъде да върви къщурката. Неговите три голокрили пиленца спяха дълбоко в капчука. Пречудният кораб с патешки мотор мина покрай потъмнели, заспали села и се плъзна безшумно край един град, целият потънал в електрически дим. Новият ден завари къщурката пред една нива с царевица, висока два човешки боя. Тъмнозелените листа на царевиците шумоляха.

— Тук ще денуваме — изчурулика врабчето. — Изнеси къщурката на брега!

Патето замаха лопатките си към брега и като усети под краката си земя, стъпи здраво и понесе къщурката. Намести я в царевицата. Измъкна се навън.

— Уморено ли си? — попита врабчето.

— Не съм! — отвърна юначното пате. — Хубаво си раздвижих лопатите тази нощ! Огладнях. Моля ти се, хвръкни над близката гора и виж дали няма нещо за ядене! Бързай, че умирам от глад!

— Какво нещо — малко или голямо? — попита врабчето.

— Голямо, голямо! — отвърна патето. — Не виждаш ли колко съм гладно? — И отвори човката си.

— Колко да бъде голямо?

— Колкото една мечка.

Врабчето надзърна в капчука, където сгушени спяха пиленцата му, изчипка и хвръкна над царевиците. Накрай нивата видя един бивол — стърже росната трева. Кацна на главата му, навря си човката в голямото космато ухо и викна:

— Хей, биволе, тръгвай с мене към брега!

— По каква работа? — попита биволът.

— За да те клъвне нашето гладно пате.

— Може — съгласи се глупавият бивол и си заклати рогата към брега.

Но когато стигна, патето отсече:

— Аз биволи не ям — много дебела кожа имат.

И влезе в къщурката. Подхвръкна нагоре, стъпи на полицата и откачи е човка дядовата Иванова въдица, която висеше на стената. Захапа края на конеца и повлече въдицата към брега. Клекна между царевиците и хвърли въдицата в реката. Стоя цял час. Нито една рибка не поклати въдицата. — Ох, че съм глупаво пате! — досети се крилатият риболовец. — Че как ще се хванат рибки, когато забравих да бодна червей на въдицата.

И като повика врабчето, патето му поръча да донесе едно червейче. Врабчето хвръкна насам-натам и донесе едно червейче. Щом бодна червейчето на въдицата и я пусна във водата, едно сомче — две педи дълго — захапа въдицата. Патето го изтегли на брега и го изяде. Останаха на земята само костите и един пръстен с голям светъл драгоценен камък, който беше в корема на сомчето. Патето легна на топлия пясък и тъй си почива до вечерта. Когато притъмня и нивата зашумя, драгоценният камък на пръстена светна като звездичка. Патето повика врабчето.

— Вземи този пръстен и го скътай. Прибери го в капчука при малките си пиленца — да им свети вечерно време. Той прилича на електрическа лампичка.

Врабчето захапа послушно пръстена с човка и го прибра.

В туй време покрай царевичната нива мина един човек на магаре. Той съзря кьщурката и се отби към нея. Почука. Никой не му се обади. Бутна вратата и влезе вътре.

— Ех, че хубава кьщурка! — рече си гостенинът и сложи на масата една кутия, пълна е часовници. Завъртя електрическия ключ, но крушката не светна, защото жицата беше прекъсната.

— Нищо, може и без лампа — рече си гостенинът и вдигна завеската на прозореца. — Когато изгрее месечината, ще стане светло в тоя гостоприемен дом. Тука ще спя. Какви добри хора има по света. Навсякъде издигнали кьщи, наредили меки легла. Стига да пожелаеш — отбий се и лягай. Тук ще нощувам, но по-напред да поканя вътре моя сърдечен приятел, за да не го откраднe някой, докато спя.

Излезе навън и подир малко намъкна в стаята и магарето си. Без да се съблече, нощният гостенин се изтегна върху чистото легло на дяда Ивана и захърка. Но сладкият му сън беше нарушен от едно страшно клатене. Кьщурката изпращя, залюля се и тръгна към брега. Гостенинът скочи обезумял от страх и извика:

— Земетръс!

Бързо грабна кутията с часовниците и изхвръкна навън.

Подире му затрополи магарето.

— Слава Богу! Лесно се отървах от тези нечисти гости! — проговори на себе си кьщурката. — Всъщност сега аз не съм вече кьщурка, а параходче.

Патето отнесе внимателно параходчето в реката, вдигна котва и започна второто си нощно пътуване. Тревожен мълвеж се носеше в листака на крайбрежните върби. Към полунощ месечината се потули зад един тъмен дъждовен облак. Появиха се светкавици. Гръмотевица раздруса мрака. Малките голокрили пилета в капчука се пробудиха и жално запискаха. Врабчето се обади:

— Страх ме е!

— От кого те е страх? — попита патето.

— От гърма и от дъжда!

— Влез тогава през комина вътре!

— Ами дечицата ми?

— Внеси ги и тричките!

— Ами пръстена?

— Внеси и него.

— Къде да, наместя пиленцата си, в тенджерата ли?

— Да не си полудяло? Ами ако някой накладе огъня и ги залее с вода, нали ще погинат. Сложи ги в солницата!

Врабчето послуша съвета на патето, внесе едно след друго пиленцата си и ги нареди в празната кратунка, която висеше като ухо над камината. В нея дядо Иван си държеше солта. Пиленцата останаха много доволни от новото си гнездо. Отвориха си човките, прозяха се, казаха „лека нощ" на майка си, помолиха я да угаси светлия камък на пръстена и сладко заспаха.

Едри дъждовни капки затупаха по стъклата на прозореца. Къщурката се люлееше като пияна. Вятърът я блъскаше немилостиво с юмруци. Патето гребеше юнашки.

На сутринта изнесе къщурката в една росна ливада.

Какъв голям панаир става в Кози крак! От всичките краища на равнината бяха надошли коли, накамарени със земен плод. Цяла нощ в мрачината се люшкаха окачените под чергилата фенери на грънчарите и калпакчиите от Троянския балкан. На тумби влязоха в Кози крак девойки с кобилици на раменете. Всяка носеше по две кошници ранно грозде. Всяка беше боднала по една ружа над ухото си. Когато доле по лъките екнаха жътварските песни и гълъби загукаха над кръстците — по белите хълмове над голямата река зърната на гроздето бърже пожълтяха. Децата надуха шарените свирки, донесени от старопланинското село Шипка. Всичко имаше на панаира: медни звънци от Панагюрище, калпаци от Троян; захлупци от Борован, дървени легла от Осиково, сушени сливи от тревненските колиби, качета и шарени столове от Тетевен, грънци от Ябланица, люлки, фотографии, един голям цирк с високо знаме.

В почуда вървеше Ането подир Къдря и водеше маймунката. Циганинът носеше на едно рамо дългата върлина. Бялата

маймунка стискаше в юмручето си един лешник и като вървеше, накуцваше, защото лешникът й пречеше да ходи. Един песнопоец пееше жална народна песен. Десетина жени го слушаха и си бършеха очите.

Някъде всред навалицата се мерна вчерашният часовникар с котешките очи. Той яхаше магарето на Къдря и стискаше кутията с часовниците под мишница. Беше се пременил с гумените цървули и колосаната яка. Ането го съзря първо и тихо рече:

— Ах!

Ала не посмя да обади на Къдря.

Циганинът спря в най-голямата навалица, изправи върлината, заповяда на бялата маймунка да се качи горе, подаде й липовата гъдулка и започна представлението. Накрая, когато сне калпака си и тръгна да събира левове, една здрава ръка го хвана отзад за яката.

— Този е! Полиция! Този скитник вчера ми обра дюкяна. Хванах най-сетне хитрия крадец! Ще отговаряш пред закона къде са гумените цървули, къде ми е колосаната яка! Полиция!

Пристигна стражар.

— С файтон ли да те закарам в участъка или с автомобил? — усмихна се стражарят и подкара злополучния циганин.

Къдрьо потегли с наведена глава. Ането остана при маймунката. Прибра ситото, върлината, дървената сабя, гъдулката и потърси с очи каручката. Както вървеше и си въртеше очите и гледаше накъде да бяга, циганинът съзря своето магаре отзад. Позна го изведнъж, защото от всичките магарета само то нямаше опашка. Върху магарето мяташе крака един пременен човек с гумени цървули.

— Стой! — ревна Къдрьо й хукна подир магарето си. — Господин разбойник, моля ти се, върни магарето ми, защото аз не съм магаре, чеда тегля каручка!

— Не те познавам! — извика часовникарят.

Ала в туй време ограбеният търговец на гумени цървули впи очи към краката на часовникаря, сетне ги вдигна към

колосаната яка и викна:

— Стражарино, пусни циганина! Намерих си цървулите и яката! Този е крадецът. Вчера, докато аз гледах игрите на маймунката, той се намъкнал в дюкяна ми. Провери какво има вътре в цървулите. Там аз съм лепнал по едно листче, на което е написано моето име!

— Смъквай десния цървул — изръмжа стражаринът и като сравни името, написано върху намереното листче, с личната карта на ограбения — предаде му цървулите и гумената яка.

— А на мене този господин разбойник откраднa магарето. Ох, Марко, Марко, защо направи тъй, защо напусна господаря си и го прегна в каручката? — замилва Къдрьо магарето.

— Негово ли е? — изкрещя стражаринът.

— Негово е — забъркан отговори часовникарят, — но аз си го спечелих.

— Как си го спечелил бе, брате, пари ли ми даде за него, кажи как си го спечелил!

— Да си вземаш магарето и да се махваш от очите ми! — извика стражаринът на Къдря. — А пък този приятел горски аз ще го заведа в участъка да го почерпим едно кафе. Той и други път е идвал при нас.

— Щом като е за кафе, да дойда и аз! — покани се циганинът.

— Хайде, очиствай панаира!

Къдрьо поведе магарето си към каручката и, като изкара скришно едно представление зад цирка, събра пари за един хляб и напусна с мъка хубавия панаир, където хората бяха докарали хиляди неща за крадене.

Като излезе от панаира, каручката се търкулна по прашния път, под сенките на старите върби, все покрай реката. Запяха намазаните с катран колелета. Циганинът и неговите две спътнички в коша вървяха три часа време. Ането и маймунката изправени гледаха високите царевици, белокорите тиквимедарки, почернелите от труд и жега градинари, които крачеха със запретнати крачоли по лехите, птиците, които размахваха уморени криле над царевичните жълти коси и чезнеха над

водната шир. Стигнаха един бостан. Цяла нива натъркаляни дини с тъмнозелени кори, жълти като лимон пъпеши, узрели краставици! Над тях свеждаха тъмночервени узрели кичури високи стройни метли. Циганинът рече:

— Стой!

Песента на колелетата млъкна. В съседната царевична нива се бяха потулили две момчета. Тъкмо бяха срязали една крадена диня и нагъваха резените. Като видяха каручката, те хвърлиха резените и извикаха:

— Стопанинът!

Като зайци се втурнаха през царевиците, прошумоляха и изчезнаха.

Къдрьо влезе като стопанин в чуждия бостан. Опита пъпешите дали са омекнали; почука с два пръста дините, да види как кънтят и узрели ли са; откъсна най-хубавите и ги пренесе в коша. Маймунката посрещна с радостен крясък дъхавите пъпеши, Къдрьо, за да потули кражбата, налющи царевична шума и покри чуждия плод. Потегли — нито лук ял, нито лук мирисал. Дълбоката царевица чудно шумеше.

Наближиха едно село. Циганинът не бутна магарето да върви към селото, ами го отби от широкия път и го насочи надоле към върбалака, където се виждаше зеленясалият покрив на една воденица. Дядовата Пъдева воденица. Циганинът завари воденицата пуста. Дядо Пъдьо беше мръднал някъде. Разпрегна магарето, стовари дините и пъпешите, отнесе ги в стаичката на воденичарина и ги нареди до стената.

Ането и маймунката събраха дребни омекнали круши, нападали от кривото дърво пред воденицата, седнаха на пейката и почнаха да ядат.

Да видим сега къде беше отишъл дядо Пъдьо.

Дядо Пъдьо, старият воденичар, надвечер слезе по пътеката към зеления вир на воденицата. Наведе се и напълни с вода гърнето, в което щеше да спуща рибките, за да ги отнесе живи във воденицата и да се вият на кравайчета, когато ги пържи в тигана. Сложи гърнето на тревата, седна, натъкми си въдицата,

набоде едно червейче, за което мренките щяха да си дават душиците и почна риболова.

Зад воденицата се чуваха звънци на стадо. Слънцето трепереше в листака на върбите, захождаше. Водни кончета препускаха по гладкия гръб на тихия вир, а мренките излитаха нагоре като птички. Крилете им в миг изгаряха на слънцето и те падаха немощни пак във водата.

— Всички ще ми дойдете в гърнето — продума дядо Пъдьо, — само пазете ред, не се натискайте! За всички има място в моя тиган!

И като стисна пръчката на въдицата между коленете си, той почна да си засуква нагоре ръкавите — да не ги мокри, защото довечера, като заключи воденицата и се прибере в къщи — ще играе тупалката по старата му гърбина. Баба Пъдебица на тръгване му поръча да се върне чистичко облечен. Ако се накваси, да не се връща в къщи, ами да върви направо на воденицата.

— Хайде първата! — провикна се старият воденичар и дръпна въдицата нагоре. На конеца увисна пъргава мряна с червени перки и очи като мънистени зрънца от герданчето на луковитско девойче. Дядо Пъдьо я откачи от въдицата, потърка я по брадата си, за да бъде спорен риболовът и се обърна назад — да я пусне в гърнето. Тогава мрянката го погледна със своите черни подводни очи и проговори:

— Моля ти се, дядо Пъдьо, пусни ме пак в тихия вир!

— Я! — зяпна учудено дядо Пъдьо. — Ти си можела да приказваш. Откъде знаеш български език?

— Ние, рибките, си имаме рибно училище. Моите другарки тъкмо влязоха в час, пък аз не си бях написала домашното упражнение и за да не ме тупа старият Сом с опашката си, побягнах навън.

— Какво прави старият Сом в училището?

— Той ни е учител. У нас, който има най-дългите мустаци, него назначават за учител. Ох, Боже, по-добре да беше ме натупал господин Сом, отколкото да лапам червейчето ти! Пусни ме бе, дядо Пъдьо!

— Защо да те пусна?

— Защото аз съм малка рибка. Искам да си походя на свобода. Виж каква съм хубавица! По целия Вит няма по-хубава мренка от мене. В неделя ще имаме голям рибен сбор под големия мост в село Ъглен. Там ще играя ръченица пред кефалите, шараните, сомовете и раците. Ако ме хареса някой лапнишаран — ще му стана невеста. Ще направим голяма сватба. За кум ще поканим един делфин от Черно море. И тебе ще калесаме с бъклица. А подир сватбата ще помоля моя мъж да ме заведе в океана да видя кит. Ако искаш и ти ела с нас!

— В морето ли? Благодаря, не ща!

— Защо? — попита учудено мренката.

— Защото водата е мокра.

— Ех, че си глупав!

— Не съм глупав аз, щом мога да хващам най-сладките мренки. Не е глупав дядо ти Пъдьо!

И пусна мрянката в гърнето. Рибката започна да се мята нагоре.

— Слушай, хей — извика тя отвътре, — ако не ме пуснеш, ще кажа на нашия съсед рака да изпълзи на брега и да ти отреже мустака! Хубаво да знаеш!

— Стой кротко — обърна се дядо Пъдьо — или ще те дам на котака, когато отидем в къщи!

— Ох, деденце, не ме давай на котака! Дай ме на реката! Обещавам ти да си напиша домашното упражнение. Олеле, майчице, че тясно гърне!

— Нищо, нищо, дядовото мренче. Пък аз ти обещавам да не ти вземам наем за гърнето.

Рибката дълго се мята и отмаля. Притихна. Дядо Пъдьо хвърли въдицата отново и почна да мисли как ще я занесе жива, как ще нагрее тигана, как ще я отъркаля в брашънце и когато мренката се зачерви и свие като кравайче, ще я изнесе вън, под крушата, да изстине…

Тъкмо в туй време две момчета (те бяха същите ония, които Къдрьо пропъди от бостана) донесоха един капан, а в капана се мъдреше стар плъх с опашка, цял лакът дълга. Като съзряха

въдичарина, двете момчета си пошепнаха нещо, скроиха набърже една поразия и тихо пристъпиха зад гърба на стареца. Стигнаха до гърнето. Едното бръкна вътре и измъкна мренката, а другото пусна плъха на нейното място. След като свършиха тая работа, немирниците побягнаха нагоре към воденицата, спряха на моста и почнаха да се карат кой да вземе мренката. Дълго се караха и най-сетне решиха да я пуснат отново в реката, за да не си развалят приятелството.

Да видим сега какво стана с плъха. Като влезе в гърнето, той налапа вода и почна да вика:

— Помощ! Спасете ме, че загивам!

— Нищо няма да ти стане — обърна се дядо Пъдьо, който помисли, че мренката вика и бръкна в гърнето да си я попипа. Но щом си потопи ръката, напипа нещо космато. Измъкна го нагоре и потръпна от страх: рибката се превърнала в плъх.

— Магьоснице — извика старецът, ти си се превърнала на плъх, но аз зная, че си рибка, и ще те опържа в тигана.

— Опържи ме! — обади се от вира същинската мрянка, която си плуваше свободно в дълбочините.

— И ще те изям!

— Изяж ме! — повтори рибката.

В туй време от водата се показа един рак и запълзя по гърба на дяда Пъдя — да му отреже мустака. Дядо Пъдьо грабна плъха и се завтече към воденицата.

— Брей, че тежки години настанаха за нашето племе! — разсъждаваше плъхът в гърнето. — По-напред ни ядяха само котаците, а сега почнаха и хората. Няма спасение!

— Я гледай, я гледай, че аз съм имал гост! — провикна се дядо Пъдьо. — Добре ми дошъл, Къдрьо, приятелю! Тъкмо навреме си пристигнал. Хванах нещичко — ще си го изядем двамата.

— Какво хвана? — надникна Къдрьо в гърнето.

— Една рибка-магьосница. Ей сега ще я изпържа в тигана. Дано само са живи заровените въглени. Гладен ли си?

— Не питай! — Воденичарят влезе вътре и като съзря наредените дини и пъпеши, подскочи.

— Какво е туй нещо, какво е туй чудо? Ти ли го донесе? Откъде?

— От панаира — излъга Къдрьо, — тази година много поскъпнали, хей, много! Всичките си пари дадох. Че на туй отгоре ми взеха още колосаната яка и гумените цървули. Много скъп панаир.

— Зная те аз откъде си ги купил! — заканително поклати пръст дядо Пъдьо. — Добре, че не са белязани.

И като се наведе, той разрови огнището, набърже стъкна огъня, сложи трикракия триножник, настани отгоре му тигана и сгорещеното масло запращя. Хвана плъха за опашката, отъркаля го в една паница с брашно и го пусна в тигана. Обърна се назад и се провикна към циганина, който стоеше на прага като куче и се облизваше:

— Къдрьо, приятелю, къде се дяна? По-скоро ела тука! На ти пет лева! Вземи онуй шише от полицата и тичай да купиш малко винце да се почерпим! На тази черна рибка — черно винце отива. Не ходи за вино в селото, ами дръж пътеката покрай реката! Като вървиш надоле — ще стигнеш Райчовото ханче. Райчо е купил едно винце като балсам. Да ти напълни туй шише до шийката за пет лева!

Къдрьо пое петолевката и смъкна от полицата напрашената бутилка. Излезе навън и я подаде на Ането.

— Тичай по тази пътека надоле да купиш вино от ханчето! По-скоро да се върнеш! Ако се забавиш, ще те опържим с воденичарина в тигана и ще те изядем. Тичай!

Ането прехапа езика си от страх.

— Олеле, деденце, къде си, дядо Иване, да ме спасиш от този страшен циганин? — прошепна Ането и затепа босичка по бялата пътека. Маймунката рипна подире й. Изтърва петолевката и бутилката. Бутилката не се счупи, но металното колелце се търкулна и право в реката.

Ането побеля, прехапа устни и реши да се хвърли в реката. Тогава бялата маймунка, нейна вярна другарка, я захапа за роклята. Безпомощно се озърна сиротното момиче и потърси с очи помощ. През клоните на дърветата видя една ливада, а

навътре в ливадата се белее малка къщурка. Ането се завтече право към нея. Като я наближи и погледна, то плесна с ръце изненадано и извика:

— Ах, майчице, че това е нашата къща! Хубавата дядова Иванова къщурка!

Очите й се напълниха със сълзи. Сърцето й пламна. Завтече се, изправи се на прозореца и погледна вътре. Потърси с очи изгорялата дупка.

— Тази е! Тази е! — повтори Ането. — Дядо, тук ли си, деденце?

Влезе вътре. В къщурката нямаше жива душа. Патето беше отишло на риболов, а врабчето му търсеше червейчета. Ането усети дъх на магаре.

— Ох, каква лоша миризма! — поклати глава малката домакинка и блъсна прозореца.

Поправи леглото. Премете стаичката. Изтупа юрганите. Донесе от реката вода с менчето и изми пода. През отворения прозорец влезе врабчето и затрепера с криле над солницата. Ането стъпи на стола и като видя къде са се настанили голокрилите пиленца, усмихна им се и донесе памук от вехтата антерия на дяда Ивана. Постла им мекичко. Й от невиделица, както бъркаше в солницата, набута пръстена, извади го и си го сложи на пръстчето. Цяла вечер не можа да снеме очи от светлия камък. Три пъти излиза навън да се похвали някому, ала покрай къщурката не се мярна жива душа. Само рибките подскачаха в тихата, зачервена от залеза вода. Маймунката се разхождаше като господарка по покрива на къщурката. От покрива тя виждаше селото, високото черковно кубе и училището.

В туй време дядо Пъдьо и циганинът изядоха плъха и тръгнаха да дирят Ането. Двамата приятели минаха по пътеката, слязоха до Райчовото ханче, питаха нещо и кривнаха към селото.

Падна вечер. Зашумя дълбоката трева. Засвириха щурците. Зададе се откъм реката патето. То беше хванало с въдицата си две сомчета и сега на пясъка стояха само костите им и

мустаците им. Патето се клатеше с препълнена гуша. Като пристъпи през прага, то видя Ането до огнището, отвори учудено човката и рече три пъти:

— Га! Га! Га!

Кученцето от престилката на Ането, с измачкана и мръсна глава, отвърна:

— Добър вечер, пате-клате! Прибрахме се у дома с Ането. Много ми е добре. Походихме си по света и славно прекарахме. Аз ухапах циганина за ухото. Три дни не ми е прана главата и се чувствувам чудесно. Ти как си?

— Горе-доле — отвърна юначното пате. — Аз пък се превърнах на мотор. Врабчето го направихме капитан на параходчето. Щом изгрее месечината, ще потеглим; гледай само да не заспиш!

Кученцето нищо не разбра.

Когато се стъмни, Ането смени белите покривки на леглата, заключи вратата и се мушна под юргана.

— Лека нощ, деденце! — прошепна то.

От съседното легло не се обади никой. Там се беше наместила маймунката.

Стана тъмно и тихо. Месечината грейна. Патето лежеше под къщурката и чакаше.

— Заспаха ли? — попита юначното пате-клате и си подаде главата през дупката.

— Заспаха — отвърна от кратунката врабчето. Тогава силното пате повдигна лекичко къщурката, залюшна се, залюля тихичко кратунката с пиленцата и слезе към реката. Врабчето си зае капитанското място на комина. По голямата река плуваха червени и зелени светлини. Речни параходчета сновяха нагоре и надоле покрай градовете. Къщурката се промъкваше безшумно между тях. Цяла нощ Ането, голокрилите пиленца и маймунката чуваха през сън само плясъка от патешките лопати.

На сутринта патето измъкна своето параходче на едно градско пристанище и го намести наред с митницата. След това тръгна важно по пясъка, разтърси криле и се загледа към отвъдния бряг.

Няма да разказвам колко учудено остана Ането, като видя, че къщичката вече не стои между Райчовото ханче и дядовата Пъдева воденица, а се намира в пристанището на един голям град. Дълго си търка очите да разбере не сънува ли. И като разбра, че не сънува — скоро разтреби, погледна си пръстена и тръгна към града да се поразходи. Бялата маймунка потегли след своята малка господарка. Най-напред Ането се отби при един златарин да продаде пръстена.

— Ще продам — си рече тя — този пръстен, който ми е подарък от врабчето, за да купя хляб за себе си, а за маймунката — орехи.

Златаринът разгледа хубаво пръстена с камъка и викна:

— Запретни си, момиченце, престилката! Ането си вдигна покорно изцапаната престилка. Тогава богатият човек й начете цял куп хилядарки. Ането много не се почуди, защото пръстените на врабчетата са много скъпи. Върна се в къщи и скри всичките пари под кревата. Остави си за харчене само една хилядарка. Отново поведе маймунката по градските улици. Влезе в един магазин, където продаваха гумени изделия. За себе си купи гумени сандалки, а за дяда Ивана — хубави високи ботуши, като гази с тях в студената вода по лехите — да не му простират краката. И тъкмо когато излезе от гумения магазин — усети дъх на топъл хляб. Завтече се към зачервените топли кравайчета и грабна две — едното за маймунката. Един прегърбен дядо стоеше до вратата. Хлебарят прибра парите на Ането и се обърна към високия старец, който се беше изправил гърбом към гостите и гълташе с очи топлите хлябове:

— Хайде, дядо, махвай се! Щом като нямаш пари — няма да получиш хляб. Тоя хляб ние го месим от брашно, а брашното струва пари.

— Като няма — няма — въздъхна старецът и се обърна. Ането изкрещя:

— Дядо!

— Ти ли си, рожбице моя — сграбчи дядо Иван внучката си и я вдигна нагоре. От очите му рукнаха сълзи. — Къде се дяна

бе, Аненце, убих се да те търся от село на село, от град на град…

— Ще ти разкажа, миличък дядо. Ела по-напред да се нахраним в оная голяма гостилница, дето е срещу пристанището!

— Аз, чедо, не съм гладен — отвърна дядо Иван. — Не ща вече хляб, нали те найдох, нищо друго не ми трябва.

— Пари ли нямаш — досети се Ането. — Не бой се, аз имам.

— Ами тази маймунка що ще при тебе?

— Тя ми е другарка.

Влязоха в една гостилница и си поръчаха пържени яйца. А на маймунката прислужникът донесе чиния, пълна с орехи. До вечерта Ането разказва на дяда си какво е преживяла в циганската каручка. Когато мръкна, дядо Иван загрижено рече:

— Сега не зная къде ще спим…

— Как да не знаеш — у дома, в къщурката.

— Каква къщурка бе, Ане?

— Нашата.

— Нашата къщурка, чедо, вече я няма. Изчезна хубавото ни огнище. Аз я продадох на Радула, кръчмарина. И да видиш какво се случи. Вечерта я продадох, а през нощта тя изчезна. Останаха само четирите камъка, върху които беше положена. Сутринта Радул ме намери и си взе назад парите. „Ти — каза ми той — си я пренесъл на гръб и си я потулил в гората на скришно място!“ Де мога аз да мръдна цяла една къща?

Ането хвана дяда си за ръка и го поведе към пристанището. Старецът остана поразен, като прекрачи прага на своята хубава къщурка.

— Нищо не разбирам — промърмори той.

А когато Ането му показа парите под кревата — щеше да полудее от радост. Премери си ботушите. Залепнаха му на краката. Изтегна се на кревата и вечерта блажено заспа с ботушите, както малките деца заспиват с новите си дрехи. Ането се мушна под своя юрган, а маймунката се сгуши до краката й.

Щом заспа цялата къща, патето, което през деня беше изяло три сомчета, нарами къщурката и пак загреба с лопатките

си топлата речна вода. Към полунощ, когато месечината увисна като круша над равнината, чудното параходче спря пред дядовата Иванова градинка. За последен път юначното пате напрегна крилете си и понесе нагоре къщурката. Не отдъхна, докато не я намести пак на четирите камъка. Врабчето неспокойно разтвори криле и пренесе през комина пиленцата си в старото гнездо:

— И в капчука беше добре, и в солницата не беше зле, ала най-хубаво си остава старото гнездо. Ах, каква мека перушина, Боженце, какво топличко гнездо!

На сутринта дядо Иван и Ането се пробудиха у дома си. Дълго се гледаха и не можаха да разберат тая история сън ли е, или истина.

Дядо Иван изпи една чаша горещ чай, нахлу гумените си ботуши и тръгна да пои лехите, защото плодните треви бяха клюмнали. Ането най-напред си изпра изцапаната престилка и я простря на въжето да съхне. Мокрото кученце заскимтя.

— Пак ще ми гори кака главата с горещото желязо! Патето се клатеше важно под ябълката, а врабчето се люлееше на едно клонче.

— Огладнях — отвори човка важното пате, — яде ми се нещо!

— Голямо или малко!

— Нещо по-големичко.

— Вчера, като летях над Софийската зоологическа градина, видях един слон.

— Защо не ми обади? Щях да ида да го клъвна.

— Не ти обадих, защото кожата му е дебела.

— Не ща го, щом кожата му е дебела. Га! — изграца патето и слезе към реката.

През отворения прозорец се чуваше кръшният глас на Ането. То шъташе и пееше.

---

info

Информация за текста

$id = 3416
$book_id = 549
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3416
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Антиката

Едно чернооко тракийско момиче мина по улицата, нарамило на кобилица две кошници с грозде. На заплетената му коса се клатушкаше сребърна антика, увиснала на червен конец. Върху гладкото кръгче на антиката личеше мъничък конник с дълго копие и шлем на главата. Конникът спокойно яхаше. Когато девойчето посегна да прехвърли кобилицата от едното си рамо на другото, косата му се преметна, нанизаната антика се изхлузи от конеца и се отрони. Падна насред пътя. Звънна като пчела и се търкулна. Спря на плочника между два камъка, недалеч от прозореца на книжарница „Паисий Хилендарски". Нейният звън стресна една мравка, сладко задрямала в дълбея до едно пукнато гроздово зърно. Мравката скочи, запълзя напред-назад, покатери се върху антиката и рече:

— Най-сетне! Доживях деня, в който от небето почнаха да падат сребърни пари. Дали ще бъда жива да дочакам и жълтиците?

— Аз не съм паднала от небето — обади се с тънък гласец антиката.

— А откъде идеш?

— Много съм отдалеко. Моето родно място е древният финикийски град Тир. Там ме направиха преди три хиляди години.

— Тогава ти си по-стара от мене — поклати замислено глава мравката.

— Кога си раждана? — попита антиката.

— Тая година, когато бликна тревата и се затопли земята.

— Тогава аз наистина съм малко по-стара от тебе — усмихна се неволно антиката. — Ти навярно и за финикийците нищо не си чувала? Искаш ли да научиш нещо за тях?

— Искам — тихо проговори мравката.

— Те бяха — почна антиката — прочути мореплаватели и търговци. — Корабите им браздяха морята и стигаха до най-отдалечените градове на стария свят. Опъваха платната им сръчни веслари, които работеха наместо мотори. По пазарите продаваха кедрово дърво и вино, червена боя, кехлибар и роби с вързани ръце.

— А ти как си дошла тук от Финикия? — попита мравката.

— Моята история е дълга. Когато излязох от монетарницата, бях новичка и шлемът на моето конниче блещукаше като росна капчица. С кораб, който приличаше на огромен резен от диня, аз доплувах до стария черноморски град Аполония. Той беше голям и шумен пристанищен град. А на хълма, който се оглеждаше в тихия залив, въртяха платнени криле десетина вятърни мелници. Един мелничар донесе на кораба торбичка, пълна с меко пшенично брашно. Финикийците взеха брашното и му платиха с мене. Мелничарят не ме показа никому, а влезе в града и си купи една огромна делва за вино. Даде ме на грънчаря. Оня грънчар беше богат човек. Той имаше голям кораб и роби веслари. Още на другия ден корабът на новия ми стопанин потегли към Бяло море и спря в столицата на древна Елада — Атина. Там имаше огромно игрище, където млади хора мятаха дискове, хвърляха копия и се надбягваха на колесници с две колелета. Помня, че пред входа на игрището заварихме един слепец: белобрад старец с арфа. Той пееше чудни песни. Възпяваше някогашната Троянска война, бързоногия Ахил, юначния Хектор и хитроумния Одисей. Народът се тълпеше да го слуша. До рамото му стоеше право едно босоного момиче с бляскави очи и бяла туника. Туй момиче беше внучка на слепия певец. Моят стопанин грънчарят не влезе в игрището, ами седна на най-близкия камък до певеца, поглади брадата си и го слуша до залез слънце. Когато игрите свършиха и навалицата се пръсна, грънчарят ме извади от кесията си и ме пусна в шепата на белобрадия. Певецът ме потърка между двата си пръста и рече на внучката си:

— Тая паричка е за тебе. Нанижи я на един конец и я сложи на шията си.

Няма никога да забравя ония години, които прекарах при стареца. Той напълни душата ми с песен. Сърцето ми се топи, когато си спомня неговия глас и крилатите думи. Девойчето го водеше за десницата по шумните градски улици, покрай брега на морето и по стръмните планински пътеки. Когато привършеше песента и уморено отпуснеше арфата на земята, внучката се навеждаше и с обич доближаваше кораловите си устни до десницата му. Една вечер замръкнахме в глухо рибарско селище. Певецът беше грохнал и гладен, а нямаше с какво да си купи хляб. Пред една хлебарница внучката на стареца ме откъсна от шията си, подхвърли ме на хлебаря и пое от ръцете му един топъл хляб със зачервена кора. Подаде го на певеца и двамата изчезнаха в мрачината. Разделихме се и вече никога не съм го срещала.

Отново тръгнах от ръка на ръка. Много векове се търкалях по света. Когато бях в столицата на Египет — Тива, — срещнах легионите на Александър Македонски, който беше тръгнал да завладее целия свят, но смъртта му пресече пътя във Вавилон. Римляните, които владееха брегoвете на Средиземното море, ме отнесоха в своята столица — Вечния град. Там видях юначния тракиец Спартак, който разбунтува робите и ги поведе на пристъп срещу Римската империя. Спартак работеше като учител в едно училище за гладиатори. Той беше напет, сръчен и умен. От него гладиаторите се учеха как да боравят с двуостър меч. Когато робите грабнаха оръжието да се бият за своята свобода, той ги отведе на оная планина, където димеше вулканът Везувий. Римляните вървяха подир бунтовниците със силна войска. Планината беше скалиста и стръмна. Отгоре надолу слизаше само един път и римляните го пресякоха. Тревога обхвана обсадените роби, но Спартак не се уплаши. Той заповяда на своите хора да нарежат лозина от дивите планински лози и да изплетат здрави стълби. Късно след полунощ, когато долу римските войници задрямаха, въстаниците безшумно се спуснаха един след друг по лозовите стълби, заобиколиха римския стан и го нападнаха. Ужас обхвана Вечния град, когато робите от всичките кътища на империята почнаха

да се сбират под знамената на Спартак. В Апулия стана последният бой. Преди срещата между робите и техните господари неустрашимият Спартак изкара меча си от ножницата и погуби своя кон.

— Ако изляза от тоя бой победител, коне, колкото щеш! Ако загина, никакъв кон не ще ми бъде потребен! — извика той и се хвърли там, където искряха стоманените мечове. Загина Спартак, но името му грее като звезда във вековете.

Един търговец на стъкленици за сълзи ме отнесе в някакъв тракийски град и ме предаде на един селянин срещу кошница грозде. Но преди да узная къде се намирам, селянинът ме отнесе в своя дом, пусна ме в едно гърне и ме зарови в нивата си заедно с още четиридесет и седем монети. Хиляда и петстотин години прекарах под земята. Хиляда и петстотин пъти нивата ражда жито, а от гнездата на Дърветата изхвръкнаха хиляда и петстотин поколения птички. Случайно ме изрови с големия плуг Трактористът на сегашното кооперативно стопанство. Цялото гърне с монетите той предаде в музея, само мене задържа за дъщеричката си. Тя подскочи от радост, като ми видя конничето, върза ме с червен конец на косата си, грабна кобилицата с кошниците, набра узряло грозде от лозето и тръгна насам. Тъкмо на туй място се отроних. Къде се намирам?

— Ти се намираш в едно село, близо до някогашния град Филипополис, основан от бащата на Александър Македонски — отговори мравката, която, макар че беше мъничка, много неща знаеше.

— Как се казва този град сега?

— Пловдив.

— Ах, колко съм стара и уморена! — изпъшка антиката. — Тежат ми хилядолетията. Цялата земя обиколих. Видях крушението на стотици държави и най-сетне дочаках годините, когато навсякъде окованите роби захванаха да трошат оковите си. Искам вече да си почина.

— Защо не идеш в музея? — попита мравката.

— Какво нещо е музеят?

— Не знаеш ли? Дом на старините. Аз познавам тукашния учител. Ще му кажа да те вземе и да те отнесе в градския музей. Но в замяна искам да ми отстъпиш твоето войниче.

— Защо ти е? — попита антиката.

— Ще го поставя тука на пост, за да варди гроздовото зърно от лакомите кокошки, докато изтичам до мравуняка и повикам другарките си задружно да го изтикаме до в къщи. Много е сладък сокът на зърното.

— Може — усмихна се антиката.

Войничето се раздвижи, подгони коня си, обиколи антиката и застана на стража до гроздовото зърно.

Наоколо притъмня. Появиха се светкавици. Заваля дъжд.

Конникът каза на антиката:

— Мамо, позволи ми да се подслоня под стряхата на оная книжарница, додето спре дъждът.

— Иди, чедо! — рече антиката.

Додето капките тупкаха на улицата, металният финикиец препусна към грейналата витрина и започна любопитно да разглежда подредените мастилници, пародръжки, детски играчки, книги. По едно време той съзря върху корицата на един голям том образа на величествения старец, когото беше виждал някога.

— Как се казва този старец? — попита конникът едно порцеланово зайче с дълги уши.

— Нима не го знаеш? — отвърна зайчето. — Този е великият Омир.

— Защо са го изписали върху книгата?

— Защото в нея са напечатани песните му за Троянската война.

— Тъй ли? — развълнува се малкият конник, смахмузи коня си и препусна към майка си.

Дъждът бързо престана, но придошлият порой отвлече и зърното, и мравката, която тичаше разтревожена. През разкъсаните облаци се показа златната глава на месечината. Тя плуваше тъй, както е плувала преди три хиляди години.

Антиката я гледаше и мълвеше:

— Всичко на този свят се мени. Воденичните камъни на времето смляха милиони хора. Само ти си вечна, златна месечино!

— И песните на дивния певец Омир, когото срещнахме в древна Елада! — обади се финикийският конник и като се намести върху антиката, отпусна копието си и заспа изведнъж…

---

info

Информация за текста

$id = 8899
$book_id = 62
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/8899
Сканиране, разпознаване и корекция: moosehead, 2008

Издание:
Приказки от български писатели
Издателство „Български писател“, 1981 г.
c/o Jusautor Sofia

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Бабата и мечката

Отишла една баба втората за дренки. Тъкмо се покачила на дряна — и мечката под дряна.

— Слизай, бабо! — изръмжала мецана.

— Защо да сляза? — попитала бабата.

— Да те изям!

— Олелеее! — завайкала се бабата. — Недей, мецано, ме яде, защото съм дърта и жилава, ами ела довечера у дома на гости. Аз си имам три дъщери. Първата е Мекушка, втората е Якушка, а третата — Веченка. Която си избереш — нея изяж.

Излъгала се мечката и оставила бабата. Като си напълнила торбичката с дренки, бабата се прибрала в къщи и заключила вратата. Настъпила нощта. По едно време пристигнала мечката и се провикнала:

— Дай ми, бабо, Мекушка! А бабата се обадила отвътре:

— Мекушка си е меко постлала и си е сладко заспала!

— Дай ми, бабо, Якушка! — захлопала мецана.

— Якушка е яко вратата заключила! — отвърнала бабата.

— Дай ми, бабо, Веченка, или ще те изям! — изревала мечката.

— Не можеш, защото не ходи вече баба самичка в гората за дренки — рекла бабата и угасила светлинката.

А мечката си повлякла опашката към гората.

---

info

Информация за текста

$id = 3543
$book_id = 652
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3543
Сканиране, разпознаване и корекция: unicode, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки
Издателство „Народна младеж“

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Бабичката, която не знаеше мярка
Норвежка народна приказка

В една малка бедна къщурка живееха двама души: един стогодишен дядо и една стогодишна баба. Живееха двамината старци сиромашки живот, а къщурката им се намираше далеч от света, някъде на морския бряг. Един ден стогодишната бабичка се наведе да постъкне огъня, че да свари гъбена чорбица, ала не намери нито една съчица и рече:

— Иди, дядо, в гората да събереш малко дръвца, че съм намислила да ти сварят гъбена чорбица.

Дигна се стогодишният старец, взе едно въженце и тръгна към гората. Вървя, вървя — стигна под дърветата. Седна край пътя да си почине и като си отдъхна, прегъна се надве и захвана да събира дръвца. Натрупа цял вързоп от сухи клонки и се опита да го дигне на гърба си, но ръцете му не издържаха и той захвана да вади от вързопа дръвце след дръвце. Не щеш ли — тъкмо когато старецът се опита да дигне втори път вързопа, се и изправи един очилат човек с тояжка. Той му рече:

— Добър ден, старче!

Стогодишният старец дълго гледа непознатия човек и напрегна паметта си да си спомни къде го е срещнал.

— Не ме познаваш — проговори непознатият, — но ние с тебе сме съседи. Ти живееш на същото място, където живея и аз. Само че ти си отгоре на земята, а пък аз съм отдолу. И аз имам като тебе бабичка. Ние с моята бабичка сме много благодарни, тъй като нощем ти и твоята бабичка не се карате и ни оставяте да спиме спокойно. Затуй съм дошъл да ти направя едно добро. Чувай какво ще ти кажа: тръгни по оная пътека, която се вие под вековните дървета. Като повървиш, додето

настане залез слънце, ще стигнеш на една полянка. Сред полянката ще видиш бреза, а под брезата — кладенче. Наведи се и пий вода от кладенчето, но гледай да не препиеш много, защото след всяка глътка ти ще се върнеш назад и ще станеш с една година по-млад.

Като изрече тези думи, непознатият човек изчезна в гората. Стогодишният дядо дълго гледа към мястото, където се потули подземният старец, сетне остави вързопа и тръгна по пътеката между вековните дървета. Вървя, вървя и на залез слънце излезе на полянката, съгледа брезата, чу сладкия шум на кладенчето и бързо коленичи. Почна да пие вода. Пие вода и си чете глътките. Като изпи 70 глътки, той се изправи чевръсто, огледа се в кладенчето и видя във водата един млад тридесетгодишен мъж. Такъв беше станал. Силен и радостен, той се върна по същата пътека, грабна вързопа сухи дръвца с една ръка и му се видя лек като перушина. Насъбра още два пъти по толкова съчки, метна товара на гърба си и бодро се упъти към къщи. На пътната врата го посрещна стогодишната бабичка.

— „Брей — помисли си тя, — кой ли е този млад мъж, който носи сухи дърва?"

Когато подмладеният старец приближи, тя го позна и плесна с ръце:

— Майчице моя, какво е станало с тебе? — почна да вика тя.

Младият мъж й разказа за подземния човек и за вълшебното кладенче. След като чу това, стогодишната бабичка хукна към гората като луда.

А подмладеният мъж премете двора, поправи порутената сграда, свари гъбена чорбица, изпече една бяла погача и седна да чака подмладената си жена. Седи на прага, чака и пее. Весело му е на душата. Мина един час време, минаха два часа — жената все още я няма. Отколе беше мръкнало и притъмняло. Пропяха втори петли. Цяла нощ тридесетгодишният мъж стоя разтревожен и чака жена си. Като се съмна и стана видело, той грабна шапката си и отиде в гората да види какво е станало с

милата му жена. И що да види: под брезата до самото вълшебно кладенче ходи едно мъничко двегодишно момиченце с големи бабешки чехли — чехлите на жена му.

— Татко, татенце! — разпери ръце то и се хвърли към младия мъж.

Туй момиченце беше стогодишната бабичка, която без насита беше пила цяла нощ и се беше подмладила с 98 години.

— Ах, детенце — грабна младият мъж двегодишното момиченце, — много си ми ненаситно! Ако беше изпило още две глътки, щеше да се превърнеш на неродено дете — никога не знаеш мярка. Какво да те правя сега?

И като хвана детето за ръката, младият мъж го поведе към къщурката, край морския бряг — да си го отгледа.

---

info

Информация за текста

$id = 13228
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13228
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Бащинъ заветъ

Бѣше ясенъ пролѣтенъ день. Гората се люлѣеше. Моторната кола забръмчѣ нагоре, дълго лѫкатуши и спрѣ на самия връхъ, гдето е параклисътъ. Отъ колата най-напредъ слѣзе царь Борисъ, облѣченъ съ пѫтнически дрехи и каскетъ на главата. Подиръ него скочи пъргаво едно четиригодишно момче, съ гащи до колѣнетѣ, гологлаво. Наследникътъ на царския престолъ — князъ Симеонъ Търновски. Вѣтърътъ разроши мекатa му косичка. Царь Борисъ съ бързи крачки се упѫти по зелената морава къмъ параклиса, който отдалечъ приличаше на голѣма кацнала пеперуда съ разперени черни криле. Малкиятъ князъ се затече следъ баща си. Когато стигнаха до параклиса, Царьтъ открехна вратата. Вѫтре — полумракъ. На дъното висѣше една вехта опушена икона. Предъ иконата мѫждукаше кандилце. Царьтъ на българитѣ сне каскета си, прекръсти се и цѣлуна иконата.

— Какво е това, тате? — попита князъ Симеонъ.

— Параклисъ, сине. Една малка черквица.

— Що ще тука?

— На туй мѣсто нѣкога е станала голѣма битка. Тука сѫ загинали триста души юнаци. За тѣхнитѣ души гори туй кандилце.

— Ами защо сѫ тръгнали да се биятъ юнацитѣ? — запита детето.

— За свободата на нашето отечество, сине. За свободата на тая прекрасна и плодна земя. Погледни я!

Царь Борисъ размаха широко рѫка и заговори съ вълнение на своя синъ:

— Ние сме стѫпили върху единъ старопланински връхъ. Наоколо се подема Балканътъ. Той е населенъ съ добродушни столѣтници, овчари, елени, сърни и мечки. Въ неговитѣ пазви се

гушатъ старинни монастири. На северъ е Мизия. Тя достига до голѣмата тиха рѣка Дунавъ. Ще минемъ нѣкога двама съ параходъ по Дунава — да видишъ българскитѣ села и градове. Тѣ сѫ накацали по брѣга като бѣли лебеди. На югъ се шири Тракия. Тамъ зрѣятъ едри жита. Въ овощнитѣ градини пръщятъ натежали клони съ ябълки, круши и череши. Като вѣнецъ ограждатъ равнината Рила и Родопите. Още по на югъ Бѣлото море плакне българския брѣгъ. На югозападъ се шири македонската земя, кѫдето старитѣ български царе сѫ съградили много крепости, църкви и манастири. Нашата земя, сине, е пълна съ съкровища. Когато поемешъ царската корона — да я пазишъ като зеницитѣ на очитѣ си!

Малкиятъ князъ застана мирно, дигна дѣсницата, отдаде честь и отговори по войнишки:

— Слушамъ, Ваше Величество!

Царьтъ го помилва по главата.

---

info

Информация за текста

$id = 38566
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38566
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Бялото гълъбче

То беше едно малко гълъбче — цялото беличко: и главичката му бяла, и гушката му бяла, и крилцата му бели, и перцата му бели, само крачетата му приличаха на коралови клончета, а очите му блещукаха като рубинени камъчета. Неговото гняздо се намираше в клоните на един хилядогодишен кедър, порасъл под сянката на Брилянтовите планини.

Всяка сутрин гълъбчето разтърсваше крилцата си над гняздото, кацаше на пътечката, която лъкатуши през оризовата нива, и — щъпук-щъпук — се упътваше към близката спретната къщурка, направена от дърво, покрита с оризова слама. До прага на къщурката го чакаше хубаво момиченце, което ходеше с червена рокличка на точки като калинка и носеше име Пи Лен Це. Туй момиченце беше много работливо. То ставаше рано, разтребваше къщурката, оправяше леглата, сядаше на едно мъничко столче до прага и започваше сръчно да плете. Щом зърнеше бялото гълъбче, Пи Лен Це скачаше от столчето, влизаше в къщи, изнасяше една порцеланова чашка с оризови зърна и му я поднасяше. Като изкълвеше зрънцата, гълъбчето разтваряше крилцата си и полетяваше над земята, да види какво става в Страната на утринната свежест. Подир един час то се връщаше при момиченцето и очите му грееха от радост.

— Всичко е хубаво — гукаше гълъбчето, — оризовите зрънца са пораснали като детски зъбчета, работничките от голямата фабрика тъкат тънко копринено платно за роклички и знамена, а рибарите са напълнили кошовете с големи сребърни риби.

А Пи Лен Це пляскаше с ръце.

Веднъж гълъбчето се върна от обиколката си изплашено. Крилцата му трепереха.

— Какво има? — попита Пи Лен Це.

— Страшен облак иде откъм върховете на Брилянтовите планини. То не са дъждовни капки, а огромни черни птици, които вдигат голям шум и грохот. Скрий, се Пи Лен Це, докато отминат! По-бързо!

— Къде да се скрия? — попита Пи Лен Це.

— Влез в къщурката и се заключи, а пък аз ще се сгуша в гняздото си!

Докато гълъбчето литне до кедъра, страшните птици пристигнаха. Една от тях се отлъчи от ятото, слезе ниско до самия комин на къщурката и снесе едно огромно черно яйце, което падна над оризовия покрив. Гълъбчето закри едното си око. Яйцето се пропука. Избухна такъв гръмотевичен грохот, че земята се разтърси. Гълъбчето закри и другото си око. Тогава до него пропищя едно желязно парче, голямо колкото грахово зърно, и прониза лявото му крило. Гълъбчето примря от болка, отвори очите си и най-напред потърси къщурката, но що да види? Там, където по-рано се намираше спретнатата къщурка, сега зееше дълбока яма, а от къщурката нямаше помен. Узрялата оризова нива гореше.

— Пи Лен Це! — изпищя гълъбчето и раздвижи криле над пламъците. — Къде си, Пи Лен Це?

Никой не отговори. Тогава очите на гълъбчето се изпълниха с ужас, и то, смъртно изплашено, полетя към оная страна, откъдето изгрява слънцето. Кацна върху едно камъче и тежко задиша. От водата подаде своята мустаката глава един зелен рак.

— Ах — рече гълъбчето, — ти, който цял живот ходиш само назад, кажи ми: що да сторя? Моето крилце е ударено.

— По-скоро бягай да ти го превържат — отвърна ракът.

— Къде да бягам? — попита гълъбчето.

— Иди отвъд морето. Там на островите има един голям град. В него се намират дворците на двамина господари. Единият е висок седем педи, а другият — седемнадесет. Ти влез в двореца на по-големия господар, той ще ти превърже крилото.

Раненото гълъбче прехвърли морето и стигна в града на двамината господари. Пред двореца на малкия господар стояха

вързани седем кучета, а пред двореца на големия — седемнадесет. Щом съзряха гълъбчето, всичките кучета започнаха да лаят в хор. Пръв изскочи от двореца си големият господар. Вдигна поглед към небето и щом съзря гълъбчето, очите му изскочиха от гняв и злоба.

— Как си посмяло да летиш над тая земя без мое позволение? — ревна той, извади револвера си и го насочи към гълъбчето.

Бедното гостенче веднага разбра какво може да се случи, размаха силно крилете си и полетя към водите на първия океан.

— Дръжте го! — втурна се дългокракият господар подире му. — Стреляйте върху него! Свалете го на земята!

Тогава всички оръдия в страната на двамата господари почнаха да изригват снаряди подир гълъбчето, всичките военни кораби плувнаха подире му под пълна пара и всички самолети забръмчаха подир него. Големият господар гони гълъбчето до средата на океана, но не можа да му стори нищо, защото бялото гълъбче е неуловимо. Тогава дългокракият даде заповед за отстъпление. А гълъбчето попита една морска лястовичка:

— Кой беше този, който искаше да ме погуби?

— Не го ли познаваш? Ами че нали той изпрати черните птици, които отнеха живота на Пи Лен Це. Той е най-големият бегач на света. Преди осем години, подгонен от своите врагове, той измина цели три хиляди километра от Филипините до Австралия, без да си поеме дъх.

— Ами как се казва?

— Името му е Раз Бой Ник.

— Ще го запомня — рече ранената птичка и отмина.

Дълго се носи над широкия океан и стигна в един по-голям град, където къщите стигаха до облаците. Накрай града то видя един очилат старец с лукави зли очи и изкуствени зъби. Той подхвърляше нагоре продълговати железни играчки и се заканваше някому с юмрук.

— Какво правиш, дядо? — попита гълъбчето.

— Играя си с атомни бомби. А ти откъде идеш?

Гълъбчето кацна доверчиво върху една от железните играчки и почна да разказва историята си.

Очилатият старец подскочи и плесна с ръце:

— Никога не съм се надявал, че агнето само ще влезе в устата на вълка. Аз много обичам такива гълъбчета. Влез в къщата ми. Моят готвач ще те излекува.

Гълъбчето пристъпи през прага, но щом влезе в Тъмния дом — така се наричаше къщата на късогледия старец, — готвачът затвори вратата, запретна си ръкавите и грабна готварския нож.

— Искам го задушено! — провикна се отвън атомният старец.

— Ах — трепна гълъбчето, — този звяр е решил да ме заколи.

И се озърна тревожно. Всички прозорци и врати бяха затворени.

— Ела, миличко, да ти вържа червено герданче на шията — изръмжа готвачът и протегна ръце към гълъбчето.

Тогава гълъбчето го перна с крилото си по лицето, втурна се към камината и изскочи през комина. Измъкна се цялото очернено като гарванче.

— Дръжте го! — ревна човекът с ножа, но гълъбчето, макар че го болеше крилцето, литна като стрела над втория океан.

Дълго летя подгонената птичка над водите, премина океана и стигна до една опустошена земя, в която къщите на много градове и села бяха съборени до основи. Раненото гълъбче кацна върху една пукната делва и попита гущерчето, което се приличаше до делвата:

— Кой събори тия човешки жилища?

— Събориха ги ония, от които бягаш.

— Кога?

— Когато ти не беше тука.

— Няма ли кой да превърже ударено крило?

— Има едно добро момиче с огнено сърце. То се казва Раймонда Диен.

— Къде живее?

— В южния град Тур.

Гълъбчето отново полетя — към Тур. Земята беше тъжна. Никъде не се чуваше звънлив детски смях, нито птича песен. Над едно пристанище ранената птичка видя много работници — трескаво разтоварват голям океански параход. Но те не наместваха тежките сандъци на брега, както му е редът, а ги събаряха през борда на парахода направо в морето. Щом съзряха гълъбчето, работниците спряха разтоварването и почнаха да ръкопляскат. Очите им се разведриха.

С голямо учудване ги попита гълъбчето:

— Другари работници, какво правите тука?

— Разтоварваме парахода! — отвърнаха работниците.

— Но така ли се разтоварва параход! Защо не подреждате сандъците на брега, а ги събаряте на морското дъно?

— Защото в тези сандъци нашите заклети врагове са поставили оръжие, с което искат да избиват бащи, майки и деца. Но ние няма да позволим!

Гълъбчето си спомни за миличкото Пи Лен Це и се провикна:

— Не позволявайте, другари! Ако хванете убийците на Пи Лен Це, пуснете и тях на морското дъно!

И като им махна със здравото си крило като с ръка, то отмина по-нататък. Когато наближи Тур, умореното гълъбче видя едно момиче с големи блестящи и безстрашни очи — лежи върху релсите на железопътната линия пред един безкраен влак. Момичето лежи, а влакът стои замръзнал на мястото си и пухти сърдито. Уплашено се развика птичката:

— По-скоро се махни, защото влакът ще те прегази! Коя си ти?

— Аз съм Раймонда Диен.

— Защо си легнала тук, какичко?

— Хвърлих се върху релсите, за да спра този влак, натоварен със смъртоносни оръжия.

— Къде карат тия оръжия?

— Карат ги в една далечна земя, за да избиват с тях невинни хора. А ти защо имаш кръв на крилцето си?

— Ранено съм. Моля ти се, превържи ударено ми крилце. Казаха ми, че ти имаш огнено и добро сърце, и аз дойдох при тебе, да ме превържеш.

— Ела, миличко гълъбче — протегна Раймонда и двете си ръце към ранената птичка, но тъкмо когато пръстите й докоснаха болното крилце, изневиделица изскочиха двамина въоръжен и хора, поставиха железни окови върху ръцете на девойката и я подкараха към тъмницата. А очите й продължаваха да блестят все така безстрашно.

С клюмнала главичка гълъбчето полетя на Изток. Тогава по пътя го настигна един голям златен самолет с червени петолъчни звезди на крилете.

— Позволяваш ли да кацна върху едно от твоите криле, за да си отдъхна — попита гълъбчето, — страшно съм изморено.

— Кацни, гълъбче! — рече самолетът и слезе ниско, за да поеме птичката.

Птичката се намести удобно върху позлатеното крило на самолета и той се понесе над една безконечна равна земя. Там димяха високи фабрични комини, златееха се узрели жита, като кораби плуваха огромни машини сред нивите и прибираха зърното, в слънчеви градини играеха щастливи деца с такива грейнали очи, каквито бяха очичките на Пи Лен Це.

— Коя е тази земя? — попита гълъбчето.

— Не я ли познаваш? Това е земята на свободните съветски народи.

— А кой е оня човек, дето върви през узрелите ниви, гледа плодовете на народния труд и се усмихва? На гърдите му блещука златна петолъчка.

— Той е един от ония работни хора, които се трудят и водят борба за мир и за щастие на земята.

Гълъбчето гукна радостно, разпери криле и затрепка над главата на трудовия герой. Гълъбовото му сърце затупка развълнувано.

— Позволи ми — помоли се то — да остана в твоята земя.

— Остани, гълъбче! — отвърна човекът с петолъчката. — Бъди ни гостенче за вечни времена.

— А ще гърмят ли подире ми с оръдия и ще ме гонят ли със самолети през океана?

— Не бой се, гълъбче, хората на труда от целия свят решиха да провъзгласят за престъпник оня, който вдигне ръка против тебе, и ще оковат с вериги ръцете на подпалвачите.

— А раненото ми крилце?

— Ще го излекуваме. Хей, другари — провикна се човекът с петолъчката, — окъпете гостенчето, за да стане беличко, каквото е било по-рано, превържете му крилцето, дайте му да се нахрани и го пуснете свободно да лети над широката съветска земя. Нека ходи, където си иска.

— Ах, че е хубаво тука! — въздъхна гълъбчето на мира и почна да гука.

---

info

Информация за текста

$id = 18680
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/18680
Сканиране, разпознаване и корекция: ckitnik, 2010 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки и разкази

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Бедният рибарь и дяволът

Имаше единъ човѣкъ рибарь. Той живѣеше на морския брѣгъ въ една кѫщурка, покрита съ слама. Всичкото му имане бѣха две малки русокоси девойчета и една вехта мрежа, съ която ловѣше риба. Дветѣ девойчета помагаха на майка си, шетаха вкѫщи, носѣха вода съ стомнитѣ отъ чешмата, поливаха цвѣтята въ градината и вечерно време кърпѣха скѫсаната мрежа, докато майка имъ наготви вечерята, а баща имъ се върне отъ пазара. Всѣки день бащата ходѣше по пѣсъка край морето, хвърляше мрежата и ловѣше дребна риба. Изсипваше я въ едно кошче. Като напълнѣше кошчето съ риба, той отиваше въ града, продаваше я и съ полученитѣ пари купуваше за децата си хлѣбъ и подаръци. Децата бѣха много доволни отъ своя баща и никога не му се сърдѣха, ако нѣкога не можеше да хване риба и се върнѣше вкѫщи съ праздни рѫце.

Една сутринь рибарьтъ прехвърли презрамо закърпената мрежа, взе празното кошче и слѣзе по пѫтеката къмъ морето. Нагази хладния пѣсъкъ и когато стигна до водата, запретна крачолитѣ и рѫкавитѣ си, приготви мрежата и се прекръсти.

— Хайде, Боже, помогни ми днесъ да напълня кошчето съ риба, че съмъ далъ обувкитѣ на дветѣ си момиченца да ги закърпи кърпачътъ. Ако не спечеля пари довечера, не ще мога да ги взема.

Щомъ изрече тия думи, рибарьтъ метна мрежата. Тя се разтвори като малко облаче и се спустна къмъ водата. Бързо потъна. Рибарьтъ хвана вѫжето и го потегли. Събра мрежата и се опита да я изтегли, ала тя бѣше загребала нѣщо много тежко и не мърдаше. Рибарьтъ се почеса по тила, помисли малко и бързо завърза края на вѫжето за едно крайбрѣжно дърво. Сетне се съблѣче, влезе въ водата, почна да се гмурка и съ голѣма

мѫка избута мрежата навънъ. Сърдцето му затупка, когато видѣ, че мрежата е хванала едно малко засмолено буренце.

— Навѣрно туй буренце е пълно съ жълтици! — извика бедниятъ рибарь и го освободи отъ мрежата.

Търкулна го на пѣсъка. Почна трѣскаво да го разглежда и остана разочарованъ, когато откри, че бурето е пробито и пълно догоре съ пѣсъкъ.

Въздъхна, почисти мрежата, изхвърли камъчетата и кривитѣ раци и отново я метна надъ водата. Този пѫть мрежата бѣше съвършено лека и излѣзе на брѣга празднa. Нѣкѫде на крайчеца въ концитѣ се бѣше заплела само една рибка съ големи зелени очички и съ червена опашка. Рибарьтъ протегна рѫка и я освободи отъ концитѣ. Следъ това я хвърли въ кошчето. Рибката, като се видѣ на сухо, подскочи три пѫти и проговори съ тънко рибено гласче:

— Хей, рибарино, защо ме оставяшъ въ този сухъ кошъ, не знаешъ ли, че азъ мога да живѣя само въ вода? Моля ти се, пустни ме пакъ въ морето!

— Стой си въ коша, ей сега ще ти хвана още другарки! — рече рибарьтъ и отново почисти мрежата си.

— Слушай, — обади се повторно рибката, — ако ме върнешъ отново въ морето, обещавамъ да ти се явя на помощь, когато те заплашва най-голѣма опасность.

— Че съ какво можешъ да ми помогнешъ? — попита рибарьтъ.

— Съ хитрость, — отговори рибката. — Азъ съмъ най-хитрата рибка въ морето. Едно време Хитъръ Петъръ плуваше съ лодка и си изтърва торбата съ хитроститѣ. Азъ влѣзохъ въ падналата на морското дъно торба и изядохъ всичкитѣ хитрости. Сега главата ми е пълна съ умъ.

— Ами, какъ ще те повикамъ, когато ми потрѣбвашъ?

— Какъ ли, подсвирни три пѫти тихо съ уста, и азъ ще се явя.

Рибарьтъ се наведе, хвана рибката за червената опашка и я хвърли отново въ морето. Следъ това приготви мрежата и за трети пѫть си опита късмета. Потегли мрежата навънъ, но този

пѫть тя бѣше още по-тежка отколкото първия пать. Повторно влѣзе подъ водата озадаченията рибарь и избута тежката мрежа. Като я измъкна най-сетне на пѣсъка, що да види: вѫтре се търкулна една делва, кована отъ желѣзо, запушена съ желѣзна запушалка. Върху запушалката — червенъ восъкъ. Рибарьтъ се наведе и погледна печата на восъка. На печата пишеше: „Иванъ Асенъ II, царь на българитѣ и на гърцитѣ“.

Рибарьтъ подскочи отъ радость. Той бѣше челъ въ историята за тоя великъ царь и съ трѣскави пръсти се залови да лющи восъка.

— Навѣрно нашиятъ царь е хвърлилъ въ морето тая делва преди седемстотинъ години. Чакай да видя, какво има вѫтре.

Дълго клати ръждивата запушалка и най-сетне я измъкна. Тогава стана чудо, което накара зѫбитѣ на рибаря да затракатъ… Отъ желѣзната делва започна да излиза гѫсть черъ пушекъ. Тоя пушекъ се изви до небето и почна да се разлива по пѣсъка и надъ морето. Сетне започна да се събира, да се сгѫстява още повече и изведнажъ се превърна на огроменъ страшенъ великанъ съ огнени очи, съ уста, като пещера, съ зѫби като тесли, съ остри хищни нокти и съ космати гърди.

Най-напредъ чудовището разтвори устата си и размаха рѫце:

— Господарю, — извика то съ гръмовитъ гласъ, — ти си най-добриятъ царь на земята, моля ти се, смили се надъ мене и не ме убивай. Пощади живота ми, Иване Асене!

Рибарьтъ ужасенъ се дръпна назадъ и погледна накѫде ще може да избѣга.

— Какво говоришъ? — продума той и зѫбитѣ му затракаха. — Иванъ Асенъ II лежи въ гроба вече 700 години. Азъ не съмъ никакъвъ господарь. Азъ съмъ единъ беденъ черноморски рибарь. А ти кой си?

— Азъ съмъ дяволътъ.

— Ами какво правишъ въ тая делва?

— Затвори ме въ нея едно време царьтъ на българитѣ.

— Че защо те затвори?

— Ще ти кажа. Когато презъ 1195 година въ градъ Велико Търново освободителтъ на българитѣ отъ ромейско иго царь Асенъ Бѣлгунъ повика въ двореца си болярина Иванко, влѣзохъ и азъ въ царския дворецъ. Азъ бѣхъ невидимъ и стояхъ задъ Иванка. Царь Асенъ бѣше много разгнѣвенъ. Той бѣше научилъ, че Иванко е приятель на ромеитѣ и копае гробъ на своето отечество.

— Ще се откажешъ ли отъ ромеитѣ? — попита царь Асенъ.

— Нѣма да се откажа! — отвърна боляринътъ.

Тогава царь Асенъ извика силно:

— Хей, войници, донесете ми меча!

Азъ, като чухъ тия думи, изкочихъ, преварихъ царскитѣ войници, грабнахъ окачения въ стаята царски мечъ, върнахъ се при Иванка и му го пододохъ. Иванко се хвърли като звѣръ и погуби царя. Минаха много години. На българския царски тронъ седна Иванъ Асенъ II, синъ на погубения царъ Асенъ Бѣлгунъ. Веднъжъ царь Иванъ Асенъ II ме покани въ своя високъ дворецъ на Царевецъ. Бѣше седналъ на златенъ тронъ, а напреде му стоеше тая желѣзна делва.

— Не искамъ да враждувамъ, — рече ми той, — съ дявола. Искамъ да ти бѫда приятель, и, за да повѣрвашъ въ моето царско приятелство, ще ти дамъ този златенъ пръстенъ, украсенъ съ седемь драгоценни камъка. Съгласенъ ли си?

— Съгласенъ съмъ, — отговорихъ азъ.

Тогава царьтъ измъкна отъ срѣдния си пръстъ драгоценния пръстенъ, ала безъ да ще го изтърва въ делвата предъ краката му. Наведе се и опита да извади пръстена съ рѫка, но гърлото на делвата бѣше тѣсно и царската рѫка не можа да се промъкне.

— Стой, царю! — викнахъ азъ, — нали съмъ дяволъ, всичко мога да сторя. Погледни, какъ ще се превърна на едно човѣче, колкото твоя срѣденъ пръстъ, ще влѣза въ делвата и ще изкарамъ пръстена.

— Влѣзъ де! — рече царьтъ.

Азъ мигомъ се превърнахъ на мъничко човѣче и се спустнахъ надолу съ главата. И докато намѣря пръстена на

тъмното дъно, царьтъ запуши делвата съ желѣзна запушалка и викна:

— Ти си врагъ на човѣшкия родъ! Ти погуби баща ми, освободителя на българитѣ. Осѫждамъ те на вѣченъ затворъ въ тая стоманена делва. Хей, войници, натоварете делвата на една колесница и я откарайте на черноморския брѣгъ. Когато стигнете, влѣзте навѫтре съ една лодка и хвърлете делвата въ морската дълбочина!

Войниците изпълниха царската заповѣдь и азъ паднахъ въ морето. Вълнитѣ ме понесоха отъ брѣгъ на брѣгъ. Цѣли седемстотинъ години ме блъскаха по крайбрѣжнитѣ канари. И ето днесъ ти ме извлѣче въ своята мрежа. Отново очите ми видѣха свѣтлината. Въ делвата мислѣхъ, че съмъ отколе ослѣпѣлъ. Ти си моя освободитель. Вземи царския пръстенъ и се приготви да умрешъ! Предлагамъ ти да изберешъ, каквато смърть искашъ.

— Защо трѣбва да умирамъ — попита рибарьтъ и прежълтя отъ страхъ.

— Защото ме освободи. А пъкъ азъ съмъ далъ клетва да погубя оня, който ме освободи. Най-напредъ, когато ме хвърлиха войницитѣ въ морето, азъ рекохъ:

— Ако нѣкой ме освободи, ще напълня кѫщата му съ съкровища!

Минаха двесте години. Никой не се яви да ме освободи.

— Ако нѣкой отвори делвата, — повторно рекохъ азъ, — ще му изпълня три желания, каквито и да бѫдатъ.

Минаха се още двесте години. Никой не се яви да отвори делвата.

Тогава азъ се разгнѣвихъ:

— Ако нѣкой отвори делвата, давамъ клетва, че ще го погубя. Ще му позволя само да си избере каквато смърть иска. По-скоро си избирай, отъ каква смърть искашъ да загинешъ, защото нѣмамъ време да те чакамъ!

Бедниятъ рибарь падна на колѣне и почна да се моли на чудовището:

— Не ме убивай. Азъ имамъ две малки дъщери, които ще загинатъ отъ гладъ, ако не имъ занеса довечера хлѣбъ. Пощади ми живота, нали азъ те освободихъ отъ делвата.

— Избирай си смъртьта! — грозно изрева дяволътъ и тропна съ кракъ.

Тогава рибарьтъ се досѣти за мъничката рибка, която освободи преди половинъ часъ, обърна се къмъ морето и тихо подсвирна три пѫти. Въ сѫщия мигъ една грамадна вълна се зададе къмъ брѣга. Тя налапа пѣсъка и спрѣ до косматитѣ крака на дявола. Върху гребена й подскокна хитрата рибка и попита рибаря какво иска.

— Този зълъ духъ, — рече рибарьтъ, — иска да ме убие.

— Защо иска да те убие? — писна рибката.

— Защото отворихъ делвата и го освободихъ отъ мрака. Справедливо ли е, морска душице, да загина отъ рѫката на оня, комуто съмъ направилъ най-голѣма добрина?

— Азъ съмъ далъ клетва да погубя оня, който ме освободи, — обади се дяволътъ.

— Щомъ като се е заклелъ, справедливо е да те убие, но ти казвашъ, че тоя великанъ е билъ въ делвата, защо ме лъжешъ? Какъ е възможно такова чудовище да се побере въ една мъничка делва?

— Истина е! — обади се пакъ дяволътъ.

— Докато не видя съ очитѣ си, нѣма да повѣрвамъ, — изпищѣ рибката.

Тогава дяволътъ почна да се намалява, превърна се отново на мъничко човѣче и скокна въ делвата.

— Куку! — обади се той отвѫтре.

Рибката прошепна на рибаря:

— Скоро слагай запушалката на делвата!

Рибарьтъ разбра работата, грабна запушалката, натисна я въ гърлото на делвата, следъ това взе единъ камъкъ и хубаво я зачука.

— Остани пакъ въ тъмнината, неблагодарнико! — викна той на дявола.

Дяволътъ почна да плаче да удря съ юмруци и да се заканва, но стенитѣ на делвата бѣха стоманени. Като свърши тая работа, рибарьтъ грабна делвата, изкачи се на близката висока скала и хвърли въ морската дълбочина врага на човѣшкия родъ. Следъ това се върна при рибката и рече:

— Благодаря ти, морска душице!

Рибката поклати червената си опашка и викна на голѣмата вълна:

— Хайде!

Вълната я отнесе навѫтре.

Бедниятъ рибарь дълго гледа следъ малката си спасителка и когато я загуби отъ очи, наведе се и взе отъ пѣсъка скѫпоценния пръстенъ на царь Иванъ Асена II. Тръгна къмъ града съ праздното си кошче.

Отби се при най-богатия златаринъ и му показа пръстена.

— Какво ще ми дадешъ за тоя царски пръстенъ? — попита рибаринътъ.

Златарьтъ пое пръстена и влѣзе въ една тъмна стаичка да го разгледа. Драгоценнитѣ камъни чудно свѣтнаха.

— Ще ти напълня кошчето съ жълтици! — извика златаринътъ и отведе рибаря въ съкровищницата си. Той имаше два големи купа жълтици. Бедниятъ рибарь си напълни кошчето съ злато, излѣзе на пазара и си купи най-напредъ единъ автомобилъ. Сетне се отби въ най-хубавия магазинъ и накупи дрехи, обуща и играчки за дветѣ свои малки дъщерички.

— Карай, сега, — викна той на шофьора, — у дома!

— Че кѫде живѣешъ ти? — обърна се къмъ него шофьорътъ.

— Живѣя на морския брѣгъ, въ сламената колиба. Тамъ карай!

Подиръ десетина минути моторната кола забуча предъ плетената ограда на сламената кѫщурка. Децата, изплашени, изкочиха навънъ да видятъ, какво става, и щѣха да полудѣятъ отъ радость, когато видѣха, че отъ автомобила слиза тѣхниятъ скѫпъ татко и носи цѣлъ купъ подаръци.

(По една източна приказка)

info

Информация за текста

$id = 38556
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38556
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Безценното камъче

Ще ви разкажа една приказка за Дядо-Павловото безценно камъче.

Дядо Павел бил овчар. Имал си кошара в Балкана и затварял нощем десетина овце в кошарата. Имал си колиба с покрив от плочи, а в колибата — едно коте и едно пате. Само си нямал дядо Павел балканецът светилник — да му свети нощно време.

Веднъж дядо Павел, като вървял подир стадото си, чул на една поляна край гората писък — сякаш тънка свирка свири жална песен. Навлязъл в шумака, да разбере какво има, и видял, че гората гори и пращи, а край един обгорял пън се гърчи в пламъците пъстро гущерче и пищи.

— Овчарко — продумало гущерчето, като го зърнало, — братко, помогни ми да изляза от огъня!

Дядо Павел отвърнал:

— Да ти помогна, но как да нагазя в тая жар? Ще ми изгорят краката!

— Тогава подай тоягата си — аз ще се хвана за нея, а ти ме изтегли.

Дядо Павел протегнал дългата си овчарска тояга, гущерчето стъпило на нея и се измъкнало от огъня.

— Искам да ти се отплатя — продумало гущерчето, като дошло на себе си, — ела подире ми!

— Какво ще ми дадеш? — попитал дядо Павел.

— Аз съм чедо — рекло гущерчето — на гущерския цар. Моят баща живее в една дълбока и тъмна пещера. На короната му има девет безценни камъчета, които светят като девет слънца. Ще ти дам едното.

Тръгнало гущерчето по тревата надолу към реката, потеглил подире му старецът. Вървели, що вървели — стигнали

до пещерата.

— Ти почакай тук, пък аз ще ида за камъка! — продумало гущерчето.

Дядо Павел седнал на земята. Свечерявало се вече. Додето гущерчето излезе — станало тъмно. Най-сетне то се показало с безценното камъче в уста. Когато излязло — цялата поляна наоколо грейнала. Птичките от околните дървета трепнали с криле и зачуруликали. Помислили, че се е вече съмнало и слънцето огряло.

— Вземи туй камъче и си иди в колибата. Трябва да ти кажа, че туй камъче не е само за светене. То може да прави и други работи. Когато стигнеш вкъщи, почукай с камъчето три пъти по земята и речи: „Да ми дойде туй и туй!“ Каквото поискаш, ще ти дойде.

Взел дядо Павел светлото камъче и го погледнал: то било голямо колкото лешник. Пуснал го в торбата си и кривнал към колибата. Заварил стадото си пред кошарата, а патето и котето чакат до прага. Прибрал си овцете старецът, влязъл в колибата и извадил камъчето. Като светнало онуй ми ти камъче — цялата колиба озарило. Котето и патето си затулили очите — да не ослепеят. Дядо Павел се навечерял и си рекъл:

— Защо ми трябва други работи да искам от камъчето, когато си имам всичко: и колиба, и овце, и сиренце, ето сега и светлинка ми грейна на трапезата.

Легнал си да спи. Ала сън не му дохождал. Почнал да си мисли:

„Защо пък да не опитам камъчето? Я да поискам нещо! Какво ли да поискам, какво ли да поискам — ще поискам един мермерен дворец“.

Станал от постелята, посегнал към камъчето, което си светело на полицата. Взел го, чукнал го три пъти по земята и рекъл:

— Да ми дойде тук един мермерен дворец!

Додето изрече тия думи — ето че колибата се отместила, загубила се някъде и на мястото й се появил чуден мермерен дворец. Стените на стаите били от огледала, съдовете — от

чисто злато, а столовете и масите — от слонова кост. Учудил се старецът, разходил се по стаите, разгледал ги и легнал на едно меко легло от пух. Скрил камъчето в пазвата си.

Не щеш ли, нея вечер дошъл да го навести съседът му Иван.

— Дойдох — рекъл Иван — да те видя жив ли си, и да си поприказваме, защото не ми се спеше тая нощ. Какво е туй чудо? Не мога да повярвам на очите си: кой ти издигна тоя дворец?

— Камъчето — отвърнал дядо Павел и се усмихнал.

— Кое камъче? Я дай да видя туй камъче!

Дядо Павел бръкнал в пазвата си, извадил камъчето и го подал на Ивана. Иван го разгледал и попитал:

— Ами как построи туй малко камъче такъв дворец?

Дядо Павел му разправил и си прибрал камъчето. Приказвали, що приказвали, почнали да се прозяват.

— Остани да нощуваш, Иване, в дома ми — поканил дядо Павел съседа си.

— Къде ще легна?

— Легни до мен на тоя пух!

Легнал Иван до стареца и почнал да слухти. Чакал стопанинът да заспи. Щом дядо Павел захъркал, Иван бръкнал в пазвата му, взел камъчето, чукнал го три пъти на земята и рекъл:

— Да дойдат четирима кралимарковци, да вземат тоя дворец и да го отнесат отвъд Дунава!

Додето изрече тия думи, явили се четирима кралимарковци, дигнали двореца и го понесли. Иван с камъчето поел подире им, а дядо Павел останал. Кога се събудил сутринта — погледнал наоколо и що да види? — няма никакъв дворец, няма го и безценното камъче. Само вехтата плочена колиба, котето и патето. Заплакал старецът с два реда сълзи. Нажалили се овцете и блейнали. Домъчняло на котето, докривяло и на патето.

— Искаш ли да идем отвъд Дунава за дядовото камъче? — казало котето.

— Искам — съгласило се патето.

Тръгнали. Извървели цялата Дунавска равнина, стигнали широката тиха река Дунав.

— Аз мога да плувам — рекло патето, — а ти не можеш. Качвай се на гърба ми, да те пренеса отвъд!

Качило се котето върху гърба на своето другарче и патето преплувало отвъд. Повървели още малко, стигнали двореца. Промъкнали се в градината и влезли през един отворен прозорец. Заварили Ивана — спи на пухеното легло, а камъчето скрил под езика си. Те разбрали, че е там, защото в гърлото му блещукала светлинка.

— Как да го взема от устата му? — попитало патето.

— Ще ти кажа как — отвърнало котето. — Аз ще натопя опашката си в кратунката с червения пипер и ще погладя с нея Ивановия нос. Иван ще кихне и камъчето ще падне от устата му.

Както рекло, тъй сторило котето. Натопило опашката си в пипера, погладило Ивановия нос, Иван кихнал и камъчето изскочило от устата му. Котето го грабнало и хукнало да бяга. Подире му се затекло патето. Бягали, бягали, стигнали пак до Дунава. Котето яхнало патето и патето заплувало. Насред Дунава патето се обадило:

— Какво е туй чудно камъче, дай да го видя!

— Не може сега — ще го изтървем във водата. Когато излезем на брега, ще го гледаш.

— Дай го сега или ще се гмурна във водата и ще се удавиш! — заграчило патето.

Котето се уплашило и рекло:

— Дръж!

Патето посегнало да вземе камъчето с лопатката си, ала го изтървало. Камъчето цамбурнало във водата и потънало.

Излезли двете гадинки на брега и заплакали.

Минал един рибар с въдица и ги запитал:

— Котенце, патенце, защо плачете?

— Гладни сме — измяукало котето.

Рибарят пуснал въдицата във водата, хванал една голяма риба и я дал на патето и котето.

— НЎ — рекъл им той, — че да не плачете!

Котето и патето отнесли рибата във върбалака, почнали да ядат и какво мислите намерили в корема й? Намерили камъчето. Рибата стояла във водата с отворена уста и когато патето изтървало камъчето, тя го налапала.

Зарадвали се много гадинките, затепкали пак през Дунавското поле, извървели го и стигнали Дядо-Павловата кошара. Дядо Павел лежал на земята и плачел. Търкулнали камъчето до главата му. Тогава изведнъж Дядо-Павловите очи светнали. Грабнал старецът камъчето, чукнал с него три пъти по земята и викнал:

— Искам тука Ивана — вързан в един чувал!

Додето изрече тия думи — напреде му се изтърсил един чувал, а вътре — Иван. Грабнал си тоягата дядо Павел и — тупа-лупа — дръпнал на Ивана един бой, па го развързал и го изпроводил да си ходи.

След туй старият овчар си прибрал камъчето в кесията и рекъл:

— Не ми трябва никакъв дворец, защото Иван ще го открадне пак. Зная му нрава.

И тръгнал подир овцете си. Всяка вечер слагал камъчето на полицата — да му свети. А когато се поминал, гущерчето влязло в колибата и пак си прибрало камъчето.

---

info

Информация за текста

$id = 21698
$book_id = 3889
$book_id = 8471
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21698
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Благословеното зърно

Като се наведе предъ олтаря и почна да струва поклони, баба Мърморанка видѣ въ пукнатината на старата икона, тъкмо подъ крака на Йоана Кръстителя, едно житено зърно. Бабичката го изкара съ една топлийка и го стисна въ шъпата си. Подиръ литургия богомолката се прибра вкѫщи и зарови зърното въ градинката до прозореца. Сетне донесе едно менче вода и го полѣ.

— Кой знае! Може пъкъ въ туй зърно да ни е късметътъ.

Бутна вратата. Влѣзе вкѫщи. На одъра лежеше дѣдо Мърморанъ. Щомъ видѣ стопанката си, той рече:

— Добре че се върна да ме обърнешъ на дѣсната страна, защото ме заболѣха кокалитѣ отъ лежене все на лѣвата.

— Я ставай да ядеме! — викна баба Мърморанка.

— Какво ще ядеме?

— Каквото далъ Господь, — отвърна бабичката и сипа въ една паница малко чорбица — гола водица.

Дѣдо Мърморанъ погледна паницата накриво и запѣ: „Ахъ, сѫдбо, сѫдбо, тъй ли си решила?“ Ела поне махни тая муха, която се мѫчи да влѣзе въ носа ми! — помоли се нападнатиятъ старецъ.

Баба Мърморанка грабна кърпата и подгони мухитѣ. Тъй мина деньтъ. На другата сутринь шътливата бабичка стана рано и взе метлата. Когато влѣзе въ градинката — що да види? — Житното зърно поникнало и отишло да се не види нагоре къмъ небето. Бавно се поклащаха най-долнитѣ пожълтѣли вече листа на високия стръкъ.

— Бре! — плесна рѫце баба Мърморанка и събуди дѣда Мърморана.

— Излѣзъ, старо, да видишъ какво е чудо станало!

Дѣдо Мърморанъ се надигна, разгледа презъ прозореца житния класъ и се почеса по тила. Излѣзе навънъ.

— Какво да го правиме? — попита бабичката.

— Отрежи го съ сърпа, и като падне класътъ, прибери му зърната. Тоя житенъ стръкъ навѣрно има класъ като топола.

— Ами ако класътъ падне въ нѣкоя чужда земя? Ами ако падне въ морето?

— Тогава прави го каквото щѣшъ, само не ме карай да мисля, защото съмъ много уморенъ. Днесъ искамъ да си полегна.

Баба Мърморанка се размърмора.

— Ти си, — викна тя, — най-мързеливиятъ човѣкъ на свѣта. Иде ми да се пръждосамъ отъ тебе, но кѫде да ида? — и погледна нагоре.

Тогава се досѣти, че може да иде до небето и безъ да мисли много обхвана съ рѫце житния стръкъ и почна да се катери като котка. Завчасъ се загуби въ облацитѣ. Дѣдо Мърморанъ дълго гледа следъ нея.

— Какъ не те домързѣ да се качишъ тъй високо! — рече той и се изтегна на затоплената трева, до коренитѣ на житния стъркъ.

Горе на небето предъ запъхтѣната бабичка се изправи единъ арахангелъ съ огненъ мечъ.

— Защо си дошла? — попита той.

— Дойдохъ да си пожъна житния класъ.

— Твоятъ житенъ класъ е зеленъ.

— Ами, — попита любопитната бабичка, — какъ тъй, само за една нощь житниятъ стръкъ порастна до небето?

— Нима не знаешъ? — отвърна арахангелътъ и прибра огнения си ножъ въ ножницата. — Зърното, което намѣри въ черква, е благословено. Преди сто години, когато дигнаха черквата, въ олтаря служеше единъ праведенъ свещеникъ. При освещаването той донесе една паница жито и го пръсна надъ главитѣ на богомолцитѣ. „Както се пръска туй жито, — викна той, — тъй да се пръска правдата по свѣта, и да поникнатъ отъ нея класове до небето“. Подиръ литургията въ черквата влѣзоха

роякъ кокошки и изкълваха всичкитѣ зърна. Остана само онова, което ти намѣри.

— Ами много ли е голѣмъ класътъ? — попита баба Мърморанка.

— Цѣлата райска градина е засѣнчилъ.

Бабичката се зарадва и седна предъ райската врата.

— Ще почакамъ малко, — рече тя.

— До кога?

— Докато ми узрѣе класътъ, че да си го пожъна.

— Наместо да чакашъ — поискай нѣщо отъ Бога. Той е милостивъ и ще ти даде всичко каквото пожелаешъ.

— Какво да пожелая?

— Твоя работа, каквото щешъ пожелай.

— Боже, какво да поискамъ? — напъна бабешкия си умъ Мърморанка и, като не можа да измисли нищо, спусна се надолу по житния стръкъ, да попита дѣда Мърморана.

— Какъ тъй нищо не си измислила? — ядоса се гладниятъ дѣдо Мърморанъ, — по-скоро иди да поискашъ хлѣбъ. Много хлѣбъ. Цѣлата кѫща да бѫде пълна съ хлѣбъ!

Баба Мърморанка се покатери пакъ на небето и каза на арахангела какво искатъ съ дѣда Мърморана. Арахангелътъ взе телефона, предаде молбата и викна:

— Сега по-скоро слизай, защото не ти е тука мѣстото! Ти си още жива.

Баба Мърморанка слѣзе и що да види: цѣлата кѫща пълна съ хлѣбъ. Полицитѣ накамарени, въ пещьта — хлѣбове, на одъра — пакъ хлѣбове. Кѫдето погледнешъ — все хлѣбове. А дѣдо Мърморанъ лежи превитъ срѣдъ кѫщи. Коремътъ му опира до тавана. Налапалъ се старецътъ.

Мина една недѣля време. Дѣдо Мърморанъ рече на баба Мърморанка:

— Хайде, иди още веднажъ на небето. Ти си добре съ дѣда Господа. Ще му поискашъ имане. Не можеме ние тука да живѣемъ само съ единъ хлѣбъ. Трѣбва ни имотъ, трѣбва ни злато.

Подиръ единъ часъ баба Мърморанка се изправи предъ арахангела.

— Моля ти се, арахангеле, — рече тя, — вземи пакъ телефона и кажи на дѣда Господа, че искаме да ни даде имане, много имане.

Арахангелътъ се намръщи, но предаде и втората молба на бабичката по телефона. Когато слѣзе на земята, тя не намѣри грохналата си кѫщурка, а видѣ единъ градъ съ чисти бѣли улици, високи фабрични комини, зелени градини. Хиляди автомобили сновѣха по улицитѣ.

— Чии сѫ тѣзи автомобили? — попита баба Мърморанка постовия стражарь.

— На господинъ Мърморанъ.

— А фабрикитѣ?

— На господинъ Мърморанъ.

— А кѫде живѣе господарьтъ?

— Въ оня стъкленъ дворецъ.

Запѫти се бабичката къмъ двореца, но двамина прислужници я спрѣха предъ желѣзната врата.

— Входътъ е забраненъ! — извикаха тѣ.

— Какъ тъй? Азъ съмъ баба Мърморанка.

— Нѣма какво да мърморишъ. Хайде отивай си, че ще те прегази автомобила на господаря!

Въ туй време отъ двора излѣзе единъ огроменъ синъ автомобилъ. Въ него седѣше дѣдо Мърморанъ. Съ цилиндъръ, бѣли рѫкавици и пура въ устата.

— Дѣдо Мърморане, — извика бабичката, — ти ли си?

— Не съмъ азъ, — погледна я отъ високо старецътъ. — Не те познавамъ, дрипава бабичко! Карай! — заповѣда той на шофьора и автомобилътъ полетѣ.

Баба Мърморанка въздъхна и се покачи отново на небето.

— Защо идешъ пакъ? — попита я архангелътъ.

— Гладна съмъ. Дойдохъ да си прибера житцето.

— Житцето го изкълваха птицитѣ небесни, — рече архангелътъ и като драсна една клечка кибритъ запали житения стръкъ. Стълбата на баба Мърморанка запръщѣ и бързо изгорѣ.

Въ сѫщия мигъ чудниятъ градъ Мърморанъ се превърна на прахъ и вѣтърътъ го разнесе надъ равнината. Дѣдо Мърморанъ се намѣри пакъ подъ стрѣхата на своята грохнала кѫщурка.

— Какъ ще слѣза пакъ долу? — попита баба Мърморанка, която видѣ какво се случи.

— Ти си праведна душа и ще останешъ тука въ рая.

— А дѣдо Мърморанъ?

— Да върви при дяволитѣ!

— Ами кой ще му вари чорбица и кой ще го пази отъ мухитѣ? — завайка се бабичката. — Моля ти се, пустни ме пакъ долу!

— Чудни сѫ тия жени, — продума архангелътъ и намѣсти баба Мърморанка въ една кошница. Следъ това върза дръжката на кошницата съ една дълга копринена връвь и я спустна долу на земята.

---

info

Информация за текста

$id = 38555
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38555
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Българчета

Когато голѣмиятъ автомобилъ изрева съ продрано гърло, Вълчо скочи отъ крушата и бързо закуца презъ ливадата къмъ лѣтовището. Влѣзе въ учителската стая, грабна телефона и извика:

— Идатъ! — Сетне побѣгна навънъ, спрѣ се до оградата и загледа омагьосанъ, какъ слизатъ четиридесеть момчета лѣтовничета. Съ викове и смѣхъ децата помъкнаха къмъ стаитѣ своитѣ чанти, сандъчета и вързопи. Най-напредъ се съблѣкоха и нахълтаха въ банята подъ душоветѣ. Хубаво се изкѫпаха. Излѣзоха въ градината всички съ тънки бѣли ризки и кѫси черни гащета. Пръснаха се изъ градината, подгониха магарето на дѣда Гердана, воденичарина, увиснаха на ябълката, счупиха единъ клонъ, запищѣха и припнаха къмъ люлкитѣ. Една свирка ги събра отново въ лѣтовището. Вѫтре малкитѣ гости си подредиха леглата, избраха дежурни. Десеть момчета съ стомни потеглиха за вода. Като излѣзоха навънъ, едно отъ тѣхъ се провикна:

— Кѫде е чешмата? Ние не знаемъ пѫтеката.

— Азъ ще ви я покажа! — обади се Вълчо.

Децата заобиколиха селянчето. Разгледаха му изрусѣлата отъ балканското слънце глава, непраната ризка, скѫсанитѣ отзадъ конопени гащи, намигнаха и тръгнаха следъ него.

Слѣзоха на чешмата при Гердановата воденица, напиха се съ балканска вода, запретнаха крачоли, нагазиха въ каменнитѣ корита, почнаха да се пръскатъ едно друго. Като се налудуваха, грабнаха пълнитѣ стомни и се прибраха.

Вълчо тръгна като куче подире имъ.

Додето мръкне, лѣтовищната градина кънтѣ отъ викове, игри и песни. Когато високото слънце се потули задъ Балкана и косачитѣ слѣзоха въ село, нарамили коси и вили, дежурнитѣ изнесоха седемь маси и наредиха вечерята. Поднесоха чении съ

димящо ядене. Малкитѣ гладници захванаха да лапатъ като прасета. Свитъ задъ една слива, Вълчо гледаше съ лакоми очи бѣлия хлѣбъ, сладкото ядене и преглъщаше. Две момчета го съзрѣха, погледнаха се и си казаха нѣщо тайно. Щомъ свърши вечерята, тѣ скришомъ влѣзоха въ читалнята и отмъкнаха три вестника. Накѫсаха ги на кѫсчета, потулиха се задъ лѣтовището, взеха отъ земята една червива ябълка и почнаха грижливо да я загръщатъ съ листоветѣ. Направиха голѣмъ вързопъ. Измъкнаха се въ мрачината, тихо повикаха Вълча и му пододоха вързопа. Едното момче рече:

— Това е за тебе, Кривчо! Вѫтре има нѣщо много сладко за ядене. Дръжъ!

— Благодаря! — рече Вълчо. — Вие сте добри момчета.

За първи пѫть презъ живота си получаваше подаръкъ. Съ голѣмо вълнение започна да разгръща хартиитѣ. Рѫцетѣ му треперѣха, защото се боеше да не изтърве сладкото нещо. Следъ дълго и внимателно разгръщане, най-сетне сиромашкото момче откри червивата ябълка и попита двамата си благодетели:

— Туй ли е подаръкътъ?

Но момчетата бѣеха изчезнали.

Мѫка заседна на Вълчовото гърло. Очите му потекоха.

— Какво съмъ имъ сторилъ, че се гаврятъ съ мене? — рече той и закуца нагоре къмъ покосената ливада, където отъ два дни съхнеха малки купчини сѣно. Откѫсна петь-шесть зачервени сливи, залъга си глада, мушна се въ една купчина, зарови се въ сѣното и затвори очи.

До ушите му достигна вечерната молитва на летовниците:

… И те молимъ, Боже милий, въ наштѣ мънички сърдца — чистички посей зрънца!

Когато децата налѣгаха, между бѣлитѣ креватчета мина стариятъ училищенъ слуга и почна да завива наредъ децата.

— Хубаво трѣбва да сте покрити, — рече той, — защото тука нощитѣ сѫ хладни, а прозорцитѣ ще останатъ цѣла нощь отворени. А като стигна до двамата злосторници, които дадоха на Вълча червивата ябълка, нарочно се спрѣ и заговори високо:

— Знаете ли защо куца онова момче, което стоя цѣлъ часъ до оградата и гледа какъ лапате яденето?

— Откѫде ще знаемъ, — обади се тихо едно гласче, — разкажи!

— Туй момче е крѫгло сираче. Майка му замина на другия сѣетъ и го остави на две годинки. И баща нѣма. Милостиви хора го изхраниха. Но, деца, трѣбва да знаете, че чуждиятъ хлѣбъ е много горчивъ. Като самотно житно стръкче, поникнало срѣдъ тръни, по-растна сирачето. Кога яло, кога не яло — тъй му затекоха днитѣ. Отъ сутринь до вечерь тича подиръ воловцитѣ на хората, ала никой не му плаща. Доволно е, ако му дадатъ коричка хлѣбъ и бучка сирене. А да знаете, деца, какво златно сърдце има! Лани презъ лѣтото пламна една голѣма кѫща. Всички се втурнахме да гасиме пожара. Тъкмо когато огнената стихия обхвана цѣлата кѫща и тя грозно запращѣ — една млада жена записка:

— Олеле, майчице, забравихме детето въ люлката!

— Кой ще го спаси? — провикна се кметътъ. И додето другитѣ се двоумѣха, въ огъня се втурна малкиятъ Вълчо и изчезна вѫтре. Подиръ малко се подаде на единъ прозорецъ и хвърли детето върху обтегнатата черга, която стискаха четирма души. Детето бѣше загърнато въ много дрехи, тупна и нищо не му стана.

— Скачай сега ти! Извикахме ние на Вълча.

Той се хвърли, но за зла честь единиятъ отъ четирмата изтърва чергата, и Вълчо си строши лѣвия кракъ на земята. Лѣкува го една бабичка — проста женурка. Намѣстила му накриво крака — затова сега куца.

— Ами наградиха ли го? — попита тихото гласче.

— Кой да го награди?

— Родителитѣ на спасеното.

— Съ какво да го наградятъ? Следъ пожара тѣ останаха последни сиромаси. Хайде сега, спете спокойно! Лека нощь, деца!

На другия день, докато се печеха на зелената трева като гущери, децата дълго шушукаха, правиха смѣтка и се съветваха,

Учителътъ дойде при тѣхъ и се провикна:

— Деца, ще пратиме въ Троянъ стария слуга да ни купи за утре дини или круши. Който иска диня — да си дигне ржката. Никой. Който иска круши — да си дигне ржката! Пакъ никой. Какво значи това?

Тогава се изправи едното отъ онния момчета, които оскърбиха Вълча и рече:

— Господинъ учителю, ние се отказваме за три дни и отъ динитѣ и отъ крушитѣ.

— Защо? — попита учуденъ учителътъ.

— Съ спестенитѣ пари искаме да приберемe още единъ лѣтовникъ.

— Онова куцо момче — Вълчо. Вие не го познавате, то е герой. Приберете го, господинъ учителю! Нека прекара лѣтото при насъ!

— Чухъ вече за него. Всички ли се отказвате отъ плодове заради Вълча?

— Всички! — извикаха четиридесеть гърла.

— Вие сте славни момчета, доведете го!

Децата скочиха и се втурнаха къмъ ливадата. Намѣриха куцото момче, разказаха какво сж решили и го заведоха въ лѣтовището. Окжпаха го. Намѣриха и за него снѣжнобѣла ризка и кжси гащета. Натъкмиха го. Вълчо не знаеше кжде да си дѣне ржцетѣ отъ срамъ. Отъ очитѣ му струеше безкрайна благодарность.

---

info

Информация за текста

$id = 38547
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38547
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Божие наказание
Троянска легенда

На сто крачки отъ манастира Свети Иоанъ Предтеча има единъ голѣмъ каменъ старовремски кръстъ, покритъ съ зеленъ мъхъ. Подъ него спятъ дълбоко двадесеть и петь души бунтовници, излѣзли бой да се биятъ за свободата на своя роденъ край. Предъ манастира тѣ се появиха съ зелени войнишки куртки, съ бѣли калпаци и лъвчета на калпацитѣ, съ високи навои и черни върви, съ тънки пушки иглянки. Войводата ги проводи да бранятъ Вълчиятъ проходъ. Задъ тѣхъ, въ една тиха зелена долина, се бѣше потулилъ вехтиятъ манастиръ. Надъ гѫстия орѣшакъ свѣтѣше оловното кубе на черковката. Бунтовницитѣ натрупаха камъни, заприщиха пѫтя на татаритѣ и залегнаха. Когато пѫтьтъ отвѫдъ прохода почернѣ отъ татари и пушкитѣ запукаха като клепало — петима души манастирски братя изкочиха отъ килиитѣ си, пресекоха тревясалия дворъ, открехнаха малката задна вратица и побѣгнаха като рогачи въ дълбокитѣ планински дебри.

Въ магерницата остана само нѣмото момче Велко, манастирскиятъ ратай. Наведенъ подъ камината, Велко раздуха вѫгленитѣ, подкладе гърнето, излѣзе навънъ и се мушна въ градината за мащерка, ала преди да накѫса дъхави стръкчета, нѣмото се покатери бързо на орѣха да навести своитѣ крилати другарчета — гургуличета. Надникна въ дупката и въздъхна: птичкитѣ бѣха вече изхвръкнали. Съ тѫга нѣмото се озърна наоколо и ги потърси. Погледна къмъ Вълчия проходъ. Най-напредъ видѣ червеното знаме на бунтовницитѣ. Очитѣ му се разшириха и сърдцето му затупка. Хвърли се на земята и изхвръкна навънъ, затече се къмъ прохода.

— Нѣмото е тука! — обади се единъ отъ бунтовницитѣ. — По-скоро тичай, Велко, за вода, че умираме отъ жажда!

Нѣмото не го чу. То бѣше глухо.

Бунтовникътъ му направи знакъ съ рѫце. Като разбра какво искатъ отъ него, Велко се обърна назадъ и полетѣ. Подире му дигнаха прахъ три татарски куршума. Единиятъ разкѫса петата му, кръвь закапа по сухия пѫть. Нѣмото не спрѣ. Закуца къмъ манастира, влѣзе въ магерницата, грабна стомната и я подложи подъ чучура на чешмичката, която едвамъ сълзѣше. Докато се напълни стомната, то си превърза съ една кърпа ранения кракъ. Бунтовницитѣ поеха стомната съ разтреперани рѫце. Изпиха водата и поискаха още. Насреща татаритѣ напираха съ грозенъ вой.

Додето слънцето слѣзе надъ Чемерикова поляна, нѣмото три пѫти се връща при бунтовницитѣ. Когато излѣзе за четвърти пѫть отъ манастирския дворъ и погледна къмъ прохода — косата му настръхна: една стена отъ черни хора съ голи ножове прехвърли натрупанитѣ камъни отъ бунтовницитѣ и идѣше къмъ него. Съ ужасъ нѣмото хвърли стомната и тя се строши. Втурна се къмъ черковната врата. По бѣлитѣ каменни стѫпала останаха кървави петна отъ ранения му кракъ. Блъсна лѣвата врата на иконостаса и влѣзе въ олтаря. Наведе се, вдигна една голѣма плоча подъ престола, спустна се въ скривалището и пакъ намѣсти плочата надъ главата си. Притихна.

Татаритѣ нахълтаха въ двора. Запръщѣха дървенитѣ килии.

Най-напредъ потърсиха водоносеца на бунтовницитѣ. По кървавитѣ дири разбраха, че е въ черквата. Почнаха да го търсятъ задъ иконитѣ, събориха аналоя, гледаха подъ престола, въ пезулитѣ. Никѫде го нѣмаше куцото момче, сякашъ бѣше потънало въ земята.

— Огънь! — извика голѣмиятъ господарь на татаритѣ.

Двамина изкочиха навънъ къмъ магерницата за огънь.

Нѣмото въ тъмната дупка треперѣше като голо птиче и се кръстѣше.

Докато се върнатъ татаритѣ съ огъня — голѣмиятъ господарь вдигна нагоре пушката и я насочи къмъ иконата на Исуса Христа. Божиятъ синъ го гледаше съ благи очи. Татаринътъ спустна ударника. Тогава куршумътъ прониза

Божията шия, стигна единъ камъкъ по-твърдъ отъ кремъкъ, върна се назадъ по сѫщия пѫть и се заби въ челото на стрелеца. Началникътъ на ордата се люшна и падна възнакъ. Голѣмъ страхъ завладѣ ордата. Двамина хванаха убития и го изнесоха навънъ. Ония, които върлуваха изъ манастирскитѣ стаи, като разбраха какво се е случило, нададоха грозенъ викъ и се разбѣгаха.

Манастиръть опустѣ.

Нѣмото дигна плочата и възкръсна. Излѣзе навънъ и се озърна наоколо. Вечерна свѣтлина влизаше презъ дѣсния прозорецъ и заливаше кръста надъ иконостаса. А горе на кубето съ пронизано гърло стоеше Богъ Исусъ и гледаше съ влажни очи.

---

info

Информация за текста

$id = 38571
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38571
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Братче и сестриче

Живеели някога един мъж и една жена. Те прекарвали дните си много сговорно и се радвали на двете си дечица — момче и момиче.

Момчето се казвало Иванчо, а момиченцето — Марийка. Кротки били дечицата и много послушни, затуй родителите ги гледали като писани яйца. Но за нещастие жената се разболяла от тежка болест, гътнала се и умряла. Мъжът овдовял, а дечицата останали сирачета.

Мислил мъжът какво да прави, мислил, най-сетне решил да се ожени за друга жена. Довел си в къщи една проклета и зла стопанка с жълти студени очи. Тя, щом зърнала двете дечица, които мирно стоели край огнището, пламнала от омраза.

Вечерта мащехата попитала мъжа си:

— Утре какъв ден е?

— Гергьовден.

— Купи едно агънце!

— Нямам пари отвърнал мъжът.

— Тогава продай ония две дечица. И без тях можем.

Момченцето дочуло думите на мащехата, а момиченцето нищо не чуло.

— Какво приказваш? уплашил се бащата.

— Казах, каквото казах отвърнала жълтооката жена, или ще ги продадеш, или утре вечер няма да замръкна в къщата ти. Хайде сега вземи един сапун, един гребен, едно менче с вода и една кратунка. Занеси ги в кошарата. Повикай децата и ги заключи там да спят. Накарай ги да се измият, защото утре на пазара трябва да бъдат чисти.

Мъжът се нажалил, сълзи закапали от очите му, ала нямало що да прави. Страхувал се от злата си жена. Заключил децата си в кошарата, занесъл им менче с вода, гребен и кратунка и им

поръчал хубаво да се измият. През нощта двете сирачета се измили хубаво, легнали на сламицата в кошарата да спят, ала не могли да затворят очи. По едно време Иванчо бутнал кака си по рамото и тихо рекъл:

— Како, хайде да бягаме!

— Защо, какиното?

— Защото утре тате ще ни отведе на пазара да ни продаде.

— Ти откъде знаеш?

— Чух ги, когато си хортуваха с мащехата. Затуй ни заключиха в кошарата.

— Олеле, Иванчо, какво ще правим?

— Да изкопаем една дупка под плета и да се измъкнем навън.

Запретнали се двете деца, изровили една дупка под плета на кошарата. Взели гребена, менчето и кратунката и тичешком поели нагоре към гората. Бягали, бягали, докато съмне минали отвъд планината.

Като станало видело, мащехата отишла към кошарата, надникнала да види какво правят двете завареничета, но кошарата била празна. Мащехата викнала на мъжа си:

— Твоите деца са побягнали! Тичай да ги гониш! Скоро!

Мъжът грабнал калпака си и търтил нагоре към планината. Тичал, тичал, все по стъпките на двете бежанчета. Прехвърлил планината, слязъл на една поляна и къде пладне наближил двете си дечица. Най-напред се обърнало момчето и рекло:

— Како, тати иде подире ни! Хвърляй менчето!

Момичето хвърлило менчето и по цялата поляна се лъснали хиляди менчета. Бащата нагазил през менчетата, спъвал се, падал, ставал. Най-сетне излязъл от бакърената поляна, но децата през туй време побягнали надалеч. Втурнал се пак с всички сили. Втори път наближил децата си.

— Како, хвърляй кратунката! викнало момчето.

Момиченцето хвърлило кратунката и по цялата поляна се жлътнали хиляди кратуни. Бащата нагазил през кратуните, спъвал се, падал, ставал, най-сетне ги извървял и пак наближил децата си.

— Хвърляй сега гребена! казал Иванчо.

Марийка хвърлила гребена и по цялата поляна порасла изведнъж бодлива гора от гребени с бодлите нагоре. Лошият баща скочил в бодлите и те се набили в краката му. Паднал на земята, не можел повече да върви. Двете деца побягнали далеч, в един незнаен край, дето никой не можел да ги намери.

Тръгнали братчето и сестричето в този чужди край едно до друго. Марийка стиснала Иванча за ръка. Вървели и се озъртали, вървели, най-сетне стигнали до един кладенец. Марийка го познала, че е вълчи, защото покрай него имало само вълчи стъпки. Иванчо се навел над кладенеца и рекъл:

— Како, ще пия вода от този кладенец, много съм жаден.

— Не пий, какиното — отвърнала Марийка, — защото, който пие вода от тоя кладенец, става вълк.

Иванчо се изплашил и не посмял да пие вода от вълчия кладенец.

Продължили пътя си по-нататък. Стигнали до един кладенец. Той бил мечият кладенец. Наоколо се виждали само мечи стъпки.

— Ще пия, мари како! — замолил се Иванчо.

— Не пий, какиното, ще станеш мечка. Отишли още по-нататък. Стигнали трети кладенец. Над кладенеца имало върба.

— Ще пия, какичко, защото умирам от жажда! — заплакал Иванчо.

Пий, душичке — съгласила се Марийка, — ала по-напред ме покачи на тази върба.

Иванчо повдигнал кака си, покачил я на върбата и се навел да пие вода. Но щом глътнал първата глътка, тозчас се превърнал на рогач. Бърже побягнал в гората, а сестра му останала на върбата. Сгушила се между клоните сиротната Марийка и там пренощувала. Не щеш ли, рано на другата сутрин дошъл войводският син да си пои коня. Скочил на земята и потеглил конската юзда към кладенеца, ала конят се дръпнал назад, не искал да пие. Погледнал войводският син — в кладенеца човешка сянка. Вдигнал очи нагоре и що да види — между върбовите клони стои едно хубаво момиче.

— Слез долу, момиче — провикнал се войводският син, — защото ми плашиш коня и той не ще да пие вода.

— Който ме е дигнал на върбата — отговорило момичето, — той ще ме снеме.

И тъй се молил войводският син, и инак се молил, Марийка не рачила да слезе.

Тогава младият войводски син повикал трима души дървари и ги накарал да отсекат върбата. Запретнали ръкави дърварите, размахали секирите. Секли до вечерта. Останало им още малко, за да рухне върбата. Единият дървар рекъл:

— Хайде да си ходим, че мръкна! Утре на гладно сърце ще досечем върбата.

И си тръгнали. През нощта рогачът Иванчо дошъл да споходи сестра си и като видял, че върбата ще падне след десетина удара, навел се и почнал да плюнчи всяка тресчица и да я лепи на мястото й. Преди да съмне, налепил всичките тресчици и върбата станала пак цяла. Дошли на другия ден дърварите и се смаяли. Пак почнали да секат, но и този път не сварили да я досекат, додето мръкне останало им: още малко. Прибрали се да спят. Повторно пристигнал рогачът и налепил тресчиците. На третия ден, когато дошли дърварите, намерили върбата пак цяла. На четвъртия, на петия — все същото.

Войводският син много се зачудил. Не можел да разбере каква е тази работа. Проводил един глашатай да обади на хората, че голяма награда ще получи оня, който снеме момичето от върбата.

Никой не се наемал. Най-сетне в къщата на войводата се появила една бабичка и казала:

— Младо юначе, аз се наемам да снема момичето. Ще ми дадеш ли наградата?

— Ще ти я дам — отговорил войводският син.

Тогава бабичката впрегнала петела и котката в една малка колца, натоварила на колцата нощвите, менчето, ситото, пълно с брашно, и триножника. Подкарала петела и котката към върбата. Щом стигнала под върбата, разшетала се, бърже наклала огън, обърнала триножника с краката нагоре над огъня,

сложила менчето надолу с гърлото, заляла огъня с вода и го угасила. Момичето я гледало отгоре.

— Бабо — попитало то, — какво ще правиш?

— Питка ще меся, бабиното. За войводския син питка.

— Не тъй, мари бабо — засмяло се момичето, — ти слагаш триножника и менчето наопаки!

— Ами как, чедо? — попитала бабата. — Слез да ми покажеш! Аз не зная как. Слез де!

— Да сляза — отвърнало момичето, — но сетне не мога да се покача сама, ти ще ме повдигнеш ли?

— Ще те повдигна, бабиното!

Момичето слязло от върбата, наклало пак огъня, сложило триножника, както трябва, отсяло брашно, стоплило вода, омесило питка. Заровило я в огнището да се пече.

— Хайде сега — рекло то на бабичката — повдигни ме пак да се кача на върбата.

— Чакай да си похапнеш от питката, чедо — рекла бабичката, — полегни си до огъня да подремнеш, додето се опече питката.

Момичето я послушало и полегнало. Когато заспало, бабичката го сложила полечка в нощвите, натоварила го на колцата, подкарала петела и котката.

— Дий, петльо, дий, коте! — шибала ги тя с върбова пръчка и закарала момичето във войводската къща.

Войводският син, като видял момичето на колцата, целият светнал от радост. Повикал най-добрите шивачи. Поръчал им да ушият за гостенката дрехи от най-тънка коприна, украсена със сребро и злато и още на другия ден дигнал сватба. Оженил се за Марийка. Вечерта двамата младоженци си легнали да спят на широкия трем. Тогава от гората пристигнало рогачето, почнало да милва с копитцето си краката на кака си и на батя си и заговорило:

— Тези крачка са какините, а пък тези са батьовите!

Разчуло се навсякъде, че Марийка станала войводска снаха, научила се и мащехата й. Дигнала се от селото и отишла във войводския дом. Помолила се да я приберат за ратайкиня.

Марийка се смилила и прибрала мащехата си. Живели си щастливо младият войводски син и невестата му, ходили си на: разходка, а рогачето все подире им вървяло. Веднъж Марийка рекла на войводския син:

— Много ми е горещо, пусни ме да ида на реката да се окъпя.

— Иди — съгласил се войводският син, — ами с кого ще идеш?

— С ратайкинята, нали ми е втора майка.

— Добре, идете!

Отишли Марийка и мащехата й да се къпят, съблекли се край брега, влезли във водата. Тогава мащехата, която носела змия в сърцето си, хванала Марийка, затиснала я в един вир и я удавила. Като сторила това злодеяние, лошата жена излязла, облякла Марийкините дрехи и се прибрала във войводския дом. Вечерта войводският син се върнал от лов и като видял грозната жена в леглото си, попитал я:

— Защо си толкова почерняла и погрозняла, Марийке?

— Защото цял ден ме е пекло слънцето.

Войводският син нищо не казал. Легнал си. Тъкмо задрямал, ей го че пристигнало рогачето и занареждало:

— Тези крачка са батьовите, а другите, черните, са на ратайкинята, която удави сестричката ми в дълбокия вир.

Войводският син се пробудил, отворил очи и попитал:

— Защо приказва тъй рогачето?

— Защото — отвърнала ратайкинята — завижда на хубавия ни живот и иска да ни раздели. Утре да го заколиш!

— Ще го заколя! — склонил войводският син.

На другия ден той повикал един месар да заколи рогача. Рогачът се уплашил и почнал да се моли:

— Бате, кажи да не ме колят сега!

— Ами кога?

— Когато се върна от водопой. Ей сега ще ида на реката да си сръбна бистра водица и пак ще си дойда. Тогава нека ме заколят.

— Хубаво — рекъл войводският син, — иди на реката, ама бързай да се върнеш. Рогачето се затекло надолу. Подире му скришом тръгнал войводският син.

— Чакай — рекъл си — да видя какво ще прави туй рогаче на реката — и се потулил в храсталака край речния вир.

Рогачето, като стигнало на брега, почнало да вика:

— Како, мила какичко, къде си?

— Тук съм, в дълбокия вир — обадила се изпод водата Марийка. — Защо си дошло, какиното?

— Дойдох да се простя с тебе, защото бате повика един месар да ме заколи.

— Защо, миличко?

— Надума го ратайкинята, дето те удави.

— Сбогом, братче! — обадил се гласът под водата. — Тъй било писано: и двамата да загинем от нашата зла мащеха.

— Ами ти какво правиш там? — попитало рогачето.

— Глътна ме една голяма риба. Аз седя в корема й. Ако рече бате ти сам да изплете една мрежа от сребърни конци — може да хване рибата и като я разпори, ще ме спаси. Но няма кой да му каже — въздъхнала сестричката.

Войводският син чул всичко, прибрал се у дома, заповядал да не закачат рогача, поискал едно гранче сребърни конци, седнал и за два дни изплел една мрежа. Слязъл с мрежата към реката, замрежил вира и хванал рибата. Като разпрал корема й, вътре намерил хубавата си невеста. Продумал й. Марийка чула гласа на своя съпруг, мигом отворила очи и оживяла. Облякъл я войводският син с още по-хубави дрехи и си я прибрал. Ратайкинята, щом съзряла удавницата, уплашила се грозно, хвърлила се от прозореца и се утрепала.

Заживели си войводският син и младата му невеста весело и честито. Където мръднели — рогачето все подире им вървяло.

---

info

Информация за текста

$id = 2679
$book_id = 3889
$book_id = 8471
$book_id = 332
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/2679
Сканиране, разпознаване и корекция: Victor, 2003
Корекция: Свилена Симеонова, 2003

Източник: http://bezmonitor.com

Издание:
Ангел Каралийчев. Имало едно време. Приказки
Художник: Александър Денков
Редактор: Иван Кръстев
Худ. редактор: Кирил Гюлеметов
Техн. редактор: Здравко Божанов
Коректор: Евелина Георчева
Издателство „Български художник“, София

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Братя

Скараха се двамата дядови Еленови синове — Горан и Петко — за бащиното си имане. Всеки започна да тегли чергата към себе си. Надумаха си тежки думи, хвърлиха се като вълци един върху друг. Лавнаха селските кучета, ахнаха съседите, втурнаха се и едвам ги разтърваха. Настръхнали стояха двамата братя един срещу друг и в очите им пращяха светкавици. Когато дядо Елен замина за другия свят, остави на момчетата си един чер като гарван кон, една гъвкава сабя като змия усойница, един лък с двайсет стрели-златоперки и два сиви сокола, две юнашки птици. За туй имане се сбиха Горан и Петко.

— Срамота е! — размаха ръце помежду им белобрадият поп Пано. — Какво сте дигнали селото на главите си? Още не е изсъхнало цветето върху бащиния ви гроб, а вие почнахте да се трепете за имота му. Вашият баща беше закрилник народен. Той залягаше за правдата и ръката му беше тежка. Колко сиромашки сълзи е изсушил! Името, което ви остави, струва повече от всички богатства на света. Да се махвате оттука! Идете да се разтушите някъде, дорде настане мир в сърцата ви и разберете, че сте братя!

Наведоха глави дядовите Еленови синове. По-големият, Горан, яхна черния кон и удари през дълбоките летни ниви, където пращяха златни ръкои и ехтяха гласове на жътварки с бели ръченици. Прегази полето, навлезе в сенчестата дъбова гора. Спря до мъхнатото кладенче. Слезе от коня и го пусна да пасе. Наведе се над кладенчето, дълго пи студена вода, сетне опря гръб върху напукания дънер на един стар дъб и се загледа към земята. Бяла пътека се виеше под тихите дървета. По пътеката пълзеше една мравка и търкаляше просено зрънце, голямо колкото око на славейче. Но ето че зрънцето падна в една трапчинка и мравката напразно се трепеше да го измъкне

навън. По едно време тя остави зрънцето и тръгна бърже към съседния мравуняк. Мина се малко, ни много, трудолюбивата гадинка отново се появи запълзя към трапчинката. Подире й бързаше друга мравка — нейната сестрица. Двете слязоха доле, подхванаха зрънцето и го изтикаха задружно към мравуняка. Горан дълго гледа двете мъдри мравучки, а душата му се проясни и очите му се избистриха.

Да видим сега какво стори малкият брат Петко. Като видя, че брат му замина с коня, той грабна соколите и се спусна към ливадето. Ливадето шумеше. Пеперуди като метличини трепкаха над високата трева. Небето беше синьо и дълбоко. Високо над ливадите летеше един бял орел. Той описваше големи обръчи и дебнеше за някое отлъчено от стадото крехко агънце — да го грабне и отнесе за гладните си орлета. Щом съзря орела, Петко пусна първия сокол. Юнашката птица се втурна като стрела нагоре и настигна орела. Почна се страхотен бой между двата хищника. Перушина взе да капе над зелените ливади. Изведнъж соколът писна за помощ. Като видя дядовият Еленов син, че неговият крилат другар ще загине, пусна и другия сокол. Удариха двамата братя могъщия цар на въздуха. Заплющяха с криле. Орелът нададе отчаян писък, опита се да побегне, но соколите го догониха и свалиха доле. Като камък падна бедният орел в зеленото ливаде. Преди да издъхне, той надигна глава и погледна с тъга към планината, където сега го чакаха гладните орлета. Очите му сякаш хортуваха:

— Ех, защо си нямах и аз един брат с остър клюн и яки криле! Той щеше да ми помогне в неравния бой…

Една синя пеперуда затрептя над разпереното орлово крило, кацна върху едно перо и го накити.

Петко бърже погали соколите. Закрачи към къщи да срещне батя си. Беше му ясно като бял ден: на тоя свят, ако нямаш брат, трябва да си го найдеш!

Като влезе в бащиния си двор, завари Горан на прага — чака го!

— Прощавай, бате, за днешните думи, вземи цялото татюво имане, само не ми се сърди!

И той целуна ръката му за прошка. Горан го помилва по главата.

— Никога вече няма да се караме — рече той, — ще живеем заедно, ще си помагаме един на друг, а каквото спечелим — ще си го делим по братски.

И дядовите Еленови синове сърдечно се прегърнаха.

---

info

Информация за текста

$id = 3377
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3377
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Чанга-чунга
Турска народна приказка

Живели някога двама братя. По-големият бил човек саможив. Той събрал голямо имане, но нямал край себе си нито дете, нито коте. Окото му било все в парата и хората не го обичали, защото нямал милостиво сърце и пет пари не давал за сиромасите. А по-малкият брат никак не можел да свърже двата края. Къщата му била пълна с многолюдна челяд. Децата му ходели недохранени и дрипави.

Веднъж бедният брат отишъл при богатия и му казал:

— Моите деца вкъщи гладуват. Ти имаш пълна житница Ще те моля да ми отмериш крина-две жито да си отхраня рожбите до лятото. Щом настъпи лятото, с житото от първите снопи ще ти върна заема. Може ли?

— Не може — отвърнал богатият. — Аз ако бях си раздавал името на сиромасите, досега щях да стана последен бедняк. Не ти вярвам, че ще смогнеш да ми върнеш житото, ами се махай от очите ми!

— При кого да ида? — поклатил глава малкият. — Дойдох при тебе за помощ, защото си ми брат.

— Брат не брат — нямам жито за тебе. Върви по света да си търсиш късмета.

Натъжил се малкият брат, влязъл вкъщи, откачил от един гвоздей празната торбичка и тръгнал.

— Къде отиваш? — попитала го жена му.

— Да си търся късмета.

— А кога ще се върнеш?

— Щом го намеря, тука съм — отвърнал пътникът и кривнал към гората.

Вървял що вървял, стигнал до един кръстопът. Отишъл наляво по една затънтена пътека. Навлязъл в зашумената гора.

По едно време стигнал до едно дърво — цялото изкорубено. На десетина разкрача от дървото се издигала непристъпна канара. Седнал на тревата под сенчестото дърво да си почине. Било надвечер. Не щеш ли — надолу по пътеката се чули човешки гласове.

— Хора идат насам — си рекъл малкият брат, — може да не са добри хора, по-хубаво да се скрия някъде. — И се озърнал. Видял хралупата на старото дърво и се скрил в нея. Подир малко — един след друг — пристигнали четиридесет души на коне, с дисаги, преметнати на конските седла, въоръжени до зъби. Тия хора били разбойници, които обирали керваните по пътищата, и от тях пищяло мало и голямо. Скритият в хралупата притаил дъх, а разбойниците наскачали пред високата канара, нарамили плячката си и хванали юздите на конете. Техният главатар се изправил пред канарата и викнал високо:

— Чанга!

Тогава станало чудо: канарата се размърдала и мигом зинала една тясна врата, колкото да мине един човек, който води кон. Един след друг се навървили четиридесетте страшни разбойници и влезли заедно с конете си. Тогава отвътре повторно се чул гласът на главатаря:

— Чунга!

И канарата — „гюлдюр-гюлдюр" — пак се затворила. Изумен и уплашен, сиромахът си рекъл:

— Ще дочакам да видя какво ще стане по-нататък. Цяла нощ прекарал в хралупата на дървото. Щом се разсъмнало, отвътре повторно се чул заповедническият глас на главатаря и канарата пак зинала. Разбойниците се измъкнали, метнали се на и препуснали през гората. Последен излязъл техният главатар и като извикал: „Чунга!" — канарата с грохот се затворила. Ездачът размахал камшика и се втурна като хищна птица подир другарите си.

Когато тропотът на конете затихнал, сиромахът излязъл от хралупата и тръгнал към канарата.

— Защо да не опитам и аз! — си рекъл той и викнал: — Чанга! Не щеш ли, канарата мигом се разтворила и неканеният

гостенин влязъл боязливо в разбойническото скривалище.

— Чунга! — екнал гласът му вътре в пещерата и вратата на канарата се затворила с грохот.

Ококорил се сиромахът и видял широка стая, насред стаята — маса, а върху масата, наредени един до друг, четиридесет ключа, тъкмо колкото били разбойниците. Значи, те всичките са имали по едно скривалище.

— Чакай да видя какво има в скривалищата! — си рекъл гостенинът, награбил ключовете и тръгнал наред. Захванал да отключва всяка залостена врата. И що да види? Скривалищата били пълни със златни и сребърни пари, а до тях насипани купчини от скъпоценни камъни: червени рубини, зелени изумруди, жълти кехлибари и грейнали в тъмнината диаманти. Почесал се по врата сиромахът и се заловил за работа. Насипал в торбата жълтици, колкото събрала, сетне си натъпкал джобовете със скъпоценни камъни, сипал две-три шепи в пазвата си и станал да си ходи. Отишъл в стаята, където била масата, наредил ключовете — всеки на мястото му — и викнал:

— Чанга!

Скалата се отворила. Излязъл навън, викнал:

— Чунга! — И скалата изгърмяла и пак се затворила. Тичешком забогателият сиромах се прибрал у дома си. Там жена му и децата, като видели парите и драгоценните камъни, си глътнали езиците. До вечерта цялото село научило, че сиромахът се е върнал с нечувано имане. По-големият брат, щом научил новината, надникнал в братовия си дом и рекъл:

— Казаха ми, че си донесъл много злато и скъпоценни камъни. От кого си ги взел? Да не си погубил някой богат човек?

— Нищо зло не съм сторил — отвърнал малкият брат. — Ти си мой човек. Всичко ще ти кажа.

И му разказал за пещерата на разбойниците, която се отваряла и затваряла, щом човек застане пред скалата и изрече две потайни думи.

— Какви са тия думи?

— Чанга и чунга — запомни ги хубаво!

— И аз ще ида с най-големите мешинени торби — рекъл по-големият брат, стегнал се, яхнал един висок арабски кон и потеглил към заключената пещера. Той решил да се върне няколко пъти и да изнесе всичкото имане на разбойниците. Вървял по пътя и все си повтарял на ума потайните думи. Стигнал към пладне, слязъл от коня си и го вързал под сенчестото дърво, нарамил мешинените торби, изправил се пред канарата и викнал:

— Чанга!

„Гюлдюр-гюлдюр!“ — разтворили се камъните, зинала канарата и по-големият брат се намъкнал със светнали очи.

— Чунга! — извикал гостенинът и вратата се затворила. Тръгнал из пещерата. Набутал ключовете, отключил скривалищата и наблъскал мешинените торби догоре с имане. Потеглил да си ходи, но тука го сполетяла голяма беда: забравил каква била потайната дума, която отваряла канарата. Напрягал си паметта, повтарял различни думи, но все не улучвал думата, която можела да отключи канарата. Студена пот избила по челото му. Изплашил се здравата. Озърнал се насам-нататък, най-сетне съзрял пещта, в която разбойниците печели хляб. Влязъл вътре и там притихнал. Скоро притъмняло. Разбойниците се върнали. Щом видели вързания кон под дървото, близо до тяхното скривалище, те се досетили каква с работата и настръхнали като оси.

Главатарят извикал силно:

— Чанга!

— Спасен съм! — повторил думата „Чанга“ скритият в пещерата гостенин и решил да прекара там през нощта, докато разбойниците излязат от пещерата. Но стопаните, като видели напълнените с имане мешинени торби до вратата, още повече се разярили и се заловили да търсят във всяко потулено кътче Най-сетне съзрели нещастника в пещта.

— Какво търсиш тук? — изревал главатарят.

— Проводи ме моят по-малък брат да си нагреба пари от вашето скривалище.

— А що щеш в пещта?

— Влязох да се постопля, защото ми е много студено.

— Донесете сухи дърва и посгрейте този наш гостенин извикал главатарят.

Разбойниците нахвърлили много дърва в пещта и ги запалили.

Тъй загинал братът, който бил ненаситен за имане.

---

info

Информация за текста

$id = 13227
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13227
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Чепинският змей

Преди много хиляди години Чепинското корито беше дъно на планинско езеро. Покрай езерото растяха вековни дървета, а от старите гори слизаха на водопой бързоноги елени с рога разклонени. Един ден, преди много хиляди години, над тъмночелите родопски върхове се надвеси градоносен облак. Той забуча, пропука се, почна да шиба с огнени камшици горите и по едно време — бух! — изтърси в езерото змей. Скъпи деца, вие сега навярно ще поискате да ви опиша падналия от небето змей. Не мога да ви го опиша, защото никога не съм виждал змей. Идете при оня, който е виждал змей — той ще ви го опише. Щом като падна нашият змей в езерото дъно, отвори голямото си гърло и викна на рибите:

— Хайде влизайте всички! За вход пари не вземам!

Почна да гълта рибите и за един час изяде половината рибно стадо. След това се дигна над водата, легна на гърба си и въздъхна. Полъхна родопски вятър. Прогони градоносния облак. Слънцето се огледа в езерото и напече корема на змея. Чудовището се протегна, затвори очи и сладко задряма. Същия ден от старото тракийско село Ръкойка излязоха двама души. Единият ходеше на два крака, се казваше дядо Кремен, а четирикракият му другар със самара носеше име Копитко. Дядо Кремен вървеше подир Копитко и го бодеше с остен.

— Защо ме бодеш? — питаше Копитко.

— Бързай да стигнем планината, додето не се е мръкнало.

— Какво ще правим там?

— Ще събираме прахан.

По ония времена хората нямаха кибрит, а си кладяха огън с огниво и прахан.

Вървяха дядо Кремен и Копитко каквото вървяха — стигнаха Родопите. Навлязоха под сенките на дърветата. Запретна се

старецът да събира прахан, а Копитко тръгна за момина сълза. Додето дядо Кремен напълни торбата с прахан, Копитко изпаса цяла китка момини сълзи и взе да реве.

— Защо ревеш? — попита го неговият стопанин.

— Ожъднях.

— Като си ожъднял, хайде да слезем да слезем до Чепинското езеро.

Слязоха до езерото.

Копитко протегна жадно шия, а дядо Кремен легна на корем и засмука бистрата вода. Копитко смъркаше и тъй силно, че пробуди змея. Змеят надигна глава и се усмихна.

— Дошла ми е вечерната закуска! — рече той и тихо приближи към гостите. Отвори устата си и — ам! — налапа и двамата глътна ги и се облиза.

— Загазихме! — тихо продума Копитко в тъмния корем.

— Ти си виновен! — ядосан кресна дядо Кремен и като грабна остена си, бодна магарето. Копитко наду тръбата си и ревна.

— Мирно да стоите там в корема ми! — изръмжа змеят и плувна към средата на езерото.

Дядо Кремен и Копитко се укротиха. Мина един час време. Магарето зашепна:

— Дядо Кремене, много ме е страх от тъмнината. Дай малко светлина! Цъкни с огнивото и запали парче прахан!

Дядо Кремен извади огнивото и запали малко прахан. Раздуха я. Почна да си трие очите от дима и хвърли запалената прахан към зъбите на змея Змеят писна:

— Олеле! Пари!

— Нека ти пари! — заканително поклати глава дядо Кремен мен и запали цялата торба с прахан. Чудовището почна да се задушава. Когато от устата му взеха да излизат пламъци — удари с опашката си езерото и го раздели на две. Запалената прахан се разгоря още по-силно.

— Олеле! — ревна змеят и гласът му прокънтя като гръмотевица. Втурна се слепешката напред. Продъни планината.

Всичката вода на езерото изтече и се разля по Тракийското поле. Змеят дълго бяга като луд по равнината и когато най-сетне изгоря всичката прахан — спря близо до село Ръкойка и се отпусна запъхтян.

— Отвори си устата да излезе пушекът! — викна отвътре дядо Кремен. Змеят покорно си отвори устата. Тогава старецът пречна остена си, така че единият край на остена подпря горната челюст на чудовището, а другият — долната челюст. Змеят се опита да затвори устата си, ала не можа.

— Копитко, хайде вън! — изкомандува дядо Кремен и двамата другари се измъкнаха от тъмнината.

— Ами аз какво ще правя тука? — попита змеят с отворената уста.

— Прави каквото щеш! — отвърна дядо Кремен и подкара магарето си към Ръкойка.

Мина пролетта. Отиде си лятото. Падна сняг над Тракия. Спуснаха се глутници вълци от Родопа към Ръкойка. Намериха змея — стои затрупан под снега с отворена уста като врата на колиба.

— Дали няма някой забравен овен в тая колиба? — рекоха си вълците и влязоха вътре. Тършуваха, тършуваха и като не намериха нищо, разгневиха се и разкъсаха колибата. Изядоха я цялата и се прибраха в планината.

Там, където се вълнуваше някога Чепинското езеро, сега шумят стройни тополи, светят високи бели къщи, а в градините под цъфналите клони на ябълките играят деца и черни яренца.

---

info

Информация за текста

$id = 9060
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9060
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Четиридесеттѣ момчета и тѣхната сестричка

Единъ баща имаше четиридесеть синове и едно слѣпо момиченце. Въ кѫщата бѣха наредени четиридесеть и две легла. Всѣка сутринь слѣпото девойче подреждаше леглата и подклаждаше единъ голѣмъ казанъ, въ който врѣше яденето на многолюдната дружина. Отъ зори до мракъ бащата се трудѣеше за своята челядь. Той орѣше една голѣма нива, която раждаше жито като дрѣнки. Срѣдъ нивата чупѣше бѣли клони младо ябълчево дръвце, а подъ дръвчето шумолѣше прохладно кладенче.

Бѣше есень. Пожълтѣха ябълковите листа. Зачервиха се първитѣ ябълки, които роди дръвчето. Старецътъ подгони конетѣ, бързо увърша житнитѣ снопи, пренесе зърното въ житницата съ единъ гоѣлемъ платникъ и впрегна четиридесеть рала волове. Появи се бѣла пара надъ браздитѣ, които заредиха неговитѣ синове. Съ кринче въ рѫка бащата крачеше по лѣхите и пръскаше семената. Тѣ падаха върху черната земя, като златна градушка. За три дена цѣлата нива почернѣ. Объхтанъ отъ черния трудъ старіятъ се прибра въ кѫщи и падна боленъ. Слѣпото момиче му свари горчиви корени, но тѣ не донесоха здраве на болната душа. Като усѣти, че краятъ наближава, бащата повика своитѣ синове и рече:

— Скѫпи мои чеда, азъ отивамъ въ едно далечно мѣсто, откѫдето нѣма връщане. Минете покрай мене единъ следъ другъ да ви помилвамъ по главитѣ.

И когато всичкитѣ синове се простиха съ баща си, той се надигна:

— Помнете, — рече имъ, — че най-сладъкъ хлѣбъ ражда бащината нива. Орете я задружно и живѣйте като братя. Не се карайте помежду си. А сега кой отъ васъ ще ми донесе съ една

стомничка вода отъ кладенчето срѣдъ нивата? На сетния си часъ искамъ да си намокря устнитѣ съ оная вода, която сѫ пили моитѣ дѣди.

Четиридесеттѣ братя грабнаха четиридесеть стомни и търтиха къмъ нивата. Оставиха стомнитѣ подъ ябълката, откършиха по една тояга и започнаха да мѣрятъ нивата.

— Братя, защо я мѣрите? — попита най-малкото братче.

— Ще я дѣлиме! — извикаха въ хоръ тридесеть и деветь гърла.

Започнаха да я дѣлятъ и се скараха. Дигнаха тоягитѣ, нададоха грозни викове, строшиха стомнитѣ.

— Какво правятъ синоветѣ ми? — попита съ немощенъ гласъ старецътъ.

— Биятъ се за нивата, — отвърна слѣпото момиче.

— А водица донесоха ли ми?

— Не сѫ, татенце.

Тогава старецътъ тежко въздъхна, надигна се и тъй прокле синовѣте си:

— Дано даде Господь всички да се превърнете на къртове и цѣлъ животъ да ровите, защото сте лакоми за пръсть!

На зълъ часъ прокълна болниятъ синоветѣ си, и тѣ се превърнаха мигомъ на къртове. Разбѣгаха се по всичкитѣ краища на нивата, изровиха четиридесеть къртичини и потънаха въ земята. Провалиха се на долния свѣтъ.

Слѣпото сираче, като изпроводи баща си на гробището — слѣзе къмъ нивата да дири братята си. Започна да вика. Четиридесеть имена изреди, ала никой не се обади. Клетото момиче седна подъ ябълката и заплака. Тогава се смили надъ него едно студенче — малко гущерче, което пъплѣше по дъното на кладенчето. То изпълзѣ отъ водата и рече:

— Не плачи, момиченце. Твоитѣ братя сѫ живи.

— Защо не се обаждатъ, като сѫ живи? Кѫде сѫ тѣ?

— На долната земя.

— Кой ти каза, че сѫ на долната земя?

— Водата. Тя извира отъ голѣми дълбочини.

— Какъ да ида при тѣхъ?

— Ще ти кажа. Подъ долния синоръ на нивата има единъ сухъ кладенецъ. Стѫпи въ кофата и слѣзъ долу. Не бой се, вѫтре нѣма вода. На дъното ще намѣришъ една плоча. Като я дигнешъ — ще се открие голѣма каменна стълба, която води за долния свѣтъ. Върви по тая стълба, додето стигнешъ.

Слѣпото момиче се върна вкѫщи взе една кошница и отърси отъ ябълковото дърво всичкия плодъ. Преброи ябълкитѣ — тъкмо четиридесеть. По една за всѣки братъ. Напълни кошницата. Намѣри сухия кладенецъ, стѫпи въ кофата и слѣзе. Дигна плочата, пое надоле по стълбата. Двадесеть недѣли слиза къмъ долния свѣтъ. Капна отъ умора и гладъ, ала не посегна къмъ ябълкитѣ, защото искаше за всички да има по една ябълка отъ бащиното дърво.

Въ понедѣлникъ на двадесеть и първата неделя девойчето стѫпи на долния свѣтъ и се спрѣ.

— Кого диришъ? — попита единъ гласъ на стара жена.

— Моитѣ четиридесеть братя. Знаешъ ли кѫде сѫ?

— Тука сѫ. Държа ги затворени въ една малка кѫщица. По три пѫти на день имъ давамъ да ядатъ солена пръсть и когато почнатъ да пищятъ отъ жажда, на всички наливамъ по една чашка вода. Тѣ хващатъ чашкитѣ съ преднитѣ крачета, но щомъ ги вдигнатъ къмъ устата си, дъната на чашкитѣ падатъ и водата се разлива. Никога не могатъ да утолятъ жаждата си. Не зная какъвъ грѣхъ изкупватъ!

— Заведи ме, бабичко, при тѣхъ! — помоли се слѣпото.

И когато влѣзе въ кѫщичката, къртовете жално заскимтѣха.

— Разрешавате ли да имъ дамъ по една ябълка? — попита гостенчето.

— Дай имъ! — съгласи се бабичката.

Момичето тръгна съ кошницата и на всеки къртъ подаде по една румена ябълка. Къртоветѣ жадно загризаха сочнитѣ ябълки и щомъ преглътнаха първитѣ глътки — превърнаха се пакъ на хора. Слѣпото не ги видѣ, но чу гласоветѣ имъ и заплака отъ радость. Най-малкото братче изяде само половината ябълка. Другата половина даде на слѣпата си сестричка. Девойчето

разхапа ябълката и щомъ глътна първата глътка — очитѣ му прогледаха.

Радостьта на братята нѣмаше край, а сестричката ги гледаше и не можеше да имъ се нагледа.

Навървиха се по стълбата. Тръгнаха къмъ горния свѣтъ. Най-напредъ вървѣше сестричката и ги водѣше. Вървѣха още двадесеть недѣли. Въ понедѣлникъ на двадесеть и първата недѣля излѣзоха отъ сухия кладенецъ и що да видятъ: бащината имъ нива се бѣше дигнала, вързала едри класове, пожълтѣла. Грабнаха братята четиридесеть сърпове и я пожънаха задружно. Прибраха житото въ бащината си житница. Девойчето мѣси една пещь хлѣбове отъ новото брашно и ги раздаде на сиромаситѣ — за душата на покойния си баща. Втората пещь излапаха братята и заживѣха въ миръ и съгласие, както трѣбва да живѣятъ истинскитѣ братя.

---

info

Информация за текста

$id = 38548
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38548
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Четирийсетте момчета и тяхната сестричка

Един баща имал четирийсет синове и едно сляпо момиченце. В къщата били наредени четирийсет и две легла. Всяка сутрин сляпото девойче подреждало леглата и подклаждало един голям казан, в който вряло яденето на многолюдната дружина. Четирийсет и две паници нареждало на трапезата сляпото момиче. От зори до мрак бащата се трудел за своята челяд. Той орял една голяма нива, която раждала жито като дренки. Сред нивата се издигало младо ябълково дръвче с бели клони, а под дръвчето шумоляло прохладно кладенче.

Било есен. Пожълтели ябълковите листа. Зачервили се първите плодове, които родило дръвчето. Старецът подгонил конете, бързо овършал житните снопи, пренесъл зърното в житницата с един голям платник и впрегнал четирийсет рала волове. Появила се бяла пара над браздите, които заредили синовете му. С кринче в ръка бащата крачел по лехите и пръскал семената. Те падали върху черната земя като златна градушка. За три дни цялата нива почерняла. Обхтан от черния труд, старият се прибрал вкъщи и паднал болен. Сляпото момиче му сварило горчиви корени, но те не донесли здраве на болния човек. Като усетил, че краят наближава, бащата повикал синовете си и рекъл:

— Скъпи мои чеда, аз отивам в едно далечно място, откъдето няма връщане. Минете покрай мене един след друг, да ви помилвам по главите.

И когато всичките синове се простили с баща си, той се надигнал:

— Помнете — рекъл им, — че най-сладък хляб ражда нашата нива. Орете я задружно и живейте като братя. Не се карайте помежду си. А сега кой от вас ще ми донесе една

стомничка вода от кладенчето сред нивата? На сетния си час искам да си намокря устните с оная вода, която са пили дедите ми.

Четирийсет братя грабнали четирийсет стомни и търтили към нивата. Но когато стигнали, наместо да налеят вода, оставили стомните под ябълката, откършили по една тояга и започнали да мерят нивата.

— Братя, защо я мерите? — попитало най-малкото братче.

— Ще я делим! — извикали в хор трийсет и девет гласа.

Започнали да я делят и се скарали. Дигнали тоягите, надали грозни викове, почнали да се бият, изпотрошили стомните.

— Какво правят синовете ми? — попитал с немощен глас старецът, като чул олелията.

— Бият се на нивата — отвърнало сляпото момиче.

— А водица донесоха ли ми?

— Не са, татенце.

Тогава старецът тежко въздъхнал, надигнал се и тъй проклел синовете си:

— Проклинам ви да се превърнете на къртове и цял живот да ровите земята, защото сте лакоми за пръст!

На зъл час прокълнал болният синовете си и те се превърнали мигом на къртове. Разбягали се по всичките краища на нивата, изровили четирийсет къртичини и потънали в земята. Провалили се на долния свят.

Сляпото момиче, като изпроводило баща си на гробището, слязло към нивата да дири братята си. Започнало да вика. Четирийсет имена изредило, ала никой не се обадил. Клетото сираче седнало под ябълката и заплакало. Тогава се смилило над него едно студенче — малко водно гущерче, което пъплело по дъното на кладенчето. То изпълзяло от водата и рекло:

— Не плачи, момиченце! Братята ти са живи.

— Защо не се обаждат, като са живи? Къде са?

— На долната земя.

— Кой ти каза, че са на долната земя?

— Водата. Тя извира от голяма дълбочина.

— Как да ида при тях?

— Ще ти кажа. Под долния синор на нивата има един сух кладенец. Стъпи в кофата и слез долу. Не бой се, вътре няма вода. На дъното ще намериш една плоча. Като я дигнеш, ще се открие голяма каменна стълба, която води за долния свят. Слизай надолу по тая стълба, додето стигнеш.

Сляпото момиче се върнало вкъщи, взело една кошница и отърсило от ябълковото дърво всичкия плод. Преброило ябълките — тъкмо четирийсет. По една за всеки брат. Напълнило кошницата. Намерило сухия кладенец, стъпило в кофата и почнало да се спуща надолу. Слязло на дъното. Дигнало плочата и поело надолу по стълбата. Двайсет недели слизало към долния свят. Капнало от умора и глад, ала не посегнало към ябълките, защото искало за всеки брат да има по една ябълка от бащиното дърво.

В понеделника на двайсет и първата неделя девойчето стъпило на долния свят и спряло.

— Кого дириш? — попитал един глас на стара жена.

— Моите четирийсет братя. Знаеш ли къде са?

— Тука са. Държа ги затворени в една малка къщичка. По три пъти на ден им давам да ядат солена пръст и когато почнат да пищят от жажда, на всички наливам по една чашка вода. Те хващат чашките с предните крачета, но щом ги вдигнат към устата си, дъната на чашките падат и водата се разлива. Никога не могат да утолят жаждата си. Не зная какъв грях изкупват!

— Заведи ме, бабичко, при тях! — помолило се сляпото.

И когато влязло в къщичката, къртовете жално заскимтели.

— Разрешаваш ли да им дам по една ябълка? — попитало гостенчето.

— Дай им! — съгласила се бабичката.

Момичето тръгнало с кошницата и на всеки кърт подало по една румена ябълка. Къртовете жадно загризали сочните ябълки и щом преглътнали първите хапки, превърнали се пак на хора. Сляпото не ги видяло, но чуло гласовете им и заплакало от радост. Най-малкото братче изяло само половината ябълка. Другата половина дало на сляпата си сестричка. Девойчето

захапало ябълката и щом глътнало първата хапка — очите му прогледнали.

Радостта на братята нямала край, като видели, че вече не са къртове, а сестричката ги гледала и не можела да им се нагледа.

Навървили се по стълбата. Тръгнали към горния свят. Най-напред вървяла сестричката и ги водела. Вървели още двайсет недели. В понеделника на двайсет и първата неделя излезли от сухия кладенец и що да видят: бащината им нива се дигнала, вързала едри класове, пожълтяла. Грабнали братята четирийсет сърпа и я пожънали задружно. Прибрали житото в бащината житница. Девойчето омесило една пещ хлябове от новото брашно и ги раздало на сиромасите, за да си спомнят за покойния им баща. Втората пещ хлябове излапали братята и заживели в мир и съгласие, както трябва да живеят истинските братя.

---

info

Информация за текста

$id = 21715
$book_id = 3889
$book_id = 8471
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21715
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Четиринадесетият
Италианска народна приказка

Една майка роди и отгледа тринадесет рожби — все момчета. Когато се роди четиринадесетото, и то беше момче. На майката много се щеше поне последното да бъде момиче, но нямаше що. То не беше като другите деца. Проходи на четиринадесетия ден от раждането си, сучеше много лакомо и тъй като майчиното мляко не му стигаше — дояждаше си с хлябове и всеки ден изяждаше по едно корито варени картофи. Само за една година порасна толкова високо, че настигна братята си.

Един ден майката изпече в пещта четиринадесет хляба и рече на най-малкия си син:

— Ти вече стана голям мъж. Време е да помагаш на братята си, които работят на нивата и копаят лозето. Ти ще им занесеш обяд и ще останеш заедно с тях да работиш до вечерта. Бива ли? — попита майката.

— Охо! — завъртя глава най-малкият и пое от майка си една торба с четиринадесет хляба, четиринадесет резена сирене и четиринадесет бутилки вино. За всеки брат поравно.

Но денят беше горещ, пътят — уморителен и додето стигне на нивата, най-малкият брат изгладня, ожадня. Седна да си почине, захвана да вади хлябовете и сиренето от торбата, на бърза ръка ги излапа и за да не му преседнат на гърлото — надигна една след друга бутилките, додето ги изпи всичките.

Братята му, като узнаха какво се е случило, поклатиха глави, затегнаха поясите и рекоха:

— Ти, малкият, ни остави без храна днес. Както виждаме, яденето си добре. Да видим как си в работата.

— Дайте ми една мотика, по-големичка да е, и ми кажете колко е голямо нашето лозе?

— То е четиринадесет декара.

— Отмерете за мене тринадесет, а единият декар нека остане за вас! — рече малкият, запретна си ръкавите, грабна най-тежката мотика и захвана да копае толкова бързо, че братята не виждаха какво правят ръцете му. Той работеше с голяма вещина. Нито едно лозово клонче не откърши мотиката му, нито едно коренче не нарани. До вечерта прекопа всичките декари, които му бяха отмерили, и на туй отгоре отиде подир залез слънце да помогне и на братята си, които едва пъпреха своята леха.

Малкият работеше юнашки, но и яденето му си го биваше. Всичко пред себе си омиташе. Майката и братята му почнаха да не си дояждат, защото самуните не стигаха.

Веднъж майката, като разбра, че нейните по-стари синове изнемощяха и залиняха от недояждане, рече на най-малкия брат:

— Синко, ти вече порасна голям и не си за нашата къща. Иди да се поразходиш по света. Може пък някъде да ти излезе късметът. Ако се замогнеш, и на братята си ще помогнеш.

— Защо не? — рече Четиринадесетия, нарами една пещ хляб и цяло каче сирене, което щеше да му стигне за един ден, и тръгна.

Надвечер стигна до един чифлик. Там завари чифликчията много разтревожен.

— Голяма ми е грижата — рече той. — За утре ми трябват петнадесет жътвари да ми пожънат узрялата пшеница, а пък аз съм наел досега само един. Ако час по-скоро не прибера снопите, вятърът ще орони зърното. Ще ми пропадне хубавата нива.

— Тъкмо за мене работа — рече гостенинът. — Аз мога да работя толкова, колкото работят четиринадесет души, но вечерта, като ги прибера снопите на купен, ще ми заплатиш толкова, колкото даваш на четиринадесет работници.

Чифликчията се зарадва, наостри най-големия сърп и сутринта преди изгрев слънце отведе двамата си ратаи на нивата — оня, когото нае по-рано, и четиринадесетия брат.

Спретнаха се двамата жътвари да жънат. Додето първият нажъне ръкой и върже един сноп, Четиринадесетия търкаляше четиринадесет снопа. Надвечер двамата обръснаха цялата нива, само че работникът от селото на чифликчията склади четиринадесет пъти по-малко купенче.

Пристигна чифликчията.

— Пожънахме цялата нива. Плащай за труда ни. На моя другар се падат толкова и толкова пари, а на мене — четиринадесет пъти повече — рече Четиринадесетия.

Чифликчията се почеса по тила и захвана да мърмори:

— Де се е чуло и видяло да се плащат на работник за един ден толкова много пари? Но аз ще ти ги наброя, ако ми свършиш още една работа.

— Може — склони най-малкият брат. — Само че кажи каква ще бъде работата?

— Едно време — започна чифликчията — моят дядо заел на дяволския тартор две торби с жълтици. Иди в ада да прибереш жълтиците и ми ги донеси тука.

— Охо! — рече Четиринадесетия. — Отивам. Само че ми дай клещи, които да тежат четиринадесет оки.

Намериха му най-тежките клещи и Четиринадесетия тръгна. Цяла нощ би път, додето стигне до портите на ада. Там стояха двама рогати дяволи с космати крака, копита и двуроги железни вили в ръцете. Те му препречиха пътя и извикаха:

— Хей ти, кого търсиш?

— Дошъл съм за тартора ви. Имам работа с най-главния дявол. Повикайте го!

— Защо пък да го повикаме? — обади се единият от дяволите. — Влез сам да му кажеш защо си дошъл.

И си дръпна вилата настрана. И вторият дявол отстъпи. Тогава четиринадесетият брат хлътна в ада и мигом го обкръжиха цяла дружина все рогати дяволи, които подклаждаха там казаните с врящ катран. Те се надваряха един през друг:

— Дайте го тук, в моя казан!

И за да изглеждат по-страшни, дяволите си плезеха езиците.

Но четиринадесетият юначага никак не се изплаши, а разтвори клещите си и започна да лови с тях дяволите за езиците. Един след друг ги дърпаше силно и заедно с езиците изтръгваше и душите им. Четиринадесет дяволи погуби. Тогава изскочи самият тартор и се разфуча:

— Какво правиш, ти ми погуби най-добрите дяволи! Кой ще подклажда казаните? Защо си дошъл?

— Искам да си платиш дълга.

— Колко ми е дългът? — попита тарторът.

— Две торби жълтици.

— Греби! — мрачно рече тарторът, като заведе Четиринадесетия в дяволската съкровищница, в която имаше камари със злато.

Четиринадесетия нагреба две торби с жълтици, но тарторът застана на прага и ревна:

— Ти оттука жив няма да излезеш!

И зина да го погълне. Изкара си езика, който цял пламтеше.

Четиринадесетия, без да каже нищо, разтвори клещите — щрак — захапа тартора за езика. Дигна го нагоре, метна го на гърба си и като хвана двете торби с жълтиците под лявата си мишница, излезе от ада — и право при чифликчията. Оня тъкмо бе седнал да вечеря — весел и радостен, че се е отървал от своя жътвар, без да му плати. Но преди да допие първата си чаша с вино, ето го че пристига и жътварят. Смъква тартора от рамото си и го върза с едно въже за крака на масата.

Тогава тарторът на дяволите захвана да говори с жалостив глас:

— Какво искаш от мене, човече? Пусни ме да се върна пак в ада!

— Може — отвърна Четиринадесетия, — но прибери със себе си и чифликчията. Нека върви по дяволите!

Дяволът хвана чифликчията за езика с едни клещи, само че по-малки, и го помъкна към пъкъла, а Четиринадесетия надяна торбите с жълтиците и си тръгна към къщи — да зарадва братята си.

info

Информация за текста

$id = 13221
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13221
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Читанката на Славето

Славето имаше нова читанка. С цветни корици, с бяла като сняг хартия и хубави картинки. Една сутрин, преди да звънне училищната камбана, бащата на Славето отиде в книжарницата и купи читанката. Даде я на момчето си и му рече:

— Вземи тая шарена книжка и я пази като очите си. Тя е пълна с ум и знания.

Славето я грабна от ръцете му и се завтече към училището. Влезе в училищния двор, седна на пожълтялата трева под лозницата и почна да разгръща новата книжка. Сърцето му се мяташе от радост. Какво ли нямаше в нея: рой птичета, пръснати по страниците, две мечки, една стара вятърна мелница с криле; едно магаре, натоварено с два чувала, градини, реки, мостове, къщи и най-накрая стои изписано с вирнати уши и ококорени очи едно зайче-байче мустакато.

— Ох, зайчееееe! — помилва го Славето и въздъхна.

В туй време запя камбаната. Славето грабна читанката си и влезе в стаята. Седна мирно на своя чин. Сложи ръцете си върху чина. А когато пристигна учителят и почна да решава задачи на черната дъска, Славето, наместо да внимава, разтвори читанката под чина на коленете си и се загледа в зайчето. Тъй минаха двата часа. В къщи малкият ученик седна да пише домашно упражнение с мастило. Напише една дума — погледне в читанката някоя картинка, напише втора дума — пак погледне. По едно време — кап! — от перото се отрони една мастилена капка и тупна върху корицата на читанката.

— Защо ми цапаш новата дрешка, бате? — викна читанката, но Славето не я чу, сякаш имаше памук в ушите си.

— Славе — надникна отвън баща му, — ще ходиш ли подир пладне на училище?

— Няма да ходя.

— Хайде тогава, мойто момче, иди да напасеш кравата в ливадата край железопътния насип.

— Ами читанката? — попита Славето.

— Тя ще остане на полицата, че утре пак ще я разгръщаш.

Докато бащата мръдна под стряхата да отвърже кравата, Славето започна да прехвърля страниците. Искаше изведнъж да види всичките картинки. Стигна пак до зайчето. „Ох, че е мустакато" — помисли малкият ученик и грабна от прозореца ножицата. Почна да реже. Читанката писна.

— Олеле, майчице! Боли! Не ми режи зайчето! Ти си разбойник!

Ала Славето и този път не я чу. Тогава читанката, като разбра, че Славето няма да има милост към нея, разпери кориците си като криле, размаха ги и изхвръкна през отворения прозорец навън. Полетя към гората.

Нашето Славе остана с отворена уста. Една муха бръмна и се удари върху носа му. Както беше зяпнал, Славето щеше насмалко да я глътне.

Щом стигна в гората, читанката падна на мекия мъх под един стар дъб, направи с кориците си колибка и започна уморено да диша. Мигом затрептяха над нея рояк синигерчета.

— Откъде идеш? — попитаха я те.

— Бягам от едно зло момче.

— Как се казва туй момче?

— Лапнимуха.

— Ами защо бягаш?

— Защото ми реже с, ножица дечицата.

Синигерчетата взеха да се смеят. Записукаха:

— Ти нямаш глава, нито опашка, нито крака. Ти не можеш да снасяш яйца и да мътиш пиленца. За какви дечица бълнуваш.

— Имам си и аз всичко — отвърна читанката, — имам си цяла дружина гадинки, само зайчето ми го няма. Милото мустакато зайче! Хайде идете си! Не писукайте, защото искам да подремна.

Синигерчетата се дигнаха, а читанката задряма, затоплена в златния дъбов мъх. Надвечер се заоблачи, падна тъмнина.

Зароси дребен есенен дъждец. Капките забарабаниха по кориците на книгата и я събудиха. Нещо прошумоля в мрачината.

— Кой е там? — попита читанката.

— Аз съм — обади се с треперлив глас едно тъмно нещо като кълбо.

— Що си ти?

— Аз съм едно зайче-сираче. Днес ловците убиха майка ми, гръмнаха хубавата ми майчица с топлото меко кожухче и аз хукнах да бягам из гората. Много ми е страшно. Шумка ли шумне — почвам да треперя като отронен сух лист. Ето, и дъждът почна да ме кваси. Ще умра тая нощ от студ.

— Не бой се, клета душице! — рече читанката. — Ела при мене! Пъхни се в колибката ми. Тук има място за тебе. Мъхът е сух и топъл. Аз ще ти стана втора майчица. Ще те закрилям и ще ти разказвам чудни приказки.

Зайчето страхливо влезе под кориците й, сгуши се й заспа изведнъж, защото беше капнало от мъка и тичане.

На другия ден читанката почна да учи зайчето на ум и разум. Разказа му къде има сладко зеле и късни пъпеши, научи го как да бяга от кучетата и вълците, как да се пази от хитрата лисица, взе да му дава уроци по четене и писане. Когато минаха две години и зайчето порасна, лъвът го повика в своята пещера и като разбра колко е учено, направи го учител на всички горски гадинки.

---

info

Информация за текста

$id = 3379
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3379
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Чорбаджията и жътварят

По жътва един стар чорбаджия повикал своя съсед — сиромах човек, да му пожъне нивата.

— Докога ще жъна? — попитал сиромахът.

— Докато залезе онова, небесното светило — показал нагоре с пръст чорбаджията.

— Ама какво ще ми платиш?

— Една торбичка брашно ще ти дам, стига да работиш, както трябва.

Сиромахът отишъл на чорбаджийската нива и я подхванал от единия край. Запращели ония ми ти ръкойки, почнал да търкаля снопите. Жънал, без да се изправи. Само на пладне поседнал за малко под крушата, изял една порязаница хляб и една глава лук и пак грабнал сърпа. До вечерта пожънал половината нива. Когато слънцето залязло, умореният работник се изправил, обърсал горещата пот от челото си и рекъл:

— Стига толкова.

— Как тъй стига — обадил се чорбаджията, който току-що бил пристигнал да види докъде е стигнал жътварят му, — половината нива стои непожъната.

— Но слънцето залезе и почна да притъмнява.

— Слънцето залезе, но я погледни на небето! Там вече е изгряла неговата сестра — месечината. Ще жънеш, додето залезе и тя. Инак няма брашно.

И наистина месечината се изтърколила на небето като червена ябълка и станало видело.

Нямало що. Жътварят пак пречупил кръст и започнал. Цяла нощ се трепал, а чорбаджията легнал под крушата и се наспал хубаво. Додето огрее слънцето на другия ден, работникът пожънал цялата нива.

— Сега ще ти дам брашно — рекъл чорбаджията. — Иди вкъщи да си вземеш торбичката и ела на воденицата ми. Там ми е брашното.

Отишъл си сиромахът и подир малко пристигнал на воденицата с голям козлен чувал.

— Сипвай брашното! — рекъл той.

Чорбаджията облещил очи и се развикал:

— Защо си донесъл този козлен чувал? Какво е туй нещо?

— Туй нещо е по-големият брат на торбичката — отговорил работникът.

— Как тъй може торбичката да има голям брат?

— Щом като слънцето може да има сестра, защо да не може и торбичката да има брат? — хитро казал сиромахът.

Чорбаджията се намерил натясно и насипал брашното в козления чувал.

---

info

Информация за текста

$id = 21676
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21676
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Човекът и лъвът

Тръгнал лъвът гордо между зверовете горски.

— От мене по-голям юнак няма на земята! — провикнал се той.

— Не се хвали — обадила се една стара куца мечка, която била някога ударена с дърварска секира, — има и от тебе по-голям юнак.

Лъвът скокнал и се озъбил:

— Казвай кой!

— Човекът — отвърнала мечката.

— Къде е той? Искам да го срещна и да премеря сили с него — извикал лъвът.

— Иди в полето — там ще го намериш.

Лъвът излязъл от гората и тръгнал през нивите, през градините. В една ливада видял да пасе кон, спънат с железни вериги. Приближил се до него и се провикнал:

— Хей, ти, дето пасеш трева, що си?

— Не виждаш ли що съм — отговорил конят, — кон съм!

— Ами кой те върза с тая верига?

— Човекът! — отвърнал конят. — Той ми е господар!

— Къде е човекът?

— Преди малко влезе в гората за дърва.

Лъвът се обърнал и тръгнал към гората. В една нива съгледал два вола, впрегнати в рало — стоят сред нивата и почиват. „Тези трябва да са човеци", помислил си господарят на гората и се обърнал към тях:

— Хей, вие, дето теглите ралото, какви сте?

— Волове сме.

— Ами какво правите сега?

— Почиваме. От заранта сме впрегнати.

— Кой ви впрегна в този дървен хомот?

— Човекът — отговорили воловете.

„Брей, помислил си лъвът, не е шега да имаш работа с човека!", и продължил пътя си. Влязъл в гората. Вървял, вървял — стигнал една полянка. На полянката видял кола с дърва, а пред колата — два големи черни бивола.

— Какво сте вие? — попитал лъвът.

— Биволи сме.

— Кого чакате?

— Човека чакаме да дойде и да ни впрегне в колата, че да му откараме дървата.

— А той?

— Той ще седне на колата и додето ние теглим тежките дърва, ще свири със свирка.

— Къде е човекът? — попитал лъвът.

— Ей го хе, зад ония дървета — копае яма, за да падат в нея зверовете горски.

Лъвът се упътил към човека. Човекът в туй време тъкмо бил привършил ямата и я засипвал с шума. Силният звяр изръмжал зад него. Човекът трепнал, обърнал се и изтръпнал от страх: „Лъв? Ами сега?" Озърнал се наоколо за помощ — няма никого. Веднага му се мярнала в главата щастливата мисъл: „Със сила не мога надви това страшилище, но ще опитам с ум".

— Защо си дошъл при мен? — попитал човекът.

— Дошъл съм да си премерим силите — отвърнал лъвът.

— Как ще ги мерим?

— Ще се преборим.

— Добре — казал човекът, — но преди да се преборим, хайде да се надскачаме — да видим кой ще скочи по-далеч.

— Съгласен съм — отвърнал лъвът, — почвай ти първи!

Човекът се отдалечил десетина разкрача, засилил се към ямата и скочил тъкмо пред нея. Отбелязал с камък мястото, дето скокнал, и се дръпнал настрана.

— Скачай сега ти! — обърнал се той към лъва.

Лъвът се отдалечил двайсетина разкрача, засилил се и нали е много по-пъргав от човека, надскочил го, но бухнал право в дълбоката яма.

Тогава човекът утрепал царя на зверовете със секирата си и от кожата му си направил дебели цървули.

---

info

Информация за текста

$id = 21705
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21705
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Човекът, змията и лисицата

Цял ден газил рибарят в реката и хвърлял мрежата си, но торбичката му била празна. Не могъл да хване нито една рибка. Надвечер, тъкмо когато си прибирал мрежата и се канел да си ходи, зад гърба му се изправил един непознат човек — пътник, и рекъл:

— Чакай, не прибирай мрежата. Хвърли я още един път на мой късмет. Каквото извадиш — ще бъде мое. За хвърлянето ще ти дам една жълтица.

Рибарят бързо надиплил мрежата и я хвърлил в най-дълбокия вир. Изтеглил я полека и когато я стоварил на пясъка, в краката на чужденеца се търкулнала една делва с тясно гърло и желязна запушалка.

Рибарят се навел, дигнал делвата и рекъл:

— Тежичка е. Трябва да е пълна със злато. Да я отворя ли?

— Няма да я буташ! Делвата е моя. Вземи си жълтицата и ми дай късмета! — викнал пътникът.

— Тюх, аз нямам късмет и това си е — почнал да се тюхка рибарят, подал делвата, взел жълтицата и си тръгнал умърлушен.

Пътникът стиснал делвата с две ръце, озърнал се наоколо, слязъл под моста, потулил се и захванал да клати запушалката. Ръката му треперела. Сърцето му биело силно. С голяма мъка измъкнал желязната запушалка и надникнал с едно око в делвата. Тъкмо в тоя миг нещо вътре зашумоляло и от делвата се измъкнала дълга змия със зелени очи, засъскала, метнала се върху рамото на пътника, увила се около шията му и почнала да го души. Пътникът изтървал делвата.

— Стой! Какво правиш? — извикал уплашеният човек. — Защо ме душиш?

— Защото съм дала клетва да удуша първия човек, когото видят очите ми. Оня, който ме затвори в делвата, беше твой брат. Бях се свила в кесията му и си живеех добре, но един ден той поиска да се отърве от мен, натъпка ме в делвата, запуши гърлото й с желязна запушалка и ме хвърли в дълбокия вир. Три години съм лежала на речното дъно. Какво съм претеглила, няма да ти разказвам. Щях насмалко да умра от глад. Там, в делвата, се заклех да удуша първия човек, който се мерне пред очите ми. Ти си първият.

— Но аз съм твой спасител. Ако не бях дал жълтицата на рибаря, щеше да останеш завинаги на речното дъно. Не си права.

— Как да не съм права? Ако не те удуша, ще наруша клетвата си! — рекла учудена змията.

— Хайде да попитаме първите трима, които срещнем по пътя. Ако те кажат, че имаш право да отнемеш живота на своя спасител — удуши ме. Но ако кажат, че не си права — ще слезеш от шията ми. Съгласна ли си?

— Съгласна съм — отвърнала змията.

Тръгнал пътникът, а змията останала на шията му, само малко поотпуснала пръстените си. Най-напред срещнали един стар кон. Той едвам пристъпял. Ребрата му се брояли.

— Ето първия — рекъл пътникът. — Разкажи му как стои работата.

Змията проточила глава към коня и почнала:

— Аз се бях наместила в една кесия и си живеех добре, но братът на тоя човек ме измъкна от кесията, натъпка ме в една делва с желязна запушалка и ме търколи на речното дъно. Цели три години съм прекарала в делвата свита на кълбо. Когато най-сетне ми причерня пред очите, се заклех да удуша първия човек, който се мерне напреде ми. Този човек изкара запушалката на делвата. Той е първият. Ти какво ще кажеш: имам ли право да го удуша, или нямам?

— Удуши го! — отсякъл конят.

— Защо приказваш тъй? Какво лошо си видял от човека? — попитал пътникът.

— Какво ли — ще ти кажа! — отговорил конят. — Родих се в едно село. Стопанинът ми беше сиромах. Когато пораснах, той ме продаде на един чорбаджия. Додето бях млад, чорбаджията не даваше прашинка да падне отгоре ми. Двамина ратаи ми шетаха. Решеха ми гривата, пояха ме с бистра вода, даваха ми да ям бял ориз и жълта пшеница. Чорбаджията никъде не ходеше без мен. Но щом позастарях, той си купи друг кон, по-млад от мен, и заповяда да ме впрегнат в една талига. Почнах да влача дърва от гората, чували с брашно от воденицата, пясък и камъни за новата къща на чорбаджията. Много години се трепах. Ратаите често пъти забравяха да ми хвърлят стиска сено в яслата. Най-сетне краката ми запряха. Веднъж, като влачех талигата, натоварена с картофи, се препънах и паднах. Чорбаджията ме видя, поклати глава и поръча на ратаите си: „От него вече кон не става. Теглете му ножа!“ Ратаите ме разпрегнаха и отидоха да си точат ножовете. Тогава аз се измъкнах на улицата и търтих да бягам. Едва отървах кожата. Разбра ли сега какво зло съм видял от човека?

Пътникът навел глава и тръгнал нататък със змията на шията си. Вървял, що вървял, срещнал едно куче. Змията засъскала към кучето, което тичало слепешката.

— Чакай — викнала тя, — искам нещо да те попитам.

— Питай по-скоро, защото бързам — отвърнало кучето.

Змията му разказала какво се случило, и го попитала има ли право да удуши своя спасител.

— Удуши го! — изръмжало кучето. — Аз имам зъб на човека.

— Какво зло ти е сторил човекът? — попитал пътникът, който мъкнел змията на шията си.

— Голямо зло. Някога аз бях галено кученце. Живеех в богатски дом. Стопанката на къщата ме къпеше в същото корито, където къпеше децата си. На шията ми бяха вързали герданче с позлатено звънче. Всички ми се радваха, милваха ме и ме държаха на коленете си, когато сядаха на трапезата. Научиха ме да се изправям на задните си крака и ми ръкопляскаха, когато заставах с вирнати нагоре лапички. Но щом се поотърсих и станах голямо куче, ме изгониха на двора.

Почнаха да ме хранят с остатъци от трапезата. Денем и нощем седях до пътната врата и вардех да не влезе някой крадец и да задигне нещо. Годините вървяха. Остарях и едното ми око ослепя. Стопанката, която някога ме държеше на ръце, викна: „Не мога да търпя туй сляпо куче. Прогонете го вън!“ И ме прогониха. Затвориха под носа ми пътната врата, която бях вардил през целия си живот. Дълго скитах насам-натам и щом надникнех в някоя чужда къща, почваха да викат „Ухаа! Дръжте да го пребием това чуждо куче!“ и хвърляха камъни подире ми. Като огладнях здравата, се върнах пак при къщата, където бях прекарал целия си живот, намерих вратата отворена и се вмъкнах в двора. Упътих се към кухнята. Щом ме видя, стопанката настръхна и викна: „Няма ли кой да ме отърве от туй куче?“ Синовете й изскочиха навън и грабнаха по едно дърво. Почнаха да ме налагат. Счупиха ми ребрата. Едвам се измъкнах от двора.

— Сега къде отиваш? — попитала змията.

— Отивам да се удавя в дълбокия вир. При хората вече няма живот — отвърнало кучето и отминало.

— Видя ли? — казала змията и позатегнала обръча около шията на своя спасител.

— Почакай да попитаме и третия. Да видим той какво ще рече — рекъл отчаяният пътник и поел по-нататък.

Ето че насреща им се задала една лисица. Пътникът разперил ръце срещу нея, за да я спре. Лисицата помислила, че й обещава десет кокошки, колкото са пръстите на ръцете му, и спряла.

— Какво има? — попитала тя.

— Мен ме хвана един човек — започнала змията, — натъпка ме в една делва, запуши делвата с желязна запушалка и ме хвърли на речното дъно. Там аз…

— Чакай — пресякла я лисицата. — Лъжата трябва да бъде с мярка. Как е възможно такава голяма змия да се намести в една малка делва? Не вярвам.

— Истина е, така беше — намесил се човекът.

— Може да е било тъй, но аз не вярвам, докато не видя с очите си. Къде е делвата?

— Остана под моста.

— Хайде да идем да видя как може такова голямо нещо да се вмести в една делва.

Върнали се пак на моста. Намерили делвата.

— Хайде сега влез в делвата! — рекла лисицата.

— Добре — отвърнала змията, развила се от шията на човека, тупнала на земята и се намъкнала в делвата, но главата й останала да стърчи над гърлото.

— Видя ли, че съм права — викнала лисицата, — за главата ти няма място.

— Има! — отговорила змията и главата й се смъкнала в делвата.

Лисицата се обърнала към човека и му прошепнала:

— По-скоро слагай желязната запушалка!

Човекът бързо запушил гърлото на делвата и зачукал желязната запушалка с един камък.

— Хвърли сега делвата в дълбокия вир и вече да нямаш работа със змия!

Човекът грабнал делвата и с всичка сила я хвърлил в дълбокия вир.

— Благодаря ти! — рекъл той на лисицата.

— А десетте кокошки! — попитала лисицата.

— Какви ти десет кокошки, всичките кокошки в селските курници са твои. Когато огладнееш, заповядай! — отвърнал човекът.

Оттогава лисицата всяка нощ спохожда курниците и задига кокошките, защото смята, че са нейни.

---

info

Информация за текста

$id = 21670
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21670
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Чудна история

— Иванчо, написа ли си домашното упражнение?

— Не съмъ. Навѣхнахъ си ржката.

— Ами ходи ли на чешмата да донесешъ студена вода за дѣда си?

— Не съмъ ходилъ. Забравилъ съмъ кжде е чешмата.

— Ами изяде ли, маминото момче, тиквата, която ти оставихъ въ долапчето?

Иванчо се потупа по корема.

— И питката изядохъ, и сиренето изядохъ, и печената тиква свършихъ.

— Като е тъй, тръгвай, чедо, да пасешъ магарето въ бостанитѣ. Баща ти поржча хубаво да го напасешъ.

— Не ща, мамо! Какъ ще стигна до бостанитѣ? Болятъ ме краката.

— Щѣшъ, чедо, щѣшъ. Хайде качвай се на гърба му.

И като се наведе, майката сграби своето мързеливо момче, дигна го и — хопъ върху самара на магарето. Клепоухото, щомъ усѣти на гърба си товаръ, тръгна къмъ вратнята. На улицата Иванчовата майка догони сина си:

— Чакай, Иванчо, чакай, сине! Вземи торбичката. Вжтре съмъ ти загънала въ единъ зеленъ листъ малко сирене, две глави лукъ и една порѣзаница. Сложихъ ти и буквара. Седни чедо, подъ нѣкоя круша и почни да четешъ. Като огладнѣешъ изяжъ хлѣба, сиренето и лука, па слѣзъ на кладенчето и се напий хубаво съ вода. Сетне пакъ чети, додето се мръкне.

Магарето слушаше внимателно поржкитѣ на майката и си мислѣше:

— Брей, мойта майка голѣма магарица излѣзе. Никога не й дойде на ума да напълни една торба съ овесъ, да я надѣне на шията ми и да рече: „Папай Марко, папай магаренце!“

— Ами кой ще ме снеме отъ магарето, като стигна? — попита Иванчо.

— Пѫдарьтъ, чедо, викай пѫдаря.

Марко потегли, клати се послушно до моста, но тамъ срещна магаричката на дѣда Брадоя и се върна. Тръгна подире й. Вървѣ до дѣдовата Брадоева вратня. Старецътъ излезе да посрещне своята магаричка и, като видѣ неканенитѣ гости, избухна, почна да гълчи и ритна Марка по хълбока. Марко философски преглътна обидата и пое отново къмъ бостанитѣ. Когато най-сетне стигнаха, Иванчо се огледа: кѫде е пѫдарьтъ да го снеме отъ самара. Тукъ пѫдарь, тамъ пѫдарь — нѣма го. Заспаль е нѣкѫде подъ най-дебелата сѣнка.

— Слизай! — викна магарето.

— Не мога, — отговори Иванчо. Азъ тука ще стоя, докато се мръкне.

Тогава магарето се разигра, почна да мѣта заднитѣ си крака нагоре и хвърли Иванча на земята върху една кърпичина. Иванчо се натърти хубаво, много му се доплака и щѣше да надуе гайдата, но като се озърна и разбра, че наоколо нѣма жива душа и никой не ще го чуе — преглътна си плача. Лениво се заклати подъ орѣха до близкия синоръ. Окачи торбичката си на едно клонче, извади буквара и седна до дънера. Облегна си гърба, разтвори буквара и почна да срича. На втората сричка падна единиятъ му клепачъ, на третата — другиятъ, а на четвъртата сричка мързе-ливиятъ Иванчо захърка.

Марко обиколи опустошения бостанъ, сруска две пожълтѣли краставици и, като си спомни за порѫчкитѣ на Иванчовата майка, кривна къмъ орѣха. Надигна глава и помирисa окаченатa торба. Захапа я. Смъкна я на земята. Наврѣ си муцуната и най-напредъ изяде сиренето, заедно съ зеления листъ. Облиза се и налапа порѣзаницата. Сруска и дветѣ глави лукъ, макаръ че бѣха люти. Следъ това започна да яде торбата. Изяде половината и слѣзе къмъ кладенчето. Напи се хубаво съ вода и пакъ се върна на бостана.

— Какво да правя сега? — рече си Марко. — Всичкитѣ порѫчки на Иванчовата майка изпълнихъ. Само буквара не съмъ

изялъ. Чакай да му видя работата.

Марко отвори уста и тихо захапа новия букварь. Измъкна го отъ Иванчовитѣ рѫце. Тръгна надолеи се потули задъ синора.

— По-напредъ ще го разгледамъ, че сетне ще си го изямъ, — рече магарето и почна да го прелистя съ копитото.

— Я! Какви хубави картинки! Ами туй какво ли е подъ картинките?

— Букви! — извика нѣкой надъ главата му.

Магарето се стресна и погледна нагоре. До него стоеше дѣдо попъ Граматикъ съ тояжка на рамо и едно вързопче на тояжката.

— Кѫде отивашъ, дѣдо попе? — попита магарето.

— Отивамъ въ гората за дрѣнки. Ами ти какво правишъ?

— Чета картинкитѣ.

— Слушай, Марко — ако ме поносишъ до гората и насамъ до селото — ще те науча да четешъ буквитѣ въ този букварь. Още тая вечерь ще ти покажа какъ се чете цѣлата азбука.

— Качвай се на гърба ми! — съгласи се Марко и затропа къмъ гората. Спрѣ до единъ дрѣнъ, подъ който земята бѣше зарината съ меки дрѣнки. Дѣдо попъ слѣзе и събра всичкитѣ дренки. Напълни си торбичката и пакъ яхна Марка. Додето притъмнѣе, влѣзоха въ село. Дѣдо попъ Граматикъ слѣзе предъ своята кѫща, подаде торбичката съ дрѣнкитѣ на попадията и порѫча:

— Донеси ми една вощеница запалена!

И като пое вощеницата, той поведе Марка къмъ кошарата. Закрепи запалената свѣщь върху рога на овена, постла си малко сѣно и седна. Разтвори Иванчовия букварь. Започна да показва буквитѣ. Додето пропѣятъ първи пѣтли, магарето научи буквите, а додето се обадятъ втори пѣтли — то прочете всичките уроци. На другия день дѣдо попъ го заведе на училище и го записа направо въ второ отдѣление.

* * *

Минаха десеть години. Веднажъ въ малкия околийски градецъ пристигнаха двама души: дѣдо попъ Граматикъ и едно осемнадесеть годишно момче съ закърпени ржкави, съ царвули и пробита шапка. Спрѣха предъ кжщата на началника. Дѣдо попъ Граматикъ натисна копчето на електрическия звънецъ, открѣхна желѣзната врата и рече на момчето:

— Ти ще стоишъ тукъ, а пъкъ азъ ще влѣза да поговоря съ началника.

Дрипавото момче поклати глава:

— Добре, дѣдо попе, — и погледна презъ желѣзната ограда.

Вжтре имаше една райска градина. Лозници се виеха надъ пжтеката, която водѣше къмъ кжщата. Цвѣтя — колкото щешъ. Пжтеката е постлана съ пѣсъкъ. Тя води къмъ мраморнитѣ стжпала на стълбата, по която се качва сега дѣдо попъ. Едно засмѣно момиче отвори вратата и посрещна дѣда попа. Отведе го къмъ кабинета на началника. Презъ отворения прозорецъ се чу силния гласъ на началника.

— Добре дошълъ, дѣдо попе! Какво те носи къмъ насъ? Кафе ли да те черпя, или сладко отъ смокини? Кого ми водишъ отъ село?

— А бе, господинъ началникъ, остави се. Като е овисналъ на шията ми Иванчовия баща — не ме оставя на мира: „Иди, дѣдо попе, въ града, заведи Иванча — при началника, дано му даде каква да е работа, че ще умреме отъ гладъ.“ Много сж зле сиромаситѣ Нали не рачи Иванчо на времето да се учи — сега ходи като слѣпъ. За нищо не го бива.

— Ами азъ какво да го правя? — извика началникътъ.

— Какво ли — ще ти шъта въ кжщи. Ще ходи да ти купува цигари и кафета отъ кафенето, ще ти чисти обувкитѣ, ще ти държи балтона, когато излизашъ, и ще те пази отъ мухитѣ съ едно вѣтрило, когато легнешъ следъ обѣдь да подрѣмнешъ.

— Добре, — натъртено продума началникътъ, — ще го взема. Само отъ почить къмъ тебе, дѣдо попе, ще го взема. Повикай го да го видя!

Дѣдо попъ излезе и повика Иванча. Одърпаното момче плахо пристжпи по мраморната стълба и когато влѣзе въ

кабинета — ахна и остана поразено. — Въ едно меко кожено кресло, преметналъ кракъ върху кракъ, стоеше господинъ началникътъ — нѣкогашното Иванчово магаре Марко.

---

info

Информация за текста

$id = 38551
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38551
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Чудната воденичка

Тръгнал един ловец в планината, лов да бие. Стигнал до тъмната гора и що да види? Запалила се старата гора. Дърветата пращят и падат. Услушал се ловецът и чул жален писък. Някой пищи в огъня. Упътил се към гласа и видял, че на едно обгоряло и почерняло дърво се гърчи пъстра змия, пищи и не смее да слезе, защото под нея пламти огън.

— Брат да ми си, ловецо, отърви ме от тая напаст! — помолила се змията.

Ловецът на бърза ръка отсякъл един прът, протегнал го към дървото и змията тозчас се навила около пръта. Смъкнал я на влажната трева. Змията се разхладила, посъвзела се и рекла:

— Ти ми спаси живота, затуй ще те наградя. Видиш ли оная вита ела! Там има гняздо. В гняздото една птичка е снесла три яй-чица. Вземи едното, а двете й остави — да си ги мъти. За яйчицето ще получиш добри пари.

Ловецът отишъл, където му казала змията, покачил се на елата и намерил гняздото. Взел едното яйце и почнал да го разглежда: яйце като яйце, само че на черупката му имало написани някакви тайни слова. Озадачен, той се върнал в града и показал яйцето на един златар. Златарят си сложил очилата, разчел тайните слова, бързо развързал кесията ей, хвърлил на ловеца една жълтица и му рекъл:

— Ако хванеш самата птичка и ми я донесеш жива или мъртва — цял ще те позлатя!

Да видим сега какво е било написано върху черупката на яйцето. Там пишело, че оня, който изяде воденичката на птичката, ще намира всяка сутрин, като се събуди от сън, под възглавницата си кесия с жълтици; а който изяде сърцето на птичката, ще добие способност да чете чуждите мисли.

Дигнал се ловецът и отишъл пак в гората. Издебнал птичката, гръмнал я и — право в златарницата. Ръцете на златарина се разтреперали, като поел чудната птичка. Дал, каквото дал, на ловеца и го изпроводил. Сетне повикал ратайкинята си и поръчал:

— Сготви ми тая птичка за обяд и никому нищо да не си посмяла да дадеш, защото искам самичък да си я изям цялата.

Златарската ратайкиня имала две момчета. Като разпрала птичката и извадила сърцето и воденичката, децата й се заусуквали:

— Мамо, моля ти се, изпечи ми воденичката! — викнало по-голямото.

— А на мене сърцето — обадило се другото, по-малкото. Ратайкинята хвърлила върху въглените сърцето и воденичката, опекла ги и ги дала на момчетата си. Едното налапало сърцето и го глътнало, другото се опитало да изяде воденичката, но тя заседнала на езика му.

На обяд златаринът се върнал, надникнал в тенджерата и почнал да рови за воденичката и сърцето. Двете деца на ратайкинята играели в градината. Изведнъж онова, което изяло сърцето, пребледняло, разтрелерало се и рекло тихо на братчето си:

— Бате, хайде да бягаме!

— Защо да бягаме? — попитало другото, дето изяло воденичката.

— Защото господарят мисли да ни заколи!

— Откъде знаеш?

— Прочетох мислите му. Сега той си мисли: ще тегля ножа на ония, които са ми изяли воденичката и сърцето.

Плюли си на петите момчетата на ратайкинята и побягнали от златарския дом. Цял ден бягали. Замръкнали в една току-що окосена ливада, легнали в мекото сено и заспали дълбоко. Като се пробудили на другия ден, онова, що изяло воденичката, намерило в сеното, там където била главата му, кесия с жълтици.

— Ама че късмет! — спогледали се двете братчета и продължили весело пътя си.

Вървели, вървели, стигнали до един голям град. Накупили си каквото им трябва: нови дрехи, ботуши, астраганени калпаци. На етанили се в най-хубавата къща и заживели безгрижно. Всяка сутрин по-голямото братче намирало под възглавницата си по една кесия жълтици. За година време напълнили два козлени чувала, а подир пет години имането им станало десет чувала. Натрупали ги в зимника, направили желязна врата и я заключили. Ключа носел в джоба си по-малкият брат.

Тъкмо срещу къщата, където живеели момчетата на златарската ратайкиня, се намирал царският дворец. Царят имал две дъщери, които по хубост нямали равни на себе си. Толкова били хубави, че ги показвали на хората за пари. Който дадял една жълтица, имал право да гледа царските дъщери един час. Влезли синовете на ратайкинята в двореца, да видят и те царските дъщери, и толкова се заплеснали, че вече не излизали от мраморния дворец. Всеки ден плащали по дванайсет жълтици за дванайсет часа и се разхождали е двете хубавици в градината на двореца. Веднъж по-голямата царска дъщеря попитала оня, дето изял воденичката:

— Кажи ми, откъде вземате с брата си толкова жълтици? Три месеца плащате по двайсет и четири жълтици на ден. От земята да извираха тия жълтици, пак щяха да се свършат.

— Ще ти кажа — отговорил големият, — ако ме целунеш по челото.

Царската дъщеря, го целунала и момъкът й разказал за воденичката.

— Къде е сега тази воденичка? — хитро го попитала княгинята.

— Под езика ми.

На другия ден царските дъщери поканили двамата братя в градината на угощение. Нахранили ги, напоили ги хубаво. Когато двамата братя направили главите, легнали на тревата под едно сенчесто дърво и заспали дълбоко. Тогава княгините се заловили за работа. По-голямата хванала главата на оня,

дето държал воденичката под езика си, отворила му устата, бръкнала под езика му и измъкнала воденичката. Без да му мисли, тя я лапнала и я глътнала, преди да заседне под езика й. А по-малката претършувала джоба на втория брат, тихичко измъкнала ключа на желязната врата, дала го на слугите си и ги проводила с две каруци, да задигнат кожените чували и да ги откарат в царската съкровищница. Като свършили това, царските слуги ограбили заспалите братя и ги изхвърлили на улицата.

На другия ден по-големият брат се събудил и потърсил най-напред кесия под главата си, но нищо не намерил. Бръкнал под езика си, но и воденичката я нямало. Бре, ами сега? Сритал брата си, дигнал го и двамата се затекли към къщи. Най-напред потърсили чувалите, но видели, че желязната врата е отключена, а от пълните чували няма помен. Цял ден се въртели покрай двореца и надничали през оградата. По едно време оня, дето четял чуждите мисли, рекъл на брата си:

— Бате, знаеш ли какво мислят за нас царските дъщери?

— Какво? — попитал го по-големият.

— Те мислят, че по-глупави магарета от нас няма на земята.

Засрамени и обидени, двамата братя излезли от града и се залутали в гората. Цял ден ходили насам-натам. Огладнели здравата. По едно време, като навлезли още по-дълбоко в пущинака, видели, че по клоните на един стар ясен се вие лозница с черни и бели гроздове. Зарадвали се момците и посегнали към провисналите черни гроздове. Но щом глътнали първите зърна, мигом се превърнали на магарета — с дълги уши, е опашки, с по четири крака и копита.

— Бре — рекли си уплашените братя, — каква стана тя? Как ще влачим тоя магарешки живот? Хайде поне да се наядем хубаво с грозде!

Като се назобили с черно грозде, протегнали нагоре шии да зобнат и от бялото. Налапали бели гроздове и щом ги, глътнали — веднага се превърнали пак на хора.

— Тъкмо такова грозде ни трябва! — си рекли зарадвани братята и се заловили за работа.

Насекли лешникови пръчки, изплели две кошници, напълнили ги догоре — едната с бяло, другата с черно грозде, и се върнали пак в града.

Тръгнали покрай двореца и почнали да викат:

— Грозде, грозде продаваме!

Двете княгини тъкмо брояли жълтиците в позлатената царска съкровищница. Като чули гласовете на продавачите, те се показали на прозореца.

— Как го давате? — попитала по-голямата.

— За бялото искаме една жълтица и за черното — една! — отвърнали братята.

Княгинята хвърлила една жълтица, поела през прозореца кошницата с бялото грозде и двете със сестра си го изяли на бърза ръка.

— Дайте и черното — извикала тя на братята, които чакали под прозореца, и им хвърлила още една жълтица.

Големият брат подал и втората кошница. Няма да ви разказвам какво е станало в царската съкровищница. Подир един час време по мраморната стълба към съкровищницата затропал самият цар: с корона на главата, със златен жезъл в ръката. И той искал да се порадва на чувалите с жълтиците. Отворил вратата и се стъписал: жълтиците разпилени по земята, а между чувалите се разхождат две магарици.

— Кой е посмял да вкара тия магарици в съкровищницата ми? — грозно се развикал царят. — Вън! Вън! Вън!

И започнал да удря магариците с жезъла си. Магариците заревали и се строполили по мраморните стълби, изскочили от двореца и тръгнали По улиците. Двамата братя ги настигнали, оглавили ги, яхнали ги и се упътили пак към гората. Изплели си четири големи коша, наместили по два на всяка и почнали да смъкват най-напред бяло грозде. Всеки ден продавали на пазара по четири коша. Евтино го продавали, затуй сиромасите се надваряли кой по-напред да вземе. Като обрали всичкото бяло грозде, братята напълнили четири коша с черно — и право в двореца. Царят тъкмо бил свикал министрите си на угощение. Когато на трапезата поднесли черните гроздове в златни

паници — всички протегнали ръце да си зобнат — и царят, и министрите, и съветниците, и музикантите.

Страшен магарешки рев разтърсил двореца.

Тогава двамата братя зарязали магариците, напуснали града и вече не се върнали.

---

info

Информация за текста

$id = 3557
$book_id = 652
$book_id = 8471
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3557
Сканиране, разпознаване и корекция: unicode, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки
Издателство „Народна младеж“

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Чудното гърне
Датска народна приказка

Един сиромах човек тръгнал към пазара. Той подкарал кравата си да я продава. Насред пътя го срещнал друг селянин, който се връщал от пазара и карал пред себе си една овца.

— Каква хубава овца! — извикал първият селянин и очите му останали в нея.

— Ако искаш, да направим смяна. Аз съм готов да ти дам овцата срещу кравата — отвърнал вторият.

— Искам! — отговорил на драго сърце първият селянин и подал юларчето на кравата си на оня, който карал овцата.

Като заменил кравата, сиромахът кривнал към своята къща и весело повел овцата. Не извървял много път, когато срещу него се задал друг селянин, който стискал под мишница една едра гъска.

— Добра ти среща, побратиме! — извикал оня с овцата. — На пазара ли отиваш?

— Тръгнал съм да продавам тази гъска. Дотегнала ми е — много царевични зърна кълве.

— Щом като искаш да се отървеш от нея — рекъл сиромахът, — отстъпи ми я, а пък аз ще ти дам тази овца. Съгласен ли си?

— Съгласен съм — погледнал го непознатият и му подал гъската. Сиромахът грабнал птицата и бързо потеглил към дома си. Повървял ни малко, ни много, но изведнъж съзрял едно празно гърне, търкулнато накрай пътя.

— Тъкмо за мене гърне! Голяма работа ще ми върши. Я да го заменя срещу тая гъска! — високо извикал той, навел се, грабнал гърнето и на негово място оставил гъската.

Тичешком се прибрал у дома си. Жена му го посрещнала и щом отворила вратата, се провикнала:

— Много ли ти дадоха за кравата?

— Добре ми платиха — отговорил сиромахът. — Аз получих за кравата едно празно гърне.

— Гърне ли? Празно гърне? — разсърдила се жената. — Ти си бил най-загубеният мъж в селото. Где се е чуло и видяло да се заменя една крава за нищо и никакво празно гърне!

— Аз направих две-три замени и вече не мога да върна кравата. Жената сърдито поела гърнето и го сложила на полицата при другите домашни съдини.

Поседяло гърнето малко. По едно време се размърдало насам-нататък и проговорило с човешки глас:

— Дойде ми времето да се поразшетам.

— Къде искаш да се поразшеташ? — учудено го погледнала домакинята.

— В богаташката къща! — отвърнало гърнето, лекичко се търкулнало, скочило на прага и излязло на улицата.

„Търкул-търкул" — стигнало до богаташката къща, помирисало къде е кухнята и се упътило нататък, откъдето идела миризмата на тенджерите. Готвачката го грабнала от земята, видяла, че е здраво и чистичко, и рекла:

— Тъкмо ти ми трябваш да те напълня с кашица. Наредила и новото гърне при другите съдини с готовото ядене, но то се размърдало и проговорило:

— Дойде ми времето да се поразтъпча.

— Къде искаш да се разтъпчеш? — попитала готвачката.

— Там, откъдето съм пристигнало — отвърнало гърнето и се търкулнало по двора на богаташката къща. Изскочило на улицата и — „тепа-тепа" — стигнало пак до къщата на своя стопанин-сиромаха.

Седнали домакините, изяли топлата каша и сиромахът казал:

— Добро гърненце си намерихме. То ще ни донася туйцък-онуйцък.

Домакинята го измила и положила пак на полицата да съхне, но нетърпеливото гърне пак се размърдало и проговорило:

— Удари ми часът да се поразшетам!

— Къде ще ходиш сега? — попитала го жената на сиромах.

— В друга богаташка къща! — казало гърнето и се търкулнало там, където се издигал големият дом с високата ограда. Минало през открехнатата пътна врата и право в килера. В килера шетала една девойка, облечена спретнато. Тя го зърнала, щом се търкулнало през прага, и плеснала с ръце!

— Ах, че хубаво гърне! Тъкмо такова ми трябва, за да излея в него маслото, което измих от кравешкото мляко!

И като напълнила с чудесно масло гърнето, тя го положила на полицата, покрила го с похлупачка, за да не го намерят мишките и си тръгнала. Но в туй време гърнето се размърдало и проговорило:

— А пък аз трябва да се поразтъпча!

— Къде ще ходиш? — попитала смаяна прислужницата.

— Там, откъдето съм дошло! — отвърнало гърнето, леко се търкулнало, затрополяло по пода и изскочило на двора.

Право в къщата на сиромаха се прибрало. Няма да ви разказвам с каква радост го посрещнали селянинът и неговата жена. Извадили всичкото масло с лъжица, прибрали го в друг съд, измили гърнето и пак го положили на полицата.

— Ех, мъжо — рекла жената, — ако беше продал кравата и беше купил житено зърно, щяхме да засеем една голяма нива с пшеница и сега, когато имаме масло, можехме да изпечем чудесни питки!

Гърнето чуло тези думи и без да проговори, слязло от лавицата.

— Настана време — рекло то — да се поразшетам!

— Къде ще ходих мило гърненце? — попитали домакините.

— При богатия чифликчия! — отговорило гърнето и се търкулнало право по пътя за чифлика. Накрай градината го срещнал самият стопанин.

— Тъкмо ти ми трябваш! — продумал си той. — Хубаво гърне за отмерване на зърно!

И като грабнал гърнето, чифликчията захванал да го пълни с пшеничено зърно, но тогава се случило чудо невиждано —

гърнето ставало все по-голямо и поглъщало всичката пшеница, която стопанинът изсипвал в него. Сто крини погълнало. Най-сетне проговорило:

— А сега настана време да се поразтъпча.

— Къде ще ходиш? — извикал чифликчията.

— Откъдето съм дошло! — отговорило гърнето и се търкулнало към вратата на чифлика.

Лакомият чифликчия прехапал устни и хукнал да го гони.

— Стой! — развикал се той.

Настигнал го насред пътя, навел се и се заловил да гребе насипаното зърно. Нагребал с две шепи, колкото можал, но се навел толкова много, че паднал в гърнето и потънал в зърното.

— Сега пък — проговорило гърнето — ще се разтъпча с тебе!

И се търкулнало към нивите на селяните. Когато навлязло вътре, неочаквано потънало вдън земя заедно с чифликчията.

Минала зимата, стопили се снеговете. Настъпила пролет и на полето, където се ширели сиромашките ниви, израснали буйни жита.

Сиромахът, който намерил чудното гърне, пожънал много снопи, напълнил житницата си със зърно и неговата стопанка изпекла чудни питки с масло.

---

info

Информация за текста

$id = 13229
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13229
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Дар от сърце

Тръгнали трима братя за чужбина — пари да печелят. Стигнали на един кръстопът. Най-големият казал:

— Тук ще се разделим. Аз ще поема нагоре по десния път, ти — обърнал се към средния брат — тръгни по левия, а пък ти — обърнал се към най-малкия — ще държиш средния път. Подир три години на Димитровден ще се намерим пак тук, на този кръстопът, и ще видим тогава кой какво е спечелил. Бива ли?

— Бива, бате — рекли двамата по-малки братя, целунали му ръка и се простили.

Най-големият брат слязъл в един град, станал хлебар и спечелил за три години пълна кесия с жълтици. Средният брат отворил кръчма до един мост. Запретнал ръкави и почнал да продава вино. Продавал вино и вода, продавал, докато си напълнил джобовете. А най-малкият се пазарил у един добър човек — стар овчар. Като минали трите години, момчето отишло при овчаря за сметката. Овчарят му наброил припечелените пари, натрупал ги на купчина, извадил от пояса си три ореха и рекъл:

— Аз съм човек стар и болен. Запрях вече и не мога да тичам подир овцете. Добре, че се намери ти, инак стадото ми щеше да пропадне. Много съм ти благодарен. Падат ти се толкова и толкова пари или тези три ореха, дето съм ги сложил напреде ти. Парите давам без сърце, защото са като огъня: човек лесно може да изгори ръцете си с тях. А орехите давам от сърце. Ако щеш, вземи парите, ако щеш — орехите.

Момчето помислило, помислило и посегнало към орехите.

— Ще взема орехите, защото ги даваш от сърце.

Взело орехите, целунало ръка на стария овчар и си тръгнало.

Тъкмо на Димитровден тримата братя се срещнали на кръстопътя. Големият ги попитал:

— Какви са ви печалбите?

— Добри са — отговорил средният брат.

— Дайте да ги видим! Ето, най-напред вижте аз какво спечелих!

Той развързал кесията си. Средният брат също извадил от пазвата си една торбичка с пари.

— Не си лапал мухите в кръчмата — казал му големият.

Последен бръкнал в джоба си най-малкият и извадил трите ореха.

— Туй ли ти е печалбата за три години? — попитал го най-големият брат.

— Туй е — три ореха, но са дадени от сърце — отвърнал малкият. — Даде ми ги един стар човек — овчар, задето му пасох стадото. Като баща се грижеше за мен.

Другите двама избухнали:

— Все бяхме виждали прости хора, но по-глупав мъж от тебе не ще се намери по целия свят. За три ореха — три години ратай, де се е чуло и видяло такова чудо! Върни се да поискаш пари от овчаря, инак да не си посмял да влезеш в бащината ни къща! — развикал се най-старият брат.

Момчето се нажалило и тръгнало назад. Тежко му било на душата.

— Аз мислех — думало си то, — че дар от сърце е най-хубавото нещо на земята, а то какво излезе!

Стигнало една чешма. Навело се да пие вода, но преглътнало само две глътки, защото било гладно. Бръкнало в торбата си — нямало трошица хляб. „Я да счупя орехите, че да залъжа глада си!", помислило си момчето. Счупило първия орех. Тогава станало чудо. Изведнъж счупеният орех пораснал, станал голям колкото столитрова бъчва и от черупката почнали да излизат овце, овни със звънци, млади агнета — цяло стадо излязло от ореха. От радост момчето не знаело какво да стори. Подбрало стадото и го подкарало към бащината си къща.

Вървяло, що вървяло, наближило родното си село.

„Я да счупя и втория орех, да видя какво има в него“, рекло си то и го счупило. Щом пукнало черупката, от ореха излезли два млади вола с големи рога. Подир воловете — кола, а на колата — желязно рало.

— Бре! — ударило се момчето по челото, хванало синджирите на воловете и ги повело след стадото.

Преди да влезе в селото, решило да счупи и третия орех. Тогава от черупката излязло едно момиче — толкова хубаво, че не може да се опише с перо.

— Води ме — продумало момичето — в бащината си къща; аз съм неродена мома и съм отредена да ти бъда невеста.

Качило момчето девойката на колата, повело воловете, звъннали звънците на стадото. Прибрало се в дома на баща си. Като видели братята стадото, новата кола и девойката — езиците си глътнали. Тогава им станало ясно какво значи дар от сърце!

---

info

Информация за текста

$id = 21719
$book_id = 3889
$book_id = 8471
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21719
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Дарените години

През един суров зимен ден, когато дърво и камък се пукали от мраз, конят, волът и кучето отишли при човека и похлопали на вратата му.

— Кой хлопа? — попитал човекът.

— Ние сме: конят, волът и кучето.

— Какво искате?

— Искаме да влезем при теб да се постоплим на твоето огнище. Ако не ни отвориш вратата, ще пукнем от студ.

Човекът отворил вратата и трите животни влезли вътре. Наместили се край камината, където бил напален буен огън, и хубаво се затоплили. Човекът бил гостолюбив. Той отскочил в другата стая и от там донесъл храна за гостите си: за коня — едно кринче овес, за вола — трици, за кучето — една голяма порязаница хляб.

— Похапнете си! — подканил ги човекът, седнал и той до огнището и хванал с две ръце главата си.

Гостите се нахранили и попитали добрия домакин защо е кахърен.

— Защото ми се свършиха годините и трябва вече да умра — отвърнал стопанинът, — нали за всички са отредени еднакъв брой години — колкото на мравката, толкова на камилата, толкова и на човека.

Конят, волът и кучето се спогледали и почнали нещо да си шепнат.

— Слушай — обърнал се след малко конят, — ако си съгласен, да ти дадем от нашите години. Ние ще си запазим само по десетина. Повече не ни трябват.

— Как да не съм съгласен! — зарадвал се човекът. — Дайте тука да подпишем договор.

Подписали договор. И получил човекът остатъка от годините на коня, на вола и на кучето. Годините на коня той присъединил към младините си, затуй младите хора са буйни, необуздани и пъргави като коне. Годините на вола човекът прибавил към зрялата си възраст, затуй зрелите хора работят като волове, а годините, взети от кучето, оставил за старостта. Затуй старците са малко избухливи и раздразнителни, но са домошари като кучето.

---

info

Информация за текста

$id = 21688
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21688
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Дѣдо Тодоранъ и дяволътъ Охъ

Дѣдо Тодоранъ събуди една сутринь сина си, Койча, и му рече:

— Ставай, Койчо, да вървимъ!

— Кѫде ще ме водишъ, тате? — попита Койчо.

— Въ града, синко, въ голѣмия градъ.

Вървѣха, що вървѣха, стигнаха до единъ дълбокъ пресъхналъ кладенецъ. Старецътъ продума:

— Уморихъ се, Койчо, да бѣхме поседнали малко.

И като се намѣсти върху каменното корито на кладенеца, старецътъ въздъхна и рече:

— Охъ!

Въ този мигъ отъ сухия кладенецъ изскочи дяволътъ — черъ като катранъ, съ рога, съ космати крака и опашка.

— Азъ съмъ Охъ, — каза злиятъ духъ, — защо ме викашъ?

— Азъ тебе не викамъ, само изохкахъ.

— Кѫде водишъ туй момче?

— На занаятъ ще го дамъ.

— Я ми го дай — ратай да ми стане. Отъ мене ще научи много нѣща.

— Да ти го дамъ, — съгласи се дѣдо Тодоранъ, — ами кога да дойда да си го прибера?

— Ела подиръ три години, — отвърна злиятъ духъ, хвана Койча за рѫката и го вмъкна въ кладенеца.

Дѣдо Тодоранъ се прибра въ кѫщи. Като се минаха три години, той потегли отново къмъ дяволския кладенецъ. Щомъ пристигна, извика силно:

— Охъ!

Отъ кладенеца мигомъ изскочи старіятъ дяволъ.

— Какво искашъ? — попита той.

— Искамъ си момчето.

— Твоето момче не можа нищо да научи. Нека остане още три години при мене.

— Ами азъ, какво ще правя безъ него? Много съмъ старъ вече. Не мога да работя нивитѣ. Ще умра отъ гладъ.

— Почакай малко, азъ ще ти донеса нѣщо за прехрана, — рече дяволътъ и се спусна въ кладенеца. Подиръ малко той изскочи пакъ и подаде на стареца една шарена кърпа и една тиква. — Щомъ постелишъ тая кърпа на земята, върху нея тозчасъ ще се наредятъ чинии, пълни съ ядене. А въ тиквата стоятъ скрити петстотинъ души войници на коне. Ако нѣкой ти стори зло — ще почукашъ до три пѫти върху тиквата и ще видишъ, какво ще стане.

Старецътъ прибра кърпата и тиквата въ торбата си и тръгна назадъ. Като влѣзе въ кѫщурката си, постла на земята кърпата и що да види? — отъ невиделица се появиха четири чинии: едната пълна съ топла чорбица, въ другата се мѫдрѣше печено пиле, въ третата — баница, а въ четвъртата — бѣло грозде. Дѣдо Тодоранъ излапа набърже яденето и цѣла нощь не можа да заспи отъ вълнение. Реши да отиде при кмета и да му се похвали. Тъкмо на пладне той почука на кметовата врата. Кметицата го покани вѫтре.

— Добре ни дошелъ, дѣдо Тодоране, — рече тя. — Хубаво си сторилъ, дето ни доде тъкмо на обѣдъ, но азъ нѣма съ какво да те нагостя, защото днесъ не съмъ готвила нищо!

— Не се бой, — отвърна старецътъ, — дѣдо Тодоранъ си носи обѣда, — и постла чудната кърпа.

Тозчасъ върху кърпата се наредиха яденета за трима души и три бъклици вино. Влѣзе кметътъ. Седнаха тримата край трапезата. Почнаха да ядатъ и да пиятъ. Кметицата хвърли око на кърпата и когато гостенинътъ се напи, тя сръчно смѣни вълшебната кърпа съ друга, сѫщата като нея. На тръгване старецътъ прибра лъжовната кърпа и си отиде. Но когато вечерьта огладнѣ и я постла — разбра измамата. Отиде при тиквата, която бѣше търкулналъ подъ полицата, и я чукна до три пѫти. Тогава отъ тиквата изскочиха петстотинъ души

войници, на коне, до зѫби въорѫжени. Тѣ се наредиха въ дѣдо Тодорановия дворъ и викнаха дружно:

— Какво ще заповѣдашъ, господарю?

— Искамъ си кърпата-хранителка!

Войницитѣ препустнаха къмъ кметския домъ и подиръ половинъ часъ се върнаха съ истинската кърпа. Предадоха я на стареца и се прибраха пакъ въ тиквата. Заживѣ дѣдо Тодоранъ честитъ животъ. Като минаха още три години, той отиде пакъ при дявола. Силно изохка. По туй време дяволътъ бѣше отишелъ на пазаръ и намѣсто него, отъ кладенеца изскочи Койчо. Дѣдо Тодоранъ прегърна сина си и го поведе къмъ кѫщи.

Вървѣха що вървѣха, стигнаха въ едно село. Чуха тѫпани.

— Тукъ има сватба, — проговори старецътъ, — да се отбиемъ за малко.

Отбиха се. Сватбаритѣ посрещнаха чужденцитѣ съ радость и почнаха да ги черпятъ. Не щѣшъ ли, тъкмо въ туй време се появи дяволътъ, престоренъ на гайдарь. Щомъ влѣзе дяволътъ, Койчо, който бѣше изучилъ всичкитѣ дяволски майстории, мигомъ се превърна на трендафилъ и тупна върху трапезата. Дяволътъ се намѣсти до сватбаритѣ и наду гайдата. Омагьоса съ свирнята си всичкитѣ сватбари.

— Много хубаво свиришъ! — рече младоженецътъ, — какво да те дариме?

— Нищо не ща. Ако ви е воля дайте ми този трендафилъ да се накича.

— На драго сърдце, — извика младоженецътъ, грабна трендафила и го подаде на дявола.

Злиятъ духъ сграбчи съ черната си рѫка цветето и започна да го мачка. Въ този мигъ трендафилътъ се превърна на шепа просени зрънца, които се пръснаха по трапезата. Дяволътъ скръцна съ зѫби и безъ да губи време, се превърна на квачка съ десеть пиленца. Пиленцата лакомо започнаха да кълватъ просенитѣ зрънца. Изкълваха ги всичкитѣ. Само едно зрънце се бѣше потулило подъ една паница и когато квачката почна да кътка пиленцата си, туй зрънце мигомъ се превърна на лисица. Тая лисица издуши и квачката и пиленцата до едно.

— Да ми живѣешъ, Койчо! — се провикна дѣдо Тодоранъ и постла кърпата си.

Тогава отъ небето паднаха върху кърпата три ябълки: едната за този, който разказва приказката, другата за оня който я слуша, а третата за дѣда Тодорана.

---

info

Информация за текста

$id = 38550
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38550
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Дѣдовата Върбанова паница

Когато българскитѣ войници минаха границата, въ Добруджа настана голѣмо вълнение. Загърмѣха черковнитѣ камбани. Втурнаха се добруджанци да посрѣщатъ милитѣ братя българи. Задръстиха бѣлитѣ пѫтища на равнината. Развѣха копринени знамена. Конни дружини полетѣха срещу родната войска. Подъ дѫбови арки преминаха стройнитѣ войници, окичени съ вѣнци и китки. Презъ всичкитѣ села минаха освободителитѣ, само презъ Глухаре ни минаха. Два деня стояха глухарчени накрай село съ китки въ рѫце и чакаха. Очитѣ имъ се изгледаха. Цвѣтето имъ повѣхна. Никой не дойде.

— Много ни е далечъ селото отъ голѣмия пѫть, затуй не се отбиха при насъ! — рече Пано кметътъ.

— А бе тѣ, наверно, не знаятъ, че има село Глухаре въ Добруджа, — обади се една невѣста.

— Щомъ като тѣ не додоха при насъ, хайде ние да имъ проводимъ единъ човѣкъ въ Добричъ. Той да имъ рече: добре дошли, братя! — И да се върне, — извика Димо Ковачътъ.

— Кого да проводимъ?

— Кого ли? — Най-стария. Ще проводимъ дѣда Върбана. Нему прилича да свърши тая работа. Стѣгай си царвулитѣ, дѣдо Върбане!

— Ще ида, — съгласи се дѣдо Вър-банъ, старият грънчаринъ. — Защо да не ида? Още утре заминавамъ.

Прибра се старецътъ въ грънчарницата и се замисли. Не може да тръгне съ праздни рѫце. Трѣбва да занесе нѣщичко на онѣзи юнаци съ голѣмитѣ коне. Но какво да имъ занесе? Мисли, мисли, най-сетне реши. Запретна рѫкави, замѣси и измайстори една пръстена паничка. Метна я въ пещьта, изпече я, нашари я съ цвѣтове. Свѣтна оная ми ти паничка — чудо стана. Дигна се сутриньта дѣдо Върбанъ, спустна паничката въ торбичката и

тръгна за Добричъ. По пѫтя фучаха автомобили, гърмолѣха каруци, бързаха пешаци. Всички слизаха къмъ голѣмия градъ, кѫдето се бѣха настанили полковетѣ. Надвечерь, капналъ отъ умора, напрашенъ и почернѣлъ, дѣдо Върбанъ влѣзе въ Добричъ. Попита, кѫде се е настанилъ началникътъ, който командува всичкитѣ войници. Опѫтиха го.

Предъ вратата на командира го спрѣ единъ войникъ.

— Какво има, дѣдо?

— Искамъ да влѣза при началника. Глухарчени ме проводиха да му кажа добре дошелъ и да му дамъ единъ мъничекъ даръ.

— Какво му носишъ? — любопитно надникна въ торбичката войникътъ.

— Една паничка му нося.

— Ехъ, дѣдо, твоятъ даръ нѣма да послужи за нищо, защото генералътъ не яде чорба отъ пръстена паница.

— Защо да не яде? — почуди се дѣдо Върбанъ. — Цѣлиятъ български народъ все отъ пръстени паници сърба чорба.

— Нѣщо друго да бѣше донесълъ!

— Какво друго? — попита дѣдо Върбанъ огорченъ. — Слушай, момче, — добави той — какво ще ти кажа. Азъ зная, че моя даръ нищо не чини, но чуй ми приказката. Когато царь Соломонъ се заженилъ — всичкитѣ живи гадини тръгнали да му занесатъ дарове. Опѫтила се и една мравка. Тя пъкъ мъкнѣла на гърба си сухо крилце отъ щурецъ. Попитали я на кого носи крилцето. Тя отвърнала:

— На царя! Тогава всички прихнали да се смѣятъ. Мравката отговорила на смѣха имъ съ следнитѣ думи: — Азъ не му нося даръ споредъ неговото достойнство, а му нося даръ споредъ силитѣ си.

Докато дѣдо Върбанъ разказваше, единъ човѣкъ съ златни пагони на раменетѣ се бѣше изправилъ на прозореца и слушаше.

— Дай тука, дѣдо, паничката! — извика той и излезе да посрещне дѣда Върбана.

Старецътъ се изправи предъ голѣмия началникъ, сне си калпака и съ разтреперанъ гласъ проговори:

— Добре дошли, мили български юнаци! Ние въ Глухаре ви чакаме, но до насъ редъ не дойде да се видиме. Заповѣдай, началнико!

И дедо Върбанъ подаде паничката.

— Благодаря ти, дѣдо! — заговори генералътъ. — Чудо ти е паничката. Много хубаво си я изписалъ. Ще ми кажешъ сега, защо си донесълъ на българската войска паница. Тая работа не е случайна. Азъ разбрахъ, че ти си единъ мѫдръ човѣкъ. Какво означава паницата?

— Какво означава ли? Паницата, синко, е Добруджа. До сега въ нея сѫ бъркали чужди лъжици. Отъ днесъ нататъкъ отъ тази паница ще сърба майка България.

Генералътъ се усмихна, стисна рѫката на дѣда Върбана отъ Глухаре и го покани вѫтре.

---

info

Информация за текста

$id = 38567
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38567
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Дядо Божиловата надежда

Навън виелицата, гребеше сняг, затрупваше заспалото мирно село и виеше като бясно куче — тъжно и проточено. Под нейния напор клоните на дърветата пращяха.

— А ставай да си ходиш! Среднощ мина. Тук не е хан. Седнал си до печката, разположил си се като някой бей и не ти иде на ума, че трябва да си вървиш.

— Чакай, Пъшо, остави ме да си понатопля още мъничко ръцете. Студено ми е.

Дядо Божил протегна към отвореното гърло на печката, където нямаше живи въглени, а само топла пепел, двете свои старешки ръце и взе да трепери целият.

Пъшо открехна вратата на кръчмата.

— Малее, каква виелица е завила! Сипе, сипе. Един човешки бой сняг ще натрупа. Дядо Божиле, тази нощ в твоята градина, нали нямаш плет като света, вълците ще играят на прескочи магаре. Кога ги усетиш, да вземеш една главня и да излезеш насреща им. Пет пари да не даваш — вълкът бяга от огън като дявол от тамян.

— Де огън в моята къща, синко. За цяр да търсиш, няма да намериш съчица под стряхата. Нямам дръвца, Пъшоо, нямам!

— И няма да имаш съчица, додето ходиш с този ум. Абе ти си станал чуден човек! Защо не го продадеш? Парички ще ти начетат хората.

— Мило ми е — рече дядо Божил.

— Дрън, дрън-ярина!. Мило ти било. Стар човек си, деветдесет лазарника мъкнеш на гърба си, а приказваш като вчерашно дете. Толкова твои хора лежат сега затрупани в гробищата — тях как можа да прежалиш, а туй нищо и никакво не можеш. Защо ти е? На оня свят ли ще го носиш? Да не мислиш, че в гроба ще ти стане по-топло? Я гледай каква

страшна виелица е забучала. Иди го продай утре в Оряховица. Там в чаршията има един златарин. Той купува тъкмо тези работи. Много е богат. Да го стиснеш за гушата — жълтици ще падат от устата му. Като му го дадеш, ще напълни калпака ти с пари. Че да тръгнеш по пазара, че да си купиш един хубав кожух, че да си вземеш едни хубави ботуши с два пръста гьон — да не ти мокри снегът краката. Я се погледни! Тръгнал си със свински цървули, пробити отдоле, и навои нямаш, ами си увил краката си с две скъсани дрипи. Че остави цървулите, ами де ти ризата? Месата ти се виждат под антерията. Срамота е да ходиш гол. Послушай ме, па си гледай животеца. Зле ли ще ти бъде?

— Добре де, всичкото, дето го приказваш, хубаво, ами ако тръгна сега, как ще стигна в този сняг до Оряховица?

— По железницата. Нали затуй са направили хората железница.

— Отде ще намеря пари за из път? Кой е луд да ме по качи без пари на машината.

— Лесна работа. Аз ще ти дам, стига да се решиш. Ще ти заема двайсет и пет лева. Защо да не ти дам? Ти си човек, дето не ламти по чуждото. Когато се върнеш, ще ми ги дадеш. За насам пари не ти трябват — кесията ти ще набъбне.

Дядо Божил стана. Огъна се в антерията, закърпена и на лактите с парчета от чувал, и тръгна да си ходи.

— Е, как е? — изпроводи го Пъшо до вратата. — Утре, ако сме живи и здрави — на път, а?

— Ще си помисля тази нощ, че утре пак ще се видим. И него като дам, какво ще ми остане на този свят.

Виелицата погълна, прегърбения, свит от студ старец, а Пъшо заключи вратата, подпря я с брадвата, духна свещта и се прибра в топлата стая при челядта си.

Дълго време дядо Божил се блъска в снежната буря, додето стигне в къщи. Като влезе, отърси снега от дрехите си, протегна ръка в тъмнината, пристъпи и седна под камината да си помисли. Заклюма над студеното огнище. Душата му се върна в миналото. Прехвърли хълма на годините и слезе в едно далечно село, над което грееше червена месечина и духаше топъл

есенен вятър. Тръгна старецът по една улица, упъти се към мегдана и когато стигна, спря онемял. Напреде му мигом израсна една бесилка от дялани четвъртити дървета и на бесилката се люшна едър мъж с увиснали дълги мустаци и сива конопена риза. В краката на обесения стоеше търкулнат неговият чер калпак, а на калпака светеше златно лъвче.

— Тате — прошепна глухо старецът и затрепера, — аз съм твоят Божил.

И старецът се видя такъв, какъвто беше него ден.

Едно босоножче, прескочило съседния градски плет, изправило се срещу обесения, впило очи към неговите и замръзнало от страх. С ужас детето почна да прегръща и целува краката на мъртвеца.

— Тате, аз съм твоят Божил, обади ми се!

Но мъртвият не се обади. Тогава детето уплашено се озърна, грабна калпака и се изгуби в пустата нощ…

Сълзите задавиха дяда Божила. Той ги избърса с ръкав и утихна. Отвън вятърът налягаше вехтата къща и надуваше закнижените прозорци. Над селото се носеха писъци и вой. Сякаш някой викаше за помощ, сякаш биеше някъде камбана…

На другия ден, когато се пробуди и погледна през прозореца, видя сняг до гърди. Не се шегува зимата.

— Ех, да имах кожух, едни ботуши и една кола дърва — въздъхна той, — да си наръшкам огъня, да си събуя ботушите, че да си постеля в къта под камината кожуха и да си полегна, малее! Огънят пращи! Искри светулкат нагоре в комина, пък аз стоя, гълтам топлинка и се протягам… Прав е Пъшо. Ще трябва да вървя днес. Ако не ида, може да обърне колата и да каже: няма хляб.

Наистина бяха я наредили двамата — Пъшо ще му дава хляб, додето е жив, а когато умре — за Пъша ще остане къщата и разграденият двор. Ама де да го знаеш кучето: може да му хрумне друго и да рече: няма хляб!

Тогава дядо Божил се реши, дигна се, отиде към килера, извади от пояса си ключа на раклата, отключи я, напипа го и пак затрепера…

Пъшо му начете двайсет и пет лева за влака и на тръгване му рече:

— Хем да не забравиш да си купиш един шал, вълнен, от меките, да има с какво да си загърнеш ушите. А на мене купи един вестник, да прочета новините. Душата ми взе да се стяга за новини. Не съм аз за туй диво село, ама тъй ми било писано.

Къде пладне дядо Божил се изправи пред оряховската златарница, дълго отърся снега от цървулите си и нерешително почука на вратата. Посрещна го самият златарин, с широк златен ланец на корема и лъскави чепици, които скърцаха. По пръстите му блещукаха елмази.

— Какво има? — попита златаринът.

— Дойдох за малко да…

— Защо си дошел? Да не би да купуваш армаган за Коледа?

— Не ща. Имам за продан нещо.

— Какво е?

— Едно лъвче от старо време. Когато се бихме с турчина, то ми беше на калпака. Аз съм от четата на дяда Капитан Никола, дето го убиха при село Колиби. Ти знаеш ли, го? Капитан Никола — песен има за него, как ще да го не знаеш. От неговата чета съм. Байрака съм носил. Ако беше жив дели Пеню, лясковчанинът, можеше да го попиташ, той да ти разкаже за мене. От бунталъка ми е туй златно лъвче. Най-напред го е носил баща ми Иван Божилов, старият комита, дето го обесиха турците насред село. Ти трябва да си чувал за него. Той ми е баща. От него ми е туй лъвче.

— Ами защо го продаваш? — попита златаринът.

— От нужда, синко, от нямане. Голям сиромашлък ме е налегнал. Откак е паднал дълбокият сняг, огън не съм виждал на огнището си. Лани ме научиха да направя едно прошение до царя. Да му обадя кой е дядо Божил, аз де да му се оплача от немотията и да му пиша за лъвчето, дано ми отпусне някоя пенсийка.

— Направи ли прошението?

— Направих го зер, петнайсет лева ми взе адвокатинът за него.

— Ами царят?

— Нищо. Малко го е еня царят, че някой си дядо Божил от Опъка нямал риза на гърба си и сечал гвоздеи от студ.

— Я дай да видя лъвчето!

Старецът бръкна в пазвата си, извади една кърпа, развърза я полека и внимателно подаде на златарина едно жълто малко лъвче с почернели изкривени крака и пробито с гвоздей око.

Златаринът го пое, сложи очилата си, погледна го от лице, обърна го от опакото, почука го с пръст и рече:

— Имаш грешка, дядо.

— Защо?

— Не е златно туй лъвче, не е.

— Как? — зина старецът.

— Не е златно, казвам, тенеке е.

— Що думаш? Може ли да бъде!

— Не струва пукнато петаче. Хвърли го на боклука. Сбъркал си, дето си тръгнал чак от село да ми го носиш и да харчиш пари. От кое село беше ти?

Дядо Божил нищо не отвърна. Попримига, пое лъвчето, завърза го пак в кърпата като нещо безкрайно скъпо, мушна кърпата в пазвата си и излезе.

Златаринът се засмя подире му.

— Защо не попита в село някой човек, дето е виждал злато през живота си, ами си тръгнал в тоя студ за града…

На улицата бедният старец дълго стоя изправен, гледа високите снежни хълмове и мъка като порой течеше в душата му…

Ей какво било. Туй лъвче, което му беше останало подир толкова гробове на близки хора, тази негова последна радост и надежда, не струва пукнато петаче. Тенеке било. Как тъй може лъвчето да бъде тенеке…

И нали нямаше пари за назад да се върне с железницата, той тръгна пеша към Опъка. Когато излезе на открито поле и върви донякъде, изведнъж пътят се свърши. Виелицата го беше заринала. Сега накъде да върви? Нагази старецът дълбоката пъртина, повървя малко, умори се и седна.

Доде отпочине, лютата виелица емна хълмовете и го затрупа.

---

info

Информация за текста

$id = 3371
$book_id = 549
$book_id = 437
$book_id = 5495
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3371
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Дядо и внуче

Живееше един много стар човек. Очите му недовиждаха, краката му не държаха, ръцете му трепереха. Когато ходеше, пристъпяше едва-едва и се подпираше с патерица. На трапезата разливаше чорбицата върху коленете си, преди да я поднесе до устата. Снаха му веднъж рече на мъжа си:

— Не мога да го търпя този старец. Не го искам на трапезата.

— Той ми е баща, какво да го правя?

— Ей там под стълбата съм му постлала едно скъсано чердже. Там да яде.

Синът, който беше отстъпчив човек, махна с ръка:

— Прави, както знаеш.

И снахата намести свекъра си под стълбището, където лежеше кучето. Блъсна пред него една дървена копанка, изсипа му в нея яденето и му подаде лъжицата.

Старецът преглътна два-три пъти и очите му се насълзиха, но нищо не каза. Внучето му видя дядовите сълзи и се замисли. Въздъхна дълбоко и излезе на двора. Намери един върбов чукан и почна да го дълбае с теслата.

— Какво правиш? — попита го баща му.

— Копаня дълбая — отвърна момчето.

— Защо ти е?

— За да храня в нея мама и тебе, когато остарееете.

Бащата прехапа устни и разказа всичко на жена си. Майката се засрами, прибра свекъра си вкъщи, преоблече го и вече си го гледаше чистичък.

---

info

Информация за текста

$id = 21686
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21686
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Дядо Петко и баба Пена

Живели в едно село двама старци: дядо Петко и баба Пена. Те били вече стари хора, но животът им някак не вървял, не се разбирали и не си помагали един на друг.

Веднъж баба Пена сварила за вечеря бобена чорбица в гърнето. Седнали двамата старци, изсърбали я, останали много доволни.

— Аз сварих чорбата — продумала след вечерята баба Пена, — а ти се запретни да умиеш гърнето, че утре ще ми трябва за млякото на кравата.

— Не мога — отвърнал дядо Петко — да върша женска работа, измий го ти!

— Няма да го измия.

— Тогава нека стои немито.

Настанала нощ. Легнали си старците. Гърнето останало немито.

— Слушай — казал дядо Петко, — утре да станеш рано и да ми подвариш мляко да похапна попара, защото ще ходя в гората.

— Че в какво ще ти надоя мляко, когато гърнето стои немито? Ако го измиеш, ще ти надоя мляко.

— Абе аз няма да го измия — проговорил дядо Петко, — ами я да се обложим кой да го измие!

— Хайде — съгласила се баба Пена, — кажи какъв ще бъде облогът?

— Ще мълчим и двамата. Който продума пръв, той ще измие гърнето.

Млъкнали, заспали. Търколила се нощта, огряло слънцето. Тръгнали селяните на работа. Говедарят подбрал говедата да ги кара към поляната на паша. Заревала кравата на двора: няма кой да я издои и да я откара при говедаря.

Седят си двамата старци и мълчат. Надникнали съседите през плета да видят какво става в Дядо-Петковата къща, защо кравата стои още вързана и мучи, а по двора не се вижда жив човек. Влезли вътре и заварили старците — седят със скръстени ръце и мълчат като онемели.

— Какво се е случило, бабо Пено? Защо не доиш кравата? — попитала една от съседките.

А баба Пена дума не продумва.

— Дядо Петко, продумай ти! Защо мълчи баба Пена?

Но и дядо Петко нищо не отговорил, само поклатил глава като кон.

— Брей — завайкала се съседката, — тия старци май че са онемели, по-скоро тичайте за доктор! Игнате, хайде, моето момче, иди повикай доктора!

Малкият Игнат се затекъл за доктора. А докторът живеел на горния край на селото. Додето Игнат отиде да го повика, хората почнали да се разотиват: един бърза на нива да ходи, други — на пазар, трети имал работа вкъщи. Останали само двама души при онемелите — една бабичка и попът.

Попът също се дигнал да си ходи и поръчал на бабичката:

— Ти, бабо, ще стоиш тука и ще гледаш да не се случи нещо лошо с немите, додето пристигне докторът.

— Не мога, дядо попе.

— Защо не можеш?

— Защото днес никой не работи даром. Ако ми платиш, ще стоя.

— Аз ли да платя? Ти къде си виждала поп да плаща?

И като се огледал наоколо, попът видял една скъсана престилка, окачена на стената.

И посегнал да откачи престилката.

Тогава баба Пена скочила и се развикала:

— Как, ти искаш да дадеш престилката ми на тая мързелана, ами аз какво ще препаша?

Като чул дядо Петко, че жена му проговорила, дигнал се и казал:

— Ето, бабо, ти проговори първа и загуби облога. Хайде сега измий гърнето!

Като разбрали защо дядо Петко и баба Пена били онемели, попът и бабичката поклатили глава и сърдито напуснали къщата.

---

info

Информация за текста

$id = 21667
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21667
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Дядо поп не е вчерашен
Литовска народна приказка

Един поп яздеше на кон през гората. Слънцето клонеше на залез. Настанало беше време за вечерна молитва. Попът слезе от коня, намота юздата му на ръката си, по стар навик извади от торбата требника, зачете една молитва и потегли пеша пред коня. Конят като всеки кон вървеше полекичка и от време на време протягаше глава да откъсне някоя крайпътна тревичка, пръхтеше или махаше с опашка да пропъди мухите.

А в горския пущинак се бяха потулили двама крадци. Те гледаха охранения кон на попа и си шепнеха. Единият рече:

— Този поп е много наивен. Каквото го излъжеш — ще ти повярва. Хайде да му откраднем коня.

— Не е хубаво — отвърна другият, — как ще посегнеш към добичето на едно духовно лице.

— Както посяга и той към хлябовете на селяните. Ти за тая работа не се тревожи, ами я ми помогни! Поеми коня и го отведи навътре в гората, а другото остави на мене! Аз ще се разправям с попа.

И като пристъпи тихомълком, първият крадец изоглави коня захапа юздата, намести седлото му на гърба си и тръгна подир попа, а вторият метна върху шията на коня колана си и го отвлече в гората.

Върви попът, чете молитвата си и подръпва юздата, а крадецът тропа след него.

Най-сетне попът свърши молитвата затвори тревника, извърна се назад и остана поразен, като видя, че подире му карачи наместо кон човек със седло на гърба, захапал конската юзда.

— Кой си ти и какво правиш след мене? — запита строго попът.

— Аз, отче-попе — падна на колене пред него крадецът, — съм твоят кон. За големите си грехове бях прокълнат и превърнат на кон. Много теглила претеглих през годините, докато бях добиче: стопаните ме биха с камшик, ругаха ме, гладувах и мръзнех, додето попаднах в твоите благи ръце. Ти никога не забравяш да прочетеш молитвата си, дори когато се намираш на път, затуй Господ Бог покрай твоите грехове прости и моите, дигна тежкото проклятие от главата ми и ме превърна в човек.

Но тъй като си ме купил и си наброил за мене много пари, аз ще остана при тебе и ще ти служа пак като кон. Готов съм винаги да тегля каручката ти и да си подложа гърба под твоето седло. Яхай ме, отче-попе! Ходи с мене и препускай, където щеш! Само едно ще те моля, не ми давай овес, а ме храни с бели просфорки, пилешка чорбица и овче мляко, защото зъбите ми изпадаха, не мога всичко да ям. И не ме оставяй да правя грехове, тъй като току-виж пак се превърна в кон. А сега сядай на седлото — да те понося до село!

Попът спря насред пътя и се замисли. „Този човек ще ми излезе по-скъп от коня. Всеки ден просфорки, пилешка чорбица, овче млечице — той ще ми изяде и ушите! Ами какво ще кажат хората, ако ме видят, че яздя човек наместо кон? «Я го вижте нашия поп — яхнал един нещастник. Не го ли е грях, не го ли е срам?» Не, дядо поп не е вчерашен и няма да се улови им тая въдица!“

— Не мога — рече той на крадеца — да те яздя. Свободен си, човече, върви, където щеш!

Крадецът се зарадва и попита:

А за юздите и седлото, отче-попе, какво ще кажеш?

— Вземай ги! — викна попът. — Щом конят ми го няма, защо ми е седло? Ти ми служи предано цели седем години. Нека тая юзда и седлото ти бъдат награда от мене!

Крадецът грабна седлото и юздата, поклони се на попа и се изгуби в гората, където се беше укрил другарят му с коня.

info

Информация за текста

$id = 13212
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13212
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Дядо-Тодорановият син

Дядо Тодоран събуди една сутрин сина си Койча и му рече:

— Ставай, Койчо, да вървим!

— Къде ще ме водиш, тате? — попита Койчо.

— В града, сине, в големия град.

Стегнаха си двамата цървулите и тръгнаха. Вървяха, вървяха, вървяха — стигнаха до дълбок пресъхнал кладенец. Старецът посегна да седне на тревата до кладенеца и изпухтя:

— Пух!

В този миг от сухия кладенец изскочи малко човече с рядка заострена брадица, с кожена престилка и златен чук в десницата.

— Аз съм Пух — рече човечето, — защо ме викаш?

— Аз тебе не викам — отвърна дядо Тодоран, — само изпухках, защото се уморих от дългия път.

— А къде си повел туй момче?

— Ще го дам в града, занаят да учи.

— Я ми го остави да ми стане ратай. Ако е паметливо — от мене ще научи големи дяволии.

— Какъв си ти? — попита дядо Тодоран.

— Аз съм майстор над майсторите. В този кладенец ми е работилницата.

— А как слизаш долу?

— Имам си въжена стълба, усукана от пясък. По нея слизам и се качвам. Ще ми оставиш ли сина си?

— Да ти го оставя — съгласи се дядо Тодоран, — ами кога да дойда да си го прибера?

— Ела подир три години — отвърна брадатият майстор, хвана Койча за ръката и го намъкна в кладенеца.

Дядо Тодоран се прибра вкъщи. Като минаха три години, той отново потегли към сухия кладенец. Щом пристигна,

надникна в тъмнината долу и се провикна силно:

— Пух! Тука ли си, ей, Пух!

Изведнъж в тъмния кладенец скръцна някаква врата и по въжената стълба чевръсто изскочи майстор Пух.

— Какво искаш? — попита майсторът.

— Искам си момчето — отвърна дядо Тодоран. — Трите години изтекоха и дойдох да си го прибера.

— Дошъл си, но няма да ти го дам — поклати глава брадатият Пух.

— Хубава работа. Защо няма да ми го дадеш? — замига изплашено дядо Тодоран.

— Защото нищо не е научило. Трябва да остане още три години.

— То за оставането — може да остане, но аз какво ще правя без него, като съм запрял и не мога да си работя нивите! Ще умра от глад.

— Почакай малко, аз ще ти дам нещо за прехрана — рече брадатото човече и се хопна в кладенеца. Подир малко изскочи пак и подаде на стареца една шарена кърпа и една пъпчива тиква.

Дядо Тодоран пое кърпата и тиквата и попита:

— Защо ми са?

— Носи ги вкъщи — поръча Пух, — аз съм ги измайсторил. Щом постелеш кърпата на земята — върху нея мигом ще се наредят паници с топло ядене, а в тиквата стоят скрити петстотин юнаци на коне. Ако някой ти стори зло — ще почукаш три пъти върху тиквата и ще видиш какво ще стане.

Старецът прибра тиквата и кърпата в торбичката, прости се с Пух и си тръгна. Като стигна в къщурката си, бръкна в торбичката, извади кърпата, постла я върху земята и що да види? Изневиделица се появиха четири паници: едната пълна с топла чорбица, в другата се мъдри варено пиленце, в третата — зачервена баница, а в четвъртата — жълто грозде. Дядо Тодоран се видя в чудо. Излапа набърже всичкото ядене и цяла нощ не можа да заспи от вълнение.

„Гледай го ти, мислеше си старецът, онова брадато човече каква кърпа е измислило! Дано моят Койчо се пребори със занаята".

На другия ден по пладне доволният старец отиде в къщата на селския чорбаджия да се похвали с кърпата. Чорбаджийската жена го пусна да влезе вкъщи и му рече:

— Дошъл си тъкмо на обед, но аз нямам с какво да те нагостя, защото днес не съм готвила нищо!

— Не бери грижа за тая работа — отвърна старецът и се усмихна, — дядо ти Тодоран си носи обяда, ами повикай мъжа си!

Додето пристигне чорбаджията, гостенинът постла чудната кърпа на земята и тозчас върху нея се наредиха две печени пуйки, три бъклици и една бяла, пребяла погача. Седнаха тримата на трапезата, почнаха да ядат и да пият.

Чорбаджийката хвърли око на кърпата и все канеше гостенина:

— Пий, дядо Тодоране, сръбни си още.

Дядо Тодоран надига бъклицата, надига я, додето направи главата. Тогава чорбаджийката неусетно издърпа вълшебната кърпа и я подмени с друга, същата като нея. На тръгване старецът прибра лъжливата кърпа, мушна я в пазвата си и се заклати към къщи. Търкулна се в леглото и цяла нощ спа като заклан. Пробуди се на другия ден и най-напред потърси кърпата си, защото беше изгладнял здравата. Постла я, но изведнъж прехапа устни: върху кърпата не се появиха никакви паници. Вторачи се, почна да разглежда кърпата и разбра, че е подменена.

— Ще ви науча аз вас как се подменя Дядо-Тодорановата кърпа! — закани се старецът и почука три пъти с пръст по кората на тиквата.

Тогава се разтвори една тиквена вратичка, от нея изскочиха петстотин човечета на коне с дряновици в десниците. Те се строиха пред стареца, размахаха дряновиците и извикаха в един глас:

— Какво ще заповядаш, дядо Тодоране?

— Аз ли? — отвърна старецът. — Аз ви заповядвам да идете в къщата на чорбаджията и да му ударите сто хубави тояги по гърбеца, а чорбаджийката ще налагате, додето ви даде моята кърпа хранителка.

Малките конници препуснаха стремглаво към чорбаджийската къща. Подир час се върнаха с изпотрошени дряновици. Предадоха кърпата на дядо Тодорана и му рекоха:

— Лоша чорбаджийка, брей! Изпотрошихме си дряновиците, додето я накараме да върне откраднатата кърпа.

Дядо Тодоран пое кърпата и я постла на двора. Тогава се появиха паници с ядене за петстотин уморени и гладни юнаци, а за конете им — петстотин торби с ечемик. Като се нахраниха хубаво юнаците, един след друг се намъкнаха през вратичката в тиквата и там притихнаха.

Заживя си дядо Тодоран безгрижен живот. Като изтекоха още три години, той пак отиде при сухия кладенец и почна да вика:

— Пух! Излез, майсторе!

Но наместо Пух от кладенеца изскочи самият Койчо.

— Бре, сине, ти ли си? — прегърна го дядо Тодоран. — А къде е майстор Пух?

— Той отиде на пазара да продава дяволиите си, а пък мене заключи в работилницата, но аз, тате, като ти чух гласа, мигом се превърнах на мишле, измъкнах се през ключалката, пак станах човек и изскочих.

— А защо не се прибираш в бащиния си дом?

— Как да се прибера, като не ме пуска майсторът.

— Защо не те пуска?

— Защото се извъдих по-голям майстор от него. Той не може да се побере в кожата си, откак разбра, че съм го надминал, и е решил да ме погуби. Но аз не се давам!

— Я го гледай ти него, брадатото! — поклати глава дядо Тодоран. — Наместо да се радва, че има способен ученик — седнало да му завижда. Хайде да си вървим!

Койчо слезе още един път в кладенеца, прибра си чуковете от работилницата и тръгна подир баща си. Вървяха, що

вървяха — стигнаха в едно село. Там чуха тъпани и гъдулки.

— Сватба има — рече дядо Тодоран, — я да се отбием за малко.

Отбиха се. Сватбарите посрещнаха чужденците с радост и почнаха да ги черпят. Не щеш ли, тъкмо в туй време се появи майстор Пух, престорен на гайдар. Койчо го позна по жълтите очи и додето майсторът надуе гайдата си — ученикът му удари челото си в земята, превърна се на трендафил и тупна на трапезата. Пръстите на майстор Пух заиграха по ручилото. Свирнята му омагьоса всичките сватбари.

— Много хубаво свириш! — въздъхна младоженецът. — Какво да те дарим?

— Нищо не искам — отвърна гайдарят, — ако ви е воля, дайте ми оня трендафил да се накича.

— На драго сърце! — извика младоженецът, грабна трендафила от трапезата и го подаде на гайдаря.

Гайдарят стисна с десницата си цветето, но наместо да го помирише, започна гневно да го мачка. Тогава трендафилът мигом се превърна в шепа просени зрънца, които се пръснаха по трапезата. Гайдарят скръцна със зъби, захвърли гайдата си и без да губи време, удари чело в земята и се престори на квачка с десет пиленца.

— Бре, такова чудо не сме виждали! — развикаха се сватбарите и се струпаха да видят какво ще стане по-нататък.

Пиленцата лакомо започнаха да кълват просените зрънца. Изкълваха ги всичките. Само едничко се беше търкулнало под една паница и когато квачката захвана да кътка пиленцата си, туй зрънце подскокна нагоре и се превърна в лисица. Лисицата извреща и подгони пиленцата. Разтреперана, квачката изхвръкна през прозореца и стремглаво полетя към сухия кладенец. Лисицата я гони донякъде, сетне удари челото си в земята и се превърна отново в човек.

— Да ми живееш, Койчо! — провикна се дядо Тодоран. — Няма що, надминал си майстора си — и постла кърпата си.

Тогава от небето паднаха върху кърпата три ябълки: едната — за този, който разказва приказката, другата — за този,

който я слуша, а третата — за дядо Тодорана.

---

info

Информация за текста

$id = 21702
$book_id = 3889
$book_id = 8471
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21702
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Дядовото Божилово имане

Четиримата братя — на дяда Божила синовете — влязоха в къщи, изправиха се пред одъра, на който лежеше болният им баща, и снеха калпаците от главите си. Дядо Божил ги изгледа с овлажнени очи и продума с немощен глас:

— Чеда мои, повиках ви да се простя с вас. Напущам вече този свят и сърцето ми се свива от мъка, че не смогнах да се погрижа, както трябва, за вас. Нищо не ви оставям на ръка, но се радвам много, като ви гледам какви яки мъже израстохте. Камъка да стиснете — вода ще пусне. Както знаете, аз имам само едно старо лозе. То ми е бащино наследство. В туй лозе е заровено имането, което съм обрекъл на вас. Като си отида, вие се потрудете братски и задружно, докато намерите съкровището. А сега прощавайте!

До вечерта дядо Божил почина.

На третия ден след неговото погребение четиримата братя нарамиха търнокопите и отидоха на старото лозе да търсят имането. Заловиха се да обръщат земята. До гърди потънаха. Изсякоха вехтите лози, които бяха прогнили и нищо не раждаха. Прочистиха камънаците. Педя след педя прехвърлиха всичката земя, но делва с имане не намериха. Изтърколи се зимата. Децата тръгнаха да берат кокичета в гората и теменужки под трънките.

— Нищо не намерихме. Излъга ни старецът на смъртния си час! — въздъхна най-старият брат.

— И тъй се трепахме през цялата зима. Добре обработихме земята на старото лозе. Защо да не го подновим? — рече най-младият.

Намериха добри калеми, облагородиха дивите подложки и подир едно лято засадиха младото лозе. На третата година под

лозите нависнаха едрозърнести гроздове, жълти като кехлибарени броеници…

Когато дядовите Божилови синове изнесоха първите кошници на пазара, хората се изпотрепаха кой първи да си купи от гроздето. Заредиха се плодовити години. Корабите не побираха гроздето и бъчвите не стигаха за искрящото вино.

— Прав беше нашият баща, когато ни поръча да търсим имането в лозето, но за какво имане ставаше дума, по-късно разбрахме! — продумаха си братята и смъкнаха от главите си калпаците — за да почетат, неговата памет.

---

info

Информация за текста

$id = 3397
$book_id = 549
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3397
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Децата на войводата

Имало едно време три сестри — три воденичарски дъщери. Двете, по-големите, били хубави и не твърде, а третата, най-малката, била като звезда Вечерница. Живеели трите момичета в бащината си воденица. Пораснали, станали моми за женене. Една вечер те седнали пред воденицата и навирили хурки да предат на месечина. Почнали да си хортуват. Най-голямата казала:

— Да ще да ме вземе войводският син, ще му напреда едно вретено прежда и ще му изтъка от нея платно, с което да облече цялата си войска.

Обадила се втората:

— Да ще мене да вземе, че да му омеся една такава бяла погача, с която да нахрани цялата си войска.

— Ако пък войводският син се ожени за мене — рекла третата, най-малката, — ще му родя две момчета със златни коси и сребърни зъбчета.

Войводският син слизал всяка вечер да пои на реката белия си кон. Пътят му бил край воденицата. Тъкмо когато трите предачки си приказвали, той минал покрай тях, поспрял си коня и ги чул. На връщане влязъл във воденицата, намерил стария воденичар и му рекъл:

— Дядо, дай ми една от твоите дъщери за жена.

— Коя искаш? — зарадвал се воденичарят.

— Най-малката.

— Вземи я, синко, но ще те попитам най-напред какъв занаят имаш.

— Аз съм войводски син, дядо, баща ми е стар. Когато се оженя, ще ме направи командир на цялата войска. Аз ще бъда войвода.

— Добре, като е тъй — казал воденичарят.

На другия ден — било петък — войводският син дигнал сватба. Дошъл със златна кочия, взел най-малкото момиче и го завел в двореца на баща си. Заживели младоженците честито. Минало, що минало, старият войвода грохнал и отстъпил мястото си на своя син, който станал добър войвода. Веднъж в двореца дошли двете по-големи сестри и рекли:

— Сестро войводкиньо, прибери ни в двореца и ние да си поживеем. Дотегна ни да ходим напрашени с брашно. Омръзна ни бащината воденица. Къде-къде е вашият дворец!

— Елате — рекла им войводкинята и ги наредила в двореца.

Най-голямата сестра била голяма завистница. Тя ходела денем и нощем по стаите на войводския дворец и се чудела как да прогони сестра си и да се ожени за младия войводски син. Един ден войводкинята добила две момчета. Чудни деца — със златни косички и със сребърни зъбчета. С насълзени от радост очи гледала майката рожбите си и не можела да им се нарадва. Младоженецът бил на лов и щял да се върне късно през нощта. Голямата сестра, завистницата, стояла до леглото на родилката и се пръскала от яд. По едно време продумала:

— Сестро войводкиньо, защо не си подремнеш малко, я колко си уморена.

— Ами дечицата ми? — попитала майката.

— Аз ще ги сложа в люлката и ще ги люлея, додето заспят.

Уморената майка затворила очи и се унесла. Тогава завистницата грабнала двете новородени дечица, изскочила навън, мушнала се в тъмната градина и ги погубила. Заровила ги насред градината, отишла при кучката, взела две малки кученца и ги отнесла в люлката. Почнала да ги люлее и да им пее. Войводкинята спяла. Посред нощ се върнал мъжът й от лов.

— Честити рожби! — посрещнала го сестрата.

— Къде са? — викнал зарадван младият войвода и се затекъл към люлката, но като видял двете кученца, пожълтял от гняв и извикал:

— Вън! Изхвърлете тези кучета, а майка им прогонете, направете й сламена колиба нейде край реката! Отсега нататък нека пасе патките ми!

— Ами какво ще правиш без жена? — попитала завистницата.

— Лесна работа — отвърнал ядосаният войвода, — тебе ще взема!

Още същата нощ наредбата му била изпълнена.

На другия ден войводата излязъл да се поразходи из градината. И що да види? На онуй място, дето завистницата заровила двете дечица, били пораснали две чудни дървета със сребърни листа и златни цветове. Учудил се войводата и повикал новата си жена:

— Ела да видиш какво чудо е станало!

Минал най-напред войводата под дърветата. Те се навели и почнали да го милват по главата. Минала подире му войводкинята. Дърветата се наклонили и почнали да я шибат по главата.

Войводата повикал майстори и рекъл:

— Закрепете между клоните на тия две дървета две легла — нощес ще спим с войводкинята там горе, между златните цветове и сребърните листа.

Майсторите направили леглата. Вечерта войводата и жена му се настанили да спят в тях. Зашумели над главите им сребърните листа.

Войводата бързо заспал. Цветовете го милвали по лицето. Войводкинята била като на тръне. Не можела да мигне, защото клоните я шибали по лицето. Към полунощ двете дървета се обадили с човешки гласове:

— Братко — рекло едното, — тежи ли ти войводата?

— Не ми тежи — отвърнало другото, — защото ми е баща. Лек ми е като перце. А на тебе тежи ли ти войводкинята?

— Тежи ми като биволица. Клоните ми пращят.

Войводкинята чула, слязла от дървото и цяла нощ лежала на мократа трева.

На другия ден, когато войводата слязъл и отишъл пак на лов, тя грабнала една секира, отсякла дърветата и ги изгорила. От тях останала само купчина пепел. Патарката, майката на погубените дечица, нагребала шепа пепел от купчината и я

пръснала в лехите. До вечерта поникнал босилек със златни и сребърни върхове. Завистницата се досетила, че тоя босилек е от праха на дърветата, пуснала една овца в градината и овцата опасла босилека. През нощта тая овца родила две агънца със сребърна вълна и златни рогчета. Като ги видяла, завистницата бързо ги натикала в една кошница, намазала кошницата със смола и я хвърлила в реката. Реката понесла агънцата надолу. Кошницата се закачила във върбалака тъкмо пред сламената колиба на патарката. И нали били гладни, двете агънца почнали да блеят жално-милно. Патарката ги чула, станала, запалила свещ и отишла към върбалака. Намерила засмолената кошница, отворила я и какво да види — сребърни агънца със златни рогчета. Познала ги, че са нейните дечица. Прибрала си ги в колибата, дала им да сучат. Щом първото агънце дръпнало глътка мляко — превърнало се на дете. Тогава зарадваната майка дала мляко и на второто — и то станало дете.

Раснали двете момченца със златни косици и сребърни зъбчета в сламената колиба, проходили и почнали да говорят. Често излизали да играят навън, до прага. Всеки, който минавал край колибата, се спирал да ги гледа и да им се чуди. Минала веднъж войводкинята. Децата, като я видели, захванали да хвърлят камъни подире й. Минал войводата. Те изскочили с две метли и почнали да метат пътеката пред коня му.

Войводата се смаял много, като ги видял: какви са тия две момченца със сребърни зъбчета и златни косици? Тъкмо такива била обещала някога да му роди патарката. Нещо го жегнало. Тръгнал да я дири. Тя си пасяла патките край реката с една дълга вършина.

— Откъде имаш тия дечица? — попитал войводата.

— Реката ми ги донесе в една засмолена кошница — отговорила патарката и си влязла в колибата.

Войводата се върнал в двореца. Заварил войводкинята тъкмо когато гонела с една тояга котката да я бие, задето налокала млякото.

— Не ме бий или ще обадя на войводата как погуби дечицата му и ги смени с кученца! — измяукала котката.

Войводата чул, грабнал от ръцете на жена си тоягата, хвърлил я през прозореца, навел се, взел котката на ръце и я разпитал за всичко. Котката, която не спи нощем, знаела цялата история. Тя разказала от игла до конец на войводата какво била направила завистницата с децата, дърветата, босилека, агънцата.

— Ами как са се превърнали агънцата на деца? — попитал войводата.

— И туй видях — отговорила котката, — тъкмо бях отишла за мишки в колибата на патарката, когато тя извади агънцата от кошницата. Щом им даде майчино мляко — те се превърнаха на деца.

Тогава войводата прибрал първата си жена и дечицата си в двореца, а завистницата заповядал да засмолят в едно буре и да я хвърлят в морето.

---

info

Информация за текста

$id = 21696
$book_id = 3889
$book_id = 8471
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21696
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Другари

Когато влѣзе въ учебната стая, Матейчо се озърна страхливо. Не знаеше кѫде да седне. Срамъ го бѣше отъ другитѣ премѣнени момчета, защото и двата рѫкава на палтенцето му бѣха закърпени. Колко се труди майка му дано сбере нѣкоя и друга пара, че да му купи платъ за ново палтенце, ала не смогна. Лѣтото мина много тежко.

— Ехъ, чедо, да бѣше живъ баща ти, сега нѣмаше да тръгнешъ окърпенъ на училище! — въздъхна тя на вратнята.

— Нищо, мамо, добро ми е палтото, нали старитѣ хора казватъ, че кърпежъ крѣпи света.

Матейчо остана сиракъ миналата година. Неговиятъ баща бѣше зидарь. Ходѣше по градоветѣ да прави кѫщи на хората. Веднажъ, като носѣлъ тухли на гърба си, подхлъзналъ се и падналъ заедно съ тухлитѣ отъ петия етажъ. Падналъ и не станалъ. Тъмно стана въ сиромашката кѫща, кѫдето живѣеха Матейчо и майка му. Три месеца време клетата жена не млъкна. Изплака си очитѣ. Веднъжъ презъ пролѣтьта, у тѣхъ се отби дѣдо Петко, кметътъ.

— Стига, — викна той, — стига, невѣсто, си плакала! Съ плачъ не можешъ върна покойния, ами се запретни, че тръгвай по къра на работа. Гледай да съберешъ малко зимнина.

— Ами на кого ще си оставя момчето? — попита Матейчовата майка.

— Дай го на мене, да ми е ратай. Ще носи вода на жетваритѣ, а подиръ вършидба ще видя тамъ нѣщо да му дамъ.

— Земи го, дѣдо Петко, — съгласи се Матейчовата майка.

Цѣло лѣто малкиятъ ратай тича съ две стомни по нивята — отъ кладенцитѣ до жътваритѣ. Подиръ харманъ, когато дѣдо Петко насипа новото жито въ хамбара, повика Матейчовата майка и отдѣли седемь шиника хубаво червено жито.

— Туй жито, — рече той, — си го изработи твоя синъ.

— Охъ, на мама момчето! — зарадва се сиромашката жена, — то ми е още много малко, ала стана вече печелникъ!

Натовари житото на една количка и го откара въ кѫщи. Матейчо се прибра и почна да се стѣга за училище. Сложи самъ подлоги на царвулкитѣ си. Щомъ удари барабана и барабанчикътъ съобщи, че учебната година почва, малкиятъ ратай нахлу закърпеното си палтенце и тръгна. Като влѣзе въ стаята — не посмѣ да седне. Срамъ го бѣше.

— Хей, Матейчо, ела тука, при мене има мѣсто! — извика нѣкой отъ най-подирния чинъ.

Матейчо тръгна и щомъ видѣ, че го вика Димчо, синътъ на вѫглищаря Вълко, затече се къмъ него. Димчо бѣше много добро момче. И въ тѣхната кѫща нѣмотията бѣше свила гнѣздо. Баща му горѣше вѫглища въ Балкана, смъкваше ги сѫботенъ день на пазара и колкото пари вземаше — даваше ги за жито и дрехи. Презъ лѣтната ваканция Димчо, намѣсто да скита по улицитѣ, тръгна съ една кошница по къра да сбира узрѣли круши и сливи. Всѣки день продаваше на гарата по една кошница плодъ. Събра цѣла шъпа левове и си ги скри на едно потулено мѣсто.

Минаха две седмици. Бѣше топълъ есененъ день. Презъ отворенитѣ прозорци на учебната стая влизаше тропотъ на коли, натоварени съ царевица и тикви. Надничаха узрѣли жълти слънчогледи. Влѣзе учителтъ. Поздрави децата. Тѣ скочиха на крака, отвърнаха му и се приготвиха за молитва. Подиръ молитвата, вратата тихо скръцна. Показа се училищниятъ слуга, дѣдо Проданъ. Той внесе цѣлъ купъ нови учебници. Ученицитѣ почнаха да викатъ отъ радость. Учителтъ раздаде на всички, които бѣха внесли пари, по една хубава читанка, изпъстрена съ чудесни картинки. Само Матейчо не получи нищо. Той нѣмаше пари за учебници.

— Дай и азъ да разгъна твоята читанка, — рече той на Димча и като се наведе, рѫцетѣ му се разтрепераха и очитѣ му се налѣха съ сълзи.

На пладне децата се пръснаха като орлякъ врабчета изъ селото. Димчо се прибра въ кащи, седна да обѣдва, ала не можа

да преглътне първия къшей хлѣбъ. Мѫчно му бѣше за Матейча. Дълго мисли какъ да му помогне. Най-сетне се удари по челото и скочи пъргаво. То било много лесно!

Сѫщата вечерь той отиде въ кѫщата на своя учитель. Завари го въ пчелина, ходи между кошеритѣ. Извади отъ пазвата си единъ вързопъ левове — всичкитѣ, които бѣше сбралъ презъ лѣтото.

— Господинъ учителю, — рече той, — тѣзи пари сѫ мои. — Купете съ тѣхъ учебници за Матейча.

Учителтъ не взе паритѣ. Той се развълнува, помилва Димча по главата и рече:

— Прибери си паритѣ. Азъ съмъ вече порѫчалъ за Матейча учебници по бедность. Но ти имашъ добро сърдце и ще станешъ достоенъ гражданинъ. Ела сега да ти сипя малко медъ въ една паничка. Не се срамувай. Презъ лѣтото ти си се трудилъ като малка работна пчела!

---

info

Информация за текста

$id = 38569
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38569
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Дъщерята на говедаря

Един стар болярин повикал сина си и му рекъл:

— Хайде, сине, тръгвай по света да си намериш невеста. Време е вече. Ти порасна, пък и годините минават. Нивата трябва да бъде пожъната, додето не е почнало да се рони зърното.

— Ами каква мома да взема, тате? — попитал синът. — Не ще и дума, че трябва да бъде от знатен род, да е богата и по-хубава от всичките девойки на земята.

— Ти, сине, по-добре ще сториш, ако не гледаш нито рода й, нито хубостта й, нито богатството й, ама гледай да бъде добра къщовница и разумна стопанка.

Повикал младият човек вуйча си за другар по пътя и двамата тръгнали по села и градове — невеста да дирят. Де когото срещнели, питали и разпитвали познават ли такова момиче, което да бъде и разумна домакиня, и добра къщовница, за да стане снаха на първия болярин в държавата. Но всички клатели глава.

— Такова момиче в нашия край няма. Идете на друго място.

Като обходили навсякъде, най-сетне двамината пътници се отбили в едно село и спрели до голямата крайселска чешма, където вечерно време девойките ходели за вода. Поседнали и почнали да оглеждат. Додето притъмнее, се извървели всичките момичета, но нито едно не харесало на сгледниците.

— Тези ли са всичките моми в селото ви? — обърнал се младият човек към селския чорбаджия, който излязъл да посрещне чужденците.

— Има още една, но тя не е жена за тебе.

— Защо?

— Защото е говедарска дъщеря.

— Нищо, че е говедарска дъщеря, заведи ни у тях да я видим.

Упътили се тримата мъже към сиромашката къщурка на селския говедар. Къщурката се намирала край селото. Щом надникнали вътре — младият човек и вуйчото се спогледали: къщурката светела белосана, дворът бил чисто преметен, прозорците греели и всяко нещо било на мястото си. На прага ги посрещнала говедарската дъщеря. Тя не била пременена и накитена, но от цялото й същество лъхали чистота и скромност.

— Тази ще бъде моя жена! — прошепнал на вуйчо си младият човек, щом видял девойката и наредбата на къщата й.

Говедарската дъщеря попитала чужденците отде идат и по каква работа ходят.

— Ние сме търговци на добитък — отвърнал вуйчото. — Чухме, че твоят баща има за продан една телица. За нея сме дошли.

— Моят баща още не се е върнал. Поседнете, докато се прибере — рекла девойката, поднесла възглавници на гостите и стъкнала огъня в огнището, за да приготви вечеря. Почнала да шъта.

Гостите не можели да й се нагледат.

По едно време пристигнал и старият говедар. Ръкувал се той с двамата сгледници, поканил ги на вечеря и също ги попитал по каква работа са тръгнали.

— Няма какво да крием — отвърнал вуйчото. — Тръгнали сме да търсим невеста за този млад човек. Обходихме кажи-речи цялата държава и не можахме да намерим мома, каквато търсим. Най-сетне допряхме до твоята дъщеря. Този момък, щом като я видя, очите му останаха в нея. Съгласен ли си да му я дадеш за жена?

— Да му я дам — отвърнал старият говедар, — защо да не му я дам, тя е вече ябълка за късане, но по-напред трябва да ми кажете какъв занаят има този човек.

— Никакъв занаят не зная — отговорил младият момък, — син съм на първия болярин в държавата. Защо ми е занаят?

— Не те питам на кого си син, а какъв занаят имаш — повторил говедарят.

— Не ставай смешен — намесил се вуйчото, — защо му е занаят, когато баща му владее много села и градове, а ковчезите му пращят от злато и сребро. Дъщеря ти ще живее като царица.

— Аз нямам дъщеря за човек, който не знае никакъв занаят — отсякъл говедарят. — Заповядайте сега да опитаме гозбата, която е приготвила дъщеря ми, а за женитба и дума да не става. Аз съм решил да оженя дъщеря си за човек със занаят.

Гостите почнали да сърбат от паницата и отново се спогледали — никога не били яли такова сладко ядене.

След вечеря, когато легнали да спят, младият човек рекъл на вуйча си:

— Вуйчо, като се върнем вкъщи, ще повикам другарите си на помощ, ще дойда пак тука и ще взема девойката насила.

— Насила тая работа не става, защото после няма да имате с невестата си добър живот. По-харно ще бъде, ако се запретнеш и научиш някой занаят. Тогава старият говедар ще склони и ще ти я даде доброволно.

— Добре, ще науча, аз съм болярски син, как може да не науча! — рекъл младият човек, завил се презглава с мекия юрган и заспал.

На другия ден, след като се простили с говедаря и дъщеря му, сгледниците се упътили към града. Отишли право в златарницата на най-изкусния майстор златар.

— Какво ще поръчате! — посрещнал ги златарят.

— Не сме дошли поръчки да правим — заговорил вуйчото.

— А какво искате?

— Искаме да научиш този момък да прави златни пръстени, гривни и обеци, пафти от сребро да кове. Ще го вземеш ли?

— Ще го взема, стига да му иде отръки.

— Колко време ще трябва да стоя при тебе, докато науча златарския занаят? — попитал болярският син.

— Най-малко три години.

— Три години ли? Дума да не става. Да не съм луд да остана цели три години в работилницата ти!

— Тогава златарски занаят няма да научиш! — рекъл златарят.

— Слушай — почнал да го придумва вуйчото, — този момък е син на най-богатия царски човек. Предай му занаята си за две-три недели. Няма да сбъркаш. Баща му ще те затрупа с пари.

— Не мога да го науча за по-малко от три години. Моят занаят е тънък. В него има голямо изкуство.

— Да си вървим, вуйчо! — извикал момъкът и блъснал ядосано вратата на златарницата.

Излезли двамата сгледници и тръгнали от работилница в работилница — да търсят лесен занаят. Тук похлопали, там попитали, но навсякъде им отговаряли, че за всеки занаят трябват наука, време и търпение. Най-сетне спрели пред работилницата на един старец, който плетял кошници от обелени върбови пръчки.

— Ето лесен занаят за мене! — извикал момъкът и се обърнал към кошничаря: — Хей, дядо, за колко време ще ме научиш на твоя кошничарски занаят?

— А че, синко, ако не си глупав човек, за две-три недели ще се научиш да плетеш хубави кошници от върбови пръчки с лешникови уши.

Зарадвал се болярският син и останал при стария кошничар. Заловил се здравата и седнал да учи занаята. Най-напред белел корите на върбовите пръчки, сетне започнал да огъва обръчите и да заплита самите кошници. След като се потил и пъшкал не три, а седем недели време, момъкът най-сетне измайсторил една кошница, грабнал я и се завтекъл към къщурката на селския говедар.

— Какво ми носиш в тая кошница? — посрещнал го старият говедар.

— Нищо не ти нося. Кошницата е празна, но дойдох да ти се похваля, че вече имам занаят. Тая кошница е моя работа.

Говедарят я разгледал и отсъдил:

— Не е лоша. Ти ще прощаваш, но искам да видя с очите си как плетеш кошниците. Тая нощ искам да ми измайсториш още една кошница.

— Добре — рекъл момъкът и отишъл на реката да насече върбови пръчки.

Подир малко се върнал с цял наръч. Обелил им корите, наместил се на рогозката и почнал да плете. Дордето пропеят първите петли — кошницата била готова. Старият говедар се вдигнал в зори, разгледал новата кошница, останал много доволен и проводил дъщеря си на лозето — да я напълни с грозде. Когато момичето излязло, говедарят се обърнал към момъка и казал:

— Готов съм да ти дам дъщеря си за жена, защото разбрах, че владееш майсторски един занаят. Слушай сега да ти разкажа историята си, тогава ще разбереш защо исках от тебе занаят. Аз, сине, сега паса говедата на селяните, а трябва да знаеш, че някога бях цар на Скития, владеех безкрайни земи, заповядвах над милиони хора. А макар че царската ми съкровищница беше пълна със злато и скъпоценни камъни, окото ми не се насищаше на имане. Облагах народа си с големи данъци, мъчех хората и те се отвърнаха от мен. А когато в земята ми нахълтаха чужди войници, моят народ не се дигна да защити престола ми с оръжие, ами ме остави да пропадна. Моят неприятел — северният цар — навлезе в държавата ми, разби крепостите ми и превзе столицата ми. Той ме довърши. Всички смятаха, че съм загинал. Но аз съм още жив и сега стоя пред теб. Ще попиташ как съм отървал кожата. Ще ти кажа. Когато неприятелските войски запалиха двореца ми, се измъкнах през един подземен изход, без да ме забележи никой, и търтих да бягам. Скрих се в едно тресавище и три дни и три нощи не мръднах. Изпоядоха ме комарите. Сетне, когато моят неприятел прибра ножа в ножницата, излязох и тръгнах към границата. Много време бъхтих път, додето стигна тук, във вашата земя. Заселих се в туй село. Никому не казах кой съм. Селяните излязоха добри хора. Прибраха ме, нахраниха ме и склониха да им стана селски говедар, защото не знаех никакъв друг занаят. Тръгнах подир

селските говеда, построих си тази къщурка и се задомих повторно, защото моят неприятел беше отвлякъл първата ми жена. Сега, макар че на стари години съм принуден да тичам подир говедата, които щръклеят, не се оплаквам, защото изкарвам с честен труд хляба си. А в къщата ми има едно незаменимо съкровище — моята дъщеричка. Разбра ли сега защо искам да оженя дъщеря си за човек със занаят? Занаятът, момко, тежи повече и от царската корона.

— Имал си право — рекъл младият кошничар и излязъл да посрещне годеницата си, която вече се връщала от близкото лозе и носела на рамото си новата кошница, пълна с жълти гроздове.

На другия ден момъкът отвел говедарската дъщеря в къщата на баща си и там вдигнал голяма сватба.

---

info

Информация за текста

$id = 21663
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21663
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Двама братя юнаци

Ние бяхме двама братя юнаци. Отидохме в гората за дърва. Насякохме дърва и седнахме да си починем. Тогава брат ми рече:

— Ех, сега, както сме огладнели, да има една бяла и пребяла погача, че да си я излапаме!

Додето изрече — не знам откъде доде и се търкулна пред нас една бяла-пребяла погача. Разчупихме я. Излапахме я двамата с брата.

— Ех, сега пък да има една бъклица вино, че да си го изпием! — повторно рече брат ми.

И още недорекъл — напреде ни се умъдри една бъклица с вино. Дигнахме бъклицата, изпихме я.

Очите на брата ми светнаха.

— Ех, де я сега мечката да се поборим! — рече той и още недорекъл, напреде ни се изправи една рунтава черна мечка.

Бре, ами сега? Какво да правим?

Аз имам две сърца. Едното вика: „Дръж!", а другото вика: „Беж!" Кое да послушам, кое да послушам?… „Я, рекох си, да послушам второто, дето вика «Беж!»", и побягнах към къщи. Когато на другия ден отидох в гората да видя какво е станало — от брата си намерих един цървул, а от мечката — нито косъм.

---

info

Информация за текста

$id = 21669
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21669
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Двама съседи и сиромашията

Живели двамина съседи. Единият — богат, къщата му била пълна с имане, а другият — последен сиромах, с трън да се завъртиш в двора му, нямало какво да закачиш. Отишъл веднъж сиромахът и почнал да тропа на богаташката порта. Показал се богатият.

— Какво има? — попитал.

— Дошъл съм при теб, да ме нахраниш и напоиш — рекъл сиромахът, — защото умирам от глад.

Богаташът се почесал по шията.

— За ядене — рекъл той — нямам нищо, но пиене ще ти дам. Хей там, под капчука, има цяла каца, пълна с дъждовна вода — иди пий, колкото щеш.

Сиромахът навел глава и си тръгнал наскърбен към къщи. Както вървял, усетил подире си стъпки — тихи, котешки, неуловими. Обърнал се, погледнал назад — няма никой. Повървял още малко и пак усетил стъпките.

— Хей — спрял се сиромахът, — кой върви подире ми като сянка?

— Аз съм — отвърнал глас на невидим спътник.

— Че кой си ти?

— Сиромашията.

— Защо ходиш подире ми? — учуден попитал сиромахът.

— Защото си ми мил и драг — отвърнала сиромашията.

— Откога си тръгнала след мен, сиромашийо?

— От люлката.

— И докога смяташ да ме съпровождаш?

— До гроба! — отвърнала сиромашията.

Клетият човек въздъхнал дълбоко, но нищо не казал. Прибрал се вкъщи, взел мотиката и лопатата и — право на гробищата. Мълчаливо почнал да копае. Копал, копал, изкопал

един дълбок трап. Седнал да си почине и тежко въздъхнал. Тогава една невидима ръка го докоснала по рамото и чул пак гласа на сиромашията:

— Защо ти е този трап?

— Решил съм да легна в него и да сложа край на живота си.

— И аз ще легна при теб.

— Къде?

— В гроба.

— Влизай, щом като е тъй! — викнал зарадван сиромахът. — Влезе ли, сиромашийо? — попитал той подир малко.

— На дъното съм! — отвърнала сиромашията от трапа.

Тогава сиромахът грабнал лопатата и почнал да срива пръстта в гроба. Затрупал сиромашията и си отишъл.

Опретнал се, заловил се мъжката да работи и му провървяло. За година-две напълнил и той къщата си с имане. Богатият, като гледал как работите на съседа му се оправят, захванал да се пука от завист. Веднъж го спрял на улицата и го заразпитвал какво се е случило. Доскорошният сиромах му разказал как смогнал да натика сиромашията в гроба.

— Ти си я натикал — рекъл на ума си завистникът, — но аз ще я изровя и пак ще ти я проводя вкъщи!

И като нарамил мотиката, отишъл на гробищата. Провикнал се:

— Къде си мари, сиромашийо?

— Тука съм! — обадила се глухо сиромашията изпод земята.

Богатият разровил трапа и сиромашията пак излязла навън.

— Хайде сега — рекъл богатият, — скоро да идеш при стопанина си, защото той заглади косъма.

— Дума да не става — отвърнала сиромашията, — не ща!

— Защо?

— Защото аз толкова години вървях подире му, а той излезе неблагодарник и ме закопа в земята.

— А при кого ще идеш? — попитал богатият.

— При тебе. Ти ми стана мил и драг, като ме изкопа от гроба.

И като се лепнала подир завистливия богаташ, сиромашията не го оставила, додето не го докарала до просяшка тояга.

---

info

Информация за текста

$id = 21693
$book_id = 3889
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21693
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги“
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -
- notes
  - 1
  - 2

Ангел Каралийчев
Двамата старци и месечината

— Дядо, дядооо — рекла една вечер бабичката, — къде ще се денем отсега нататък: очите ни слабо виждат, краката ни запряха, ръцете ни отмаляха. Как ще да си изкарваме прехраната, като си нямаме помощница!

— Не знам — отвърнал старецът и тежко въздъхнал.

— Де да имахме една дъщеричка — друго щеше да е! — оборила глава бабичката.

А в туй време месечината подслушвала разговора им и голяма жалба изпълнила сърцето й. Сянка засенчила челото й.

— Хайде, старо, да опитаме и този път. Може пък късметът ни да проработи. Иди и заложи в реката вехтия кош, с който ловиш риба. Каквото ни донесе водата — ще си го приберем вкъщи и то ще ни бъде чедо.

Дигнал се дядото и отишъл на реката — там, където сребреела водата на големия брод. Заложил коша, полегнал на брега и задрямал. Когато пропели трети петли, той станал и нагазил във водата да търси коша. Набутал го, издигнал го нагоре и що да види — в коша се намърдало едно пате с шарена перушина, със златна човка и сребърни крачета. Отнесъл го тичешком у дома си и викнал:

— Гледай, бабо, какво се е хванало нощес в нашия кош!

— Ох, на баба патенцето! — зарадвала се старицата и захванала да милва гостенчето по мокрите крила. — То не може нищо да върши, но барем ще ни бъде дружинка. Жива душичка! Нека се навърта покрай мене, защото много ми е додеяла самотията. Кажи нещо, бабиното!

Патето извило нагоре главата си, отворило човката си и рекло:

— Га!

— Да си ми живо и здраво! — рекла старицата. — Никой на света не може тъй хубаво да грачи.

И като смъкнала от тавана едно продънено кринче, тя наместила патето вътре и му казала:

— Тука ти е мястото!

— Га! — повторно гракнало гостенчето.

Щом станало видело, бабичката попарила трички, наляла вода в една паничка и поръчала тъй:

— Ние, патенце, отиваме за гъби в гората, а пък ти ще седиш тука, да ни вардиш къщата. Навън не бива да излизаш, защото под дръвника се е загнездила една байнювичка[1]. Щом те зърне — ще те удуши. Варди се, патенце, нали занапред ти ще ни бъдеш дъщеричката.

И двамата старци нарамили по една торбичка, заключили вратата и — куцук-куцук — заминали към гората. Щом притихнали стъпките им, патето излязло от кринчето, разтворило крилата си, плеснало три пъти и гракнало четири пъти. Тогава мигом от него се смъкнала всичката перушина и то се превърнало на стройно момиче със златна коса и сребърни чехли на краката.

— Хайде сега на работа! — рекло си момичето и грабнало метлата.

Измело цялата къща, подредило дървения път[2] на старците, донесло вода, насякло дърва, подклало огъня, окачило черното менче над огнището, смъкнало от тавана една връв с нанизани сушени гъби и ги сложило да врат. Додето стане гъбената чорбица, работното момиче извадило от бабината ракла един топ бяло платно, скроило две ризи, на бърза ръка ги ушило и извезало пазвите им с чудни шевици. До късен следобед се трудило и готвило. Щом залязло слънцето, то размахало ръцете си три пъти като криле, гракнало четири пъти и пак се превърнало на пате. Всяко перце отишло на мястото си. Влязло пак в кринчето.

Върнали се старците. Като видели разтребената къща, топлата чорбица и новите ризи, те се слисали и смаяли.

Захванали да питат патето:

— Кой беше тук?

— Кой накладе огъня?

— Кой уши ризите?

Но патето си лежало в кринчето и мълчало. Уморените старци се навечеряли сладко, наспали се и на другата сутрин пак отишли в гората — този път за дренки. След завръщането си вечерта заварили къщата още по-хубаво наредена, над огнището къкрело гърненце с уврял боб, а на куките висели окачени два нови кожуха, тъкани от мека вълна, подплатени със заешки кожи.

— Такъв сладък бобец ям за първи път в живота си! — рекъл старецът, щом преглътнал първата лъжица.

През цялата нощ двамата старци не могли да мигнат. Думали:

— Тука има нещо. Някой влиза вкъщи, когато ни няма!

— Трябва да узнаем кой шета, разтребва и ни шие нови дрехи!

— Как?

— Как ли? — рекла хитрата бабичка. — Утре, наместо да идем в гората, ние ще се изкачим върху къщата и ще гледаме през комина.

Както намислили — тъй направили.

На сутринта, щом завъртели ключа, старците тихомълком изправили стълбата върху стряхата зад къщата, изкачили се на покрива и се надвесили да гледат през комина. По едно време патето се дигнало, плеснало три пъти с криле, гракнало четири пъти, превърнало се на момиче и рекло:

— Сега на работа! Най-напред ще премета, сетне ще отсея брашно със струйката, ще замеся хляб, ще напаля пещта и ще го метна. Додето хлябът се изпече, ще ушия на дядото калцуни, а на бабичката — лапчуни, да им не мръзнат краката.

Запретнало ръкави и се заловило за работа, а старците седели на покрива и сърцата им тупкали от радост.

— Ех, че късмет сме имали! На стари години ще добруваме! — шепнели си двамата.

Когато девойката напалила пещта и излязла навън да търси помет, за да измете жаравата, бабичката рекла:

— Не ща дъщеря ни да се превръща пак на пате. Искам да си остане момиче!

— Какво можем да направим? — попитал дядото.

— Ако изгорим патешките й дрехи, тя ще си остане такава, каквато е сега!

— Хайде! — извикал старецът и се спуснал през комина по веригата.

Подире му скочила и бабата. Озърнала се, грабнала патешката перушина и без да му мисли много, я хвърлила в пламтящата пещ.

Тъкмо в тоя миг влязла девойката.

— Какво сте направили? — извикала тя, като видяла своята патешка премяна в пещта. — Вие сте ми подпалили крилата. Отсега нататък аз не ще мога да ходя на небето, защото нямам крила.

— Че защо пък трябва да ходиш на небето? — попитала бабичката.

— Ох — зачупила ръце девойката, — вие нищо не знаете. Аз не съм пате, ами съм оная, дето грее нощем по небето. Аз съм месечината! Една вечер, като надничах през отвореното прозорче на вашата къща, чух какво си приказвахте и жалба напълни сърцето ми. Тогава отидох при старата знахарка, която сбира билки, за да лекува всяка жива душичка, и я попитах какво да направя, за да ви помогна. Знахарката ми каза, че нощем съм длъжна да грея на небето, а денем, ако искам, мога да слизам при вас и да ви помагам, но ще ми са потребни патешки крила. И като плесна три пъти с ръце, многознайницата събра всички горски крилати гадини и рече:

— Нашата виторога месечника иска денем да слиза при двамина самотни старци. За да върши тая работа, тя трябва да сложи на раменете си патешки крила. Много ви се моля да

отскубнете от крилата си по едно перце и по едно влакънце от гушките си, за да измайсторя от тях крила за месечинката.

Всичките крилати гадини дадоха на знахарката по едно перце и по едно пухено влакънце и тя само за една нощ ми измайстори патешките крила, които сега догарят в пещта! Като ми ги подаде, знахарката ми поръча:

— Виторожке, пази крилата като очите си. Ако ги изгубиш, никога няма да можеш да се дигнеш на небето и нощем по цялата земя ще настъпи пълен мрак.

— Сега какво ще правим? — уплашено замигала бабичката.

— Ще тръгнете с дядото по гората да събирате пухени влакънца и перца от крилца. От всяка крилата гадинка ще искате по едничко. Когато съберете перушината — ще идете в Тилилейските усои и ще намерите знахарката в една сламена колиба. Ще й паднете на колене и ще я помолите да измайстори още две патешки крила. Като ги вземете — ще ми ги донесете в Старопланинската пещера. Аз ще се потуля вдън пещерата и додето не ми донесете крилата, няма да се покажа пред очите на хората.

Като изрекла тези думи, девойката изскочила навън, блъснала вратата зад себе си и изчезнала.

С клюмнали глави старците потеглили към гората. От птичка на птичка, от гнездо на гнездо те ходели в горските дебри и протягали ръце за перца и влакънца. Капнали от умора, вечерно време заспивали дето ги сварата свари и дълго се взирали нагоре, дано видят своята месчника, но небето било винаги покрито с мрачни облаци. От всички птици те измолили по едно перце и по едно влакънце, само стърчиопашката се опънала:

— Не си давам аз перцата — рекла, — на какво ще замяза опашката ми без едно перо! Моята опашка е най-хубава от всички опашки на света. Вижте я само как стърчи!

Три дни дядото и бабата стояли под гнездото на стърчиопашката с протегнати нагоре ръце. Най-сетне тя склонила да им отскубне едно влакънце от гушката си, ако бабата й даде една огърличка от бисер.

Като си нямала бисерни зърна, бабичката оборила глава и заплакала. От очите й закапали една след друга горещи сълзи. И всяка сълза, щом паднела на земята, мигом се превръщала на бисерно зърно. Събрала бабичката тия зърна, нанизала огърличка и я сложила върху шията на горделивата птичка. Тогава стърчиопашката отскубнала най-малкото влакънце от гушката си и го пуснала, но вятърът го грабнал и понесъл. Цял ден тичали старците през трънаците, охкали, пъшкали, най-сетне хванали влакънцето и се упътили към Тилилейските усои. Намерили знахарката и всичко й разказали. Многознайницата се понамръщила, но взела перцата и влакънцата. През нощта измайсторила още две патешки крила. От Тилилейските усои старците заминали към Старопланинската каменна пещера. Късно през нощта стигнали до входа на пещерата и почнали да викат:

— Излез, излез, месечинке!

Девойката изскочила, размахала ръце, гракнала, превърнала се на пате и литнала нагоре. Грейнала.

Всичките хора се показали навън да я гледат, защото по-хубава месечина никога не били виждали.

---

info

Информация за текста

$id = 29819
$book_id = 5919
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/29819
Сканиране: Диан Жон, 2011
Разпознаване и корекция: sonnni, 2012
Допълнителна корекция и форматиране: Xesiona, 2012

Издание:
Ангел Каралийчев. Тошко Африкански и приказки
ИК „Хермес", Пловдив, 1997
Редактор: Венера Атанасова
Коректор: Ева Егинлиян
ISBN: 954-459-378-0

---

notes

1

Невестулка. — Б.р.

2

Дървено легло. — Б.р.

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Галената дъщеря

В едно село живееха мъж и жена. Те си имаха само една щерка, много я обичаха и не даваха прашинка да падне отгоре й. На ръце я дигаха и слагаха. Съседите я наричаха „галената дъщеря". Майката и бащата се трепеха от сутрин до вечер да изкарат за хляб и кат дрехи, а дъщерята нищо не вършеше. Сутрин се излежаваше до късно. Когато й омръзнеше лежането, майката отиваше при нея, обличаше я, сресваше й косата и я хранеше като бебе: слагаше й ядене в устата с една лъжица. Сетне й постилаше някоя мекичка дреха до огнището. Галената дъщеря сядаше там, почваше да клати глава и да дреме. Когато й ставаше студено, само казваше:

— Примък!

Чуеха ли тая дума, бащата и майката се втурваха, хващаха я под мишниците и я примъкваха по-близо до огъня. Когато пък й станеше горещо, девойката изговаряше лениво втора дума:

— Отмък!

И старците я дърпаха назад.

Днес тъй, утре тъй, докато галената дъщеря порасна и стана мома за женене. Почнаха да тропат на вратнята годежари. Майката ги посрещаше и ги предупреждаваше:

— Ще ви го дадем нашето момиче, защо не, но трябва да ви кажа, че то е галено. Дали ще можете да му шетате тъй, както ние му шетаме?

И тя разказваше как девойката обича да се излежава край огъня, как я примъкват и отмъкват и как й слагат яденето в устата.

— Не е за нас! — клатеха глава годежарите и си отиваха.

Много свят се извървя, но никой не се реши да вземе галената дъщеря за невеста. Най-сетне пристигна един момък с

напукани от работа ръце, изкалян, изморен, с корясала от пот риза. Той идеше направо от нивата.

Когато майката разказа каква е дъщеря й, момъкът рече:

— Тъкмо за мене жена. Ще си живеем като гълъб и гълъбица. На ръце ще я нося. Дайте ми я.

— Вземи я — рекоха старците, извлякоха галената си дъщеря от огнището, съблякоха й напрашените дрехи, облякоха й булчината премяна и я натовариха на колата.

Момъкът я откара у дома си, намести я върху постелка до огнището, отиде на дръвника, насече наръч дърва, донесе ги и накладе буен огън. Щом главните запращяха и напекоха невестата, тя извика:

— Отмък!

Но младоженецът се почеса по врата, престори се, че нищо не чува, и излезе на двора.

Главните се разгоряха още по-силно.

— Отмък! — изпищя галената дъщеря, защото пламъците подхванаха ходилото на чорапа й и като видя, че няма кой да я дръпне назад, отскочи сама и побягна към вратата. Сети се да натопи запаления чорап в копанята с вода за кучето. Инак кракът й щеше да изгори.

Беше късна есен. Навън духаше студен вятър. Невестата поседя, поседя и зъбите й почнаха да тракат от студ.

— Примък — извика тя веднъж. — Примък! — рече повторно и щом разбра, че няма кой да я отнесе, стана сама и се повлече към огнището.

И нали нямаше кой да сготви ядене, вечерта двамата младоженци си легнаха гладни.

На другия ден младият мъж се вдигна в зори и почна да поръчва на постелката, върху която лежеше гладната му невеста:

— Слушай, постелко — рече той, — аз отивам да ора, а ти наготви обяд, половината остави на жена ми, а другата половина донеси на нивата. Само гледай да не закъснееш, защото ще играе тояга по гърба ти.

Замина орачът на работа, а жена му си остана да лежи там, където я беше оставил. Като наближи обяд, тя се обърна към постелката:

— Ставай мари, постелко, не чу ли какво заръча мъжът ми? Наготви ядене, защото умирам от глад.

Постелката мълчеше.

— Мисли му, ако не сготвиш! — закани се невестата и се примъкна към огъня.

Вечерта орачът се върна намръзнал и гладен.

— Ти, постелко — викна той, — защо не ми донесе днес ядене? Трябваше да й напомниш! — обърна се той с укор към жена си.

— Думах й, мъжо, но тя си прави оглушки и не ме слуша — почна да се оправдава невестата.

Тогава гладният орач сграби постелката, метна я на гърба на невестата си и почна да я налага с тоягата.

— Олеле, мъжо — развика се невестата, — ти биеш постелката, а пък мене ме боли!

— Търпи, жено, търпи, аз я бия, за да те слуша — каза орачът и хубаво наложи постелката.

Пак си легнаха гладни. На третия ден се случи същото. На четвъртия ден галената дъщеря, като видя, че постелката пет пари не дава и не ще да сготви нищо на мъжа й, стана сама, запретна си ръкавите, разтреби къщата, свари едно гърне боб, сипа го в менчето, изпече една топла питка, премени се, бодна едно цвете зад ухо и отнесе яденето на нивата. Седнаха двамата младоженци и се нахраниха хубаво.

— Най-сетне постелката ме послуша и се залови за работа — рече мъжът, като свършиха яденето.

— Ами, послушала те е. Не се е мръднала. Само се вргаля край огнището.

— Ами кой наготви яденето?

— Аз.

— Тогава изхвърли постелката навън, когато си идеш вкъщи. Не искам очите ми да я виждат.

Вечерта младият орач, като видя, че къщата е разтребена и преметена, рече на жена си:

— Няма да позволяваш на постелката да се излежава край огнището, защото ще играе дървен господ.

— Да не съм луда да я пусна — отвърна невестата. — Ако влезе вкъщи, пак ще ме боли гърбът. Не искам да се мъча аз заради една мързелива постелка.

Заживяха си младите. Орачът работеше нивите, а невестата гледаше къщата. Не щеш ли, по едно време пристигна невестината майка и се развика отдалеч:

— Дойдох, дъще, да видя как си поминувате. Добре ли си, носи ли те твоят мъж на ръце, дава ли ти ядене в устата, примъква ли те до огъня, отмъква ли те, когато ти стане горещо?

— Ах, майко, да знаеш какво се случи — почна да разказва невестата. — Тук имаше една проклета постелка, мързеливо нещо, ти казвам. Всеки ден мъжът ми я налагаше с една тояга и тя пак не разбираше от дума, ти казвам.

И невестата разправи всичко на майка си.

Майката кипна.

— Аха — рече тя, — значи той те кара да му готвиш и да метеш къщата му. Ами че тия ръчички за метла ли са, мамино чедо галено? Брей, на какъв човек попаднахме! Ти не бива да седиш повече в тая къща. Къде ти е прикята, дъще? По-скоро прибери всичко, що е твое, че да бягаме от тук.

— Къде ще идем, майко? — попита дъщерята.

— У дома. Аз ще се грижа за тебе тъй, както съм се грижила по-рано. Не съм съгласна да се трепеш тук.

Невестата, която беше свикнала да слуша майка си, прибра прикята си, направи голям вързоп, метна го върху гърба на майка си и потеглиха. Тъкмо излязоха навън, ей го насреща орача — връща се от нивата.

— Къде я водиш? — изправи се той срещу старата жена.

— Прибирам си я. Защо я караш да се трепе, тя не е научена да работи.

— Връщайте се по-скоро вкъщи, докато не съм дигнал тоягата — извика орачът и накара двете жени да се върнат назад.

Влязоха вкъщи.

— Слагай трапезата, че съм гладен като вълк! — обърна се младият мъж към жена си. — Сипи яденето в две паници и дай погачата!

Невестата покорно сипа яденето в две паници и търкулна една бяла погача. Мъжът пое погачата, разчупи я на две, подаде половината на жена си и рече:

— Яж!

— А на мене? — попита майката.

— На тебе ли? — обърна се към нея зетят. — За твоята златна уста, която учи дъщеря си да не работи, аз ще донеса нещо златно.

И като изскочи навън, орачът отиде в плевнята, напълни една торбичка със слама, отнесе я на майката, окачи я на шията й, па викна:

— Яж!

Майката позеленя от обида, скочи, захвърли торбата и извика:

— Няма да ви стъпя вече! Тъй да знаете! — блъсна вратата и се втурна тичешком към своето село.

Когато се върна у дома, се провикна към мъжа си:

— Вземи дряновицата и върви да докараш тук дъщеря ми. Аз съм я учила живот да живее, а не да робува. По-скоро тръгвай!

Дигна се бащата и отиде при галената дъщеря. Разпита я как си поминува, и като разбра каква е работата, рече:

— Аз, дъще, дойдох да те прибера, но виждам, че ще бъде по-добре да останеш при мъжа си. Гледай си работата. Не се връщай у дома, защото ние с майка ти почнахме вече да стареем. Скоро ще умрем. Няма да има кой да те отмъкне от огнището и ще изгориш. Тежи ли ти работата?

— Не ми тежи, тате, нали съм здрава и млада.

— Тогава работи, чедо, шетай на работния орач и не слушай майка си. Иди сега да посрещнеш мъжа си, кажи му добър вечер и му помогни, додето разпрегне воловете и ги настани в обора.

Рипна невестата и изскочи навън. Орачът, като я видя, че е дошла да го посрещне, учудено я попита:

— Кой те научи да правиш тъй? Досега не си го правила.

— Баща ми — отвърна невестата, — той ни дойде на гости.

Орачът влезе вкъщи зарадван, здрависа се с гостенина, подаде му възглавница да седне, нахрани го хубаво, почерпи го, настани го в меко легло, а на сутринта метна на рамото му един кожух от лисичи кожи и го изпроводи сърдечно.

Старицата излезе да го посрещне на вратника и като видя кожуха, отдалече почна да се вайка.

— Леле, старче, какво е направил проклетият наш зет! На мене ми даде да ям слама, а тебе те е налагал тъй, че кожата ти е одрал!

---

info

Информация за текста

$id = 21713
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21713
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Гатанка

Тая вечер зад клоните на ябълката месецът се издигна голям колкото дъното на едно кринче, жълт и страшен. Той позлати изгубените в лятната мрачина хармански купи от прясно сено, пое небесния си път и помами подире си звездите, както квачката мами пилетата си. Уплашено го гледаха през отворената врата две малки деца — Ваню и Кунето, — сгушени едно до друго под камината. От къщи излезе прегърбената им баба Куна, озърна се и като ги видя, викна:

— Ваньо, Куне, хай станете, баби, да ми донесете един крушов пън от дръвника, да накладем буен огън, че да ви сваря попара. Цяло менче мляко съм надоила. Ей сега ще се зададе дядо ви от воденицата — и той да хапне попара, че да му се затопли старата душица. Хайде, тичайте! Я тая вечер какво е видело на двора, сякаш не е нощ, а ден.

— Страх ни е, бабо.

— Няма нищо страшно. На хармана лежи теленцето. То е днешно, само на един ден, и пак не го е страх.

Ваню и Кунето, като чуха за теленцето, дето го донесе пастирът, трепнаха, спогледаха се и презглава рипнаха навън към белия харман, над който петровката ябълка ръсеше цвят. До плевнята над яслите стоеше с кротко наведена глава бодливата крава Мучка със счупения рог. Тя милваше с нос гърба на малката си рожба и замахваше със счупения рог да убоде Черня, кучето, което с навирена опашка обикаляше край новороденaта душа и лаеше от драгост. Тревожно се обаждаше звънецът на кравата. Бялото слабо теленце не можеше да стои право. То лежеше, подвило тънките си крака, и гледаше учудено този нов свят: големия месец, който грееше право в очите му, кучето, което обикаляше край него като щуро. Двете малки деца с бели ризки клекнаха напреде му и го замилваха по челото.

— Волчето е гладно — рече Ваню. — Искаш ли да му отскубнеме от купата една стиска сено?

— Че то няма зъби още — пошушна Кунето.

— Няма ли? Теленце, нямаш ли зъби? Я зяпни да видя! Отвори си устата де!

Тъй като теленцето не разбра какво искат от него, Ваню го хвана за муцуната с две ръце и се помъчи да му разтвори насила устата. Тогава Мучка недоволна наклони глава и замахна със счупения си рог. Звънецът силно звънна. Ваню пусна теленцето и двете деца побягнаха уплашени.

В туй време харманската врата скръцна. Една ръка я блъсна силно и тя се разтвори цялата. Под нацъфтелите клони на ябълката се показаха кривите бели рога на воловете. Светнаха кротко големите им черни очи, които цял ден са гледали младите залюлени жита. Те се връщаха от кра. Пред воловете вървеше техният стар стопанин — дядо Гено. Двете деца се спуснаха насреща му:

— Дядо, имаме си волче! Дядо, имаме си теленце! Видиш ли го под стряхата? Много е хубаво, с чер белег на челото!

Дядо Гено пусна синджирите на воловете, остави насред хармана колата, отиде под стряхата, погледна теленцето, потупа Мучка по гърба и се обърна към двата свои стари вола:

— Днес се родило теленцето — ваша отмяна, хей, старчуги! Да ви е живо, радвайте му се! Наесен, като отида на пазар, ще му купя другар. Няма все вие да теглите колата и ралото. На стари години ще си отпочинете. А на мене отмяна ще бъде онуй малко юначе, когато порасне.

Дядо Гено показа с големия си чер пръст към Ваня.

— Ванчо — продължи той, — нали ти ще ми ореш нивите?

— Аз, дядо.

Старецът разпрегна колата, върза до плета воловете, хвърли им сено и каза:

— Хайде сега да се приберем в къщи и да видиме какво е наготвила баба ви Куна. Много съм изгладнял.

— Дядо — обади се Кунето, — ами то нищо не е яло бе, дядо.

— Недейте се кахъри за него. Неговата добра майка ще му бере грижите. Тя ще му даде ей сега да суче.

— Ваньо — провикна се от къщи баба му, — де ти пъна?

— Нося го, бабичко!

Ваню се затече и нарами един пън от дръвника. Влязоха вкъщи.

Додето баба Куна слагаше софрата, двете деца се изправиха пред дяда Гена и го замолиха:

— Дядо, харижи ми го!

— На мене бе, деденце!

— Чакайте — рече дядо Гено — да ви кажа една гатанка. Който от двама ви я отгатне, нему ще харижа волчето.

— Кажи я!

— Отгатнете ми кое е онуй рогато и опашато, което, кога се е родило — на четири свирки свирело, когато пораснало — цял свят обиколило, а кога умряло — тогава си хоро отиграло.

Замислиха се двете деца, чудиха се, ала не можаха да отгатнат.

— Ха де! — подканяше ги старецът.

— Ние имаме ли го? — попита Ваню.

— Имаме го — отговори старецът.

— Къде е?

— На хармана.

— Голямо ли е?

— Сега е като овен, а сетне ще стане като бивол. Ха де!

Но децата не можаха да отгатнат.

— Видите ли, вие не знаете, а пък дядо ви знае. Туй рогато и опашато е волът бе, деца! Когато се роди теленцето и започне да суче, то сякаш свири на четири свирки. Кога отрасне и тръгне по нивите — обикаля света. Кога умре, от кожата му правят цървули и момците по сватби и хора играят с тях ръченица. Хайде сега, волчето харизвам на Ваню, а до пролет, когато кравата отели друго — то ще бъде за Кунето.

---

info

Информация за текста

$id = 18681
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/18681
Сканиране, разпознаване и корекция: ckitnik, 2010 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки и разкази

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Гюро съ дългитѣ мустаци

Гюро бѣше малъкъ човѣкъ съ дълги мустаци и съ писани чорапи. Като всѣки човѣкъ и той си имаше късметъ. Само че неговиятъ късметъ бѣше много ленивъ и затуй на Гюра не му вървѣше. Когато играеше на карти въ кръчмата, късметътъ му стоеше вънъ на пейката и си клатѣше краката, а Гюро губѣше. Когато човѣкътъ съ дългитѣ мустаци закрачеше подиръ ралото на нивата, късметътъ се изтѣгаше на сѣнка подъ крушата и си бъркаше въ носа. Затуй Гюро не можа никога презъ живота си да изрови нѣкое гърне съ имане.

Веднажъ претоварената съ снопи Гюрова кола се прекатури и храната отиде по дяволитѣ. Гюро се почеса по тила и почна да скърца съ зѫби:

— Ахъ, де го този мой късметъ — азъ да го пипна, че да го натикамъ въ кози рогъ.

Късметътъ тъкмо берѣше черни капини отъ синора и ги лапаше. Като чу Гюровата закана той се уплаши много, плю си на петитѣ и побѣгна къмъ село. Дълго тича по безлюднитѣ улици и търси мѣсто да се скрие, най-сетне влѣзе въ отворената врата на кооперацията и се намъкна въ единъ лотариенъ билетъ.

Случи се тъй, че този сѫщия билетъ влѣзе въ рѫцетѣ на Гюра. (Нали случайнитѣ случки случайно се случватъ). Въ сѫбота Гюро купи билета, а въ недѣля отъ вестника разбра, че печели 5000 лева. Толкова много се зарадва, че не можа нито да яде, нито да спи. Рано сутриньта въ понеделникъ Гюро си стегна царвулитѣ, засука си дългитѣ мустаци и потегли къмъ града.

— Бай Гюро, — обади се подире му Радулъ кръчмаринътъ, — да бѣше си оставилъ тука мустацитѣ — да не ти тежатъ по пѫтя.

Въ туй време отъ окъртената сиромашка кѫщурка насреща се подаде като лалугеръ Бѣленката.

— Кѫде отивашъ, Гюро? — попита той.

— За хилядаркитѣ.

— Приемашъ ли ме да ти правя дружина?

— Защо не, тръгвай съ менъ.

По пѫтя двамата съседи поведоха разговоръ и не усѣтиха какъ пристигнаха.

Когато въ града начетоха на Гюра петь хилядарки Бѣленката си глътна езика. Подиръ дълго мълчание, той попита тихо:

— Кѫде ще ги дѣнешъ тѣзи пари?

— Ще си купя единъ конь и една двуколка. Нѣма вече Гюро да бъхти планината пешъ. Само че искамъ колелата да бѫдатъ гумени. Не сѣдамъ азъ на двуколка съ желѣзни шини! И тебе ще повозя нѣкога, — великодушно обеща Гюро.

— Ами, моята бабичка не може ли за малко да седне въ двуколката на крайчеца?

— Не може. А бе ти да не искашъ цѣлия ти родъ да возя? Този конь пари струва. Ако почна всѣкиго да возя — ще смъкна кожата му. Ела сега да те почерпя една ракия.

Излѣзоха на градския пазаръ. Завариха голѣма навалица. Бѣленката спрѣ предъ една каручка, пълна съ портокали.

— Слушай, Гюро, купи ми единъ портокалъ, не ща азъ ракия.

— Че защо ти е портокалъ?

— Ще го занеса на баба Танаска. Много ще се зарадва горката! Тя нали е болна — да си разкваси устата.

— Не може. Не давамъ азъ петь лева за единъ портокалъ. Ако искашъ готовъ съмъ да те черпя шише ракия, то струва само единъ левъ.

— Не ща. Иди самъ се почерпи, а пъкъ азъ ще походя изъ пазара, — рече Бѣленката и сърдцето му се сви отъ мѫка.

Гюро тръгна къмъ кръчмата. Дръпна петь-шесть шишенца ракия на кракъ, купи отъ ловния магазинъ единъ живъ заекъ и потегли за къмъ село. Вървѣше по пѫтя, стискаше съ лѣвата си

рѫка заека за заднитѣ крака, главата му люшкаше и отъ време на време бъркаше въ пазвата си, да провѣри, тамъ ли е кърпата съ хилядаркитѣ. Не щѣшъ ли, тъкмо въ гората, му се развърза връвьта на лѣвия цървулъ. Какъ да я стегне съ една рѫка? Пусне ли заяка, за да освободи и другата си рѫка — дългоухиятъ ще побѣгне. Замисли се Гюро какво да стори, напрегна ума си и най-сетне реши да върже съ кърпата си заднитѣ крака на заяка, да го положи на земята и тогава да си престегне цървула. Извади отъ пазвата си кърпата съ хилядаркитѣ — въ възелъ стѣгнати — и полека замота заднитѣ крака на заека. Сложи го на земята, порѫча му да кротува и се наведа надъ цървула. Почна да пъшка.

Заекътъ, като усѣти, че вече не го стиска коравата Гюрова рѫка, полекичка ритна два-три пѫти изкара си единиятъ кракъ и разбра, че е свободенъ. Скочи… Втурна се като стрела между дърветата и отнесе вѫзела съ хилядаркитѣ.

Гюро се изправи втрещенъ. Премигна нѣколко пѫти, изрева като звѣръ и почна да си скубе дългитѣ мустаци.

— Ахъ, де го този мой късметъ — да го натикамъ въ кози рогъ!

Късметътъ му, който вървѣше следъ него, уплашенъ се стѫписа назадъ, хукна направо презъ нивитѣ, слѣзе въ село и се навре въ едно захвърлено пукнато гърне.

— Пакъ азъ излѣзохъ виновенъ! — продума той и започна да трепери.

---

info

Информация за текста

$id = 38572
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38572
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Гладният вълк

Един гладен вълк тръгнал да търси плячка. Накрай полето заварил стар кон да пасе трева. Вълкът приближил до него и му казал:

— Хей, кончо, дошъл съм да те изям!

— Може — отвърнал конят, — само че баща ти едно време не правеше тъй.

— Ами как?

— Щом намереше кон за ядене, старият вълк най-напред се навеждаше да извади със зъби подковите от задните му крака, за да не си строши някой зъб, когато захапе подкованите крака. Сетне разкъсваше коня.

— Добре де — рекъл вълкът, — и аз мога като баща си. Дай да ти извадя подковите!

И като минал зад коня, отворил уста да захапе желязната подкова. Тогава конят се засилил, рипнал и с двата си крака ритнал вълка право в зъбите. Вълкът примрял от болка и се търкулнал на земята, а конят побягнал. Като се съвзел от болките, вълкът се дигнал и тръгнал към овчарските кошари. Край реката видял два овена — тлъсти и витороги, да хрупат тревица под върбовите сенки.

— Хей, овни, дошъл съм да ви изям! — викнал вълкът.

— Знаем, че ще ни изядеш, Вълчо, но баща ти едно време не правеше тъй.

— Ами как?

— Когато найдеше два овена край реката, клякаше до някой дълбок вир и казваше на овните да се отдалечат на сто разкрача. „Ха сега, провикваше се той на овните, тичайте насам! Който дотърчи по-рано, него ще изям пръв!“

— Добре де, и аз ще направя тъй — рекъл вълкът и клекнал на брега до един вир.

Овните се отдалечили, втурнали се към вълка и го бухнали с рогата си. Вълкът се преметнал презглава, цамбурнал в дълбокия вир и без малко щял да се удави. Като мокра кокошка се измъкнал на брега, поотърсил се, поизсъхнал на слънцето и се озърнал: от овните нямало помен. Въздъхнал глупавият вълк и слязъл към нивите. В най-високите жита заварил старо магаре — тъпче пшеницата.

— Бре, сине магарски — викнал вълкът, — защо правиш пакост на хората? Лягай на земята да те изям!

— Ох, Кумчо Вълчо — затекло се насреща магарето, — добре, че дойде, от заранта те диря под шумка и камък. Моят стопанин дигна голяма сватба. Чуваш ли тъпаните и гайдите в село? Моят стопанин се жени, но си няма кум. Затуй ме проводи да те намеря и да те поканя кум да му станеш. Приготвил е за теб едни печени агнета, едни дарове, дето никой не ги е виждал.

Вълкът много се зарадвал.

— Води ме — рекъл той, — по-добър кум от мен няма да намериш.

— Какво ще те водя? Ти не бива да си изморяваш краката. Качвай се на гърба ми да те нося.

Вълкът яхнал магарето и тръгнали. Като влезли в село, селяните вдигнали страшна олелия: „Вълк! Вълк!“, развикали се те. Грабнали кой каквото намери — тояги, вили, секири, и се втурнали към госта от гората.

— Виждаш ли какъв народ иде да те посрещне? — обадило се магарето.

— Виждам, но защо идат с тояги, вили и секири?

— Такъв им е обичаят.

Наближили селяните, че като се развъртели — тупа-лупа, — смазали вълка от бой. Едва се измъкнал жив. Побягнал вдън гора, взел един камък и почнал да си удря главата.

— Главо, главо — думал той, — от тебе тегля!

---

info

Информация за текста

$id = 21662
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21662
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Главата и опашката

Тръгна магарешката глава на път. Навърви се подире и опашката.

— Къде отиваме? — попита опашката.

— Бягаме — отвърна главата.

— Защо бягаме?

— Бягаме от циганина, нашия господар. Снощи, като се върнахме в къщи от пазар, чух циганката.

— Манго — рече тя, — кога родя три циганчета, на какъв занаят ще ги дадеме?

— Ще ги направиме свирачи, да свирят по хората и сватбите.

— Ами кой ще носи тъпана?

— Най-малкото ще го носи и ще удря с една бухалка.

— Лесна работа. Ти не бери грижа. Като родиш циганчетата, аз ще одера кожата на магарето и ще направя от нея тъпан.

— Не коли магарето! — викна циганката. — Кой ще пренася яйцата на пазара?

— Аз ще ги нося! — отговори циганинът. — А магарето ще заколя, защото нощем очите му не виждат. Като минава по моста, може да падне в реката и да се удави. Ще иде и кожата му туй за туй.

— Ето защо, като чух тоя разговор, реших да бягам — каза магарешката глава.

Опашката, която цял живот беше пъдила мухите и мислеше, че това е най-важната работа в живота, избухна.

— Ох ти, главо магарешка! Ето докъде ме доведе с твоята слепота! Цял живот съм вървяла подире ти, хиляди мухи съм избила, за да те пазя от тях, а ти какво направи? Ослепя на

старини. Не съм съгласна повече да вървя подире ти. Отсега нататък аз ще те водя!

— Добре — рече главата, — ти ме води!

Тръгна опашката напред. Отби се от утъпкания път, удари през ниви, през ливади, през трънливи поляни, слепешката право към дълбоката река.

И нали нямаше очи — удави магарето.

---

info

Информация за текста

$id = 9064
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9064
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Глупавият Шишо

Запяха агънцата в кошарата, запяха насреща в градината малките работни пчели, обадиха се жълтите патенца в кринчето под ябълката. Засмяната глава на слънцето тръгна над нивите. Наведе се Шишовата баба над заспалото момче, отви го, бутна го по рамото и тихо му захортува:

— Хайде, чедо, стига си спал! Нали щеше на нивата да ходиш? Хайде тръгвай, че дядо ти е премалял от глад! Шишо, ставай, Шишо!

Скочи Шишко. Потри с юмруци сънливите си очи, нахлу бърже калчищените си гащи, излезе да си умие очите на двора и като се наплиска със студена вода, бръкна в кринчето да помилва едно от патенцата. Старата патка засъска, разтвори човка и го подгони. Побягна страхливият Шишо в пещника при баба си, преметна през рамо торбичката с топлата ръжена пита, взе в ръка писаното менче с копривена чорба и тръгна.

На Мержановия хълм ще върви. Там дядо му оре с биволите и на края на всяка брезна се обръща към село да види дали не се е задало внучето му с топла чорбица и прясна пита. Мина Шишо кръстопътя, стигна големия мост и се спря. Сложи на земята менчето, наведе се и погледна надолу. Реката гори огряна от слънцето като запалена. Тя бърза надолу, шуми, пръска искри, пърли върбалака. Сребърни рибки подскачат нагоре.

Огледа се Шишо и видя доле във водата едно малко черно момченце като него, с дълги уши и торба през рамото. Кое ли е туй момченце, дето ходи под водата? Стана му драго. Засмя се. И долното момче се засмя.

— Хей, защо ми се смееш?

Шишо се наведе, взе от земята едно камъче и го пусна от моста. Камъчето цамбурна и черното момченце се потули. А

когато водата утихна, то пак си показа главата с големите уши.

— Ха де, ако си юнак, съблечи се и ела да ме уловиш под водата! — сякаш думаше долньото. Но Шишо си спомни, че дядо му оре на нивата гладен, наведе се, взе менчето и тръгна нагоре. Навлезе във високите позлатени от слънцето жита. Изгуби се по една тясна пътека. Бърза, бърза, умори се и спря под една круша да си почине. Дребни мравки напълзяха босите му крака и той почна да тича напред. Изведнъж насреща му изскочи един пъдпъдък.

— Пъдпъдък — джау! джау! — изкрещя той и кацна на един клон над Шишовата глава.

На Шиша му се стори, че пъдпъдъкът вика:

— Питката — дай! дай!

— Не може — рече Шишо, — за дяда е.

Пъдпъдъкът се разсърди и хвръкна. Полетя надолу към блатото, да се оплаче на щъркела. Щъркелът беше цар на всичките птици, които живееха по нивите и горите край Шишовото село. Като истински цар, той искаше и сънят му да бъде царски. Но през нощта жабите от блатото до зори врякаха и не му дадоха да мигне. Затуй беше отишъл да ги накаже. Тъкмо дългокракият цар беше хванал една кекава жаба за крака и я питаше ще кряка ли още, или няма да кряка, когато отпреде му кацна пъдпъдъкът и почна да се оплаква:

— Не дава питката — каза той.

— Кой?

— Шишо.

— Я кажи на гарваните да ми го доведат!

Пъдпъдъкът полетя към една суха върба, където стояха важно два черни гарвана и се озъртаха наоколо.

— Видите ли онуй момче — викна им пъдпъдъкът, — дето отива към Мержановия хълм. Царят заповяда да му го заведете, бърже!

Гарваните разтвориха човките си, грабнаха сабите си и се втурнаха. Преварихa Шишо.

— Стой, не мърдай!

Шишо спря.

— Хайде тръгвай напреде ни да те водим при царя! — заграцаха те и почнаха да махат сабите си.

Шишо не им отвърна нищо, ами се наведе, грабна като камъче и го хвърли срещу царските войводи. Гарваните се дигнаха и побягнаха по-бърже от вятър, като изтърваха от страх сабите си. Шишо се наведе и що да види: то не било саби, а пачи пера.

Като чу щъркелът как са я свършили юначните му войводи, мигом полетя към синята гора. Намери кълвача и му заповяда да удари барабана и да събере на съвет болярите му. Кълвачът забарабани:

— Дето да са болярите, тука да дойдат!

Зашумя тъмната гора. Чу се тропот на коне, рев на автомобили и шум на самолети. От всички краища се втурнаха болярите към царския дворец. Най-напред пристигна един стар очилат бухал на файтон с бели коне. Подир него стърчиопашката слезе от самолет. Стърчиопашката пристигна от чужбина. Тя беше министър на външните работи. Подир нея на син автомобил пристигнаха два надути пауна със зелени пера и влязоха важно в двореца. Най-подир се явиха три пуяка и едно орехче. А до прозореца на един клон клекна катеричката да ги подслушва.

Насядаха царските боляри в тронната зала и почнаха да се прозяват в шъпите си. Тогава щъркелът стана прав и им разправи за ръжената питка на Шиша и копривената чорба. Попита и чорбата.

Пръв се дигна единият пуяк и рече:

— Да го излъжем, като му дадем едно перо от пауновите. Паунът изкрещя:

— Не може, не си давам перата! Днес перо, утре перо, додето ме оскубете. Какъв болярин ще бъда аз, когато ме оскубете? Втори се дигна бухалът и избухна:

— Аз ще го уплаша!

— Не можеш го уплаши, защото е голям като мене — намеси се дребното орехче.

Всички боляри се засмяха. Стърчиопашката предложи:

— Да му дадем орехчето. То и без туй е мъничко, не го бива за болярин.

Щъркелът я удари с крило.

— Да мълчиш! Аз не си давам болярите. Орехчето ми е малко, голяма работа върши. То ме пощи и кълве бълхите ми.

Най-подир се обади нетърпеливата катеричка:

— Яде ли ви се ръжена пита? Ще ли ви се копривена чорба?

— Иска ли питане!

— Тогава кажете ми колко ореха ще ми дадете, ако залъжа Шишо, додето му вземете торбата и менчето.

Щъркелът погледна към прозореца:

— Ти нямаш криле, как ще го превариш?

— Лесна работа. Колко орехи давате?

— Един чувал, ако го подмамиш — отговориха болярите и погледнаха щъркела.

Щъркелът клюмна с глава.

Подскочи хитрата катеричка от клон на клон, от дърво на дърво, превари Шиша. Скочи на едно сухо крушево клонче над пътя.

— Шишчо, какво носиш? — попита тя.

— Питка за дяда.

— Ами знаеш ли новото?

— Кое?

— Ей сега, хе на онуй дърво, дето е на синора, аз ще обеся един паяк.

Очите на Шиша светнаха.

— Че защо ще го бесиш? Какво зло ти е направил?

— Какво ли — изплел мрежа и замрежил на една мравка слънцето. Ти искаш ли да гледаш как ще го беся?

— Искам — отвърна Шишо, — ама трябва да занеса на дяда питката, че е много гладен.

— Ууу, че то е най-лесното нещо, дай я на гарваните да я занесат! Хайде де, ела да видиш какъв голям паяк, на гърба му има чер кръст.

Шишо сложи на земята менчето, сне торбата и тръгна подир катеричката. В туй време двата царски гарвана грабнаха

сладкия дядов обед и го отнесоха към щъркеловия дворец. А Шишо и катеричката отидоха да бесят паяка. Бесиха го, що го бесиха, не можаха да го обесят. Паяк беси ли се? Върна се Шишо назад за питката и менчето и като разбра, че са го ограбили, писна да плаче и се спусна към къщи. Когато стигна големия мост и погледна във водата, видя пак черното момче с големите уши — и то плаче.

А в туй време насред гората, в царската градина, под една дебела сянка, цар Щъркел и болярите му кълвяха дядовия обед и пееха песни. Катеричката си броеше орехите.

---

info

Информация за текста

$id = 9065
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9065
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Гората и секирите

По горския път се задала една кола, натоварена с нови секири, току-що излезли от ковачницата. Младите дръвчета, които растели покрай коловозите, се разтревожили, зашумели с листа, захванали да си шепнат.

— Какво има? — попитал един стар бук, който се бил разположил навътре в гората.

— Свършено е с нас! — отвърнали дръвчетата.

— Защо?

— Защото в гората пристигнаха секири.

— Я вижте — поръчал букът — има ли при тях от нашите.

Дръвчетата се взрели към колата и отвърнали:

— Няма.

— Не бойте се, като е тъй — рекъл букът. — Клонче няма да падне от вас, докато дървото не стане съюзник на желязото. Страшно щеше да бъде, ако гората беше дала на секирите топоришки!

---

info

Информация за текста

$id = 21666
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21666
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Гостенчета

Те пристигат на орляци от всичките краища на България — от балканските колиби, покрити с плочи, от рибарските стари градчета край Черно море, от селата на житна Тракия, от лозарските хълмисти кътове на Дунавското поле, от тютюневите градини край южната граница, от ябълковото Кюстендилско краище… Българчета. Сиромашинки. Деца на нашия народ, тръгнали със своите учители да видят столичния град. Хванати по две за ръчиците, наредени в нестройни редици, те тропат по камъните с подкованите си обуща, озъртат се и щом чуят свирка на автомобил, се пръскат в безредие като пилета, над които се е спуснала хищна птица. Очите им са широко отворени. Те гледат и гълтат. Пред тях е каменната грамада на „Александър Невски", златните кубета, чудните врати, украсени с резба… Спущат се между тополите на широкия булевард към Зоологическата градина. Отдалеч приличат на мравки, упътени към кладенчето, от което бликат знания и чудни видения. Цял живот ще помнят онова, което гледат днес. Какво не бих дал, да мога да погледна още веднъж този свят с техните лакоми очи. Да се кача за първи път на трамвай; да вляза за първи път в Зоологическата градина и да видя двата слона, лъвовете, тибетския як, маймуните, змиите, приказните птици, крокодила такива, каквито са — живи, а не на картинки; да вляза за първи път в Народния музей между колесниците, останали от три хиляди години, да пипна мраморните статуи, да видя златните съкровища, изкопани от земята, да затупка сърцето ми, тъй както тупкат техните, когато за първи път пред очите им се занижат картините в кинематографа или се обади по радиото глас.

А вечерта да легна и заспя като убит и сънят ми да се слее с действителността.

На стъпалата пред Народния театър се трупат стотина деца. Искат да влязат и видят най-хубавия театър на Балканския полуостров, меките столове, позлатените ложи, подвижната сцена, където могат да им направят истинско небе със звезди или с бели облаци, които бързо се движат.

Попитах един от техните учители:

— Откъде водите тези деца?

— От село Владиня, Ловешко.

— Къде спряхте?

— В училище „Васил Левски". Много сме добре. Дадоха ни гимнастическия салон.

— Легла има ли?

— Легла няма, но има една кола слама, а децата си носят черджета и ги постилат върху сламата. Много е топло и меко. Спят като окъпани.

Тия деца гледат големите стъклени изложби на магазините и навярно всичко им се вижда приказно и непостижимо. Едно момче свири на окарина, пръстена свирка, купена от селския пазар за един лев. Тоя драгоценен дар то ще занесе на братчето си в село Владиня, където миналото лято градушката е удвоила сиромашията.

В душата ми нахлу далечен спомен. И аз бях някога като тези деца, които вървят уплашени от шума и грамадните сгради на столичния град. Тъкмо преди двадесет години. През пролетта учителите ни поръчаха да събираме пари, че ще ходим в столицата. Откъде да ги съберем тези пари? Няколко пъти продумах на баща си — няма и няма. В навечерието на заминаването плаках здравата, мокрех със сълзи възглавницата, додето заспя. Само заради някакви пари да не видя Дунавското поле, тунелите, които пронизват Стара планина, чудния Искърски пролом, столицата. Сутринта рано мама — Бог да я прости! — ме бутна по рамото:

— Ставай, Ангеле, ха ставай, че ще ходиш!

Скочих сънен.

— Къде?

— Къде, с другарите си в София. Баща ти отиде да оре в Каиндере и ти остави двайсет лева. Заръча да идеш. Ей ги парите, вързала съм ги в едно бохче.

Аз не вярвах на ушите си. Какъв баща съм имал. Почнах да треперя от радост. Облякох се. Мама върза в една синя кърпа два големи хляба, захлупци, пълни със сирене, една баница. Милата мама. Тя е станала посред нощ да ми разточи баница. Целунах й ръка, оная хубава, напукана от тежък труд грижовна ръка. Грабнах вързопа и тръгнах към гарата. По пътя взех да размислям: „Тати думаше, че няма пари, че трябва да купува млади волове, защото сегашните са много остарели и не могат да теглят кола снопи — три реда, нито да изкарат дълбоката бразда. А пък аз съм тръгнал да му пилея парите!“ Спрях се на моста. Бръкнах в джоба си, извадих кърпата с парите, развързах възела — една сребърна двайсетолевка. Нова, лъщи. И туй имане аз ще разпилея за три дни. Не, това не бива да правя.

Обърнах се и полека тръгнах назад с наведена глава. Когато влязох в къщи, мама ахна.

— Не ми се ходи в София.

Сърцето ми се сви, когато чух свирката на влака, преглътнах сълзите си и мръднах към градината — там да си поплача.

— Много си сбъркал, дето не си отишъл. Как тъй да не ти се ходи в София? — учуди се вечерта тати, като му поливах да си измие ръцете. — Че ти знаеш ли какво нещо е София?

Това беше преди двайсет години. Сега вече зная хубаво какво нещо е София, ала нямам ония очи, с които щях да я видя тогава.

---

info

Информация за текста

$id = 3375
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3375
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Гостенка от родния край

В Китай, страната, откъдето изгрява слънцето, край брега на жълтата река Хоангхо растеше едно старо хилядогодишно дърво. Под неговата сянка бяха минали много поколения. Там спираха в горещите дни да отдъхнат търговците на порцелан и слонова кост, които пътуваха през пустинята Гоби и бързаха на север да преминат обръча на старината Китайска стена. Преди триста години една нощ, унесен от шъпота на листата, под клоните на хилядолетника прекара венецианецът Марко Поло, първият пътешественик, който цели трийсет години скита в Небесната империя.

В мрежата на тънките клончета си беше свила гнездо една птичка с чудно нашарени криле — китайски славей, птичката на слънцето, какво я нарича народът. Сутрин тя чуруликаше и се къпеше в росния листак, а щом се дигнеше слънцето, затрептяваше с криле над самата река Хоангхо. Летеше над оризищата, които растяха край брега, и на носеше на рожбите си. Вежнаж сладкопойната птица дигна своите малки пилета и рече:

— Деца, решила съм да ви заведа по широката божия земя — да видите свят и хората да чуят вашите чудни гласове. Къде искате да идем? В Америка ли, където хората да издигали до облаците небодопирачи-къщи, в Африка ли, където живеят хора с шоколадена кожа, или в Европа, където самолетите по небето са повече на брой от птиците.

— В Европа! — викнаха птичетата и запляскаха радостно с крилцата си.

За да се прости с вековното дърво, което закриляше гнездото й, майката птичка се дигна над него, почна да лети и изпя най-хубавата си песен. Сетне се спусна, докосна с човка най-горното листо и изчурулика на китайски:

— Сбо-гом! Ние-пак-ще-се-вър-нем!

Когато пъргавите славеи излязоха от Китай и навлязоха в Манджурия — започваше пролет. В Сибир снеговете се топяха, кокичетата клатеха главичките си и чучулиги пееха над степната шир. Дълго летяха крилатите пътници. Нощем те спяха в белия цвят на цъфнали пролетни дървета, упоени от дъха на милиони цветя, а денем догонваха черните лястовички, които бързаха на юг. Почнаха да срещат самолети. Отначало, като ги чуха, страшно се изплашиха, но сетне навикнаха и дори кацаха по крилете на тия огромни метални сестри. Минаха много реки,много планини прехвръкнаха и все вървяха подир лястовиците. И ето че една сутрин лястовичките ги отведоха до брега на едно тихо море, в една слънчева долина, където растяха бадеми, нарове, маслини и лимони.

— Тука ще останем! — продума майката, като погълна с очи долината. — Хайде, мили деца, да си свием едно хубаво гнездо!

Свиха си едно хубаво гнездо и там се прибраха малките азиатчета. Цяло лято се къпаха в нежния въздух на беломорското крайбрежие. Кацаха върху платната на рибарските лодки, ходиха три пъти до Марсилия, стъпили върху мачтите на един огромен средиземноморски параход. Летяха над прасковите градини край Генуа. Видяха Везувий и гълъбите във Венеция — цял град от мрамор, построен в морето. Прибраха се в беломорското си гнездо късно през август, когато жътварите бяха вече оголили равна Тракия и търговските параходи пращяха, натоварени с жито-загария. Кораби, пълни с гъста медена шира, се плискаха по пътищата. Ябълките руменееха, опечени от слънцето, наровете се пукаха и техните коралови зърна мамеха крилатите гадини.

— Тази страна е рай! — думаха славеите. — Но ние вече искаме да си идем в Китай. Няма на този свят по-хубав кът от родната земя! Мило ни е за нея. Майко, да тръгваме!

През септември по телеграфните жици почнаха да се трупат лястовички. Жиците приличаха на гердани от черно манисто.

— Къде се каните да вървите? — попитаха азиатчетата.

— На юг, в топлите земи.

— Нима тука не е топло?

— Топло е. Сняг не пада, но през зимата в морето върлува буря и ние се боиме от шума на вълните.

Тръгнаха китайските славеи на север — да си идат в родния край. Дълго летяха самотни. Завиха на изток и се понесоха над Черно море. Духаше хладен есенен вятър. Крилете на птичките почнаха да треперят. Един ден морето избухна. Разигра се. Дигнаха се вълни като хълмове. Писнаха безпомощно птичките. Морската буря ги пръсна като леки отронени листа. Тъкмо в туй време далеко някъде в мрачината заблещука една пътуваща звезда.

— Към звездата! — викна майката.

Мъчително се устремиха птичките към светлината и когато стигнаха, видяха един огромен светъл параход. Той пореше спокойно вълните и слизаше на юг към българските брегове. Славеите кацнаха на палубата, навряха се под едно навито на колело корабно въже и там останаха. Настана нощ. Уморените птички заспаха. Пробудиха се късно на другия ден. Параходът стоеше кротко в едно тихо южно пристанище. Меко есенно слънце къпеше пожълтялата земя.

— Къде сме? — попитаха славеите едно врабче, което ровеше пепелчука между чувалите.

— В Месемврия. Не познахте ли по старинните черкви?

— А близо е беломорският бряг?

— Една педя път — по картата.

Дигнаха се славеите, отново затрептяха с криле над равна Тракия, пиха вода от Марица и слязоха към Бялото море. Найдоха старото си гнездо.

— Зимата пресече нашия път към родния кът в Китай. Мои шарени самолетчета, тука ще зимуваме! — рече майката.

— Не може! — обади се едно врабче. — Вие не сте българчета…

— Добре де, ще ти платиме наем! — рекоха славеите и кацнаха на бадема.

— Какъв ще бъде наемът? — попита врабчето.

— Песни! — отвърнаха славеите.

— Може — съгласи се врабчето, — може и с песни, но чакайте по-напред да повикам моя стар приятел, магарето на рибаря, което носи риба в града с два коша. То е много музикално. Нека чуе китайска песен.

Славеите се усмихнаха и тръгнаха да търсят мек мъхов пух — за гнездото. Да ми бъде топло, когато духне хладният зимен вятър.

Додето врабчето дирещe магарето да го нагости с китайски песни, под бадема пристигна едно момиче с плик в ръка. То скъса внимателно плика, извади писмото рече:

— Чакай сега да видя какво пише моят татко. Боже, това писмо иде от Шанхай. Колко далеко е отишел моят татко, морякът! И то затече жадно. Като свърши, дълго целува писмото и го мушна в пазвата си, натежала от репеи, и каза:

— Да пеят песнопойците!

Китайските славеи кацнаха редом един до друг и почнаха. Те пееха същата песен, която някога беше изпяла майката на хилядогодишното дърво в часа на прощаването.

В туй време марката затрепера от вълнение и се сви.

— Тая песен ми е позната! — рече тихо тя.

— Тая песен нищо не чини! — отсече магарето. — Но какво можеш да искаш от една страна, където хората ядат ориз с клечици наместо с вилици.

И то тръгна към бодилите.

— Къде си чувала моята песен? — попита майката-песнопойка марката.

— Къде ли? — отвърна марката. — ще ти кажа. Миналата година аз бях тънко клонче като кибритена клечка. Нашето дърво растеше край брега на жълтата река в Китай. В клоните на туй дърво имаше гнездо на славеи сладкопойници. Когато през пролетта тръгнаха да пътуват за Европа, майката изпя същата песен Ах, сърцето ми се топи, като я слушам!

— Лъжеш! — викна старата птичка. — щом си била клонче, как можа да станеш пощенска марка?

— Няма нищо чудно. През пролетта дойдоха дървари. Те отсякоха дървото. Заедно с много други дървета ни натрупаха

на един параход. Откараха ни в някакъв непознат град, стовариха ни в двора на една хартиена фабрика. Тя имаше високи комини, електрически триони и бучащи мотори. Почнаха да ни режат, да ни варят, превърнаха ни на каша, а от кашата направиха снежнобяла хартия. Цялото наше дърво се превърна на топове хартия. От нея в печатницата напечатиха сто хиляди марки. Аз съм от най-горното клонче. Само че не зная от кой град ида. Неграмотна съм. Няма ли тука някой грамотен да прочете печата на гърба ми?

— Аз съм грамотно! — отвърна магарето, което беше чуло от момичето, че писмото е от Шанхай. — на печата пишеше: „Град Шанхай"!

— Ах! — трепна старата птичка. — добре дошла, сестрице марчице! Ти си рожба на нашето дърво, а ние сме славеите, които заминаха през пролетта за Европа. Ела ни на гости! Заедно ще прекараме в мъховото гнездо. През хладните зимни вечери ти ще ни разказваш за последните на хилядогодишното дърво, от клоните на което са изхвръкнали толкова поколения славеи.

Марката се сгърчи още повече от вълнение и се отлепи от плика. Птичката майка я грабна с клъвката си и я дигна в гнездото.

---

info

Информация за текста

$id = 9066
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9066
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Гърбушка

Живееше на този свят една стара мравка. Името ѝ беше Гърбушка. На стари години тя се беше снесла две яйца и когато от пропуканите яйца показаха засмените си големи очи две некръстени мравчета, Гърбушка хвърли хурката и се затече по махалата да обади радостната новина. Двете мравчета дълго чакаха майка си да ги измъкне от черупките и да им измие очите, но като разбраха, че майка им е много сладкодумна, легнаха и заспаха. Гърбушка обиколи махалата, обходи цялото село и към пладне се върна в къщи. Отвори вратата, подаде си главата и като видя, че новородените спят, безшумно притвори и запълзя към хамбара. Когато стигна, тя бръкна в пазвата си, извади един голям ключ, отключи тежката хамбарска врата, влезе в тъмнината и изтърколи навън едно голямо просено зърно. Беше намислила да смеле ново брашно на воденицата. Хамбарът на Гърбушка пращеше пълен догоре. Цял живот тя неуморено мъкна зърно подир зърно от нивите и от радост заблещукаха очите ѝ, като си спомни какво наследство ще остави на мравчетата си. Но изведнъж изваденото от хамбара зърно ѝ досвидя.

— Защо да меля готовото, малко ли е просо по нивята? — си рече тя и блъсна зърното пак в хамбара.

Заключи го. Подпря вратата с един мравешки камък, прескочи в градината, откъсна едно цвете, накити го на ухото си и защъпука към близката нива, дето вятърът люлееше едри класове узряло лудо просо.

Като стигна нивата, Гърбушка с мъка покачи старите си кости по синора, навири глава и погледна да види де е стопанинът. Стопанинът на нивата тъкмо гонеше с камъни орляк врабчета, които мислеха, че нивата с просото е трапеза, сложена за тях. Щом грамадният човек замина за другия край,

мравката бърже се покатери на едно високо просено стъбло, стигна до класа, отрони най-жълтия плод, скочи долу, нарами го и се втурна да бяга, додето не се е обърнал стопанинът. От много тичане краката й се натъртиха, пот като град потече от челото й и попари цветето. Гърбушка вървеше цяла прегърбена. Когато стигна до крайпътното кладенче, отби се на сянка, наплиска очите си със студена вода, пропълзя върху един лист, търкулна до гърба си зърното и се изтегна да подремне. Тъкмо задряма, от близката гора долетя един чер гарван и с шум кацна пред кладенчето. Протегна шия, напи се с прохладна вода и почна да върти очи наоколо. Той търсеше нещо да клъвне. Като забеляза заспалата мравка, гарванът изкрещя от радост, отвори човката си и тръгна към нея. Мравката чу насън птичия крясък, стресна се и се претърколи от листа на земята в една пукнатина. Гарванът дълго я търси в треволяка и като видя, че не ще я намери, клъвна просеното зърно и разтвори двете си крила, които се видяха на уплашената Гърбушка като два черни облака.

Щом отлетя птицата, ограбената мравка се пода из пукнатината, отърси хубаво престилката си и разтреперана от яд, се упъти към писалището на един хитър паяк. Паякът беше адвокат в мравкиното село. Гърбушка завари паяка пред писалището, че плете изкусна мрежа. Щом я видя, хитрият паяк си помоли: „Ето още една патка за скубане!“ — и я попита по каква работа е дошла. Мравката му разправи каква е работата.

— Искам — довърши тя — да осъдим гарвана и да го хвърлим в тъмницата.

— Ще го хвърлим — отвърна паякът, — то е най-лесната работа, ами ти какво ще дадеш?

— Едно кринче жито.

— Малко е.

— Две кринчета.

— Добре, ще проводя колата си да вземе житото.

Мравката отиде, нагреба две кринчета жито, дето го беше събирала цели две лета от нива на нива, и с болка на сърце изгледа как паяковата кола отнася имотеца й.

Паякът написа тъжбата и заведе Гърбушка в съдилището.

Съдия по онуй време в мравкиното село беше един стар очилат гарван. Той дълго кълва думите на тъжбата, клъвна и две мухи, които от любопитство кацнаха върху законника, и тъй като гарван гарвану око не вади, издаде оправдателна присъда на виновния.

Гърбушка почна да плаче, ала паякът я утеши:

— Не плачи, бабо, ще те заведа при по-висок съдия.

— Кой е той?

— Магарето. То съди в окръжния град. Живее накрай града пред един циганski катун. Много е мъдро. По-мъдро е от Соломона.

— Хайде да вървим — обърса очите си мравката.

— Ще вървим, но мене пеш не ми се ходи. Имаш ли скътани пари да купим автомобил?

— Нямам — отвърна Гърбушка.

— Туй е лошото. Продай хамбара с храната си!

— Ох, господин адвокате, да го продам, ами дечицата ми, какво ще правят без храна?

— Лесна работа. Остави настрана децата си. Гледай само гарвана да намърдаме в тъмницата.

Склони глупавата мравка, продаде си хамбара, купи автомобила и замина на съд при мъдрия съдия.

Мъдрият съдия изслуша тъжбата на мравката и попита донесла ли му е някой армаган от село.

— Нищичко, господин съдия — забравила съм — рече мравката. В туй време, каран от двама стражари, влезе в съдебната зала гарванът, с изпотени от жегата криле и магарешки бодил в уста. Гарванът се поклони на съдията, сложи бодила на зелената маса и се дръпна назад. Съдията схруска магарешкия бодил и отвори лениво уста:

— Осъждам мравката на една година, задето е посмяла през тоя горещ ден да води на съд най-добрия гражданин от пернатото царство.

Лежа Гърбушка една година време. Мравчетата й гладуваха. Настръхнала излезе тя от тъмницата и отиде право при паяка.

— Няма ли — попита го тя — съдия по-голям и по-справедлив от магарето на тази земя?

— Има — отговори паякът, — но той е в Индия и се нарича? слон.

— Къде е тази Индия?

— През девет морета.

— Хайде да вървим там.

— Хайде — рече паякът, — ала трябва да купиш самолет. Продай си къщата и купи самолет!

— Ох, господин адвокате, ами дечицата ми?

— Лесна работа — отвърна паякът.

Продаде мравката къщата си, купи самолет, настани двете хилави мравчета на сушина под една гъба, да не ги кваси дъждът, защото нямаха вече къща, и отлетя с паяка към Индия.

Когато пристигнаха в страната, през която тече жълтата река Ганг, намериха слона и му разправиха за кражбата на гарвана. Слонът бърже написа заповед да доведат с мравкиния самолет виновния, проучи делото и осъди гарвана да върне през другото лятото, когато узреят нивята, просеното зърно на мравката.

Гърбушка най-сетне си отдъхна.

— Имало на този свят справедливост! — рече тя и потегли за своята родна земя пак на самолета. Но когато стигна под гъбата, тя завари двете си клети дечица — умрели от глад. Заплака Гърбушка над милите си рожби. Сълзите като град рукнаха от очите й.

В туй време до гъбата кацна гарванът.

— Гърбушке — рече той, — дойдох да ти благодаря за хубавата разходка със самолет до Индия. Ако не беше ти, щях да си умра, без да видя през живота си нито слон, нито Ганг, нито Индия.

И от благодарност гарванът разтвори човка и клъвна мравката.

---

info

Информация за текста

$id = 9067
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9067
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Грехът на дяда Ивана

Една сутрин пред желязната порта на Рая се спря една душа: дядо Иван Брадата, кметът на село Ръжево. Портата беше заключена. Дядо Иван извади от пояса си чугунената лула и почука тихо три пъти. Тежката Божия врата се открехна и отвътре подаде сънена глава свети Петър, ключарят. Един голям ключ висеше на кръста му.

— Кой хлопа?

— Аз съм, дядо Иван, старият кмет на Ръжево. Не ме ли познаваш, свети Петре?

— Не те познавам. Защо си дошел?

— Защото съм праведник. Свършиха се годините ми на долната земя. Догоря свещта на живота ми. Па и на мене ми дотегна селото да управлявам и добрини на хората да правя. Дойдох ви на гости. Приемате ли ме, или не ме приемате, не питам. Дощя ми се да се изтегна под някое райско дърво, да се порадвам на райската хубост и да си почина. Уморих се, свети Петре, да господарувам.

— Хубаво си намислил — рече свети Петър, — ама чакай по-напред да видим праведен ли си, че тогава ще те пусна в рая.

— Абе то, колкото за праведното, аз ако не съм праведен, кой друг ще бъде, ами кажи ми ти — има ли в Рая дебели сенки?

— Има.

— Научен съм лятно време да си полежавам на тревата под сенчици. Ами мухи има ли?

— Има ги.

— Хапят ли много?

— Райските мухи са кротки като овчици, кацат на ушите на човека, ама не хапят.

— Хеле-а — викна дядо Иван, — на долната земя мир няма от тях. Не можех да си подремна като света.

Свети Петър посегна и откачи кантарчето, което висеше окачено на един гвоздей пред райската порта.

— Какво е туй нещо? — попита дядо Иван.

— Не виждаш ли — кантар.

— Какво теглиш с него?

— Доброто и злото, което вършат хората на земята. Сега ще претегля и тебе, да видим какъв човек си бил. Ти кажи една по една всичките добрини, които си сторил през живота си. Ще ги натрупаме в дясното блюдо, а в лявото аз ще сложа твоя грях — ей го: една малка капчица. Ако натежи доброто — добре дошел в Рая, дядо Иване!

Дядо Иван се почеса по тила и захвана да нарежда:

— Най-напред, свети Петърчо, да сложим чешмата сред селото, дето я правих през деветстотин и седмото лято. Два чучура и девет каменни корита — по-хубава чешма от нея — здраве! Водата й е бистра като елмаз. Гърнето увира само с една вода. Цялото село слиза вечер да напълни менците. Момите и ергените там разменят китките си. Там спират керваните на делиорманските турци, които карат дялано дърво към Тракия и плискат с прохладна вода гърбовете на биволите си. Как ти се струва? Май че само тази добрина стига на дяда Ивана.

— Малко е — рече свети Петър, като понадигна кантара.

— Щом като е малко, да сложим големия каменен мост над Янтра. Ти минавал ли си, Божи ключарю, по него? Не си минавал. Мини някога, ако ти се падне път, да видиш колко е висок. Свят ще ти се завие, щом погледнеш надолу към водата. Мост направих за чудо и помен! Преди години там имаше една нищо и никаква дървена минушка и щом додеше по-голяма вода — дигаше я. Сега мостът е като кале — с топ да го биеш, не можеш го разби. Хилядо жълтици начетох на майсторите за него. Малко нещо ли са?

Свети Петър пак вдигна блюдата:

— Лекичък е, дядо Иване, и мостът над Янтра. Грехът ти много тежи. Казвай още!

— Тъй ли — замисли се дядо Иван, — тогава да сложим и новата черква! Виждаш ли я? Белее се насред село и високо над върховете на най-високите орехи грее Божият кръст. Ами вътре да влезеш — главата ще ти се завърти! Ония ми ти куни, писани от най-добрия живописец, ония ми ти златни и сребърни кандила, ония ми ти грейнали полилеи. Седем години време съм я градил. Какво тичане беше. Имах девет стари тополи на ливадата — харизах ги на черквата. Всичките тухли и керемиди са от моята керемидарница. Сън не ме хващаше тогава. Не ти се хваля, нито ти се оплаквам. Каквото съм правил — за душата ми е било.

Свети Петър трети път издигна малкия кантар, но дясното блюдо отскочи пак високо нагоре, а лявото, гдето беше грехът, натегна надолу до земята.

Дядо Иван побледня като платно, уплашено погледна божия ключар и нищо не разбра.

— Нямаш ли други добрини? — запита свети Петър.

— Нямам — отговори ръжевският кмет. — Кажи, какъв е моят грях?

— Тежък.

— Че може ли една нищо и никаква капчица да бъде по-тежка от моста, чешмата и черквата? Ти се шегуваш, свети Петре, намислил си да ме плашиш.

Свети Петър се усмихна горчиво:

— Не се шегувам, дядо Иване, не те плаша, ами грехът ти много тежи.

— Кажи да го чуя. Свети. Петър почна:

Помниш ли, когато майсторите свършиха каменния мост през есента? Тъкмо бяхте овършали житото. Ти повика трима попове да осветят новия мост. От девет села слязоха хора да го видят и да се радват на веселбата. Що вино се проля него ден! Какви гайди свириха на хорището! Тогава, ако ти е на ума, пред моста, седнал в праха, протягаше черна напукана ръка един гладен слепец. И устните му шъпнеха нещо, а думите не се чуваха. Ти се зададе откъм село, пийнал, с бъклица. Когато мина покрай слепеца и видя протегнатата му ръка, не бръкна в

пояса да потърсиш кесията си, ами се наведе, взе от земята едно камъче, пусна го в ръката и рече:

— На, от него аз цял мост направих!

Слепецът попипа камъчето, преглътна обидата и нищичко не каза, но в сляпото му око полека преля една бистра сълза и заблестя. Тая сълза сложих на лявото блюдо. Видиш ли я — тя тежи толкова много.

Дядо Иван наведе глава и пое надолу към пъкъла.

---

info

Информация за текста

$id = 3376
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3376
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Гулчечек
Татарска народна приказка

В тъмната гора преди много години живеела една вещица, която вършела на хората само големи злини и окото ѝ не мигвало, когато ѝ се паднело някого да погуби.

Вещицата имала един син. Веднъж той слязъл от гората в село го да се поразходи. Там срещнал една девойка на име Гулчечек, която много му се понравила, и той през същата нощ се промъкнал тихичко в нейния дом, запушил ѝ устата да не вика, метнал я върху коня си и се втурнал към гората при своята майка — вещицата. Там заживели тримата заедно: Гулчечек, вещицата и нейният син.

Веднъж младият жених потеглил на далечен път, а невестата си оставил при вещицата. Гулчечек останала при злата старица и много ѝ домъчняло за родното село.

— Пусни ме, моля ти се, да ида на гости при майка си и баща си. Много ми е тежко тука.

— Къде ще вървиш? — извикала вещицата. — Няма да те пусна! Стой тука!

И за да не избяга от къщи младата невеста, свекървата залостила вратата и прибрала ключа в пазвата си.

Една вечер вещицата настанила снахичката си в леглото и тихичко се измъкнала в гората, като забравила вратата отключена. Гулчечек станала и щом видяла, че вратата е отключена бързо си облякла дрехите, наметнала покривалото на главата си, изскочила навън и побягнала през тъмната гора към своето село. Трябва да ви кажа, че преди да тръгне, тя надникнала в затоплената пещ, където вещицата току-що метнала да пече три квасени питки. Извадила ги, пуснала ги в една торбичка и с тях тръгнала. Бягала, бягала, сетне бръкнала в торбичката и започнала да вади питките една след друга и да

ги яде. По едно време се върнала вещицата. Втурнала се през отворената врата вкъщи и що да види — снахичката ѝ побягнала, а от питките в пещта нищо не останало. Разлютила се злата старица, три пъти плеснала с ръце и мигом се превърнала в страшен вълк. Вълкът помирисал насам-нататък — подушил дирите на побягналото момиче и се втурнал да го гони. Захванал да ръмжи:

Мойта опашка — ръжен сноп,
с нея ще те помета.
Питките ми дай назад
или щом като те хвана,
на късове ще ми станеш!

Гулчечек чула отдалеко хрипкавия глас на вещицата, бръкнала в торбичката, но вътре не намерила никаква питка, защото набързо ги била изяла и трите. С какво да залъже свекърва си, която, задъхана, я наближавала?

— Къде да се скрия? — извикало момичето и се озърнало. Наблизо ѝ се мярнало едно старо, разклонено дърво. Втурнало се към него и протегнало ръце:

Моля ти се, старо дърво,
старо дърво, разклонено.
Злата вещица ме гони!
Прибери ме, старо дърво,
скрий ме бързо в свойта пазва!

Домъчняло на старото дърво за Гулчечек. То разтворило широко хралупата, в която зимно време катеричката си криела орехите, а денем долитала една кукумявка и там си почивала. Гулчечек се пъхнала в тъмната хралупа и притихнала.

По едно време под дървото дотърчала вещицата. Захванала с нокти да дере земята. Вдигнала голям вой и рев. Цяла нощ все

под дървото се въртяла и не се отдалечавала. А Гулчечек притаила дъх и там останала. Щом съмнало и изгряло слънцето, вещицата се изплашила от светлината и избягала в тъмната гора.

Тогава Гулчечек се измъкнала от хралупата, поклонила се с благодарност на старото дърво и тръгнала по-нататък. А вещицата дочакала втората нощ и когато се спуснала тъмнината, пак се превърнала на вълк и се втурнала по следите на побягналото момиче. Вълкът подушил дирите на Гулчечек и заскърцал със зъби:

Мойта опашка — ръжен сноп,
с нея ще те помета!
Питките ми дай назад
или щом като те хвана,
на късове ще ми станеш!

Гулчечек чула заканата на вещицата и прималняла от страх. Заоглеждала се насам-нататък. Насреща й се ширнала равна полянка, а сред полянката видяла малко бистро езеро. Наближило момичето до езерото и захванало да му се моли:

Вещицата ме настига,
скрий ме, езеро дълбоко,
моля ти се от сърце!

На езерото домъчняло за злочестото подгонено момиче и то мигом решило да го спаси. Развълнувало се, зашумяло и отвсякъде го обкръжило с дълбока вода, тъй че вещицата не успяла да се доближи до девойчето. Вълкът цяла нощ драскал камъните на брега с нокти, надавал грозен вой, зъбил се, но Гулчечек не стигнал. Щом настъпило утрото и се показало слънцето, настръхналият вълк подвил опашка и се мушнал пак в гората. Тогава езерото прибрало отново водата си на старото

място и девойчето тръгнало по сухия бряг. То се обърнало към езерото, благодарило му за спасението и тръгнало към родното си село. Вървяло, вървяло, додето слънцето превалило далеко зад планината и пак се скрило. Настанала нова нощ. С голяма мъка Гулчечек се измъкнала от тъмната гора. Далеко някъде съзряла своята родна къщурка и се втурнала към нея. Тя вече смятала, че се е отървала от вещицата, но изневиделица страшният вълк за трети път изскочил от гората и се втурнал към нея:

Мойта опашка — ръжен сноп,
с нея ще те помета,
дай ми питките, дай, дай
или щом като те хвана,
на късове ще ми станеш!
Гулчечек чула страшния глас на вещицата и прехапала устни.

— Майчице, къде да се дяна? — извикала тя и се озърнала настрани. Накрай гората зърнала една висока бреза. Хвърлила се към брезата, като катеричка се изкачила на най-горните клони и там затреперала като лист.

Пристигнала подир малко вещицата. Захванала да вие страшно, да скърца със зъби и с нокти да рови корените на брезата. В туй време от тъмнината долетял един скворец и кацнал на съседното клонче. А Гулчечек го помилвала с ръка и му се замолила:

Чернооко пиленце,
мила птичко на кака,
вземи едно косъмче
от моята косичка
и го носи у дома,
бързо, мило пиленце!

И като изтръгнала от косата си две черни косъмчета, Гулчечек ги подала на скворeца, който ги захапал и литнал към родната къща на девойчето. Щом стигнал, скворецът трепнал към стъклото на прозореца и го докоснал с крила. Старият брат усетил шума на птичите крила и излязъл да види какво има. На вратата — в ключалката — той съзрял две черни косъмчета.

— Какви са тези косъмчета? — попитала братовата му жена.

— Конят ми е минал покрай вратата и си почесал гривата. И без да му мисли много, братът посегнал към лъка на цигулката си и наместо старите изпокъсани косъмчета обтегнал новите.

— Посвири ми — рекла младата жена, — искам малко да поиграя!

И щом нейният мъж потеглил лъка върху жиците, струните изведнъж звъннали и запели с гласа на Гулчечек:

Ръченица не свири,
кръст ме заболя,
и не тропай със крака —
челото ме заболя!

Братовата жена учудено спряла играта:

— Чуваш ли как цигулката свири и говори с човешки глас! Тя не иска ръченица и не може да търпи тропане с крака!

Братът посегнал с пръсти към жиците на лъка и станало чудо: цигулката сама запяла с гласа на неговата изгубена сестричка Гулчечек:

Я излез, братко, погледни
онази бреза висока!
Най-горе, братко, ще видиш
твоята сестра Гулчечек.
А долу, покрай брезата,
се върти една вещица,
вещица, люта вълчица.
Остави бързо свирнята

и тичай да ми помогнеш!

Братът, като чул тези думи, пуснал цигулката, изскочил навън, грабнал една тояга, метнал се върху коня и препуснал към брезата, която растяла накрай гората. В туй време вълчицата прегризала със зъби корените на дървото и то се разклатило: замалко да падне заедно с девойчето.

Изневиделица изтрополял конят и братът замахнал с тоягата. Ударил вещицата и тя паднала на земята. Братът поел сестричката си от брезата, наместил я на коня и препуснал към къщи. С голяма радост посрещнали откраднатото момиче майката и бащата.

И аз бях на гости. Вчера отидох, днес се върнах. Пих чай с мед и ме гощаваха с банички. Всички бяха много щастливи.

Синя дреха — наопаки ушита
Белоруска народна приказка

Живял един цар, който бил голям познавач. Проводил той веднъж да ударят барабани по цялото царство.

— Слушайте, хора — викнал глашатая. — Който съумее да избяга от царя и да се скрие, ще получи половината царство.

Намерил се между народа един такъв човек. Той се наричал „Синя дреха — наопаки шита". Явил се в двореца пред царя и рекъл:

— Аз, царю, мога тъй да се скрия, че ти няма да ме намериш никъде.

— Добре — изгледал го царят, — ако смогнеш да се сриеш от окото ми, половината царство ще бъде твое. Не успееш ли, ще накарам палача да ти отсече главата. Приемаш ли?

— Приемам.

— Подпиши се! — викнал царят.

Подписал се Синята дреха — наопаки шита и захванал да се укрива. Докато стоял пред царя, той бил напет юначага, но щом

се втурнал по двора, неусетно се превърнал в черна катеричка. Додето се промъкне под пътната врата, мигом станал бял хермелин и щом излязъл на полето, полетял стремително, превърнат в заек.

Бягал, бягал, бягал, преминал границите на девет държави и се намерил в десетата. Пред очите му се ширнала една безконечна ливада. Нагазил заекът в ливадата и се преобразил на три шарени цветенца.

Царят не проводил никого да го гони и да го търси, а на другия ден бръкнал в едно чекмедже, където държал вълшебната си книга, разтворил я и заговорил:

— Докато беше пред мене, той стоеше като напет юначага, докато тичаше по двора, той се превърна в черна катеричка, докато мине под пътната врата, мигом стана бял хермелин, а щом излезе на полето, видях го вече превърнат в заек. Отмина девет държави и се намери в десетата. Там се изправи сред една безконечна ливада, нагази в нея и неусетно се преобрази на три мънички цветенца. Ратаи мои, по-скоро идете в десетата държава, намерете ливадата, откъснете цветчетата и ми ги донесете!

Дигнали се царските хора, полетели с коне, прехвърлили девет граници и се намерили в широката ливада на десетата държава. Там видели мъничките цветенца, откъснали ги, скътали ги в една кърпичка и бързо се върнали назад при своя цяр. Щом царят разгънал кърпичката, пред него се изправил напетият юначага.

— Е, Синя риза, можа ли да се укриеш от мене? — попитал го царят.

— Първия път не можах. Позволи ми, царю, още веднъж да се скрия.

Царят кимнал с глава.

— Може! — рекъл той.

Синя риза — наопаки шита докато стоял пред царя, бил напет юначага, но щом се втурнал по двора, мигом се превърнал в черна катеричка, додето се промъкне под вратата, станал бял хермелин и щом хукнал през нивите, само ушите му стърчали,

той бил вече заек. Бягал що бягал, преминал границите на девет държави, прехвърлил се в десетата и там се спрял пред едно езеро, което било покрито с мъх. Отгоре мъх, а отдолу вода. Скочил във водата и за един миг се преобразил на риба костур. Добрал се до самото дъно на езерото и там останал.

На другата сутрин царят отново бръкнал в чекмеджето, извадил вълшебната книга и започнал да нарежда:

— Докато беше пред мене, той стоеше като напет юначага, по двора изтича като черна катеричка, под вратата се провря като бял хермелин и из нивите видях само заешките му уши Потъна през девет царства в десето, там се преобрази на риба костур и се потули в дъното на езерото, покрито с мъх. Хей мои ратаи, по-скоро идете през девет царства в десето. Почистете мъха от езерото, хванете рибата!

Както заповядал царят, тъй направили царските слуги. Прехвърлили девет граници, отишли в десетата държава. Намерили езерото, почистили всичкия мъх, хвърлили мрежа в дълбоките му води, измъкнали рибата костур, загърнали я в една кърпичка и бързо я отнесли на своя цар.

— А бе, Синя дреха — наопаки шита, май че и втория път не можа да се скриеш от мене! — извикал царят, когато младият мъж от риба се превърнал пак на човек и се изправил пред царските очи.

— Господарю, позволи ми да се скрия още веднъж. Царят бил в добро разположение и махнал с ръка.

— От мене да мине! — викнал той.

Момъкът докато стоял пред царя, бил напет юначага, изтичал по двора като черна катеричка, промъкнал се под вратата като бял хермелин, хукнал през полето като заек, преминал девет царства, отишъл в десетото и спрял пред един много стар дъб, който с корените си навлизал в земята, а върховете му стигали до небето. Заекът чевръсто се метнал нагоре по върховете на дъба. Там той се превърнал в игла, набил се под кората на клона и затихнал. Тъкмо в туй време отнякъде долетяла птицата Нагай и с дъха си усетила, че под кората на дървото има човек.

— Кой се е потулил тука? — попитала тя.

— Аз! — отвърнал Синята дреха.

— Защо си се наврял под кората?

— Крия се.

— От кого?

— Ние с царя познавач играем на криеница. Аз бягам, а той ме търси и намира. Ако и този път ме намери, ще ми отреже главата.

— Аз мога да ти помогна — рекла птицата.

— Скрий ме, добра птичко! До края на живота си ще ти бъда благодарен.

Тогава птицата Нагай го превърнала в мъничка бълха, прибрала го под крилото си и отлетяла към двореца на царя познавач. Влязла през отворения прозорец, затрепкала с крила и изтърсила бълхата в пазвата на царя, който още спял. Щом се пробудил и си измил очите, царят разтворил вълшебната книга и започнал да говори:

— Напреде ми той беше напет юначага, по двора тичаше като черна катеричка, под вратата се промъкна като бял хермелин, хукна през полето, вече превърнат в заек, отиде през девет царства в десетото, стигна големия дъб, който е пуснал корените си в земята, а с върховете си стига небето. Там заекът се изкачи нагоре, превърна се в игла и се навря под кората на най-горното клонче.

— Идете по-скоро, мои ратаи, отсечете дъба, който е израснал през девет царства в десетото, изгорете го и намерете игличката!

Втурнали се царските слуги, намерили дъба, отсекли го, всичките му клони превърнали на пепел, но никаква игла не намерили. Върнали се пак при царя с наведени глави:

— Не намерихме Синята дреха — наопаки шита!

— Как тъй може да я няма! — гневно извикал царят.

— Няма я и туйто!

Царят излязъл ядосан на прозореца и се провикнал:

— Хей, Синя дреха — наопаки шита! Заповядвам ти, яви се пред очите ми!

А бълхата отговорила с тънко гласче под царската брада:

— Ще се явя, но по-напред събери генералите си! Царят, като чул гласчето, захванал да се оглежда. Въртял се насам-натам, но Синята дреха никъде не се виждал.

Отново погледнал големият познавач през прозореца и пак се провикнал:

— Синя дреха, излез пред мене!

— Ще изляза — отговорила бълхата, — но искам най-напред да събереш генералите си и пред тях да ми припишеш половината си царство, защото те познавам и не ти вярвам. Ти можеш да ме измамиш, ако няма свидетели!

Царят отстъпил, защото нямало какво да прави. Повикал генералите си и пред тях написал царски указ, с който отстъпил половината си царство на Синята дреха.

— Сложи му печат! — извикало гласчето изпод брадата. Щом царят ударил печата, изневиделица бълхата скочила на земята и се превърнала в напет юначага.

— Ето ме и мене! — извикал Синята дреха — наопаки шита посегнал с десницата си и прибрал царския указ. Прибрал си го в джоба и си тръгнал.

От този ден царят престанал да играе на криеница със своите поданици.

---

info

Информация за текста

$id = 13230
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13230
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Яйцата на владиката

Веднъж Хитър Петър тръгнал из пазара, да погледа какво продават и какво купуват хората.

— Хей, Петре, ела тук! — викнал му владиката и го помамил с пръст.

— Какво има, дядо владико? — приближил се Хитър Петър.

— Тази кошница — рекъл владиката — е пълна с яйца. Отнеси я в митрополията, защото не е прилично дядо ти владика да се натовари като родопски катър.

— А какво ще ми платиш? — попитал Хитър Петър.

— Пари няма да ти дам, защото владиката знае само да взема, а не да дава, но ще ти се отплатя с три големи мъдрости.

— Може — съгласил се Хитър Петър и нарамил владишката кошница.

Като наближили митрополията, Хитър Петър се обърнал назад към владиката, който крачел важно подире му:

— Казвай, дядо владико, мъдростите! Владиката се поизкашлял и проговорил натъртено:

— Ако някой ти каже, че в колиба се живее по-хубаво, отколкото в дворец — не му вярвай!

— Бива си я тая! А втората? — попитал Хитър Петър.

— Ще ти разкрия и нея: ако някой захване да ти разправя, че една глава лук струва повече от едно печено агне — не му вярвай!

Стигнали прага на митрополията.

— Кажи, дядо владико, и третата си мъдрост! — подканил носачът владиката.

— Третата е такава: ако някой ти каже, че има по-гламав носач от тебе — не му вярвай!

И владиката почнал да се тресе от смях.

Тогава пред очите на Хитър Петра причерняло, той стиснал с две ръце кошницата, ударил я върху плочите и викнал:

— Ако пък на тебе някой каже, че в кошницата е останало поне едно здраво яйце — съветвам те да не му вярваш!

И си заминал.

---

info

Информация за текста

$id = 3553
$book_id = 652
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3553
Сканиране, разпознаване и корекция: unicode, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки
Издателство „Народна младеж“

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Яребицата и ленивият

Една яребица си направила гнездо сред нивата на най-мързеливия селянин. Снесла яйца и измътила три яребичета. Расли пиленцата и порасли. Започнали да излизат от гнездото, разтваряли крилца, но още не можели да летят, защото били немощни. Лятото обагрило нивата с жълта боя. Натежалите класове почнали да ронят зърно. Една сутрин стопанинът пристигнал на нивата, погледнал и се почесал по врата.

— Време е да прибера зърното. Утре ще повикам приятелите си да пожънем. Когато продам житото, ще им се отплатя.

Едно от яребичетата, което било наблизо, чуло тия думи на стопанина и се затекло при майка си:

— Мамо, да бягаме по-скоро, защото стопанинът отиде да вика приятелите си. Утре ще жънат нивата. Отиде ни гнездото!

— Не бойте се, деца — изчуруликала яребицата, — ние от тука няма да мръднем, докато стопанинът не се запретне сам да си пожъне нивата. Бъдете спокойни, щом очаква други да му свършат работата.

На другия ден селянинът пак пристигнал и пак се почесал по врата.

— Моите приятели не дойдоха, но аз ще повикам роднините си да пожънат житото.

Яребицата пак рекла:

— И тоя път, деца, бъдете спокойни.

Подир три дни ленивият селянин пристигнал ядосан и се заканил:

— Брей, никой не идва да пожъне тая нива, ама аз ще взема да я запаля, че каквото ще да става.

Като чула тая закана, яребицата припнала и извикала на малките яребичета:

— Бягайте, рожби, да бягаме, защото тоя мързелив човек може да го направи!

---

info

Информация за текста

$id = 21700
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21700
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Един за всички

Тая холандска приказка съм чувал някога, бях момче като тебе: с мека жълта коса, с малки цървулки, бели навои и торбичка, пълна догоре с кравайчета, орехи, сушени сливи и ябълки, сърбани при коледуването. Ние бяхме тогава една малка дружина от седем момчета и на кадената вечер ходихме с дрянови тояги от къща на къща. Влизахме в дворовете и почвахме да тропаме по вратите с тоягите:

Чутур-бутур-Коледа,
дай ми, бабо, кравайче,
че ти счупвам сокайче!

Над нас валеше сняг на парцали, черковната камбана бучеше над белите хълмове, ние тичахме по улиците, под натегналите крушови клони, търкаляхме големи снежни топки и се връщахме капнали от студ, с претръпнали пръсти. И помня тогава — беше една хубава коледна вечер. Прибрахме се всички в къщи, седнахме да вечеряме. Мама подаде един голям кравай — още топъл. Всички протегнахме десници да го разчупиме. Тогава вярвахме, че който отчупи най-големия комат — нему ще се падне най-голям дял от работата по нивите. И всеки се мъчеше да загреби поне половината от кравая. Най на края ние ядохме варено жито с чукани орехи. Старите хора разказват, че колкото житни зърна изяде човек — толкова жълтици ще спечели през живота си. Подир вечерята мама сне от тавана цяло свесло от грозде. Седнахме под камината, захрупахме жълтите кехлибарени зърна от някогашните вехти лозя и за да не заспиме до полунощ, баща ми зачете една малка синя книжка, която беше донесъл от Оряховица. И помня

приказката в тая книжка до ден днешен, и всяка година ми се струва, че тя става все по-хубава. Чувай сега да ти я разкажа:

„... Далеч някъде има една земя, където живеят високи и руси хора със сини очи. Земята на холандците. Там са пръснати чудесни села, със спретнати къщи, като кутийки, със зелени ливади, високи тихи дървета. а над дърветата облаци, дошли от морето. Дълго време се множил холандският народ и когато държавата станала тясна, той не грабнал оръжие да отнеме земята на своите съседи, а се обърнал към морето и рекъл: «Дръпни се назад! Огромна е морската стихия, ала човешката сила е още по-голяма.» Запретнали се холандците и задружно почнали да ограждат с каменни стени огромни пространства и да пресушават огражденитe места. И ето че там, където е било някога морско дъно, сега шумят ниви и градини, мъждукат хубави села, а на север се издига висока каменна стена. Тя варди ниската земя от морето. Веднъж от едно крайбрежно село излезли две холандчета — братче и сестриче. Те тръгнали край морската стена да събират раковини. Грозно бучало морето и блъскало стената. Двете деца по една каменна стълба се покачили върху самата стена и погледнали: далеко някъде се огъвали мокрите мачти на една рибарски кораб. Слезли пак долу и си тръгнали. Свечерявало се. Както вървели край стената, те чули шум — сякаш чурулика ручей. Вдигнали глава и видели, че от стената струи през една малка пукнатина морска вода. Стената почвали да се руши. Подир един час морето ще я надвие и ще се втурне като хала. Ще потопи селата, ще издави хората, ще помете добитъка. Изтръпнали от страх двете холандчета.

— Како, тичай в село — казало момчето, — обади на хората, та да дойдат, пък аз ще натискам дупката с пръст. Втурнало се момичето надолу, потънало в мрачината, а малкото момче навряло пръстчето си в дупката и спряло водната струя. Бърже притъмняло. Морето ревяло отвъд стената като ламя, черни птици летели с писък над равнината, а холандчето затреперало. Малкото му сърце тупкало. Пръстът му угаснал от студ.

Дръпнало детето пръстчето си — да го затопли с дъх, — но водната струя избликнала и го плиснала в очите.

— Стой! — закрещяло със сълзи детето. — Ти няма да погубиш Холандия! — И затиснало пукнатината с длан.

Обърнало се да види иде ли някой. Няма никого. Само светлинки на мирни села треперят в далечината. Но ето че храброто момче почнало да губи силите си. Причерняло му пред очите. Още един миг и то ще падне на земята. Водата ще налегне пропуканата стена, ще нахлуе и ще почне да дави — селата, хората, добитъка… Тъкмо в тоя миг се чули човешки гласове. Пристигнали десетина мъже с фенери, с лопати и чукове. Те грабнали детето, целунали го и бърже зазидали пукнатината. Отнесли на ръце малкия спасител в къщи. Майка му дълго време гряла със сълзи и майчин топъл дъх пръстчето, което спасило живота на хиляди хора, но от било вече мъртво. И останало холандчето без един пръст на ръката, но то не Тъгувало, защото знаело, че на тоя свят най-хубавото нещо е да се жертвуваш за другите…“

---

info

Информация за текста

$id = 9062
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9062
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Една кибритена клечка

Имаше една кибритена клечка, сложена в синя кутийка. Тя беше клечка като клечка, направена от дръвце, с кафява запалителна главичка, но не знам защо се смяташе за по-умна от другите. Може би защото главичката й изглеждаше по-дебела и случайно я бяха сложили в най-горната редица на кутийката. Лежеше върху другарките си и час по час повтаряше:

— Аз съм клечка над клечките! Аз съм клечка и половина!

Другите в кутийката я слушаха и се усмихваха мълчаливо. Те знаеха народната мъдрост, че който се хвали — не пали.

Веднъж стопанката на къщата грабна кибритената кутийка от полицата и се наведе да накладе огъня под камината. Така, се случи, че като отвори кутийката, пръстите й напипаха горделивата клечка.

— Моят час удари! — извика развълнуваната клечка. — Щом пламна, ще лумне мигом такава светлина, че целият свят ще ослепее! Гледайте! Гледайте!

Всички клечки в отворената кутийка надигнаха главичките си да видят чудото, но светът не ослепя, защото дебелата главичка на клечката не можа да се възпламени. Стопанката я драсна веднъж върху палилото на кутийката, повтори, потрети, но никакво пламъче не се появи… Тогава ядосаната жена викна:

— Ех, че негодна клечка!

И я захвърли през отворения прозорец. Кибритената клечка извика:

— Хопля, аз съм била крилата!

Но преди да довърши думите си, падна на земята, чукна си главичката върху едно камъче, отхвръкна и тупна в сухия улей, през който изтичаше от време на време мътната вода от готварницата в помийната яма.

В двора над къщния покрив дремеше с разперени клони стара круша с кух дънер. Тя беше на младини ударена от гръмотевица — цялата обгорена — и сега живуркаше едвам-едвам. В клоните й на скрито място гнездеше едно славейче. То се люшкаше безгрижно по клончетата и чуруликаше сладко, защото в гнездото му растяха и наливаха млади сили три чудесни пиленца.

Когато клечката падна на земята, славейчето подскокна и рече:

— Туп! Откъде падна?

— От небето! — излъга клечката.

— Че коя си ти? — учудено я загледа пойната птичка.

— Аз съм сестра на звездите! Аз съм внучка на мълнията! — продължи да лъготи клечката.

— Какво? — с дрезгав глас проговори крушата. — Мълния ли?

И цялата, изтръпна от страх. Всичките й листа до едно затрепераха…

— А защо не блещукаш като звезда? — наивно попита славейчето.

— Аз не само блещукам, но и пламтя, когато някой ме блъсне по главата. Трябва да знаеш, че моята глава е огнена. Ако пожелая, мога да избухна като атомна бомба и да изгоря целия свят. Всичко! Всичко!

— И къщата ли? — тревожно изчурулика славейчето.

— И нея!

— И сламената купа в градината?

— Тя ще се превърне в пепел само за един миг!

— А кошарата?

— Тя ще изгори заедно с агънцата!

— Тогава ти можеш да изгориш и старата круша?

— Мога! — важно отговори клечката.

— А гнездото ми?

— На твоето гнездо е потребно само едно пламъче.

Голокрилите пиленца подадоха главичките си навън:

— Майчице, попитай я какво сме й направили. Защо не я клъвнеш тая проклета клечка! Клъвни я!

— Нека опита! Ха де, слез по-долу да ме клъвнеш! — заканително извика кибритената клечка на славейчето, но то хвръкна нагоре уплашено и кацна в гнездото си. Закри с крилца пиленцата и започна да им шепне:

— Не я гледайте, защото е много страшна! Тя може всеки миг да избухне!

Горкото славейче беше повярвало на клечката. Подухна ветрец. Старата круша заскърца жаловито. Агънцата в кошарата се разблеяха сърцераздирателно. Майките им, които пасяха тревица в ливадата, ги чуха, дотърчаха запъхтени и заблъскаха с глави заключената врата. Гащатият петел плесна с крила, подхвръкна на плета и закукурига към дърветата в градината:

— Бягайте! Бягайте, додето не сте изгорели!

— Как да бягаме, когато имаме корени? Ние не можем да се изтръгнем от Земята — съкрушени отвърнаха дърветата.

Старият пуяк, който все викаше „клю-клю-клю" и разнасяше клюки, се втурна да разкаже на всички, че е наближил свършекът на света.

А горката сламена купа охкаше, пъшкаше и мърмореше:

— Отивам си още неначената. Туй за туй ще си изгоря, преди да съм нахранила теленцата, агънцата и яренцата!

Като разбра каква тревога настъпи след заканата на кибритената клечка, едно от славейчетата — най-хитрото — подаде главичка изпод крилото на майка си, озърна се и видя котарака Петър, омърлушен на покрива. Уж дреме, едното му око е затворено, но другото святка и все към гнездото гледа.

— Какво се блещиш към нас! — сърдито писна славейчето.

— Ами какво да правя? — прозя се Петър.

— Слез долу да изядеш оная кибритена клечка с огнената глава!

— Аз клечки не ям! — отвърна котаракът.

— А какво ядеш?

— Мишки.

— Ще видиш ти мишки, когато си видиш опашката.

— Защо?

— Защото оная злосторница, дето е в улея, се заканва да превърне в пепел всичко. Наместо да се прозяваш на покрива, иди я наковлади на стопанката!

— Тъй ли? Отивам! — измяука котаракът Петър и се смъкна по водосточната тръба.

Влезе в готварницата през отворената врата и се замота в краката на стопанката.

— Бягай оттука! Все на покрива се излежаваш, а мишките изпоядоха всичко. По-скоро в зимника! — кресна стопанката и ритна Петър.

Котаракът се втурна слепешката, скочи на умивалника и обърна легена, който беше препълнен с нечиста вода. Водата рукна надолу през тръбата, зашумя, напълни сухия улей, грабна, кибритената клечка и я понесе към помийната яма.

— Как тъй? Аз не искам! Аз съм клечка над… — записка кибритената клечка, но не можа да си довърши думите, тъй като намокрената и главичка омекна и горделивата клечка, която се заканваше да запали целия свят, пропадна в ямата.

---

info

Информация за текста

$id = 3382
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3382
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Една малка душа иска да лети

Писмо от Груйчо Тухларчето
до неговия дядо Грую в село Каменец:

„Мили ми дядо, днес е неделен ден и аз нямам работа. Оставиха ме да вардя тухларницата и да паса магарето на циганина, дето кара вода от реката с едно буре. Най-напред аз си постегнах гъдулката и започнах да свиря. Щом дръпнах лъка на жицата, сърцето ми взе да тупка. Много ми стана мило за село, за мама и за тебе. Затуй седнах да ти напиша едно писмо. Тука няма нито маса, нито стол, ама аз обърнах едно газено тенеке и пиша върху дъното му. Дядо, аз работя, нося тухли и печеля вече. Ще ми плащат по осем лева на ден и хляба. През зимата, когато отидох в София, тръгнах да свиря по улиците и по кръчмите. Някои хора се спираха да ме слушат и да ми дават пари, пък други ми думаха «марш!» Един кръчмар ме подгони с нож. Тъкмо белеше картофи на една маса и аз влязох. Щом ме видя, той се развика, вдигна ножа си и тръгна към мене. Аз търтих да бягам. На прага се спънах и паднах. Щеше да ме заколи като пиле, ама не ме закла. Само си пукнах гъдулката и си одрасках коляното. Дадох я на един обущар да ми я залепи и той ми я залепи с туткал. Сега тя пак свири — с пресипнал глас. Дядо, ти ако нямаш работа, направи ми друга, пък аз ще ти се отплатя. Нали, дядо, ще ми направиш друга гъдулка?

Много е далеч нашето село оттук. Вчера с циганина Яшар, водоносеца на тухларницата, отидохме на среща в едно балканско село за вода. Покачихме се на самия Балкан. От най-високия връх аз започнах да търся нашето село. Гледах, гледах, очите ми се изгледаха. Че къде сте вие? Дощя ми са да стана птичка, да хвръкна към вас и да кацна на маминото рамо, между класовете. А пък София, дядо, голям град. Цял ден край мене фучаха автомобили и трамваи. Къщите високи като планини.

Погледнеш ли някоя, докато видиш стряхата ѝ — шапката ти пада. Да ти се оплача, дядо: цяла зима с едно друго сиромашко момче сме спали в един сандък за смет. Името на момчето беше Матейко. Матейко стоеше до вратата на един голям хотел. Там чистеше обущата на богаташите. Аз обикалях града с гъдулка и вечерно време се срещахме в сандъка. Лягахме вътре един до друг и се топлехме цяла нощ. Как съм мръзнал, дядо, не мога да ти опиша. Пръстът на левия ми крак измръзна от студ и нокътят му падна. А за гладуването — сетне ще ти разправям.

За мене, дядо, ако питаш, много съм добре. Тука отсреща, на сто крачки от тухларницата, е Божурище. Дядо, да видиш самолетите! Ох, че хубаво нещо! Сутрин се дигат нагоре и крилете им лъщят. Когато отидат много високо — там, където нощем светят звездите, — бръмченето им утихва. Сякаш пчели пеят в градина. Лятно време летците ходят с бели дрехи. Пък един от тях носи на кръста си малка кама и дръжката ѝ не е дръжка, а глава на орел. Чудно нещо. Да ти кажа ли, дядо, какво съм решил. Като спечеля много пари, ще отида да се уча и ще стана летец. Ще нося бели дрехи и кама с орлова глава. Ще си имам самолет и с него ще летя, където си ща. Поглеж, някой ден, както седиш в ливадата и плетеш кош за риба — чуваш, нещо бръмчи над главата ти. Дигаш ръка над очите си и гледаш: да е патица, не е патица. Нещо крилато слиза от небето, върти се над ливадата и колкото наближава, все по-голямо става. Пада в косеното сено. Ти ставаш и не вярваш на очите си: самолет. Моторът млъква. От корема на самолета излиза летецът с кожени дрехи и очила. Пляскаш с ръце: летецът съм аз, твоят внук Груйчо.

— Хайде, дядо — казвам ти, — качвай се на самолета ми! Искам да те поразходя на стари години. Най-напред ще идем да видим Европа. Ще гледаме електричество и фабрики. Там, казват, комините на фабриките били като гъста гора. Сетне ще прехвърлиме Тихия океан. Ще навестим и Хавайските острови. В една книжка четох, че там имало едни сиромашки момченца като мене, които посрещали параходите в пристанището и щом някой им хвърли пара, те се гмуркали на морското дъно и

намирали парата. Като тръгнем, ти ще вземеш две големи кошници. Ще наберем от Палестина мандарини и ще донесем армаган за всички деца от нашето село. Дядо, виждал ли си слон? В Африка имало цели стада слонове. Намислил съм да вземем и мама в самолета. Стига е прела вретена за чуждите хора и стига е събирала лятно време забравени класове по нивята.

Много ми е мъчно, дето съм сираче и няма кой да ме издържа в прогимназията. Ти само потрай. Сега аз нося тухли, а подир години ще стана голям човек.

Дядо, да ми напишеш едно писмо в плик.

Много здраве на мама, на тебе и на цялото село!

Целува ти ръката твой внук Груйчо."

---

info

Информация за текста

$id = 3374
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3374
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Една забравена душа

Небето се намръщи. Ниско над хълмовете по разораните черни угари падна гъста мъгла. Зароси тих и дребен есенен дъжд. Светнаха изведнъж черните къпини по синорите, жлътнаха се намокрените узрели круши. С щръкнали уши от близката лешникова горица изскочи един заек, втурна се надолу към ниско покосената ливада, мушна се в сухото сено на една купа и там остана на топло.

Щом първите дъждовни капки забарабаниха по накапалите листи на крайпътната слива повторно цъфнала през есента, старата пчела, която мудно пълзеше от цвят на цвят и пъшкаше, трепна и се озърна. Бърже разтвори двете свои старешки набръчкани криле. Дигна се неспокойно нагоре и почна да върти глава. Някъде в далечината съзря тополите на дядовата Подюва воденица и тръгна. Провираше се между капките, слизаше ниско над самия път, издигаше се високо над голите върхари на сините тръпчиви трънки и бягаше бърже към пчелина в градината на воденицата. Морна и задъхана, тя си мърмореше.

— Ох, Боже миличък, дали ще мога да стигна! Много съм стара и немощна. Крилете ми цели овлажняха, крачката ми се намокриха, тежат ми. Ох, една капка ме удари по главата! То сякаш не беше капка, а камък, паднал от небето!

Под една зашумена круша тя се спря на сушина да си поеме дъх. Погледна назад. Нивите потъваха във влажен мрак. Есенният дъжд ромолеше в листака. Подир малко в коловозите ще рукнат поточета. Един черен гарван стоеше насреща, обхванал с ноктите си най-горния сух клон на поваления от лятошната гръмотевица орех. Дъждът го квасеше, а той стоеше, без да мръдне, потънал в тъжна мисъл. Бистри едри капки се

втичаха надоле и капеха от крайчеца на клюна му, от върховете на ноктите му.

„Горкият гарван, стои като сирак на дъжда. Няма за него подслон — помисли пчелата и въздъхна. — Навярно очите му недовиждат и не може да намери гнездото си. Милият гарван, колко ми е мъчно за него!“

По пътя надоле загърмоля тежка биволска кола с дъсчени ритли, пълни догоре с черни пъпчиви тикви. Мокрите дебели рога на биволите лъщяха, сякаш бяха насмолени. Шините на колелата се въртяха, отрупани с кал. Сънно подрънкваха синджирите. На колата, седнал върху тиквите с остен в ръка, подкарваше добичетата един стар човек с дълги мустаци, увиснали надоле като мокра коса на царевица. Той беше накачулен с чувал и зъзнеше.

Пчелата също започна да трепери.

— Колко студено стана изведнъж! — продума тя и си спомни за топлия кошер, където сега, прибрани в клетките, кротуват и почиват работните й другарки-пчели. Малките са вече задрямали, сладко залюлени от шума на първия есенен дъжд. Вътре е топло и тъмно. Старите тихо разговарят. Думите им минават от клетка в клетка и гаснат. Те си приказват сега за сиромашкото лято, което тая година разтвори с горещия си дъх повторно пъпките на сливите по припеците, за лятошната гръмотевица, дето събори ореха, за недобраното грозде, което ще се напука от дъждовете.

— Чип-чип-чип! — пее воденичният капчук в котлето. Котлето посреща капките и ги разпитва къде са били, какво са видели от високото небе и защо са толкова студени. А навън в дъждовните бари се подуват като кореми на търтеи водни мехури, лутат се насам-нататък и се пукат…

Напрегна всичките си сили и отново полетя към пчелина на дяда Подя воденичаря. Стои дядо Подю на прага пред воденицата, взира се в дъжда и се тревожи за нея:

— Защо закъсня пустата му Дъртушка?

— Закъснях ами, като исках да напълня гърнето си! — оправдава се пчелата.

Додето стигне, гъста тъма, смесена с дъжд, удави света. Едвам налучка кошера и взе да пипа за вратата. Будните пчели я угадиха.

— Ти ли си, Дъртушке? — попита от кошера един глас.

— Аз съм. Нося есенен мед, ала не мога да намеря вратата. Тука е толкова тъмно, че ако някой бръкне с пръст в окото ми, няма да го видя.

— Много закъсня — рече вътрешният глас, — тая вечер, щом заваля, дядо Подю запуши вратата на кошера с една стиска сено.

Дъртушка прехапа устни. Сърцето й се сви, крачката й затрепераха. Прошепна е угаснал глас:

— Лека ви нощ!

И като запълзя по мократа пръст между разронените буци, тя се намърда на сухо под един ябълков лист.

„Ох — мина й през ума, — колко е хубаво, дето есенно време летят листата от дърветата! Каква мъдра наредба.“

---

info

Информация за текста

$id = 3399
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3399
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Едно малко пате

Тази година старата патка измъти още три патета. Първото нарекоха Пухена възглавничка, защото беше покрито с мек пух, второто нарекоха Пати-клати, а третото, най-малкото, получи име Жълтия ламтурник. Ще попиташ, мое малко момче, защо му сложиха такова оскърбително име. Ще ти кажа защо. Още през първия ден, когато баба Тодора спусна трите жълтурчета и почна да им рони трохички, най-мъничкото разтвори голямата си човка и залапа дажбата на Пухената възглавничка и на Клатенцето. Тогава баба Тодора се ядоса и го нарече Жълт ламтурник. Глупавото патенце, наместо да се засрами, отиде, че се похвали на брадатия пуяк. Както знаеш, пуякът е най-големият клюкар в птичия дом, защото постоянно вика: клю-клю-клю! Щом научи как са нарекли патенцето, той тръгна между птиците и разказа на всички.

Когато патенцата станаха на седем дни, старата патка ги поведе към реката.

— Къде отиваме, майко? — попита Пухената възглавничка.

— На реката, чедо. Какво искате да похапнете? Сребърни рибки или попови лъжички?

— Аз искам сребърна рибка — проговори Пухената възглавничка.

— Аз пък искам попова лъжичка — обади се Клатенцето.

— А ти? — попита патката Жълтия ламтурник.

— Аз искам кит, кит! — провикна се Жълтият ламтурник.

— Искаш кит, но ще бъдеш бит! — закани се патката. — Твоята лакомия ще те погуби.

Стигнаха на речния бряг. Майката поръча на своите патенца:

— Мои жълтурчета, вие сте още много мънички и не знаете да плувате, затуй ще останете тук под върбата, докато ви

наловя сребърни рибки и попови лъжички. Ще ме чакате, няма да мърдате оттука.

И като натопи широките си лопати, старата патка плувна към дълбокия вир. Подгони една попова лъжичка и се загуби в крайбрежния коренак.

Жълтият ламтурник постоя малко и се раздвижи неспокойно…

— Няма да чакам за една попова лъжичка до края на годината. Не съм толкова глупаво пате.

И тръгна към водата. Стъпи върху една бучка, но бучката се отрони и патето се търкулна. Цамбурна във водата. Бързите води го грабнаха и понесоха надолу към тъмната гора. Ти си чувало, мое малко момче, че в гората живее Хитрата лисица. Тъкмо в туй време, когато Жълтият ламтурник падна във водата, Хитрата лисица се измъкна от своята дупка. Подире й се завтекоха две палави лисичета.

— Мамо — заскимтяха лисичетата, — довечера да ни донесеш за ядене нещо живо. Не щем жилаво кокоше месо.

— Добре, мамините зверчета, ще ви донеса нещо крехко и живо. Бъдете ми само умни и не излизайте от дупката!

И като им прати една въздушна целувка с лапичката си, лисицата безшумно потъна в горския гъсталак.

Там, където крайбрежните върби мокрят сребърните си листа във водата, има една хралупа. Ти знаеш какво е хралупа — кухо дърво.

В тая хралупа се потули Хитрата лисица и там дочака патенцето с очи, втренчени към реката. Жълтият ламтурник се беше научил вече да плува свободно, когато наближи хралупата.

— Стой! — изскочи лисицата и замаха застрашително опашката си.

Патенцето спря.

— Кой си ти? — попита лисицата.

— Аз съм Жълтият ламтурник.

— Олеле, колко си страшен! — учуди се лисицата.

— Не съм страшен, а съм безстрашен.

— Бре — усмихна се лисицата, — ами къде отиваш?

— Отивам да си хвана един кит.

— Какво ще го правиш?

— Ще го изям, защото съм страшно гладен.

— Ти си едно глупаво пате. Китове в реката няма. Китовете живеят в гората. Ела с мене да те заведа на едно място, където се въдят най-големите китове. Ще кълвеш, докато си напълниш гушата.

— Коя си ти? — попита подозрително патенцето.

— Аз съм горската сестра-спасителка. Помагам на загубените патенца. Най-напред им намирам храна, а сетне ги водя при майките им.

— Ти имаш добро сърце — зарадва се Жълтият ламтурник и заплава към брега.

Но щом доближи, лисицата протегна лапата си, пое го, захапа му едното краче и го метна на гърба си. Бързо се завтече към хралупата си.

— Сиротното патенце! — въздъхна една жаба. — Ще го глътне като муха тая хищница!

— Милата душичка! — зашумяха с клони крайбрежните върби и пророниха росни капки като сълзи.

Хитрата лисица тичаше слепешката по заешката пътека. Сърцето й силно тупкаше: колко ли ще се радват нейните лисичета, когато получат за вечеря това живо патенце! Хитрата лисица беше много възбудена и забрави, че ловецът дядо Тодоран е заложил капан за лисици насред заешката пътека под една шумка. Наместо да прескочи шумката, лисицата я блъсна с предния си крак, но в този миг скритият капан рече:

— Щрак! — и захапа Хитрата лисица за десния крак. Лисицата се препъна и изтърва патенцето.

Жълтият ламтурник се търкулна в тревата и като видя, че за живота му няма никаква опасност, изгледа лисицата с унищожителен поглед и затепа назад по пътечката. Тича до реката, без да се обърне. Плува като ладийка нагоре срещу течението, упъти се към ония върби, където го чакаха разтревожени майка му, Пухената възглавничка и Клатенцето.

— А бре, разбойнико — провикна се отдалече старата патка, — къде беше, ума ми изкара.

— В гората бях, майко. За кит тръгнах, а хванах една лисица.

— Лисица ли? Какво, ще я правиш?

— Ще подаря на баба Тодора едно кожухче, за да ми дава повече трохи и зрънца. Много съм гладен, майко.

И като отвори човката си, Жълтия ламтурник налапа две попови лъжички наведнъж и ги погълна с наслада.

---

info

Информация за текста

$id = 3400
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3400
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Приказката е издавана и под името „Най-малкото пате“.

Издание:

Ангел Каралийчев, НАЙ-ТЕЖКОТО ИМАНЕ — ПРИКАЗКИ И РАЗКАЗИ

Съставител ГЕОРГИ СТРУМСКИ

Библиотечно оформление СТЕФАН ГРУЕВ

Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ

Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА

Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ

Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА

Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79

Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.

Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.

„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

Издание:

Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази

Съставител: Георги Струмски

Библиотечно оформление: Стефан Груев

Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ

Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА

Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ

Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА

Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79

Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.

Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.

„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Едноокатa

Имало някога една несвястна жена. Мъжът й се трудел от сутрин до вечер, а тя се щурала насам-натам из двора без работа.

— Жено — казал веднъж мъжът, — вземи да ми ушиеш риза, че оголях.

— Не една, а пет ще имаш — отвърнала жената.

Грабнала цял топ платно, дето го била тъкала майка й, излязла към гората, метнала платното върху една шипка и поръчала:

— Шипке, да ушиеш до утре на мъжа ми пет ризи!

Вятърът подухнал, вейките на шипката се навели надолу и изшумолели, като че отвърнали: „Хууубаво!"

Като се прибрала жената, по пътя край шипката минал пътник, видял бялото платно, взел го и си отишъл. На другия ден жената се изправила пред шипката:

— Шипко, готови ли са ризите?

Шипката мълчала.

— Къде ми дяна платното? — повторно попитала жената.

Шипката пак нищо не отговорила.

— Ще те науча аз тебе! — заканила се жената, грабнала една тояга и почнала да бие шипката.

Била я, каквото я била, след туй се затекла към къщи за търнокоп, че да я изкопае. Почнала да копае и както копала, попаднала на заровено гърне, пълно с жълтици. Навела се над гърнето, бръкнала, нагребала една шепа жълтици и си рекла:

— Брей, какво едро просо намерих!

Отнесла гърнето вкъщи и отдалече се провикнала:

— Мъжо, излез да видиш какво просо намерих — напролет ще храня с него пиленцата.

Мъжът излязъл и що да види — жълтици. Мигом решил да ги потули някъде, но не искал жена му да знае къде, защото се боял да не ги раздаде на съседите.

— Жено — рекъл й той, — виждаш ли оня облак? Той ще донесе град. Като почне градушката, може да те утрепе, затуй най-добре ще бъде да те скрия.

— Скрий ме, мъжо, защото много ме е страх от градушка — уплашила се жената. — Къде ще ме скриеш?

— Ще изкопая един трап. Ти ще влезеш вътре, а отгоре аз ще метна рогозката. Там ще стоиш, додето мине градушката.

— Хайде — съгласила се жената.

Изкопал мъжът един трап. Настанил вътре жена си, метнал рогозката отгоре, насипал половин кринче ечемик и прикъткал кокошките. Те захванали да кълват ечемичните зърна, затракали с човките си, а на жената й се струвало, че вали градушка.

— Брей, че силен град пада! — рекла си тя и надзърнала през една дупка да види колко едри са зърната.

Една от кокошките, като видяла лъскавото око, проточила шия и го клъвнала. Жената под рогозката останала с едно око. В туй време мъжът скрил гърнето с жълтиците в житницата.

Щом излязла от трапа, едноокатa отишла на улицата и се похвалила:

— Изкопала съм едно просо — зърната му като колелца!

Съседите се досетили, че несвястната жена е намерила жълтици, отишли при съдията и му обадили. Съдията повикал мъжа и жената. Попитал най-напред жената:

— Какво е просото, дето си го намерила?

— А че жълто, зърната му като колелца.

Съдията извадил от кесията си една жълтица.

— Такива ли са?

— Същите.

— Ами кога ги намери?

— Когато падна големият град и изби твоето око и моето (съдията бил сляп с едното око).

— Видиш ли, съднико, колко й стига умът, никакви жълтици не е намерила — обадил се мъжът.

Съдията повярвал на мъжа и ги пуснал да си ходят.

На другия ден, когато мъжът отишъл на нивата, в селото влязъл грънчар с кола грънци и почнал да вика:

— Грънци продавам, грънци!

Излязла едноокатa и попитала:

— Как ги даваш?

— Пълно за пълно.

Жената грабнала едно кринче и влязла в житницата да го напълни със зърно. Като гребяла, тя напипала заровеното гърне и си рекла:

— Ех, че съм късметлийка! Намерих си просото. Ще дам на грънчаря просо наместо жито.

Напълнила кринчето с жълтици и го отнесла. Като видял парите, на грънчаря му светнали очите, той поел кринчето, изсипал всичките жълтици в торбата си и побягнал, като оставил и колата, и биволите, и грънците.

— Брей, че глупав грънчар! — засмяла се едноокатa и смъкнала от колата всичките грънци. Наредила ги по колците на плета. За всичките грънци имало място, само за едно пукнато гърне нямало.

— Сторете му място! — провикнала се жената към наредените грънци.

Грънците не мръднали.

— Сместете се да му сторите място — ядосала се едноокатa — или ще ви изпотроша!

Но тъй като грънците пак не мръднали, тя грабнала една тояга и ги изпотрошила всичките. След туй набучила пукнатото гърне на най-високия кол, седнала на двора и запяла.

---

info

Информация за текста

$id = 21654
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21654
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Електрическа сила

Светкавиците угаснаха. Бурята отмина. Слънцето разкъса мократа риза на облаците и окъпаната гора се задави в светлина. Една самотна дъждовна капка се търкулна по черната кора на тънко сухо клонче и наблегна на крайчеца, готова да се откъсне. Светна като око на птичка. Под нея клокочеше пъргав планински поток. Неговите струи се боричкаха, скачаха по камъните, гонеха пъстървите и пропадаха в долчинката.

— Няма ли наблизо някоя жадна крилата душица? — промълви с уморен глас капката.

— Защо ти е? — обади се черното клонче.

— Да отвори човка и ме глътне, когато почна да падам. Боя се да капна в тоя палав поток. Аз съм тъй уморена!

— Откъде идеш, капчице? — попита клончето.

— Аз не съм капка.

— А какво си?

— Сълза. Родена съм в Цейлон от окото на едно малко сираче с шоколадена кожа и къдрава коса. Името му беше Тари-бари. Тари-бари нямаше какво да яде и затуй почна да плаче. А когато аз се търкулнах от очите му и паднах на един горещ камък, мигом се превърнах на пара и вятърът ме грабна. Станах робиня на въздушната стихия. Чудя се как оцелях дотука. Преживях страхотни часове. Лудият вятър беше тръгнал да върши зло по света. Аз съм свидетелка на неговите грозни опустошения. Най-напред той мина през пустинята и засипа с пясък един керван от камили и бедни бедуини, които бяха тръгнали да търсят оазис. След туй забуча над морето, разкъса платната на един рибарски кораб, почна да го тласка, счупи мачтите му и го потопи. Всичките рибари загинаха. Някъде сега пищят осиротели деца. Когато настръхналият вятър стигна до брега, връхлетя стръвнишки върху дървените криле на една

вятърна мелница, откърти я издъно, събори я на земята, строши крилете ѝ и стъпи върху нейния старчески скелет. Бедният воденичар почна да чупи ръце от мъка и хукна като безумен към морето — да се удави.

Ах, защо съм толкова мъничка и слаба! Защо нямам сили да се боря срещу престъпленията на този свят! — въздъхна малката цейлонска сълза и додето изрече тия думи, се отрони и падна в ручея.

— На добър час! — извика сухото клонче.

Като падна във водата, сълзата се озърна и видя, че край нея пътуват милиони други капки, също като нея устремени надоле.

— Кои сте вие? — попита новата пътница.

— Ние сме сълзите на милиони хора, които живеят в тъмнина и страдат.

— А къде отивате?

— Отиваме да превърнем нашата сила в електричество.

— Кому е нужно туй електричество?

— На хората. То ще озари тъмните кални улици по селата и схлупените крайни квартали в градовете. То ще завърти камъните на хилядите мелници, които мелят брашно за гладните. Ние ще се впрегнем в една електрическа железница — през пустинята. Ех, каква страшна сила носим ние!

— Защо ме лъжете — рече цейлонската сълза. — И вие сте като мене толкова мънички и слаби капчици. Не можете да удавите дори една мравка.

— Ние сме слаби, когато сме самотни — отговориха капките, — но ако се съединим, нашата сила няма равна на себе си. Ти ще видиш.

Сълзата на цейлонското сираче нищо не разбра. Замисли се дълбоко и заспа… Цяла нощ планинският ручей я носи надоле. Когато се пробуди, тя видя, че е навлязла във водите на една поройна река, която бучи и се пени между настръхнали канари. Изведнъж водите на тая река се блъснаха в една висока преграда от камък и притихнаха.

— Къде сме? — попита цейлонката.

— Ние сме в езерото пред електрическата юзина. Ние стигнахме язовира! Тук ще грабнат силата ни, когато падаме, и ще я превърнат на електричество. Сега ще видиш.

Додето малката сълза се надигне и погледне това велико човешко дело, неочаквано потъна в една огромна тръба и се удави в оглушителния шум на милиардите капки, които се притискаха плътно една до друга и даваха силата си на човека — да я превърне на творческа енергия.

Зашеметена и отмаляла от грозното падане, цейлонката се опомни едва когато напусна електроцентралата и се упъти към равнината. Стигна зеленчуковите градини и се отби по една тясна вадичка. Залута се насам-нататък и спря до коренчето на едно напъпило диво цвете. Цветето се помоли:

— Капчице-сестрице, влез в земята да напоиш моето жадно коренче.

Капката влезе в сухата земя и напои коренчето, както майката кърми своето мъничко детенце. На другия ден пъпката на цветето се пукна и разля благоухание над градината. Цял ден вървяха пчелите за мед.

А електрическата сила, която грабна централата от милиардите капки, тръгна по телените жици. Разля светлина над тъмните села. Подкара един електрически влак през пустинята, където някога гинеха пътуващи керван. От голямата електрическа мрежа се отлъчи една жица и завъртя вихрено камъните на една нова мелница, която трудолюбивата човешка ръка беше издигнала на същото място, където някога безпомощно пращеше и махаше криле вятърната мелница.

---

info

Информация за текста

$id = 18693
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/18693
Сканиране, разпознаване и корекция: ckitnik, 2010 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки и разкази

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Есенна приказка

— Славенце — рече болната птичка, като се надигна от гнездото и погледна със светлото си око надоле към пилето, което шумолеше в тревата й миеше с росни капки перцата на крилата си, — иди, маминото, в лозята да ми намериш едно зрънце от жълт грозд, че ми е изгоряла душицата за сладко нещо!

— Отивам, мамо. Додето се дигне росата от жълтите листа на брезовата горичка, ще си дойда. Ти лежи в гнездото и чакай.

Славейчето пъргаво разпери своите малки криле и се упъти право към дядовото Радойково лозе, където под лозите зрееха най-едрите жълти гроздове. Седнал под една праскова, дядо Радойко плетеше кошница от лозина. От време на време посягаше нагоре с ръка, откъсваше някоя мека праскова, разхапваше я и пак се навеждаше над кошниците. До гърба му лежеше гътната празна газена тенекия. От време на време старецът удряше с тоягата си и плашеше косовете да не кълват гроздето. Тя му беше барабан.

Славейчето кацна на едно клонче над дядовата Радойнова глава и почна тънко да чурулика.

— Дядо Радойко — думаше то, — ще ми позволиш ли да откъсна едно зрънце грозде за болната си майка? Тя лежи в гняздото и чака. Може ли?

Но старецът не му отвърна нищо, защото не разбираше славеев език. Молбата на славейчето му се стори песен.

— Брей, че хубаво пее крилатичкото! — въздъхна той, бутна си калпака на темето и посегна да откъсне още една праскова.

Птичето пръпна нагоре, побягна към долния край на лозето и реши да открадне едно зърно. Слезе под една кичеста лоза с бяло грозде и устата му се наляха, като погледна натегналите надоле кехлибарени гроздове. Но то не посмя да клъвне от

гроздето, ами се огледа да види няма ли на земята някое отронено зърно — него да вземе. Под нея лозя нямаше. Славейчето подскокна под друга и там намери едно. Туй зърно беше паднало отвисоко и тъй силно се ударило, че се беше пукнало. Протегна шия нашето пиле и разтвори човка. Но щом докосна плода за кожицата, над главата му изгърмя дядо Радойко с празната тенекия. Разтреперано от ужас, славейчето остави зърното и хвръкна да бяга с всички сили. Върна се при болната си майка и почна да й разправя премеждието си.

— Нищо — въздъхна майка му и почна да го милва нежно с крилото си по главата, — нищо, пиленце, друг път ще ми донесеш грозде. Когато дядо Радойко обере лозето си, там няма да има никого. Ти ще идеш, ще претърсиш всичките лози и ако имаме късмет, ще намериш някое забравено зърно. Нищо, чедо — хортуваше тя и очите й потъваха във влага.

Славейчето се нажали, хвръкна навътре в гората и кацна на една лешникова вейка над горския път. Въздъхна. Мъката, която се беше натрупала в душата му, натежа и почна да напира навън. То отвори уста и запя, но песента му беше толкова жална, че разплака белия камък, който стоеше забит край пътя с едно черно число на челото. Едри каменни сълзи, затупкаха в праха и без малко щяха да удавят една тънконога мравка, която случайно минаваше край камъка.

Мравката побягна настрана и погледна учудено с големите, си очи.

— Защо плачеш, камъко? — попита тя.

— Славейчето ме разплака. Песента му е тъй жална, че не мога да сдържам сълзите си. Питай него.

— Хей, песнопоецо — провикна се тя, — защо разплакваш камъните? Ела тука да ми разкажеш!

Славейчето слезе, кацна на пътя до мравката и всичко и разказа.

— Само за едно гроздово зърно ли ти е мъката, нямаш ли друга грижа? — попита мравката.

— Нямам — отвърна птичето.

— Тръгвай тогава на кладенчето с мъхнатата коруба, дето е под синора на дядовото Радойково лозе. На пътеката под самото кладенче ще намериш не едно, а две жълти гроздови зърна. От дядовото Радойково лозе са. Всеки ден на пладне дядо Радойко слиза на кладенчето да си налее вода в кратунката. Вчера той донесе един голям грозд и го потопи в кладенчето да изстине. Когато си тръгна и дясната му ръка почна да трепери — нали ръцете на старите хора винаги треперят — от грозда се отрониха двете най-сладки зърна и паднаха на земята. Аз като ги видях, очите ми останаха в тях. Помислих си: „Ех, да мога някак да търкулна едното към дома!“ Но няма как. Зърното е тежко, пък аз съм слаба. Не мога да го мръдна. Иди поне ти. Клъвни едното, а другото занеси в гнездото на майка си.

Славейчето се втурна към кладенчето и намери гроздовите зърна, зарадва се, пръпна с криле, грабна ги лакомо с човка и литна назад. Когато мина край жилището на мравката, то пусна пред вратата й едното зърно, а другото отнесе на болната си майка.

---

info

Информация за текста

$id = 3389
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3389
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Има ли правда

Един шоп с кривната капа, пробита отгоре, яхаше едно магаре и свирукаше весело. Цялата пролет шопът чакаше своите пет кокошчици да му снесат яйца. И когато напълни една кошница, той се метна на мулето си и потегли към града да ги продаде. Затуй му беше драго и свирукаше.

— Колко ли ще ми дадат за яйцата — си рече шопът, — я чакай да ги преброя имат ли сто.

И той сне пробитата капа. Едно по едно взе да вади яйцата от кошницата, едно по едно ги спущаше в капата.

— Едно, две, три… двайсет и пет, ой, дяволската капа, много е дълбока! Двайсет и шест, тъкмо двайсет и шест. Хайде сега пак в кошницата.

Но когато бръкна в капата да ги вади, той остана поразен: вътре нямаше нито едно яйце! Обърна се шопът назад и погледна по пътя. Пожълтя от мъка и яд. Скочи от мулето, разпаса кожения си пояс и почна да го налага:

— Защо не ми обади, че падат!

Като го натупа, шопът се върна по същия път да види дали не е останало някое здраво яйце. Мулето остана само, дълго стоя с увиснали от жалба уши и мисли: има ли на тоя свят правда, или няма.

— Ще отида да се оплача на самия цар — рече си то, — инак не може.

И тръгна. Пътят му минаваше през една дъбрава. Като навлезе под сенчестите клонати дъбове, един гладен вълк тръгна по стъпките му. Върви мулето и мисли какво ще хортува пред царя. Вълкът дебне подире му. Погледне гърба на мулето и устата му се наливат, погледне яките му копита с железни петала и преглътне. По време той го превари и рече:

— Къде?

— Отивам да се оплача на царя.

— Че защо?

Мулето спря да му разправи всичко. Вълкът клекна напреде му. Когато мулето свърши, ушите му увиснаха още по-надолу. Вълкът с насълзени очи му рече:

— Братко, голям бой се ял. Разбирам какво ти е на душицата. Много ми е мъчно за тебе. Дай си ухото да ти пришъпна нещо.

Магарето протегна шия.

— Чувай, защо ходиш с железни петали? Не ти ли пречат?

И както му шъпнеше, вълкът отхапа ухото му. Тогава мулето хвърли къч и му показа защо носи петали и с още по-голяма жалба тръгна надолу.

Като излезе от дъбравата, то срещна един полк царски войници, отиват на бой. Най-напред яха техният големец на кон, с перо на шапката. Подире му двама солдати теглят един топ, а след тях — и другите.

— Разгеле — викна оня с перото, — ето кой ще изкара топа на планината, хванете го!

Мулето, като разбра, че за него е думата, хукна да бяга, хукнаха и двамата войници подире му.

— Чакай, не се плаши, ако изкараш топа на планината, ще ти окачим един медал на шията!

Мулето спря.

Впрегнаха го и когато потегли нагоре големия топ, ребрата му пращяха. С голяма мъка то стигна върха. Царските войници обърнаха гърлото на топа към белия крепостен град, дето се бяха прибрали неприятелите. Три дни рева топът. На четвъртия — неприятелите вдигнаха бяло знаме. С люлякови клончета накичени се върнаха победителите назад и забравиха топа горе. Мулето се въртя край него ден до пладне. Като разбра, че няма кой да го прибере, впрегна се само и потегли към града. Пред градската порта го спряха пазачите, изпрегнаха го и прибраха топа.

В туй време мулето чу гайди и тъпани. Целият град се веселеше пиян от победата. Сърцето на мулето затуптя и то

посегна да влезе, да си получи обещания медал, но един от пазачите замахна и го удари с гърба на сабята си:

— Назад, оная веселба не е за мулета!

Мулето се обърна и тръгна с наведена глава назад.

Когато след полунощ веселбата притихна и пазачите на градската порта заспаха, то се върна. Тихо прескочи заспалите и влезе в града. Мина право към царския палат. Царят, капнал от веселбата, току-що беше заспал пръв сън. Нажаленото муле спря пред отворения му прозорец, протегна шия и зарева. Заоплаква се, занарежда: за шопа, за вълка, за медала.

— Кой смее да ме буди ни в туй, ни в онуй време! — скокна царят и взе да пипа за сабята си.

Тогава един царедворец, по бели гащи, с дрянова тояга, изскочи на улицата и почна без милост да го налага. Горкото добиче едвам се измъкна от града, отиде насред поляната, легна и умря от мъка.

На другия ден мина един циганин, хареса му кожата и направи от нея тъпан.

---

info

Информация за текста

$id = 9068
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9068
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Историята на една ябълка

Тая история се случи през ония мрачни години, когато румените ябълки блещукаха по господарските трапези и рядко стигаха до трапезите на сиромасите.

Малката ябълка се роди през една ясна пролетна утрин.

Рой пчели пееха на синора, когато слънцето напече пъпката върху най-горното клонче на ябълката. Пъпката се затопли и се пукна.

— Какъв хубав свят — въздъхна розовото цветче в чашката и погълна с жадно око зелената нива, зашумените синори и тихата небесна синевина.

Полъхна кротък вятър. Залюля клончето. Новороденият цвят се наведе надолу. Една пчела от синора го зърна и литна към него. Кацна разтреперана, навря си космата главица между цветните листа и почна да смуче мед. Ябълковото цветче примря от страх и болка. Пчелата се насмука до насита, отърси върху гърба си златния прашец от тичинките, забръмча с прозрачните си криле и отлетя.

— Какво прави с мене туй крилато нещо, майчице? — попита цветчето.

Старата ябълка се обади:

— Не бой се, чедо! Туй крилатото нещо е пчела. Тя дойде, да се насмуче с мед от твоето сърце. Мед за хората.

— Кои хора?

— Ония, дето живеят долу в стария град.

Цветчето погледна с копнеж към далечния град.

Мина една неделя време. Розовите листа на цветчето окапаха и се оголи едно малко зелено зрънце. Туй зрънце почна да расте, поено от хладната роса и хранено от живия сок, който старата ябълка смучеше от земните недра. Наедря. Когато нивата се жлътна и житните класове се огънаха надолу, нежна

руменина покри кожицата на най-горната ябълка. Тя се къпеше в знойния дъх на слънцето и слушаше песента на чучулигите. Сгушен някъде в долчината, денем летният вятър дремеше, а нощем налягаше силно клоните и всичките листа шумоляха.

— Кой ходи по нивите? — попита една нощ ябълката.

— Аз ходя — обади се невидим глас.

— Кой си ти?

— Вятърът.

— Ах, вятърът ли? Спри, братко ветре, под майчините ми клони и ми разкажи за оня далечен град, където нощем трептят хиляди светулки.

— Те не са светулки, ами са електрически лампи.

— Майчице — прошепна ябълката, — дали ще видя някога този град?

— Защо ти трябва да го гледаш. Той е стар град. Стените на къщите му са пропукани. Немотия и тъга лъха от тях. Улиците — криви и прашни. Край града се вие една мътна река. Цял ден в нея се къпят деца и юрдечки. А пък вечер, когато надникнах през прозореца на една вехта къщурка, видях едно болно момиче. Лежи на креватчето си, а челото му гори. До креватчето — маса. На масата гори лоена свещ. А над масата, приведена, плете чорап една жена с прошарени коси и сухо лице — майката. Детето изохка:

— Маменце, много ми е горещо. Устата ми засъхнала. Яде ми се нещо.

— Трай, чедо — извърна очи майката, — тая нощ аз ще изплета един чифт чорапи. Утре ще ги продам на пазара. Като взема пари, ще ти купя ябълки петровки. Да видиш какви са хубави!

Домъчня ми за болното девойче и раздвижих криле да разхладя челото му. Но в туй време пламъкът на лоената свещ се огъна и угасна. Когато настана тъмнина, детето промълви:

— Маменце, запали пак свещта! Страшно е!

— Кибритената кутийка е празна, чедо. Няма клечки.

— Защо няма?

— Защото нямам пари да купя.

— Сърцето ми се сви — продължи вятърът, — излязох навън, дигнах цял облак прах по улиците и напуснах тоя град, където има толкова бедни хора и страдание.

Вятърът млъкна. Ябълката наклони глава. Налегна я тежка мисъл. Задряма в зори. Когато се събуди, цялото й лице беше мокро.

— Залюлей ме, братко ветре — помоли се тя на вятъра, — духни да ми изсъхне румената риза!

Вятърът я люшна.

— По-силно!

Вятърът избухна, залюля я, клончето се приведе и узрялата ябълка се отрони. Падна в коловоза на отъпкания път. Търкулна се надолу и викна:

— Сбогом, майчице! Прощавай, ниво златокласа! Аз вече заминавам!

— На добър час, дъще! — проговори старата ябълка, а житните класове се поклониха.

— Тикай ме, ветре!

— Накъде?

— Надолу! Към града!

Вятърът подхвана румената ябълка и я понесе пъргаво надолу. Подир един час тя стигна в града. Както се беше засилила — влезе под пътната порта право в един двор, пълен със свине. Свинете, щом я зърнаха, втурнаха се с навирени опашки да я схрускат. Сборичкаха се над нея, бутнаха я със зурлите си и тя се търкулна назад — излезе пак навън. Вятърът я подхвана отново и я засили насреща към брега на реката. Ябълката падна във водата и запищя:

— Помощ! Олеле, удавих се!

Ала водата не можа да навлезе в гърлото й, защото нямаше гърло, и тя плувна по течението между сивите смешни юрдечки, които ловяха рибки с вдигнати нагоре крака като лопатки. Един рибар хвърли мрежа и замрежи ябълката с десетина рибки. Изтегли лова си на брега, прибра рибките в една кофа, а ябълката хвърли на пясъка. Отмина. Ябълката изсъхна и червената й кожа заблещука. Подир пладне на реката пристигна

една суха жена с вехта черна забрадка — да пере. Щом се наведе и натопи прането, тя съзря ябълката и очите й светнаха.

— Слава Богу! — проговори сиротинята и прибра ябълката в пазвата си. Когато се върна вкъщи, викна отдалеч на болното си момиче, което лежеше в постелята:

— Познай какво ти донесох!

— Мидена черупка, маменце.

— Не е черупка, червена ябълка ти нося.

Детето пое с жълтата си ръка ябълката, допря я до горещите си устни и я целуна. Ябълката погледна лоената свещ на масата, празната кибритена кутийка и позна, че е дошла в къщата, за която снощи разказваше вятърът. Взря се в напуканите от огън устни на детето и закопня да ги намокри с влагата си. Дълго се радва болното девойче на сочния плод и не смееше да го разхапе. Но надвечер, когато горещ лъх нахлу от улицата, то впи жадно зъбките си в ябълката. ТЯ усети белите му зъбчета и изтръпна. Сладкия сок напълни устата му. Много сладка му се стори ябълката.

Подир малко в шепата на малкото момиче останаха само четири кафяви семки. То протегна ръка и ги хвърли навън през прозореца в градината.

На другата пролет пред прозореца на сиромашката къщица поникна крехко ябълково дръвце. То порасна бърже, защото една грижовна млада ръка го поливаше всяка вечер с пръстена стомничка.

---

info

Информация за текста

$id = 3396
$book_id = 248
$book_id = 549
$book_id = 62
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3396
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007
Корекция: moosehead, Корекция

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Юначният заек и вълчицата
Латвийска народна приказка

Старата вълчица имаше дом в гората. В хралупата на един грохнал от годините дъб тя си беше наредила стаичка, постлана с мъх.

Върху мъха се излежаваха три зъбати вълчета. Те се боричкаха, хапеха се и от време на време поглеждаха през прозорчето да видят иде ли майка им. От сутрин до вечер старата вълчица бродеше из гората и се въртеше покрай овчарските кошари да хване нещичко, а вълчетата си оставяше сами-самички.

Веднъж покрай вълчата хралупа мина нашият дългоух приятел Янко Горски и надникна през прозорчето.

Той беше заек като другите зайци, но се гордееше много с дългите си уши. Като надникна през прозорчето на хралупата, Янко се провикна:

— Хей, вълчета! Вълчета! Тука ли е вашата майка?

— Няма я! — отговориха в хор вълчетата. — Отиде на лов!

— Много жалко, че не я заварих, защото бях намислил да й дръпна един такъв пердах, че да ме запомни, додето е жива! — поклати дългите си уши Янко и отмина.

Вечерта вълчетата разказаха на майка си: тъй и тъй. Вълчицата им поръча:

— Ако се мерне пак, вие му кажете: бъди юнак, но по-далеко стой! Гледай да не попаднеш в маминте лапи!

На другия ден, тъкмо когато вълчицата се спусна към овчарските кошари, Янко пак пристигна. Почука на прозорчето:

— Хей, зверчета, тука ли е майка ви?

— Няма я! — отвърнаха вълчетата. — Защо ти е?

— Сърбят ме лапите. Искам да й дръпна един такъв бой, че да ме запомни, додето е жива!

И Янко тъй страшно размаха ушите си, че вълчетата примряха от ужас и се свиха в дъното на хралупата.

Вечерта те пак разказаха всичко на майка си. Вълчицата се ядоса много и реши на другия ден да не ходи за плячка, а да се скрие в хралупата и да дочака Янко Дългоухия.

Щом стана видело и гората се пробуди, ето го пак нашият Янко — подскок-подскок! — пристига, наднича през прозорчето и се провиква:

— Вълчета-зверчета, вкъщи ли е майка ви?

— Вкъщи е! Вкъщи е! — закрещяха вълчетата. — Ей сега ще те разкъса на парчета.

Додето Янко изрече: „Бягайте, крака, да бягаме!" — вълчицата изскокна от хралупата и се втурна подире му. Горкият Зайо, къде да се скрие? Вълчицата ей сега ще го настигне! Не щеш ли, пред него се изпречиха две дървета, така сраснали, че помежду им беше останало само една педя празно място. Янко се блъсна и с голяма мъка се провря между дърветата. Вълчицата налетя след него, но се заклещи здравата и там остана. Тогава Янко Горски грабна един сух откършен клон и почна да налага вълчицата по гърба. Пердаши я, додето му отмаляха заешките лапи. По едно време вълчицата напрегна всичките свои сили, измъкна се от дърветата и пак насмете заека пред себе си. Янко хукна да бяга. Цели дървета прескачаше, но вълчицата тичаше по петите му. Ала ето че пред Янко се Ширна едно кално тинесто блато.

— То се видя, че вълчицата ще ме разкъса и ще ме изяде, но поне нека ме яде окалян — рече си той и — бух! — в блатото. Тъкмо се измъкна на другия бряг, и вълчицата пристигна запъхана. Погледна калния Янко, не го позна, защото ушите му бяха кльопнали от тинята надолу. Само го запита:

— Ти, кално животно, жаба ли си, или си воден плъх?

— Плъх съм! — отвърна Янко.

— Като е тъй, кажи ми, не е ли минавал тъдява един заек с дълги уши?

— Кой? Янко Горски ли? — попита калният заек. — Същият, дето ти наложи гърбеца, когато беше заклещена между две

дървета?

— Ти откъде знаеш? — стъписа се вълчицата.

— Цялата гора знае! — извика Янко и захвана да се тресе от смях.

Вълчицата потъна в земята от срам, обърна се и право в дъбовата си хралупа. Скри се при вълчетата и вече не посмя да се покаже денем навън. Когато сегиз-тогиз минеше Янко Горски и се провикнеше отдалеч:

— Вълчета, у дома ли е майка ви? — самата вълчица му отговаряше с преправен глас.

— Няма я!

А Янко Горски размахваше заканително юмрука си пред прозорчето и отминаваше.

---

info

Информация за текста

$id = 13215
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13215
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Юначното петле

Яхнал дребното си магаре, дядо Пешо се връщал от пазар. Клатушкал се и нещо си тананикал. Като стигнал до дървения мост над крайселската река, той смахмузил магарето да мине по-бързо и го подканил:

— Дий, Марко-о!

Засилило се дядовото Пешове магаре, но додето претопурка през моста, подковата на левия му заден крак се закачила на един чеп и се откъртила. Залъщяла върху моста като сребърен полумесец.

Тъкмо в туй време откъм летния царски дворец се задала една позлатена колесница, теглена от два черни коня с червени звезди на челата и опашки до земята.

— Царската колесница минава! — рекъл старецът и отбил магарето си да стори път.

Конете пръфучали покрай него. Искри изскачали изпод копитата им. Старецът извърнал глава и се загледал подир конниците, които препускали подир колесницата.

Не щеш ли, позлатената колесница спряла изведнъж на самия мост. Нейната вратичка се отворила, отвътре се подала една глава с корона и нещо заповядала на най-близкия конник. Конникът скочил на земята, навел се, взел нещо и го подал на протегнатата навън ръка. Подир малко и колесницата, и конниците кривнали на завоя и изчезнали от очите на стареца.

— Какво ли намериха на моста? — проговорил озадачен дядо Пешо и подкарал магарето си. Но то се олюляло и закуцало.

Дядо Пешо слязъл от самара, прегледал краката на магарето и като разбрал, че едната подкова я няма, поклатил глава, натъжил се и повел Марка към къщи. Като стигнал в тясното дворче на къщурката си, той извадил от пазвата си едно

вързопче с дребни пари, преброил ги, видял, че няма да стигнат за нова магарешка подкова, и тежко въздъхнал:

— Къде ще се дяна с този окуцял Марко?

Дядо Пешо имал едно юначно петле с жълти ботушки и с оскубана опашка. То се изправило пред своя стопанин и рекло:

— Защо въздишаш, дядо Пешо? Горе главата! Аз видях кой отнесе подковата на нашия Марко. Да не ми е името Петлю Пешев, ако не ти я донеса!

И напереното петле тръгнало към царския дворец. Вървяло, вървяло, стигнало до една река без брод и без мост. Спряло се на брега и се замислило: как да мине отвъд? Мислило, чудило се, най-сетне си рекло:

— Абе аз защо ли се чудя?

И като се навело петлето с оскубаната опашка, проточило шията си, отворило гърлото си и захванало да пие. Цялата река пресушило и минало на другия бряг.

Продължило по-нататък. Навлязло в една зашумена гора. Изведнъж напреде му изскочил един лъв и се озъбил:

— Хей ти, дето ходиш на два крака, кой ти позволи да влизаш в моята гора? Връщай се или ще те изям!

— Ще ми изядеш опашката! — отвърнало петлето. — Я се махай от пътя ми!

Лъвът разтворил устата си.

— Абе ти — кипнало петлето — няма ли да се махаш? И като проточило шия, то клъвнало лъва и го глътнало. Късно вечерта петлето с оскубаната опашка стигнало до царския дворец, прехвръкнало в градината, кацнало върху един клон тъкмо пред отворения прозорец, където спял царят. На стъклената масичка до царската глава лъщяла подковата на дядовото Пешово магаре.

— Кукуригууу! — изкукуригало петлето и запляскало с криле.

Царят се стреснал и облещил очи.

— Кой смее да нарушава царския ми сън? — грозно изревал той.

— Аз — отвърнало петлето.

— Какво искаш?

— Подковата!

— Не я давам! Тя ми е късмет! — отвърнал царят, грабнал я от масичката и я мушнал в пазвата си.

Тогава петлето повторно и още по-силно изкукуригало.

— Докога смяташ да кукуригаш? — попитал царят.

— Цяла нощ ще пея и няма да те оставя да спиш, ако не ми дадеш подковата.

— Тъй ли? — заканил се царят и плеснал три пъти с ръце.

Мигом в покоите му нахълтали деветима царедворци и паднали на колене.

— Какво ще заповядаш, господарю?

— Първо: заповядвам да напалите голямата пещ, дето печете хлебове за цялата ми войска! Второ: заповядвам да хванете онова петле и да го хвърлите живо в пещта!

Както заповядал царят, тъй направили царедворците. Опалили голямата пещ и когато жарта станала до колене — хвърлили дядовото Пешово петле вътре.

Но петлето не се уплашило. Щом стъпило върху въглените, то запяло и рекло:

— Водолей, водолей, всичката вода разлей, въглените угаси и петленцето спаси!

Додето изрече тези думи, цялата река рукнала навън и заляла пещта. Угасила въглените.

На сутринта петлето изскочило живо и здраво и цял ден се разхождало в градината под прозореца на разлютения цар. А вечерта, щом владетелят заспал, то повторно закукуригало.

— Пак ли? — скокнал царят. — Ще те науча аз тебе! И заповядал на царедворците си да го хвърлят в зверилницата, където било пълно е гладни вълци и постали лисици.

Щом се намерило в зверилницата, петлето, наместо да си глътне езика от страх, отворило клъвката си и викнало:

— Лъвчо, лъвчо мил и драг, покажи, че си юнак!

Лъвът изскочил навън и на бърза ръка издушил всичките вълци и лисици.

На третата нощ петлето пак закукуригало пред отворения прозорец на двореца. И царят се предал, защото никой не можел да излезе наглава с такова юначно петле. Извадил подковата от пазвата си, надянал я върху шията на петлето и креснал:

— На ти подковата, па се махай от главата ми!

Петлето си тръгнало към село да зарадва натъжения дядо Пешо, а лъвът останал в зверилницата.

---

info

Информация за текста

$id = 3387
$book_id = 3889
$book_id = 5904
$book_id = 549
$book_id = 437
$book_id = 62
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3387
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Юнакът със звезда на челото и неговият рогат кон

Живял някога един човек — кротък и трудолюбив. Той имал невеста като цвят, но детенце си нямал и затуй мъката му била голяма.

Ката ден в неговата къща се отбивали на гости пътници от далечни страни. Гостолюбивият човек ги посрещал усмихнат, настанявал ги вкъщи, а стопанката шътала пъргаво край огнището, за да ги нагости.

Веднъж гостоприемната къща замръкнала без гост. Стопанинът станал неспокоен, дигнал се и излязъл навън да пресрещне някой окъснял пътник, но притъмнелият път бил безлюден. Дълго стоял и чакал. По едно време от мрачината се задал един стар човек с брада до пояс. Като наближил, старият човек рекъл:

— Добър вечер, синко!

— Добре дошъл, старче! — отвърнал стопанинът. — Ако не бързаш, отбий се у дома да пренощуваш, наместо да биеш път в тъмнината.

— Благодаря! — зарадвал се старецът и тръгнал подир добрия човек.

Влезли вкъщи. Стопанката на къщата се зарадвала от сърце, като видяла госта, запретнала се и наготвила най-добрата вечеря. Подир вечерята старецът попитал домакините как са, добре ли са, имат ли си всичко, каквото им трябва.

— Много сме си добре — отговорила жената, — всичко се намира вкъщи, само пиленце си нямаме, да ни гука в люлката.

— Не се грижете — рекъл старецът, — и пиленце ще ви се намери. А сега хайде да лягаме, че нощта преваля.

На сутринта белобрадият старец се дигнал рано, стегнал се и тръгнал да си ходи. Стопанинът го изпроводил накрай селото.

На раздяла старецът бръкнал в джоба си и извадил една червена ябълка. Подал я на стопанина.

— НЎ ти тази ябълка! Като си идеш вкъщи, я разрежи на две половини. Едната половина изяжте с жена си. Подир девет месеца тя ще ти роди чудно момче, белязано със звезда на челото. Туй момче ще бъде плъ юнак от всички юнаци на земята.

Сетне старецът извадил от торбата си една сабя стоманена.

— НЎ ти тази сабя. Ще я пазиш хубаво и когато момчето ти порасне — ще му я дадеш. Ще му кажеш, че винаги трябва то самъ да си я вади от ножницата. Ако чужда ръка я измъкне, момчето ти веднага ще умре. А пък другата половина на ябълката ще разделиш на две резенчета. Ти имаш две кобили яловици. Ще им дадеш да изядат по едно резенче. Едната от тях ще роди конче като другите кончета, а другата — конче с рогче на челото. Да го гледаш като очите си, защото него ще яха твоят син. Хайде сега остани със здраве!

Прибрал се гостолюбивият човек и направил тъй, както му бил поръчал старецът. Минало, що минало, и ето на бял свят се появили едно момче със звезда на челото и едно конче с рогче на главата.

Раснало момчето и пораснало. Станало на петнайсет години. Почнало да ходи на лов из планината и всеки път хващало живи сърни и елени, а веднъж довело вкъщи мечка стръвница. По едно време в селото се разчуло, че в града се появил юнак с голяма сила. Той можел да чупи по две конски подкови наведнъж. Юначното момче казало на баща си, че иска да иде в града да види този юнак.

— Иди, синко, ала най-напред си избери единия от двата млади коня, които са вързани в обора.

Влязло момчето в обора, спряло пред оня кон, който нямал рогче на челото, хванало го за опашката, завъртяло го над главата си и го хвърлило навън. След това отишло при рогатия кон, хванало го за опашката, опитало се и него да хвърли, но конят не мръднал, сякаш бил закован.

— Този е кон за мене! — рекъл юнакът, яхнал го и тръгнал да се прости с родителите си.

Бащата, като видял, че синът е избрал рогатия кон, много се зарадвал и си спомнил за сабята. Изнесъл я навън, подал я на сина си и му разказал за заръката на белобрадия старец.

Целунал юнакът ръка на майка си и на баща си и тръгнал. Вървял, вървял, стигнал в града, дето живеел славният трошач на конски подкови. Намерил го в една ковачница.

— Искаш ли да си премерим силите? — предложил звездочелият.

— Искам — съгласил се трошачът и грабнал две нови подкови. Стиснал ги с две ръце и ги счупил като кравайчета.

Тогава нашият юнак се пресегнал от коня и взел три подкови. Наредил ги една върху друга и ги строшил, без да се напъне.

Прославеният трошач му се поклонил до земята.

— Признавам те за по-голям юнак от мен! — рекъл той.

Юнакът бутнал коня си и отминал по-нататък да дири други, още по-големи юнаци, с които да си премери силите. Дълго ходил, питал и разпитвал де когото срещне, къде има прочути юнаци. Най-сетне му казали, че в една далечна планина живеел чернолик човек, когото никой не можел да победи. Упътил се нашият звездочел конник към далечната планина. Щом рогатият кон стигнал планината и прескочил оградата, от къщата изскочил черният човек, яхнал още по-чер кон, и се втурнал като хала.

— Какво дириш в моя дом? — ревнал черноликият, ала звездочелият измъкнал сабята си, замахнал във въздуха и тя пропищяла.

Черният се стъписал. Впил очи в сабята и рога на коня, скочил бързо на земята и паднал на колене пред юнака:

— Гостенино, признавам те за юнак, който няма равен на себе си. Отсега нататък съм готов да сторя всичко за теб, стига да ми пощадиш живота.

И като се дигнал, черноликият се превърнал на хубав бял момък.

Юнакът прибрал сабята си в ножницата и слязъл от коня. Влезли в бялата къща. Прислужниците се разтичали и наредили

богата трапеза. Яли двамата, пили, веселили се и най-сетне се побратимили. Черният човек, който се превърнал мигом на бял, поискал да покаже какви необикновени работи може да върши.

— Аз съм — казал той — голям познавач. Щом те видях, веднага разбрах, че си най-силният човек на света. Освен това мога да се превръщам на мечка, на коза или на магаре. Мога да ходя на ръце, щом се обърна надолу с главата, а с краката си мога да бера круши и ябълки.

— Дребни работи. Друго?

— Мога, като се наведа и допра ухото си до земята, да чуя всички разговори по света!

— Виж, това е много хубаво! — рекъл юнакът. — А сега сбогом!

— Сбогом, побратиме, на добър час! Кога ще се видим пак и как ще узная дали си жив, или се е случило нещо с тебе?

— Как ли — отвърнал звездочелият, — ще ти кажа как. Вземи туй цвете. То е от градината на майка ми. Посадила го е в деня, когато съм се родил. Порасло цветето и вързало две пъпчици. Разцъфтели пъпките и до ден-днешен не са повехнали. Ще повехнат тогава, когато умра. Ти вземи едното стръкче, а у мен ще остане другото. Всеки ден го поглеждай. Докато е кръвено, ще знаеш, че съм жив. Повехне ли — ще знаеш, че ме няма между живите.

Като издумал тези думи, юнакът смахмузил коня си и отлетял като сокол. Дълго се носил над зелените поляни, през горите, пресякъл девет реки. На всеки път и кръстопът питал минувачите не са ли срещали юнак над юнаците, с когото да си премери силите, ала никой не можел да му покаже такъв юнак.

И ето че стигнал до брега на едно дълбоко езеро. Насреща имало колиба. Юнакът подкарал коня си към езерото да го напои, но тъкмо в туй време от колибата изскочил един човек с огромен корем и викнал:

— Хей, махни коня да не ми пие водата, защото съм ял солена риба и ще пукна от жажда! Аз цяла неделя чакам реките да напълнят езерото, че да се напия хубаво, а той довел коня си да смуче.

И като се навел, кореместият изпил на един дъх цялото езеро.

Юнакът се учудил много, слязъл от коня си и повел разговор с кореместия. Скоро се разбрали и се сприятелили. Станали побратими. На тръгване звездочелият дал на смукача втория стрък цвете, стиснал му ръката, разказал му за цветето и си заминал.

Подир три месеца ходене рогатият кон навлязъл в дълбока долина. Насред долината имало висока кула, цялата покрита със златни керемиди.

— Тук навярно живее някой големец! — рекъл си юнакът и потропал на заключената порта.

Ударил един път, повторил, потретил. По едно време надникнал през оградата и видял, че по мраморните стълби слиза надолу млада жена, чудна хубавица, облечена в коприна и злато. На пръстите ѝ блещукали драгоценни камъни. Тя изтичала към портата и отключила. Дигнала очи и като видяла напреде си хубавеца, сълзи намокрили страните ѝ.

— Защо плачеш, хубавице? — попитал гостенинът.

— Как да не плача, незнайни юнако, когато имам за мъж един разбойник. Аз съм царска дъщеря. Преди година бях година за един хубавец като тебе, но в деня на сватбата в двореца на баща ми пристигна разбойникът и ме грабна от ръцете на младоженеца. Донесе ме тук да си оплаквам дните. Чер потече животът ми. Сега не ми е толкова мъчно за мене, колкото за тебе, защото и ти ще погинеш млад и зелен. Разбойникът може да погуби хиляди като тебе.

— Не бой се, хубавице — рекъл юнакът, — аз ще го надвия ей сега и ще го пратя на оня свят.

Разбойникът бил на лов и отдалече съзрял, че един конник разговаря с жена му. Разлютил се оня ми ти човек и подгонил коня си. Искри изскачали от очите му. Но щом наближил, юнакът измъкнал сабята си и замахнал. С един удар разсякъл на две половини разбойниковия кон. Разбойникът паднал на земята, а предната конска половина започнала да подскача като петел. Повторно замахнал юнакът и ударил разбойника. Погубил

го намясто. В туй време хубавицата стояла на трема и държала в ръцете си един нож. Тя била решила да се пронижe, ако разбойникът надвие. Като видяла, че разбойникът е вече мъртъв, невестата се затекла да посрещне победителя и със сълзи на очи почнала да го прегръща. Влязъл юнакът, прибрал си коня в обора, настанил се в кулата и заживял с хубавата царска дъщеря.

Минало, каквото минало, научил се царят, че разбойникът не е вече жив. Проводил вест на дъщеря си да се върне и да се ожени за един княз, ала тя не рачила.

— Кажете — заръчала тя — на баща ми, че съм вече женена и не ща никакъв княз.

Царят бил зъл човек. Той потърсил юнаци да погубят звездочелия, ала никой не се наел. Тогава в двореца пристигнала една вещица, хитра като лисица.

— Аз, царю — рекла тя, — се наемам да погубя оня юнак и да доведа дъщеря ти. Ще ме наградиш ли богато?

— Ще ти дам една торба жълтици! — рекъл царят.

Преоблякла се вещицата като просякиня и отишла в кулата, където живеел звездочелият. Юнакът тъкмо бил заминал на лов. Вещицата похлопала на вратата. Хубавата невеста се показала.

— Дъще, смили се над мене! Вкъщи си нямам къшей хляб. Подай ми нещичко за хапване! — почнала да се усуква вещицата.

Невестата имала милостиво сърце. Тя изнесла цяла кошница с хляб, печено месо и плодове, подала ги на просякинята и заръчала:

— Когато, бабо, ти стане нужда, пак ела. Аз съм сама. Хем ще си поговорим, хем ще ти дам нещо за вкъщи.

На другия ден вещицата изчакала юнака да замине на лов и пак се явила. Днес тъй, утре тъй, сприятелила се с царската дъщеря. Хитрата лисица започнала да разпитва как живее с мъжа си.

— Много добре си живеем. Мъжът ми няма никаква тайна от мен.

— Ти много да не вярваш на мъжете — рекла вещицата. — Навярно и твоят мъж си има някаква тайна. Я го попитай къде се крие тайната на неговия живот — да видим ще ти каже ли!

— Ще ми каже! — викнала невестата.

— Опитай и ще разбереш, че няма да ти каже.

Отишла си вещицата. Вечерта невестата наредила трапезата и седнала на края. Не била весела.

— Какво ти е докривяло? — попитал юнакът.

— Нали нямаш нищо тайно от мене? — попитала невестата.

— То се знае, че нямам.

— Тогава защо не си ми обадил досега къде се крие тайната на твоя живот?

— Защото ще се случи нещастие.

— Моля ти се, кажи ми! — насълзила се невестата.

— Недей плака, ще ти обадя — разтревожил се юнакът и като я прегърнал, добавил: — Тайната на моя живот се крие в тази сабя, дето виси на кръста ми. Когато вадя сам сабята — нищо ми няма; ако ли пък някой друг я измъкне от ножницата — тозчас ще умра. Тази е тайната на моя живот, ала ти не бива никому да я казваш, защото ще загина.

Но царската дъщеря не можела да пази тайна и още на другия ден вещицата научила тайната. Вечерта вещицата тръгнала уж да си ходи, ала като излязла навън, измяукала до три пъти, превърнала се на котка, минала под заключената порта, влязла в кулата и се настанила под одъра, дето спял юнакът. През нощта юнакът снел сабята си от кръста, окачил я на стената, легнал и заспал. Тогава вещицата се измъкнала изпод одъра, превърнала се пак на жена, грабнала сабята, измъкнала я от ножницата и я хвърлила през прозореца в езерото. Същия миг юнакът престанал да диша. На сутринта невестата викнала да плаче, а вещицата хукнала към двореца в града да обади на царя. Злият цар, като научил, че зет му е вече мъртъв, въоръжил един полк войници и отишъл да си прибере дъщерята. Но щом войниците стигнали пред портата, от вътре излязъл рогатият кон и почнал лют бой. Той се изправил на задните си крака, а с предните захванал да удря царските

войници по главите. Биел се срещу целия полк и не пускал никого да влезе в кулата.

Тъкмо в туй време двамата побратими на юнака забелязали, че цветята им са повехнали.

„Нашият побратим не е вече жив!“, си помислил всеки един от тях и плеснал с ръце. След туй се събрали и решили да узнаят какво се е случило.

Оня, дето чувал всичко по света, допрял ухото си до земята и чул как вещицата думала на царя:

— Щом измъкнах сабята, мигом престана да диша!

— Ами къде е сабята?

— Хвърлих я в дълбокото езеро зад кулата.

— Аха — рекъл първият побратим, — старата градска вещица е погубила най-големия юнак. Тръгвай по-скоро да му върнем живота!

Двамата побратими седнали върху крилете на два големи планински орела и се понесли към кулата. Орлите прехвръкнали бързо и кацнали на брега на езерото. Оня с големия корем се навел и изпил на един дъх всичката вода. Щом я изпил, на дъното лъснала голата сабя. Първият побратим я взел, затекъл се по мраморната стълба и нахълтал в спалнята, гдето лежал юнакът. Грабнал ножницата и щом пъхнал сабята в нея, звездочелият юнак си потъркал очите и се надигнал.

В туй време рогатият кон още продължавал да се бие юнашки и не пускал войниците да нахълтат в кулата. Юнакът скочил на крака, грабнал сабята и се затекъл навън. Сега той сам я измъкнал и щом острата сабя запищяла над главите на войниците — те се пръснали като пилци из полето. Юнакът оставил войниците, а хванал в плен само царя и вещицата.

Злият цар бил изпратен на заточение, а вещицата получила своето. Младият юнак заповядал да й вържат ръцете, да й окачат на шията една торба, пълна с камъни, и да я пуснат в езерото, което реките отново били напълнили с вода.

---

info

Информация за текста

$id = 21680
$book_id = 3889
$book_id = 8471
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21680
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Иванка и Марийка

Марийка беше кръгло сираче. Тя слугуваше в една голяма господарска къща. От зори до мрак се трепеше горката Марийка.

На обяд господарката й даваше да яде сухи корички, а вечер трохички, сметени от трапезата. А господарската дъщеря Иванка се излягаше на пухени възглавници, лежеше до пладне и нищичко не пипаше.

Марийка реши да се махне от господарската къща и да побегне, където й видят очите. Когато настана нощ, тя взе хурката, къделята, вретеното и тихичко се измъкна от господарския дом. Отиде в гората. Дълго вървя между дърветата. Най-сетне се умори много, седна до дънера на един стар дъб, сложи главата си на мекия мъх и заспа дълбоко.

Събуди се късно. Озърна се наоколо, но не видя жива душа. Само гласове на птички се чуваха в шумака. Дълго вървя Марийка в непознатата мълчалива гора. Най-подир зърна една дървена къщурка, покрита с мъх.

Приближи се до нея, отвори вратата и влезе. Вътре нямаше никой. Леглото разхвърляно, огънят угаснал. На поличката-наредени една до друга седем делви със завързани похлупаци. Нали не беше научена да седи със скръстени ръце, Марийка остави хурката си в къта, запретна ръкави и почна да разтребва. Подреди леглото, премете, накладе огъня, седна и надяна хурката си. Завъртя вретеното. От време на време тя поглеждаше към делвите, но не се реши да ги отвори.

По едно време, топур-лопур, пристигна стопанката на къщата — една стара рунтава мецана-и почна да ръмжи сърдито:

— Що щеш в моя дом?

Но като видя как всичко е ошътано, мечката се укроти, приседна до Марийка и започна да я разпитва защо е дошла в

гората между дивите зверове.

Марийка й разправи теглото си.

Мечката въздъхна и поклати глава.

— Ами туй нещо — попита тя — какво е?

И посочи с лапа къделята.

— Коноп — отвърна Марийка.

— Откъде го вземате?

— Сеем го.

— Как го сеете?

Марийка нагреба шепа пепел, от огнището, излезе навън и пръсна пепелта.

— Ей как го сеем! — рече тя.

— Сетне? — попита мечката.

— Сетне го скубем, топим го в реката, мъним го, решим го…

— Как го решите? — прекъсна я мечката.

Марийка протегна ръка и почна лекичко с пръсти да чеше мечката по козината.

Мечката зажумя и сладко задряма. Като се пробуди, тя рече на Марийка:

— Ти си много добро момиче. Аз бих те задържала да ми помагаш в къщната работа, но тук е гора, има много люти зверове. Страх ме е да не ти направят нещо лошо. По-добре е да се върнеш пак при хората. За награда ще ти дам една от моите седем делви. Избирай!

Марийка посегна към най-малката, но мечката й даде най-голямата.

— Отвори я — рече тя, — когато си идеш у дома.

Марийка пое делвата, поклони се на мечката и си тръгна. Когато стигна в село, тя не отиде в господарската къща, а се прибра в полусъборената къща на баща си, където се беше родила. И нали беше страшно огладняла, тя дигна похлупака на делвата и мушна ръката си да гребне мед, но наместо мед извади шепа жълтици. Премалня от радост. Затече се към пазара и си накупи всичко, каквото й трябва. И заживя човешки, като не забравяше сиромасите.

Научи се господарката й за мечата делва, отиде на гости у Марийкини и дълго я разпитва как е спечелила цяла делва с жълтици. Марийка нищо не скри.

— И аз ще проводя моята Иванка да донесе още по-голяма делва — рече господарката, прибра се в къщи и почна да тъкми дъщеря си. Премени я, даде й хурка с мека като коприна къделя и я заведе в гората.

Тръгна Иванка между дърветата и почна да кълне мечката, че се е пръждосала вдън гора. Като стигна до къщурката с мъховия покрив, ритна вратата и влезе вътре.

— Ох, че на лошо мирише! — рече господарската дъщеря и почна да тършува.

Отвори долапите, пъхна се под леглото, разхвърля дрехите, най-сетне зърна делвите, стъпи на едно столче и протегна ръка. Тъкмо дигна похлупака и някой грозно изрева зад гърба й:

— Стоой! Кой ти позволи да бъркаш в делвата ми?

Иванка изтърва похлупака, обърна се, видя мечката и цяла се разтрепера от страх. Сви се в къта и почна да мига.

Мечката изръмжа, озърна се, огледа разхвърляната къща, но нищо не каза. Разтреби, сложи всяко нещо на мястото му. Накладе огъня, седна край камината и повика Иванка при себе си.

Иванка приближи и надяна хурката си. Мечката втренчи очи в къделята и попита:

— Туй какво е?

— Вълна — отвърна Иванка.

— Откъде я имате?

— Стрижем я — троснато каза Иванка.

— Как я стрижете?

Иванка остави вретеното, откачи мечата ножица от стената, хвана рунтавата опашка на мечката и — швък! — отряза половината.

— Ей как я стрижем! — извика тя. Но мечката подскочи, грозно изрева от болка, изправи се на задните си крака, хвана с предните си лапи Иванкината коса и почна да я скубе тъй, както Иванка скубеше косата на Марийка.

— Олелее! — писна Иванка.

— Вън! Вън! Вън! — заблъска я мечката. — Да се махаш от гората ми или ще те разкъсам на парчета!

Иванка изхвръкна навън, но се досети за делвата и се обърна назад.

— Делвата! — викна тя. — Дай ми делвата!

Мечката сне от полицата оная делва, която беше най-здраво захлупена, и я търкулна към Иванка. Господарската дъщеря я грабяса и хукна към село.

Вкъщи майка й захълца от радост:

— Дай, умно чедо мамино, да видим какво имане носиш!

И като заключи вратата и пусна пердето на прозореца, господарката с разтреперани ръце отвори похлупака на делвата. Но отвътре рукнаха цял рой оси и подгониха двете зли жени. Почнаха да ги жилят навсякъде: по ръцете, по страните, по носовете, по ушите. Така ги изпожилиха, че Иванка и майка и отекоха и станаха като бъчви. Цели три недели не посмяха да се покажат пред хората.

---

info

Информация за текста

$id = 2683
$book_id = 3889
$book_id = 5904
$book_id = 332
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/2683
Допълнителна корекция: hammster, 2007
Сканиране, разпознаване и корекция: Victor, 2003
Корекция: Свилена Симеонова, 2003

Източник: http://bezmonitor.com

Издание:
Ангел Каралийчев. Имало едно време. Приказки
Художник: Александър Денков
Редактор: Иван Кръстев
Худ. редактор: Кирил Гюлеметов
Техн. редактор: Здравко Божанов
Коректор: Евелина Георчева
Издателство „Български художник“, София

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Ижо-Мижо и Клан-Клан

Клан-Клан слезе от планината. В една дълбока пещера великанът беше спал цели петстотин години и когато се пробуди, усети, че е гладен като вълк. Нарами ръждивото си копие, високо колкото една топола, препаса меча си, който беше толкова тежък, че трима души мъже не можеха заедно да то дигнат, потърка с длан сънените си очи и тръгна. На големия му пръст светна един златен пръстен, голям колкото обръч на малко буре. Като слезе от планината, Клан-Клан се спря под един стар тристагодишен дъб, измъкна меча си и замахна да го опита — може ли да сече тъй, както някога е сякъл. Удари стария дънер. Вековното дърво рухна след първия удар. В клоните на дъба бяха свили гнезда двеста рошави врабчета. Когато дъбът падна, те се пръснаха с писък и проклятие. Едно врабче със счупено краче подхвръкна от клонче на клонче, от камък на камък и замина към село Мъхов дол, В село Мъхов дол живееше едно юначно момче на име Ижо-Мижо. То беше невръстно, а носеше мустаци две педи дълги. До седмата си година Ижо-Мижо нямаше още мустаци, но когато постъпи в първи клас и научи буквите, учителката рече: „Деца, скоро на сцената ще представим пиесата «Чудният мустакан», кому да залепим тия дълги мустаци?“ „На мене!“. — отвърна Ижо-Мижо. Залепиха му мустаците. Вечерта след представлението Ижо-Мижо не ги отлепи и не изми лицето си, а се мушна под юргана и заспа с тях. И не щеш ли — през нощта мустаците му пуснаха корени. На сутринта нашият герой се огледа на огледалото и като видя, че залепените мустаци са се превърнали в истински, махна с ръка: кой ще ходи сега на бръснар, дълга и широка работа!

Врабчето от съборения дъб знаеше за Ижо-Мижовите мустаци. То летеше с всички сили към Мъхов дол. В човката си

носеше една тъжба, в която пишеше: „Бате Ижо, ела по-скоро в нашата околия. Там е слязъл великанът Клан-Клан. Беззащитните врабчета те молят да отскубнеш един косъм от мустаците си и да обесиш злодея Клан-Клан на първия телеграфен стълб."

Нека сега да оставим врабчето със счупеното крило да подскача към Мъхов дол и да се върнем отново при великана Клан-Клан. Какво направи той, след като отсече дъба? Ето какво. Най-напред съзря един овчар със сто седемдесет и пет овце.

— Тъкмо ще ми стигнат за закуска — си рече гладният великан и почна да лапа. Изяде овцете, овните, агнетата и най-сетне глътна овчаря. Към обед Клан-Клан слезе в село Стражица, Горнооряховска околия. Почна да яде наред, Най-напред изяде кмета, сетне глътна бирника, схруска учителките, помете децата в училището и си засоли с попа. Като свърши с хората, почна да яде къщи, дървета, градини, магарета, самари и др. Напълни си хубаво търбуха Клан-Клан, слезе към реката, наведе се, изпи всичката вода, тъй че рибите останаха на сухо и почнаха да хортуват: „Ако имахме криле като птиците, щяхме да литнем към Черно море, където има много вода, ама нали сме без криле — спукана ни е работата!"

— Спукана му е работата! — викна Ижо-Мижо, като прочете тъжбата на врабчето. — На великана Клан-Клан. Къде е той?

— Спусна се към Стражица.

Яхна нашият юначен Ижо-Мижо едно куцо магаре и се понесе като вихър към Стражица. Завари великана легнал в една ливада, спи и пъшка.

— Къде има наблизо телеграфен стълб? — провикна се Ижо-Мижо.

— Защо ти е телеграфен стълб? — надигна се великанът.

— Да те обеся, разбойнико.!

— Тъй ли? — скочи Клан-Клан и измъкна стария си меч. Замахна и разсече Ижа-Мижа на две. Но не щеш ли, от двете Ижо-Мижови половини се получиха две нови мустакати момчета.

— Къде има телеграфни стълбове? — викнаха те в хор.

Великанът съсече и тях. Но от половините им се получиха четири нови мустакати юнаци. И колкото повече Клан-Клан ги сечеше, толкова повече се умножаваха. Ливадите почерняха от мустакати момчета. Те се втурнаха като чер вятър върху чудовището, почнаха да се катерят по краката му, по джобовете му, нагоре по раменете му. Едно смело момче дори влезе в ухото му и викна:

— Предай се!

Клан-Клан се предаде, защото видя, че няма какво да прави. Ижовците отскубнаха по един косъм от мустаците си, усукаха въже и го обесиха на един голям стълб. След това го смъкнаха, претърсиха джобовете му и намериха цяла кесия стари пари. Снеха от ръката му златния пръстен, натовариха меча и копието му на една биволска кола и заминаха за София. Предадоха старите монети, драгоценния пръстен, меча и копието на Народния музей. С получените пари си купиха по една хубава детска книжка и се върнаха предоволни в село Мъхов дол.

А рибата, която остана на сухо — ще попитате, — какво прави сега. — Какво прави ли? — Изядоха я котките.

---

info

Информация за текста

$id = 3385
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3385
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Измаменото врабче

Мъничкото сиво врабче, дето беше свило гняздо между клоните на оная вита ела, която се оглежда в мъхнатото горско кладенче, снощи замина за чужбина.

Вчера сутринта то се пробуди рано, разтръска криле, стъпи на едно тънко клонче и се залюля. Гняздото потрепера, а трите му дечица подадоха навън жълтите си клъвки.

— Спете, пиленца, подремете още малко, додето росата се дигне. Аз ще ида да ви уловя мушици. Спете, маминте!

Пилетата прибраха малките си главици в гняздото и тихо зачуруликаха. Врабчето отлетя към запустялата воденица, дето се е сгушила всред върбалака, кацна на комина и викна на топчестия паяк:

— Плащай данъка или ще те глътна!

Топчестият паяк, който беше разперил като рибар мрежата си в комина, се показа с една кошничка мухи и я подаде на врабчето.

— Утре пак! — викна врабчето, пое кошничката и отлетя. Като мина край една отъпкана гола полянка, то видя гургулицата, кацнала на една круша, чака.

— Кого чакаш? — попита врабчето.

— Чакам вълка и мечката. Те ще докарат ей сега една кола снопи и като овършеят и сметат житото, ще полегнат да си подремнат, пък аз ще си напълня гушата.

Врабчето отлетя към гняздото си, напуска мухите в отворените човки на рожбите си и тозчас се върна при гургулицата и то да чака. Както беше рекла гургулицата — тъй стана. Вълкът и мечката овършаха, отвяха житото и се изтегнаха под една дебела сянка. Задрямаха и захъркаха.

Гургулицата първа се втурна към едрото жито, подире й — врабчето. Такова едро беше житото, че малкото врабче напълни

с пет-шест зрънца гушата си и като се върна на елата — сито и радостно, — то се залюля на едно клонче над кладенчето и запя, колкото му глас държи.

Не щеш ли, от съседната хралупа се измъкна гладната лисица.

— Какво ти е толкова додражало, че си записукало? — изви глава нагоре лисицата.

Врабчето й разправи. Лисицата го изгледа с жадни очи, насочени към гняздото, където пърполяха жълтурчетата, и подви опашка. Тръгна надолу.

— Къде отиваш? — попита я врабчето.

— Отивам да обадя на мечката и вълка за краденото жито. Каквито са зли, мале-е-е, ще те одерат живо за краденото жито и от кожата ти ще направят тъпан.

— Чакай! — замоли се уплашеното врабче. — Недей ме погубва, не видиш ли, че ако умра, ще оставя три сирачета.

Лисицата спря и захитрува:

— Няма да обадя, ако ми спуснеш едното.

— Как? Ти искаш да ми изядеш пиленцето?

— Голяма работа — едно пиле, по-малко от орех.

— За тебе може да е нищо, но за мене то няма цена.

— Тогава отивам да обадя.

— Ох, недей…

Със свито сърце врабчето й даде най-малкото си.

Подир един час лисицата пак се изправи под елата.

— Не мога да мълча — рече тя, — съвестта ме гризе. Ако не ми дадеш още едно пиле, ще ида да обадя. Нямам сили да крия истината.

А надвечер тя отне и последното пиле на врабчето.

Отчаяно, с потопено в мъка сърце и насълзени очи, врабчето погледна празното си гняздо и като прошепна: „Лошави гадини се навъдиха в тая гора, брей!“ — разпери криле и отлетя към морето. Там завари един параход, току-що дигнал котва — тръгва за чужбина. Врабчето кацна на едно въже, впи очи в безкрайния океан и почна да размисля — дали океанът е по-голям, или неговата мъка.

info

Информация за текста

$id = 18686
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/18686
Сканиране, разпознаване и корекция: ckitnik, 2010 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки и разкази

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Какви хора има по света

Живял някога старец на име дядо Петко. Той си имал бабичка — Станка, и дъщеря — Пена.

Ходел дядо Петко на работа по нивите, а жените шътали вкъщи.

Веднъж — като седели край огнището и си предели — момата попитала майка си:

— Мамо ма, като се оженя, дали ще си добия рожбица?

— То се знае, че ще си добиеш — отвърнала майката.

— Ами ако е момче, как ще го наречем?

— То се знае — Петко.

— Ами къде ще го сложим да спи?

— Къде — в люлката. Там, дето слагат рожбите си всички жени.

— Ох, мамо, ако се скъса люлката, моят Петко ще падне на земята и ще се утрепе.

— Като се утрепе, ще умре — рекла майката.

— Горкият Петко! Да умре тъй малък! Хайде, мамо, да си го оплачем!

— Хайде, дъще! — съгласила се майката.

И двете надули гайдите. Реват, та се късат. Оплакват неродения Петко. Плакали цял ден. Пресипнали от плач. Вечерта се върнал дядо Петко и щом отворил вратата, останал смаян!

— Станке, Пено, кого оплаквате?

Жените му разправили каква е работата. Дядо Петко се хванал за главата:

— Хубава работа! Ами че оплаква ли се нероден човек? Не вярвам някъде да има по-глупави жени от вас. Ще обиколя света да видя с очите си!...

И като си нарамил торбичката, дядо Петко излязъл от къщи. Тръгнал по широкия свят. Вървял, вървял, стигнал до една нива. Сред нивата — орех, а под него трима души събират обрулените орехи. Но как ги събират? Мъчат се да ги загребат с вили и да ги изсипят в чувалите.

— Добър ви ден, братя! — поздравил ги дядо Петко. — Що правите с вилите?

— Орехи събираме, не виждаш ли?

Дядо Петко си помислил: „Тия не са по-умни от моите жени".

— Не може тъй, орехи с вили не се събират.

— Ами как?

— Вземете по една лопата и ги нахвърляйте в чувалите!

Както ги научил дядо Петко, тъй направили орешарите. Изгребали с лопати орехите, прибрали ги в чувалите. Старецът си тръгнал, но те го спрели:

— Чакай, дядо, да ти се отблагодарим, задето ни научи на ум и разум!

И му напълнили торбичката с орехи.

Продължил дядо Петко пътя си. Влязъл в едно село. Там имало стар зид, а отгоре на зида пораснала хубава зелена тревица. Под зида двама души пъшкали и се трепели — мъчели се да дигнат едно магаре върху зида.

— Хей, приятели, какво правите тук? — попитал ги учуден дядо Петко.

— Дигаме магарето.

— Защо го дигате?

— За да опасе тревата, дето е поникнала върху зида. Мъчим се, ама не можем, защото проклетото магаре е много тежко.

— Я ми донесете един сърп! — рекъл дядо Петко. — Аз ще ви покажа какво трябва да направите.

Донесли му сърп. Старецът протегнал ръце към зида, орязал тревата и я хвърлил на магарето.

Магарето се навело и почнало да хрупа.

— Я гледай, че то било много лесно! Да си жив, дядо! — рекли двамата селяни и дарили дяда Петка с бяла погача, току-

що извадена от огнището.

Дядо Петко отминал по-нататък. Стигнал до един двор, пълен с развеселени хора. Цигулки свирят. Тъпани бият. Песни се пеят.

— Тука има сватба — рекъл си пътникът и спрял да погледа.

Видял невестата и младоженеца — стоят като вкопани пред къщната врата. Защо стоят? Защото невестата била по-висока от горния праг на вратата и не можела да влезе. Сватовете се чудели и маели как да я вкарат вътре. Един от тях — най-старият и най-хитър — предложил:

— Дайте да й отсечем краката, за да ги подкъсим, че са много дълги.

— Не бива да й сечете краката, защото те са толкова дълги, колкото трябва да бъдат, ами ще трябва главата й да отрежем, защото тя стърчи над горния праг. Пък и да ви кажа ли — без глава човек може, но без крака не може да мръдне — обадил се дълбокоумно друг от сватовете.

— Да донеса секира? — викнала една посръбнала жена.

— Не посягайте на жената, ами дайте да съборим горния праг на вратата — разбутал навалицата един зидар.

Тогава се намесил дядо Петко:

— Чакайте, хора селяни, не пипайте нито невестата, нито прага, ами я накарайте да се понаведе малко!

Невестата, щом чула тия думи, бързо се навела и влязла вкъщи. Сватбарите се почудили на ума на чужденеца, похвалили го, поканили го да влезе вътре, настанили го на трапезата и го гощавали три дни и три нощи с печени кокошки, вити баници и червено вино.

Като се наситил, дядо Петко напуснал сватбарската къща и продължил нататък. Влязъл в друго село. Там видял къща с висок чардак. На чардака стояло едно момченце по ризка, а долу майка му държала нови гащи и викала:

— Хайде, чедо, в гащите! Хайде в гащите!

А момчето се дърпало назад — не ще.

— Какво има? — попитал дядо Петко.

— Уших — почнала да разказва майката — нови гащи за момчето си и рекох да му ги премеря. Затуй му викам да скочи от чардака в гащите.

— Недей тъй, невесто! Ще утрепеш детето — поучил я дядо Петко, — ами го повикай да слезе долу по стълбата, сетне го накарай да спусне единия си крак в левия крачол на гащите, а другия — в десния. Тъй се обуват гащи!

Жената послушала съвета на стареца, нахлузила лесно гащите на момчето и за да се отплати, свалила сребърната гривна от ръката си и я подарила на дяда Петка.

Още по-нататък старецът стигнал до широко и равно място. Там десетина души зидари градели ново училище. Двамина от тях държали едно дърво за двата края и го дърпали, колкото им държат сили.

— Абе, вие, що правите? — попитал ги дядо Петко учуден.

— Теглим дървото.

— Защо?

— Удължаваме го, защото е късо.

Дядо Петко поклатил глава.

— Залудо си хабите силите. С теглене тая работа не става.

— Ами как?

— Вземете още едно дърво и ги наставете.

Зидарите наставили две дървета, свършили си работата и от благодарност подарили на дяда Петка една остра секира.

Вървял дядо Петко от село на село и се смеел: светът бил пълен с неуки хора. Нямало кой да им отвори очите.

Ето че го настигнала една жена. Тя шибала с вършина една крава. А на кравешката шия висяла цяла връв с жълтици.

— Коя си ти? — попитал дядо Петко.

— Не ме ли познаваш? Аз съм жената на селския чорбаджия.

— Ами къде караш кравата? За кого си я нагиздила?

— Карам я на кума. Тя е обречена на него. А жълтиците са за кумата. Ние сме богати хора. Имаме много крави и жълтици. Ако ти е на път, откарай кравата, защото аз си имам работа, в

нашата къща са се навъдили много мухи и аз ги трепя с тояга. Живота ни отровиха тия мухи, пусти опустели!

— Добре — съгласил се дядо Петко, — ще я откарам, но ти ми кажи къде е селото на твоите кумове?

— Ей там! — поклатила глава чорбаджийката като кон на празни ясли.

— Ясно — рекъл дядо Петко, макар че нищо не разбрал, и подбрал кравата. Подкарал я към своето село, натоварен с много дарове за бабичката му Станка и дъщеря му Пена.

---

info

Информация за текста

$id = 21679
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21679
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Камбаната на свободата
Великотърновска, легенда

Ако някой от нашите малки читатели отиде в стария престолен град Велико Търново, нека мине по равното сенчесто шосе през Света гора. По една стръмна пътека той ще слезе към легендарната река Янтра, ще прехвърли Турския мост и ще завие нагоре към Царевец. Още нестигнал някогашната крепост, малкият гостенин ще спре учуден пред големия каменен лъв, легнал до входа на Царевец като верен страж. Зад гърба на лъва е Сечената скала. Доскоро над тоя стръмен прорез е имало дървен средновековен подвижен мост. Жителите на Царевец всяка вечер са го вдигали със синджири и крепостта е ставала недостъпна. Хълмът, където са били някога дворците, сега израства към облаците, опасан с живописни пътеки и зашумени с гъста зеленина. Ето и бялата хижа, където нощуват лятно време хиляди туристи. Над нея пълзи нагоре една пътека. Тя се вие под борови дръвчета, между бодливи шипки и потъва в дълбоката до пояс трева. По тая пътека гостенинът ще стигне на самия връх, наречен Камбанен хълм.

Чуден свят се разкрива наоколо. В морна мараня потъват горите, където са потулени манастири от Второто българско царство. Сини орлови скали се спущат и падат в пропастта, издълбана от водите на Янтра. Янтра лъкатуши, чурулика и водите й горят като разтопено злато. А градът не може да бъде описан с перо. Много векове гигантската ръка на времето е трупала къща върху къща и е създала това чудо за очите, за което патриархът на българската книжовност Иван Вазов пише, че нощем прилича на полилей със запалени кандила.

Върху Камбанния хълм има една полузаринатата яма. Край ямата — дебели каменни зидове. Някога, преди, пет столетия, тука е имало една вехта черковка, с опушени икони и стройна

висока камбанария. Тежка чугунена камбана е бучала над Царевец, а долу в черковката се е чувал шепотът на последния български патриарх. Когато османските турци, поведени от Челеби Сюлеймана, заградили Търново, великият старец Евтимий разбрал, че на българското царство е дошел краят. Дълго мислил каква надежда да остави на поколенията, които са обречени на робство, и най-сетне решил. Една вечер той слязъл в Асенова махала, където сега са кожарите. През времето на Евтимия там са живели ковачите на старинни оръжия и леярите на черковни камбани. Евтимий влязъл в леярницата на най-сръчния майстор и му поръчал да излее една камбана с глас на млада жена, която пее по жътва, и да влее душа в разтопения метал.

— Коя душа? — попитал майсторът.

— Душата на българската история.

Майсторът разбрал. Щом разтопил в един огромен казан метала за камбаната, той отишъл при патриарха. Евтимий измъкнал изпод възглавницата си една ръкописна книга с листове от кожа. В нея мъдрият старец бил разказал цялата история на българите. Той целунал книгата и я подал на леяря. Леярят слязъл в работилницата си и пуснал историята на Евтимия в казана с разтопения метал. Книгата изгоряла, ала нейната душа останала навеки включена в новата камбана. За пръв път камбаната забучала през оная страховита нощ, когато ордите на Челеби Сюлеймана нахълтали в крепостта и почнали да секат де когото срещнат.

Разярен се изкачил на Царевец турският военачалник и на кон влязъл в черковния двор. Евтимий дърпал въжето и камбаната плачела.

— Защо биеш тая камбана? — попитал турчинът.

— За да обадя на българския народ, че слънцето на неговата свобода залязва. Пада вековен мрак. Но ще дойде ден, когато камбаната пак ще забучи и свободата пак ще изгрее над нашата земя!

— Изгорете черквата! — провикнал се Челеби Сюлейман и заповядал да оковат във вериги беловласия патриарх.

Турците стръвно налетели в черковката и я запалили. Огънят запращял и пламъци обхванали камбанарията. Когато дървените греди изгорели, чугунената камбана рухнала с трясък и потънала в земята.

— Изкопайте я и направете от нея секири! — заповядал Челебията.

Запретнали се турците да копаят, но колкото повече копали, толкова по-дълбоко в земята потъвала камбаната и те не могли да я намерят.

Минали векове като черни птици над българската земя.

Народът много теглила претеглил, ала той знаел, че някъде в земята стои камбаната на свободата и чака да дойде хубавият ден.

… И разказват старите тръновчани, че през 1876 година, когато пламнало Средногорското въстание, всяка нощ те чували изпод земята да ехти една камбана и гласът й бил като глас на млада жена, която пее по жътва.

---

info

Информация за текста

$id = 3404
$book_id = 549
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3404
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ" — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ". СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Камъкът и коларите

Една нощ в планината забуча градоносен облак. Гръмотевици продъниха небето, рукна проливен дъжд, втурнаха се бесни порои надолу към реката. Тия порои рушаха всичко напреде си, скубеха дърветата с корените, дълбаеха долищата, търкаляха едри камъни. От страхотно надвисналата над тесния планински път бяла гранитна скала се откъсна огромен камък и рухна надолу в тъмнината. Тоя камък падна насред пътя, заби се дълбоко в набъбналата земя и там остана.

На сутринта пекна ясно лятно слънце. Заблещукаха росни капки по обрулените листа от бурята, почнаха да се изправят полегналите гъвкави треви. По пътя откъм пробуденото село се зададе кола. Два бивола с криви черни рога теглеха колата, а на лесата стоеше седнал един селянин и весело си свирукаше. Той беше бакалин и отиваше да купи сол и катран от града. Щом биволите стигнаха на завоя до големия камък — спряха: камъкът беше задръстил целия път. Отляво в дълбоката пропаст шумеше мътна река, отдясно се възвишаваха стръмни скали и колата нямаше откъде да мине. Селянинът, като видя падналия камък, почеса се по тила, слезе от колата, отиде напред, ритна камъка с крак, налегна го с гръб, ала не можа да го помръдне.

— Брей, че голяма канара е паднала тая нощ! Не мога да я помръдна. Ще почакам, дано дойде някой друг — по-силен от мене, — че да я търкулне надолеко.

И той седна край пътя, извади си ножчето, взе една клечка и почна да си я дялка. Подир малко пристигна втора кола, натоварена с рязани дърва. Водеше я снажен турчин с червен пояс. Отдалече той се провикна:

— Хей, побратиме, защо си спрял колата насред пътя? Я отбий малко, че да мина, защото бързам.

— Бързаш ти — отговори му бакалинът, — ала по-напред трябва да дойдеш и отместиш канарата, че тогава ще караш напред.

— Каква канара? — попита турчинът.

— Ела сам пред биволите ми да я видиш!

Турчинът мина напред, разгледа големия камък, съблече си антерията, налегна камъка отсам, натисна го оттатък, но и той не можа да го мръдне.

— Няма какво — поклати глава той. — Ще почакаме да дойде по-силен човек от нас, че да ни разчисти пътя.

Седна до бакалина и запали цигара. Не се мина много време — ето че се зададе един файтонджия. Той беше стар човек, прегърбен, с тънка шия и жилава ръка. Шибаше пъргаво конете. Файтонджията, като разбра защо са спрели двете коли напреде му, развика се, слезе бърже от капрата, почна да подскача като петел край камъка, но и той не можа да го поклати, затуй се укроти и седна при другите да чака. Подир малко пристигнаха две талиги, покрити с чергила и натоварени с грънци. Стопаните им бързаха за близкия панаир и се разтревожиха много, като видяха, че няма откъде да минат. Единият беше много лют човек и за да накаже падналия камък, почна да го бие с камшика. Коларите му се смееха. Времето летеше. Наближи пладне. Цял керван се беше навървил от камъка надоле. Гъмжило от пътници шумеше край канарата, един след друг си измерваха силите и все не можеха да поклатят гранитната канара. По едно време се зададе едно старче. То носеше кошница с череши върху една тояга на рамото си. Когато стигна до навалицата, поздрави коларите и тръгна да отмине.

— Добре си ти, нямаш кола, лесно мина отвъд и ще си продадеш черешите на пазара — викна със завист подире му един от грънчарите.

— Минете и вие — обърна се старецът.

— Как да минем?

— С ум.

— Тук ум не трябва, ами трябва сила — отвърна грънчарят. — Опитахме се един по един, ама никой не можа да катурне камъка.

— Тогава защо не се опитате всички заедно? Събрали сте се цяла дружина. Я се напънете малко! Ако чакате Крали Марка да излезе от гроба, че да отмести камъка, много ще има да чакате.

— Вярно е — викна файтонджията, — хора, братя, дръжте да отместим всички задружно камъка!

Натрупаха се коларите край тежката канара, плюха си на ръцете, подхванаха я от дясната страна, засилиха се и я търкулнаха надоле. С трясък се повали канарата в пропастта.

Пътят беше разчистен и колите свободно потеглиха напред.

---

info

Информация за текста

$id = 18694
$book_id = 3889
$book_id = 5904
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/18694
Сканиране, разпознаване и корекция: ckitnik, 2010 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки и разкази

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Камъкът и змията

Надвечер падна едър, прохладен дъжд. Дърветата напращяха от роса, земята омекна, а реката потече размътена от пороите. Преди да падне росата от листака и да изсъхне влагата по камъните, слънцето залезе зад гората и селото замръкна мокро.

Петко Шилото излезе от къщи със запретнати крачоли, нагази в утаената бистра локва пред къщата, подплаши една едра зелена жаба, прескочи улицата и бърже почна да се катери по високия плет на бабината Ненина градина. Измити от дъжда, едри и сочни, върху трънения плет тихо блещукаха черни налети вишни. Шилото лакомо протегна ръка към един кичур от четири вишни, сграби ги в шепа и потегли да ги откъсне. Клонът, който здраво държеше плода, се огъна надолу и когато малкият крадец откъсна вишните, пъргаво отскочи нагоре. Всичката роса, натегнала по листата, се отрони, заваля и окъпа Шилото.

— Чакай, просяко, аз да ти дам още вишни! — викна отвътре баба Нена, която тъкмо в туй време щипеше бакла, и замахна с една дълга вършина.

Петко скочи на земята. Подхлъзна се, падна, изтърва вишните в калта, но бърже ги грабна, изправи се и търти да бяга, кривна по тясната безлюдна улица, дълго тича надолу и запъхтян се спря на моста, изми окаляните вишни в мътната вода и ги налапа наведнъж. Една тъмночервена капка вишнов сок потече полека по бузата му. Той я близна с наслаждение и си помисли: „Дано и слепият донесе черни!"

Излезе на моста, погледна към лозята, откъдето идеше тъмнина, но като не видя никого, озърна се наоколо, забеляза един голям гладък камък в храсталака, отиде и седна върху него. Камъкът беше влажен и студен, а Петковите дрешки

мокри. Под камъка, свита на колело, лежеше една змия — пепелянка. Щом седна малкият, змията попита камъка:

— Туй момче защо не се прибере в къщи край огнището да изсуши мокрите си дрешки, ами седна отгоре ни?

— Чака някого.

— Кого чака?

— Чака слепия, дяда Божила, който сега се връща от лозята с кошница вишни. Днес, когато дядо Божил минуваше по моста, туй момче се къпеше в реката и отдоле го попита: „Къде си тръгнал, дядо Божиле?“ „Тръгнал съм към лозята — отвърна му слепият. — Аз съм болен човек, боли ме под лъжичката. Казаха ми, че церът на моята болест били узрелите вишни. Ще се примоля да ми наберат стопаните малко вишни. Един ошавец от узрели вишни — и нищо ми няма.“ Слепият отмина, а туй момче намисли да го посрещне вечерта и да му открадне вишните. Затуй сега седи на гърба ми и чака да се зададе дядо Божил с кошницата.

— Я се понадигни малко, колкото да си покажа главата! — рече змията.

— Защо? — попита камъкът.

— Защото искам да клъвна с отровните си зъби това безсърдечно момче.

— Трай си — отвърна камъкът, — нали е седнало върху мокрия ми гръб, аз хубаво съм го клъвнал вече.

Змията се укроти и задряма.

Мина половин час време. Тъмнината, която се надигаше от долините, порасна. Жална песен подхванаха жабите в реката. По едно време отдоле се зададе някой. Шилото скочи да го посрещне. Тъмният човек, който мудно креташе по окаляния път с кошница в ръка, беше дядо Божил.

— Дядо Божиле — изправи се Петко напреде му, — дай бе, дядо, да ти понося кошницата.

— Ти ли си, Петко — рече старецът и го попипа по раменете. — Ох, че се уморих! Нали не ми видят очите, цапал съм в най-дълбоките локви. Едвам се дотътрах. Земи, Петко, ама

много ще ти се моля, не ми кради вишните, защото ми са дадени за цяр.

Петко пое кошницата и бръкна в нея. Сграби една шепа вишни, мушна ги в пазвата си, сграби втора, трета. Коремът му се поду, а кошницата олекна. Когато стигнаха запустялото вехто училище, където живееше слепият, Петко му подаде празната кошница и потъна в тъмнината.

Слепият бръкна в празната кошница, набута само две-три зърна и преглътна сълзите си.

Шилото, преди да влезе в къщи, излапа всичките вишни. Но щом влезе и легна да спи, обля го гореща пот и го затресе люта треска. Камъкът му беше взел здравето.

---

info

Информация за текста

$id = 18687
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/18687
Сканиране, разпознаване и корекция: ckitnik, 2010 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки и разкази

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Кандилцето на баба Тиша

Надвечерь баба Тиша, старата самотница, се прибра въ кѫщурката си съ запретната престилка. Въ престилката си тя носѣше класове, забравени отъ жетваритѣ въ житнитѣ стърнища. Като прекоси двора, старицата седна предъ кѫщи и започна да рони зърната отъ класоветѣ. Нейната едничка кокошка Чернушка, щомъ видѣ стопанката си, проточи шия и почна да кълве зърната.

— Охъ, на баба душичката! Колко ми е огладнѣла! — заговори баба Тиша и загледа съ умиление кокошката.

Като си напълни гушата, Чернушка прескочи прелѣза, слѣзе къмъ рѣката, напи се хубаво и се върна въ курника. Баба Тиша надникна следъ нея, бръкна въ полога и набута едно яйце. Очитѣ й свѣтнаха.

— Света Богородице, туй яйце ще си го скѫтамъ за недѣля. Съ него ще отговѣя и ще си облажа душата.

И зарадваната старица тръгна къмъ стаята си.

Върнаха се стадата отъ паша. Падна вечерь. Зашумѣха царевицитѣ отвѫдъ рѣката. Баба Тиша натроши въ една пръстена паничка сухъ хлѣбецъ, направи си попара съ вода и почна да сърба. Като си похапна, тя стори три поклона предъ иконата и си легна. Тъкмо въ туй време запръщѣ запаленото кандило и угасна. Маслото му се бѣше свършило.

— Въ стъкълцето имамъ масълце още за една вечерь, — помисли си самотната бабичка — като се свърши и то, ще остана въ тъмнина.

И задрѣма. На сънь тя чу какъ нѣкой похлопа на вратата.

— Кой хлопа? — дигна се баба Тиша.

— Азъ съмъ. Единъ закѫснѣлъ пѫтникъ. Пусни ме да пренощувамъ въ твоя домъ!

Старицата се зарадва. Отключи вратата.

— Добре дошелъ! — рече тя.

Пѫтникътъ влѣзе. Изпъшка въ тъмнината и сложи на земята торбичката и тояжката си.

Баба Тиша се наведе надъ огнището, разбута заровенитѣ вѫглени, стѫкна огънь. На свѣтлината тя видѣ, че нейниятъ гостенинъ е много старъ човѣкъ, пригърбенъ, съ хлътнали очи.

— По каква работа ходишъ? — попита старицата.

— Далеченъ пѫть бия. Обикалямъ лъжовния свѣтъ. Търся нѣщо.

— Какво?

— Ако ти кажа — ще ми се смѣешъ. Диря заровено имане. Наумилъ съмъ да направя една чешма, край широкъ пѫть, кѫдето вървятъ много хора. Натрупахъ голѣми грѣхове. Искамъ да ги изкупя, като сторя нѣкоя добрина за хората. Много съмъ уморенъ и гладенъ.

Баба Тиша се запретна, грабна отъ солницата едничкото яйце на Чернушка, сложи тиганя на огнището, излѣ последната лъжица масло отъ шишенцето и опържи яйцето. Гостенинътъ изкара отъ торбичката си порѣзница черъ хлѣбъ и почна да топи залъцитѣ.

— Тука е тъмно — проговори той — защо не запалишъ кандилото?

— Нѣмамъ масло — отвърна баба Тиша. — Свършихъ го.

— Утре го напълни съ вода отъ чешмата. Не е хубаво да стои праздно.

Гостенинътъ похапна набърже, подложи подъ главата си торбичката и легна край огнището. Баба Тиша влѣзе въ стаята си, легна и се замисли:

— Чуденъ човѣкъ. Дано му помогне Господь да намѣри имането, за което е тръгналъ на стари години.

На сутриньта, когато баба Тиша се дигна и отиде да събуди гостенина си — не го намѣри. Той си бѣше заминалъ въ зори. Старицата разтрѣби кѫщата, помете, взе кандилото отъ иконостаса и слѣзе къмъ каменната чешма. Изми хубаво малкото си свѣтилниче, напълни го съ бистра вода и го отнесе пакъ въ кѫщи. Но щомъ го положи предъ иконата — то се запали

самичко и заблещука. Баба Тиша дълго стоя предъ иконата и гледа захласната малкото пламъче. Следъ туй отиде въ курника да хвърли шепа зърна на кокошката и по старъ навикъ бръкна въ полога. Напипа топло яйце. Изнесе го навънъ и що да види? Този пѫть Чернушка бѣше снесла едно златно яйце.

---

info

Информация за текста

$id = 38560
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38560
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Хан Омуртаг

През месец юли 814 година великият Крум замина за другия свят. Той завеща на своя син един чер кон, на който беше кръстом преминал Балканския полуостров, един кален в боевете меч и една юначна държава.

Една вечер младият хан Омуртаг опаса бащиния си меч, яхна черния кон, излезе през голямата дъбова порта на Плиска и пое пътя към Мадарската крепост. Горещ вятър духаше откъм опърленото от сушата Дунавско поле. Димеше далеч някъде запален аул. Над Мадарската крепост се виеше един голям орел — бог Икуш, комуто старите българи обричаха телата на мъртвите си. Подир хана яхаше неговият пръв военачалник, кавхан Ишбул, а подир него — девет велики боили. По пътя царската дружина настигаше стада с овци, насметени от балкански овчари, кола, натоварени с брашно и мехове тракийско вино, и цели кервани биволи. Те пълзяха към крепостта, където войниците на хан Крума точеха мечовете си и лъскаха тежките си щитове за новите боеве.

Както препускаха, изведнаж конят на хан Омуртаг трепна, стъписа се и спря. Ханът се наведе надолу и видя пред позлатените конски копита една гургулица се мъчи да разтвори криле, а не може.

— Защо не може да хвръкне тая птица? — попита господарят на българската земя.

— Защото умира от жажда — обади се кахван Ишбул, — по цялата равнина няма нито една капка вода.

Омуртаг шибна коня си. Когато влязоха в крепостта, която приличаше на разбутан мравуняк — такова гъмжило от войници беше, — кръвта на младия хан закипя. Пред очите му се мярнаха високите стени на Константинопол и осипаната с безценни камъни ромейска царска корона. С разтуптяно сърце

Омуртаг обходи лагера и щом влезе в царската шатра, той се обърна към своя велик войвода:

— Утре потегляме на бой, кавхане!

— Нека бъде тъй, както ти кажеш, господарю!

— Но тебе не ти е драго. Виждам в очите ти мъка. Защо си кахърен, кавхан Ишбул?

— Господарю, като питаш, ще ти обадя. Преди една неделя, когато твоят баща береше душа, аз тръгнах из българската земя да диря мъдър лекар, който да даде здраве на хана. Като ходех от аул на аул и разпитвах де кого срещна, стигнах в една суха долина. Там намерих най-бедното селище. Под селището се виеше корито на пресъхнала река. В реката, хан Омуртаг, видях две голи черни българчета да се лутат и дирят вода. От време на време те се навеждаха, отместяха напечените от слънцето камъни и долепяха устни до напуканата земя. Господарю, видиш ли насреща планината Хем? Там има едно голямо езеро, по-бистро от сълза. Туй езеро, ако потече надолу, ще напои с благодат цялата равнина. Ще се раззеленят дърветата, ще зашумят ливадите, а хората ще запеят като птици. До лято жито ще рукне като поток от нивята. Твоите храбри войници се готвят за бой. Хиляди обсадни машини, каменометници, стрелометници, огнеметници, железни костенурки, копия и мечове изковаха пелагонийските ковачи. Столицата на ромеите ще закрие в ужас очи с двете ръце, когато чуе тропота на нашите коне. Господарю, все пак мене ми е тежко. Когато заминем, кому ще оставим ония две малки българчета, с напуканите от жажда устни? Кой ще напои пометената от ветрове и суша равнина?

Замисли се младият хан Омуртаг. Облак засенчи челото му. Подпря глава с тежката си длан и цяла нощ не спа.

А на утрото, когато слънцето окъпа Мадарска крепост и бог Икуш се вдигна към вишното небе, ханът излезе с разведрен поглед от шатрата си. Той заповяда да засвирят роговете, сбра неброимата си войска и я поведе не към белите стени на Константинопол, а към езерото на планината Хем — да разсече път за водата и напои жадната земя на своя народ.

info

Информация за текста

$id = 9088
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9088
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Ханът и обущарят
Уйгурска народна приказка

Когато настъпил големият празник, уйгурският владетел на Алма Ата тръгнал по най-затънтените улици на своята столица да се поразходи и да види как живеят хората. Подир него на коне потеглили трима брадати везири. Била късна нощ. Всички прозорци тъмнеели, защото уморените работни хора спели дълбоко. Само в една малка сиромашка къща мъждукала светлинка. Ханът отбил коня си към светлинката и похлопал на прозорчето. Вратата скръцнала и отвътре се показал домакинът. Той бил опасан с кожена престилка и държал в едната си ръка обувка, а в другата игла и конец. Владетелят веднага познал, че този човек е обущар и кърпи стари обуща.

— Защо не спиш, а си се заловил посред нощ за работа? — попитал ханът.

Обущарят, който познал големия гостени, се поклонил с почит и промълвил:

— От нужда, господарю! Ако не работя денем и нощем, не ще мога да изкарам хляб за домочадието си.

— Колко деца имаш? — повторно попитал ханът.

— Двечки са — отвърнал кърпачът, — но са още много мънички, не могат да ми помагат.

— А отколе ли си дошъл в този град?

— Преди четиридесет и седем години.

Ханът погледнал набръчканото му лице, главата му и пак запитал:

— А кога падна снегът върху тази планина?

— Точно преди три години, господарю!

— Изведнъж ли заваля?

— Полека-лека, но както виждаш, сега планината е побеляла цялата.

— Няма ли да бъде по-добре, ако от дванадесетте ратаи, които ти помагат в работата, освободиш единия и почнеш да работиш само с единадесет души?

— Не е възможно, бащице! Ако направя такова нещо, децата и жената ми ще умрат от глад.

— Тежка ти е работата! — поклатил главата си ханът. — Не зная как да ти помогна. Ами какво ще кажеш, ако ти изпра трима тлъсти овни — можеш ли да ги острижеш хубавичко?

— За стрижението на овни съм годен, стига да ми се паднат! — весело отговорил обущарят.

Ханът протегнал ръка, простил се с кърпача и препуснал с коня си по-нататък. Подире му се навървили тримата везири облечени с позлатени дрехи, на коне.

— Хубаво да ги острижеш! — провикнал се ханът, преди да кривне в улицата.

— Слушам, господарю! Волята ти ще бъде изпълнена! — отвърнал кърпачът, който бил много зарадван.

Когато конниците навлезли в тъмнината, първият везир рекъл:

— Господарю, този кърпач е голям лъжец. Затуй е последен сиромах. Аз съм го виждал по-рано и го познавам добре. Той е пристигнал в столицата само преди три месеца, а не преди четиридесет и седем години. Трябва да ти кажа, че кърпачът те излъга и за снега, който е паднал на планината. Всички знаят, че този сняг стои там от незапомнени времена. А от другите му отговори аз нищо не разбрах, защото те са още по-лъжливи.

Ханът позадържал за малко коня си и се провикнал:

— Вие тримата сте мои първи съветници, но виждам, че сте недосетливи и нямате ум като главата на обущаря. Давам ви три дни срок да размислите хубаво и да ми разтълкувате думите на този прост човек. Ако не отгатнете, ще ви снема главите! — и като препуснал към двореца си, владетелят влязъл сърдито вътре и оставил везирите с отворени уста.

Цяла нощ тримата големци размисляли над думите на обущаря, но не могли нищо да отгатнат. Когато се разсъмнало, те и тримата се упътили към малката сиромашка обущарница.

Заварили кърпача — спал-недоспал, седи на столчето си и кърпи един разпран чехъл.

— Ние дойдохме да ни разтълкуваш какво искаше да кажеш през нощта, когато ханът те разпитваше.

— Нищо ли не разбрахте? — отвърнал им кърпачът. — Тежко и горко на нашата държава, щом има такива управници!

— Молим ти се, спаси ни главите, защото ханът ни заплаши, че ще ги снеме, ако не му отговорим точно.

— Ваша работа! — навел се над чехъла кърпачът.

— Слушай, човече, ако ни кажеш — продължил най-старият везир, — готови сме да ти наброим една торбичка с жълтици. Ние ще те отървем от сиромашията.

— А колко мислите да ми дадете? — попитал бедният обущар.

— Ние сме трима — по сто жълтици ако ти дадем, ще получиш триста.

— Малко са! — поклатил глава обущарят.

— Ще ти дадем шестстотин златни монети! — извикал великият везир и очите му светнали.

— Бройте ги! Съгласен съм. Всичко ще ви разтълкувам. И след като получил цяла торба с пари, кърпачът рекъл:

— Най-напред ханът ме попита кога съм дошъл тука. Той искаше да узнае на колко години съм. Аз му отговорих, че съм на четиридесет и седем. На втория ханski въпрос — кога е паднал снегът върху планината — отговорих: точно преди три години. И тъй като ханът искаше да узнае откога ми е побеляла главата, аз му казах, че върхът захвана да белее преди три години. Ханът ме посъветва да намаля работата и наместо дванадесет месеца да почивам годишно по един месец, но аз му отговорих, че децата ми ще измрат от глад. Най-сетне ханът ми каза, че щял да ми изпроводи три овни за стригане. Аз се съгласих и той ми изпроводи овните… Трябва да ви кажа, че тримата овни за стригане сте вие.

Везирите се измъкнали, потънали от срам, от работилницата на хитрия обущар.

info

Информация за текста

$id = 13225
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13225
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Хитър Петър и чорбаджията

Събрали се селските главатари под едно дърво да оправят общите работи. Отишъл и Хитър Петър да послуша какво ще решат. Най-старият чорбаджия, който имал зъб на Хитър Петра, намислил да го направи за смях и да го прогони. Пресегнал се, грабнал му калпака и го ударил върху земята.

Хитър Петър нищо не казал. Навел се, взел си калпака, отърсил го и се обърнал към първенците:

— Да ви разкажа ли една приказка?

— Разказвай! — отвърнали всичките.

— Едно време — започнал Хитър Петър — цар Соломон, който разбирал езика на животните, заповядал да се извървят пред него всичките горски жители, за да чуе какво си приказват и да узнае какво става в гората.

Седнал на златния си трон пред двореца, а от двете му страни се наредили неговите големци. Навървйли се животните. Най-напред вървели лъвовете, подире им — слоновете, сетне мечките, вълците, зайците. Всички минавали пред Соломона кротко и прилично. Минавали шепнешком.

Най-сетне дошъл редът и на магарето.

Щом наближило до Соломона, то навирило опашка, опънало шия, захванало да реве, колкото му глас държи, заподскачало и заритало.

— Какво правиш, братовчеде? — възмутил се конят от държането на магарето. — Ти посрами рода ни!

— Аз — отвърнало магарето — на такова високо място и пред толкова народ ако не си покажа магарията, къде другаде?

Старият чорбаджия разбрал накъде бие тая приказка, потънал в земята от срам и тихомълком се измъкнал от събранието.

info

Информация за текста

$id = 3551
$book_id = 652
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3551
Сканиране, разпознаване и корекция: unicode, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки
Издателство „Народна младеж"

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Хитър Петър и гостилничарят

Отишъл веднъж нашият Хитър Петър на панаир. А там — гъмжило от хора. Едни продават, други купуват, трети ядат и пият в гостилниците. Спрял пред една готварница и надникнал през отворената врата. Вътре гостилничарят, опретнал ръкави, подклаждал десетина тенджери с яденета — едно от друго по-хубави. Хитър Петър бил гладен, но си нямал пари. Какво да направи? В торбичката си той носел само един сух крайщник от хляб. Извадил си крайщника и протегнал ръка към една от тенджерите, от която излизала най-гъста пара. Подържал хляба си над захлупената тенджера, додето се понакваси от парата и поомекне. Сетне си го изял сладко-сладко и си тръгнал.

Гостилничарят, който го наблюдавал мълчаливо, му пресякъл пътя:

— Хей, мой човек, къде тръгна, без да платиш?

— За какво да платя?

— За яденето.

— Хубава работа, ти не видя ли, че аз опитах само парата на тенджерата ти?

— Пара, пара, но и тя струва пари. Аз за тая пара, дето я изяде със сухия си хляб, дърва съм горил, вода съм носил, тенджера съм подклаждал! — занареждал гостилничарят.

— Брате — рекъл кротко Хитър Петър, — разбирам, но какво да ти дам, като нямам пукната пара?

— Щом нямаш пари, ще изядеш десет тояги, че да запомниш кога си лапал чужда пара! — развикал се гостилничарят.

Като почнала разправията, пред гостилницата се насъбрала навалица.

— Удряй! — рекъл Хитър Петър и застанал на слънце. — Вземи тоягата и удряй, но си отваряй очите да не ме докоснеш,

тъй както аз не докоснах яденето ти. Инак ще играе дървен господ по гърба ти.

— Какво да удрям? — смаял се гостилничарят.

— Удари десет тояги на сянката ми!

Всички наоколо прихнали да се смеят. Гостилничарят засрамен се скрил в гостилницата.

---

info

Информация за текста

$id = 3549
$book_id = 652
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3549
Сканиране, разпознаване и корекция: unicode, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки
Издателство „Народна младеж“

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Хитър Петър и змеят

Едно време — разказва народната легенда — по земята ходели великани. Те имали големи огнени криле. Когато се дигнели да полетят, ставали невидими. Живеели в дълбоките планински пещери. Щом почнел някакъв бой, великаните първи се вестявали. Невидими бучели над главите на войниците и се биели помежду си. Когато срещнели сабите си, на небето приплямвали светкавици. Тези великани се наричали змейове. През големия потоп всичките змейове се издавили, защото не знаели да плуват, а по небето не можели да летят дълго — отмалявали им крилете. Останал само един змей. Той влязъл в Ноевия ковчег и чакал, докато водите се дръпнат в моретата, езерата и реките. Когато земята изсъхнала, тръгнал по света. Дошъл и у нас. Настанил се в една балканска пещера. Намерил си една стара вещица да му шъта и тръгнал да дири юнаци.

Срещнал най-напред Хитър Петър. Попитал го отдалеч:

— Хей, човече, ти юнак ли си?

— Юнак съм — отвърнал Хитър Петър.

— Какво можеш да правиш?

— Аз ли, като стисна камък — вода пуща.

— Не вярвам — казал змеят.

— Може да опитаме. Първо ти вземи един камък и го стисни.

Змеят взел от земята камък, стиснал го, на сол го направил, но вода не потекла.

— Гледай сега пък аз — навел се Хитър Петър, взел друг камък и без да го забележи змеят, измъкнал от торбата си бучка сирене.

И като стиснал в шепа камъка заедно със сиренето — потекла вода.

Змеят се смаял:

— Брей, ти си бил плъ юнак от мен. Хайде да станем побратими!

— Бива — отговорил Хитър Петър и станали побратими.

Тръгнали да ходят заедно. Вървели, вървели, стигнали до едно лозе. Сред лозето — висока череша с узрял плод. Змеят, нали бил великан, почнал да бере узрели череши от върха и да ги лапа с шепи. Хитър Петър се въртял под черешата и се облизвал, защото не достигал узрял плод.

— Яж, побратиме! — поканил го змеят.

— Не ги стигам — отвърнал Хитър Петър.

Тогава змеят хванал върха на черешата и я огънал цялата надолу.

— Бери сега и дръж здраво!

Хитър Петър стиснал здраво един клон, откъснал черешка, но преди да я сложи в устата си, змеят пуснал приведеното дърво, то се изправило нагоре и Хитър Петър изхвърчал като птица през върха. Прехвърлил черешата и паднал до една трънка. Под трънката бил задрямал заек. Заекът изскочил и побягнал.

— Побратиме, какво направи? — попитал змеят.

— Абе какво — видях оня заек и си рекох: „Чакай да прескоча черешата и да го хвана за ушите!“ Но избяга проклетникът.

Змеят се учудил още повече. Отишли по-нататък, навлезли в една гора, пълна с дивеч: зайци, сърни, елени.

— Искаш ли — предложил змеят — да заградим тая гора с висока стена и да изловим дивеча, че да го опечем и да го изядем?

— Как да не искам? — отговорил Хитър Петър.

Запретнали ръкави. Змеят помъкнал цели канари и почнал да трупа. Трудил се юнашки, а Хитър Петър пълнел с кал малките дупки между камъните. Както и да е, направили висока стена, заградили гората, изловили всичкия дивеч, опекли на шиш сто елена, двеста сърни и петстотин зайци. Седнали да ядат. Змеят лапал по три заека на залък, а Хитър Петър едва смогнал да изяде една плешка от младо сърненце. Мръкнало се.

Прибрали се да спят в змейовата пещера. Вещицата ги посрещнала и попитала на змейски език, за да не разбере Хитър Петър:

— Кой е този?

— Мой побратим.

— Какъв е той?

— Плъ юнак е от мене.

— Защо не го утрепеш?

— Как да го утрепя? — попитал змеят.

— Нощес, като заспи, вземи най-тежкия чук и удряй!

Хитър Петър — нали бил хитрец, всички езици разбирал — знаел и змейски. Уплашил се много, но нищо не рекъл. Легнали. Като духнали светилото, той тихо станал, излязъл навън, напълнил един чувал с камъни и го мушнал под чергата на мястото, дето бил лежал. Сетне се потулил зад вратата и зачакал да види какво ще стане. Към полунощ змеят станал, грабнал един чук — сто кила тежък — и почнал да налага чувала. Като биел камъните — искри изскачали. Бил, бил, най-сетне рекъл:

— Утрепах го! — и легнал да спи.

На сутринта Хитър Петър излязъл от къта, дето се бил крил, и викнал:

— Добро утро, побратиме!

Змеят опулил очи:

— Бе, ти жив ли си още, нали те утрепах нощес с чука?

Хитър Петър се засмял:

— Тъй ли? Пък аз мислех, че бълха ме хапе. Не се мъчи да ме убиваш, защото съм калин.

— Че как си кален?

— С вряла вода.

— Хайде и мене да калиш — рекъл змеят, — нали сме побратими.

— Защо да не те каля? Ще те каля? Кажи на бабата да сгорещи един казан с вода.

Змеят тозчас повикал вещицата и поръчал по-скоро да напълни казана с вода и да накладе огън. Когато водата в

казана завряла, Хитър Петър накарал змея да влезе в една бъчва. Змеят се намърдал в бъчвата, а Хитър Петър заковал здраво дъното на бъчвата, като оставил само една малка дупка, през която почнал да налива вряла вода. Змеят вътре запищял:

— Олеле, побратиме, изгорях!

— Търпи, побратиме, за да се калиш като мен! — утешавал го Хитър Петър.

Като напълнил бъчвата догоре, Хитър Петър рекъл на вещицата:

— Нека стои до довечера вътре, за да стане по-як от желязо! Щом залезе слънцето, разбий бъчвата и го пусни да излезе.

Отишъл си Хитър Петър, а вещицата изчакала хубаво да се мръкне. Когато огряла месечината, разбила бъчвата и що да види — змеят се бил озъбил.

Тъй загинал последният змей.

---

info

Информация за текста

$id = 21677
$book_id = 3889
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21677
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги“
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Хитър Петър кмет

Събрали се селяните от Хитър-Петровото село на площада да избират кмет. Излязъл и Хитър Петър. Наложил си новия калпак, защото знаел, че има хора, които съдят за човека по калпака, а не по главата. Ето че пристигнал и селският чорбаджия: с голям корем, с дълга лула и броеница.

— Хей, Петре, този калпак, дето си го наложил, мяза на чорбаджийския. Я дай да го видя!

Хитър Петър му подал калпака си. Чорбаджията го поел и за да разсмее селяните, ударил калпака в земята.

— Чакай да опитам гърми ли!

Хитър Петър се навел, взел си калпака от земята, изтупал го и рекъл:

— Слушайте, хора селяни, да ви разкажа една приказка!

Селяните знаели, че той умеел духовито да разказва, и се натрупали около него. Хитър Петър почнал:

— Вие сте чували за някогашния еврейски цар Соломон. Казват, че той познавал миналото на хората, гадаел бъдещето и проумявал езика на всяка жива гадинка. Веднъж Соломон поканил в градината си всички животни: лъвове, мечки, вълци, зайци, сърни, биволи, коне, магарета. Ще попитате защо ги е поканил? Нали разбирал езиците им, искал да ги послуша и да се посмее, защото много смешни работи си приказвали помежду си. Напълнила се царската градина. Най-сетне дошло и магарето. Като видяло толкова зверове на едно място, навирило уши, изтъпанчило се пред Соломона и почнало да реве, колкото му глас държи. Всичките зверове се спогледали, а Соломон си запушил ушите. Като млъкнало магарето, лъвът се приближил до него и му рекъл:

— Абе, ти какво правиш?

— Рева — отвърнало магарето.

— Защо ревеш?

— Че аз — отвърнало магарето, — пред такова голямо събрание ако не си покажа магарията, къде ще я покажа?

— Тази е приказката — завършил Хитър Петър, — разбрахте ли я?

— Разбрахме я хубаво — прихнали да се смеят селяните.

Селският чорбаджия се измъкнал и побягнал. Тогава селяните избрали за кмет Хитър Петра.

---

info

Информация за текста

$id = 21703
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21703
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Хитрата лисица

Петелът с червения гребен си ровел на торището и там си изкарвал прехраната. Веднъж, като пъпрел, той намерил една парица и тръгнал към пазара да си купи нещо за кълване. Срещнала го мечката:

— Къде, Петльо?

— На пазар съм тръгнал.

— Заведи и мене.

— Да те заведа, но трябва да ти кажа, че на пътя има дълбок трап — не можеш го прескочи, защото си много тежка.

— Ами, не мога. Какви големи трапове съм прескачала, кога ме подгонят ловците!

— Тръгвай тогава.

Упътили се двамата. Ето насреща им един вълк.

— Къде отивате? — попитал вълкът.

— На пазар отиваме — отговорил петелът.

— Вземете и мене — почнал да се моли вълкът.

— Да те вземем, Вълчо, но ей там на пътя има трап. Не можеш го прескочи.

— Ами, не мога. Колко съм ги прескачал, когато ме подгонят овчарските кучета.

Взели и вълка. Продължили пътя си. Срещнала ги лисицата, наредила се и тя подире им.

Вървели, вървели, стигнали до трапа. Петелът разперил криле, полетял и прехвръкнал отвъд. Засилила се подире му мечката и — туп! — в трапа. Втори се засилил да прескочи вълкът, но и той се строполил долу. Паднала и лисицата.

Петлето отишло самичко на пазар, а другарите му останали в трапа. Минал ден, минали два, налегнал ги глад.

Най-напред се обадила лисицата:

— Гладни ли сте?

— Иска ли питане! — отговорила мечката.

— Тогава, хайде да си баем-който е най-сладък, него ще изядем.

— Хайде! — изръмжали вълкът и мечката. — Почни ти да баеш!

Лисицата клекнала, повдигнала нагоре предните си крака и почнала да бае:

„Лиса опашатка —
никак не е сладка,
Кумчо Вълчо див —
много е горчив.

Меца медунка —
ех, че е сладунка!
Дръж, кумчо,
да я изядем!“

Хвърлили се двамата върху мечката, започнали да я давичкат, додето й видели работата. Свършили я за два-три дни. Полежали, полежали, пак огладнели. Но лисицата, нали е хитра, скрила едно от мечите черва под мишницата и като огладняла, извадила червото и започнала да го яде.

— Какво ядеш, кумичке? — попитал вълкът.

— Пробих си кожата и си вадя черва.

— Дай и на мен от тях!

— Не ти давам, защото и ти си имаш. Пробий си кожата и вади!

Вълкът захванал да си дере кожата с нокти, но спрял, защото го заболяло.

— Не мога — рекъл, — пробий я ти!

Лисицата почнала да го дере стръвно.

— Ох, боли! — развикал се вълкът.

— И мене ме болеше, но търпях.

Пробила лисицата кожата на вълка и той умрял. Изяла и него. Полежала, полежала и пак почнала да огладнява. Стой в трапа, гладува и гледа нагоре. По едно време видяла, че едно косе лети над трапа.

— Косенце-босенце, помогни ми да изляза от трапа. Ако ми помогнеш, ще те заведа в една гора. Там има едно хубаво дърво. На него ще свиеш гнездо и ще си измътиш пиленца.

— Как да ти помогна? — попитало косето.

— Хвърляй камъчета, додето се напълни трапът, и аз ще изскоча навън.

Косето почнало да кълве с човката си камъчета и да ги пуска в трапа. Хвърляло, хвърляло, хвърляло и най-сетне напълнило трапа с камъчета. Когато лисицата се измъкнала, завела косето в гората и му показала дървото. Косето си свило гнездо, снесло си яйца, измътило си пиленца и запяло. Чурулика и весели рожбите си. Лисицата, като подушила пилетата, клекнала под дървото и се замолила:

— Косе, братче, я ми пусни едно пиле, че е дошла на гости майчицата ми — да я нагостя.

— Как тъй? — рекло косето. — Аз не си давам рожбите!

— Тогава ще отсека дървото и като падне гнездото, ще ти изям всичките косенца! — заканила се лисицата и замахнала с опашката си, както дърварят замахва със секирата си.

Косето се уплашило и пуснало долу едно пиле.

На другия ден лисицата дошла пак, излъгала косето, че пристигнал кумът й на гости, и му взела още едно пиле. На третия му взела третото пиленце. В гнездото останало само едно. Косето викнало да плаче. Плаче, та се дере, цялата гора намокрило със сълзи. Дошъл един гарван и го попитал защо плаче. Косето му разправило какво се е случило.

— Не бой се — рекъл гарванът, — не си давай пилето, защото лисицата не може нищо лошо да ти стори. Тя замахва да отсече дървото с опашката си, а опашката й не е секира!

Отлетял гарванът, дошла пак лисицата.

— Косе-босе, дойде ми на гости вуйчо лъв, пусни последното пиленце да го нагостя.

— Няма да го пусна!

— Тогава ще отсека дървото!

— С какво?

— Ще видиш с какво!

И лисицата замахнала с опашката си.

— То не е секира, а опашка! — изчуруликало косенцето.

— Кой ти каза, че не е секира? — ядосала се лисицата.

— Гарванът.

— Аз ще го науча него — заканила се лисицата и отишла на един кръстопът. Легнала, преструпила се на мъртва. Дошъл гарванът да кълве леш. Приближил до лисицата, протегнал шия и клъвнал най-напред окото й. Лисицата примряла от болка, почнала да врещи, а гарванът отлетял.

---

info

Информация за текста

$id = 2682
$book_id = 3889
$book_id = 5904
$book_id = 332
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/2682
Сканиране, разпознаване и корекция: Victor, 2003
Корекция: Свилена Симеонова, 2003

Източник: http://bezmonitor.com

Издание:
Ангел Каралийчев. Имало едно време. Приказки
Художник: Александър Денков
Редактор: Иван Кръстев
Худ. редактор: Кирил Гюлеметов
Техн. редактор: Здравко Божанов
Коректор: Евелина Георчева
Издателство „Български художник“, София

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Хитрият кръчмар

Един хитрец отворил кръчма в някакъв град отвъд морето. От всички страни пристигали морни пътници и се отбивали в кръчмата да отпочинат и да сръбнат по едно вино. Отначало кръчмарят поднасял на своите гости вино, разредено с малко вода, а по-късно, когато разбрал, че пътниците не са много придирчиви, започнал да им поднася вода, зачервена с малко вино. За една-две години той събрал цяла торбичка жълтици, затворил кръчмата и тръгнал да си ходи. В близкия пристанищен град богатият кръчмар си купил една маймунка — да му весели децата, качил се на кораб и потеглил. На обед се разположил в корабната гостилница и се нахранил хубаво, а на маймунката хвърлил два-три лешника. След като свършил яденето, ситият човек се изтегнал на палубата да подремне малко. Преди да заспи, си спомнил за жълтиците, извадил торбичката от пазвата си и я мушнал под главата си — на сигурно място. Маймунката стояла клекнала край него и го следяла с умните си очи. Тя била гладна и щом видяла, че господарят й скрил торбичката под главата си, с нетърпение зачакала, додето заспи.

Щом кръчмарят заспал, маймунката посегнала тихичко, измъкнала торбичката изпод главата му, бръкнала вътре и изкарала една жълтица. Почнала да я разглежда, захапала я, но като разбрала, че не е за ядене, се ядосала, грабнала торбичката, завъртяла я над главата си и я хвърлила в морето.

Заспалият кръчмар се стреснал, скочил на крака и погледнал втрещен торбичката, която бавно потъвала във водата. Захванал да се удря с юмруци по главата.

— Защо ми трябваше тая проклета маймуна!

— Приятелю, не унивай — обадил се зад гърба му един селянин, който често пъти се бил отбивал в кръчмата на

хитреца, — тия жълтици водата ти ги донесе и пак водата ги отнесе.

---

info

Информация за текста

$id = 21655
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21655
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Хитрият петел

Гащатият петел разперил криле, дигнал се, кацнал на плета и почнал да кукурига с цяло гърло. От съседната горичка подала муцуната си Кума Лиса.

— Добър ден! — викнала тя. — Чух те, като кукуригаше. Чудно пееш. Само не зная дали можеш да пееш тъй, както пееше някога баща ти.

— Че как пееше баща ми? — попитал петелът.

— Той стъпваше на плета на единия си крак, затваряше едното си око и почваше много силно да кукурига. Чуден певец беше.

— И аз мога тъй! — рекъл петелът и като се изправил на един крак, затворил едното си око и изкукуригал.

— Ами можеш ли — попитала го хитро лисицата, — като стоиш на един крак, да затвориш и двете си очи и тъй да пееш?

— Мога — отговорил петелът и затворил очите си, но щом ги затворил, лисицата подскокнала и го сграбчила.

Отнесла го в горичката, стъпила върху него и се нагласила да го яде.

— Ех — въздъхнал петелът, — едно време майка ти не правеше тъй.

— Ами как правеше? — попитала лисицата.

— Тя, кога хванеше петел, преди да го разкъса, имаше обичай да си прочете молитвата. Набожна лисица беше тя.

— Аз съм също като майка си! — рекла лисицата и веднага наумила да си прочете една молитва. Дигнала набожно двата си крака нагоре, затворила си очите и зашепнала.

Петелът тъкмо туй чакал. Щом лисицата го пуснала, той пръпнал, подхвръкнал бърже и кацнал на съседното дърво.

— Гръм да те убие, надхитри ме! — рекла лисицата, облизала се, преглътнала и заминала гладна в гората.

info

Информация за текста

$id = 21717
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21717
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Хитроумното магаре

Слънцето мързеливо клонеше надолу. Сенките на дърветата растяха. Жегата гаснеше. Повя разхладянинът. Задрямалите листа на липите зашепнаха. Омърлушените птици се разшаваха. Жълтооките подрумчета, що ръсеха полянките край пътя, трепнаха и протегнаха малките си шии, сякаш се мъчеха да доловят думите на далечната жетварска песен, която вятърът донесе на крилете си.

По пътя откъм манастирската гора се зададоха дядо Матей и магарето му. Дядо Матей вървеше бос, с разкопчана риза. В едната си ръка той държеше рошав овчи калпак, а в другата — кърпа, с която бършеше горещата пот, потекла на бистри струйки от челото му. Магарето пристъпваше лениво подире му с увиснали уши. Краката му затъваха дълбоко в златистия пясък. На гърба му се клатушкаха две дисаги, натъпкани със ситна сол.

— Хайде, дядовото, не се дърпай назад като рак, ами върви! Ей сега ще стигнем реката. Прегазим ли реката — един хвърлей път остава до нашето село. Зная, тежи ти солта, но ти си младо магаре. Кръвта ти кипи. На твоите години аз можех да нося планина на гърба си, а ти се огъваш от две дисаги сол. Срамота е. Ох, че ми засъхнаха устата! От манастира насам капка вода няма. А от реката не ми се ще да пия жабуняк. Хайде де, пак взе да се дърпаш назад!

Умореното магаре едва се мъкнеше. Рой мухи бръмчаха около него, пееха му някаква безкрайна песен и за да не заспи, се навираха в очите му. От леност магарето не се решаваше ухото си да помръдне, за да ги разпъди.

Когато стигна до брега, дядо Матей пусна повода на земята и рече:

— Ти постой малко тука, пък аз ще се отбия на Маринковия бостан. Ще си поискам от наш Маринка да ми откъсне една

диня, че да си разквася устата. Сили нямам вече.

Когато дядо Матей кривна към бостана, магарето впери очи към реката и дълго мисли да се потруди ли да слезе до реката да сръбне вода, или да не слиза. Но както гледаше надолу, неочаквано отвъд на другия бряг му се мярна един магарешки бодил, узрял и пропукан. Устата му се наляха и то се затече, но както тичаше, стъпи върху един зеленясал камък, подхлъзна се и падна във водата. Като потъна, то усети хладината на реката и почна да размисля: „Ако се дигна да изям бодила, ще ми стане горещо. Я да си стоя във водата на хладината!“ И за да пропъди мухите, хитрото магаре си потопи и главата.

Мина що се мина, откъм бостана се зададе дядо Матей и взе да се озърта — къде му е магарето? Гледа нагоре, гледа надолу, най-сетне го видя в реката — лежи като бивол. Старецът зина. Мравки полазиха по гърба му: ами солта! Нагази бърже, измъкна неверния си другар на брега и попипа дисагите. Те бяха празни. Всичката сол се беше разтопила.

Дядо Матей се почеса по тила:

— Хубаво ме нареди ти мене. Чакай да ида сега да отсека една дебела тояга, че да ти се отплатя.

Дядо Матей се отби в близката горичка, а магарето потегли бодро с празните дисаги и почна да си мисли: „Ако на всеки двайсет крачки имаше река, земята щеше да прилича на приказна градина.“

Какво стана по-нататък — не ми е удобно да разказвам.

На другата събота по същия път и по същото време се зададоха пак дядо Матей и дългоухият му другар. Дядо Матей пъшкаше като мотор, а магарето не знаеше къде да се дене от мързел, макар че на гърба му нямаше сол, а два вързопа вълна. Като стигнаха до реката, дядо Матей пак кривна към Маринковия бостан, а магарето се спусна към водата и нарочно се строполи в най-дълбокото място.

— Ох, благодат! — въздъхна то и си потопи и главата. Мухите уплашено се пръснаха.

По едно време се зададе дядо Матей. Като видя магарето, той прихна:

— Знаех, че така ще направиш. Добре си сега. Хайде!

Хвана го за повода и почна да го тегли. Магарето посегна да стане, но нали вълната се беше напоила с вода, тежеше като желязо.

С мъка клепоухото магаре извлече мокрия си товар на брега и потегли прегънато одве към село.

Вървеше напреде му дядо Матей и се подсмиваше под мустак. Вървеше подир него магарето и си мислеше: „Не мога да разбера защо има реки по света. Ако пресъхнат реките до една — земята щеше да прилича на приказна градина.“

---

info

Информация за текста

$id = 14351
$book_id = 263
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/14351
Сканиране, разпознаване и корекция: moosehead, 2009

Издание:
Библиотека „Златни страници“. Кой какъв е и защо такъв е. Том четвърти. Хумор за деца.
Издателство „Български художник“, 1978
Съставител и редактор: Николай Янков
Художник: Борислав Стоев

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Хитър-Петровата отплата

През цялото лято Хитър Петър водил кравата си по най-сочните пасища. Охранило се онова добиче, загладило косъма, станало като мрянка. Дигнал се една сутрин Хитър Петър и подкарал охранената крава към пазара да я продава. Трима негови съселяни — кръчмарят, бакалинът и попът, които му завиждали за хубавото име, решили да го надхитрят и да го направят за смях. Още през нощта се измъкнали от село, сговорили се кой какво ще приказва, и се пръснали по пътя за пазара. Най-напред срещу Хитър Петър се упътил кръчмарят.

— Добра ти среща, бай Петре — рекъл той, — къде си подкарал кравата?

— На пазар я карам. Има ли добър пазар?

— Задръстено. Купувачите се надпреварят кой да даде повече. Добра ти е кравата, охранена и загладена, но не вярвам да я купи някой.

— Защо? — попитал Хитър Петър.

— Защото има дълга опашка, а на пазара се търсят крави без опашки. Хайде на добър час!

И кръчмарят отминал.

Хитър Петър се почесал по тила.

— Чудно нещо — си рекъл той, — не мога да разбера защо са им крави без опашки, но щом се търсят такива крави, ще отрежа опашката и на моята. Не е голяма работа.

И като се отбил в едно крайпътно ханче, Хитър Петър поискал ножица от ханджията и отрязал опашката на кравата си. Потеглил нататък. Ето че насреща му се задал бакалинът.

— Как мислиш — попитал го Хитър Петър, — дали ще намеря купувач с по-тежка кесия за тази крава?

— Ще намериш. Кравата ти е без опашка. Тъкмо такива крави се търсят на пазара. Но рогата й ще смъкнат цената.

— Защо?

— Защото купувачите, щом видят добиче с рога, почват да се дърпат назад и да намаляват цената. Хайде прощавай!

Повторно се почесал по тила Хитър Петър и без да му мисли много, се отбил в друго ханче, поискал трион, отрязал рогата на кравата и си продължил пътя.

Най-сетне, до самия пазар го срещнал третият заговорник — попът.

— Бързай, Хитър Петре, защото пазаряните почват вече да се разотиват. Ти си човек с късмет. Днес на пазара купувачите земята обръщат за крави без опашки и без рога, само че по-добре ще сториш, ако отрежеш и ушите на кравата.

— Че какви й са ушите? — попитал Хитър Петър.

— Не ги ли виждаш — магарешки.

Когато и попът отминал, Хитър Петър погледнал кравата и рекъл:

— Май че мязат на магарешки! — извадил ножа си и отрязал ушите на клетото добиче.

Когато стигнал на пазара, всички се насъбрали и заобиколили Хитър Петра. Почнали да му се смеят:

— Гледайте нашият хитрец каква крава за продан е докарал! Ще се намери ли луд човек, който да даде пари за такова окастрено добиче? Кой те научи, Петре, да отрежеш опашката, рогата и ушите на кравата? Да му целунеш ръката, когато се върнеш в село.

Хитър Петър потънал в земята от срам. Измъкнал кравата си от навалицата, отвел я в кланицата и я продал на месарите почти без пари. Ей тъй отишла хубавата крава.

Върнал се Хитър Петър в село. Ония тримата вече били разказали на цялото село за окастрената крава, но Хитър Петър нищо не им рекъл. Когато го попитали доволен ли е от пазара, той си снел калпака, поздравил завистниците и си потупал джоба.

— Много съм доволен. Напълниха ми кесията с пари. Вие ми сторихте голяма добрина, защото ме научихте как да подредя кравата си, за да получа двойно повече пари. Разбрах, че сте ми

истински приятели, затуй ви каня утре на вечеря. Жената ще заколи един пуяк. Ще дойдете ли?

— Идваме — отвърнали кръчмарят, бакалинът и попът, — утре вечер сме у вас!

Хитър Петър имал две диви зайчета. На другия ден, щом мръкнало, той рекъл на жена си:

— Жено, аз ще се потуля в градинката, а ти посрещни гостите и им кажи, че съм на нивата. Когато пуякът се изпече хубаво, изкарай едното зайче от коша, поръчай му да дойде при мен на нивата и го пусни на улицата. Останалото остави на мене.

Гостите пристигнали рано-рано в Хитър-Петровия дом. Насядали по възглавниците и втренчили очи към пещта. Там се печал един голям пуяк. По едно време Хитър Петровица грабнала лопатата и измъкнала изпечения пуяк. Тримата заговорници почнали да се облизват.

— Пуякът вече е готов — рекла невестата, — но Петър се забави.

— Къде е той? — попитал кръчмарят.

— Отиде на нивата. Уж каза, че ще се върне рано, а го няма никакъв. Чакай да изпратя зайчето да го извика.

И като извадила от коша едното от зайчетата, застанала на прага и почнала да му поръчва на висок глас:

— Слушай, зайче, по-скоро да идеш на нивата и да кажеш на батя си Петра, че гостите пристигнаха, а пуякът е изпечен. Веднага да дойде!

И пуснала зайчето. Дивото зайче подскокнало към отворената пътна врата, изскочило на улицата и като стрела се втурнало към полето.

Не се минало много време — и Хитър Петър пристигнал.

— Прощавайте — рекъл той, — аз позакъснях, защото имах много работа на нивата и се бях улисал. Щях да се забавя още, ако не беше зайчето. То миличкото дойде запъхтяно и почна да

ме дърпа за крачола: „Бате Петре, вика, ела си веднага, защото гостите пристигнаха, а пуякът е вече изпечен".

Гостите се спогледали:

— За пръв път виждаме такова чудо: зайче ратайче.

— Голяма работа ми върши. Вчера го пратих в града да ми купи часовник. За два часа време отиде, върна се и донесе часовника — нов-новеничък. Хайде сега сядайте да ядем, докато не е изстинал пуякът.

Гостите почнали да ядат. Като се нахранили хубаво, попът се обърнал към Хитър Петра:

— Слушай, Петре, я ни продай зайчето си! Много ни е потребно вкъщи едно такова бързоного ратайче.

— Но вие сте трима, как ще си го поделите?

— Лесна работа. Днес ще помага на мен, утре — на другия, а вдругиден — на третия. Продай ни го.

— Да ви го продам — отвърнал Хитър Петър, — само че е скъпичко.

— Колко искаш за него?

— Колкото струва една добре охранена крава. Съгласни ли сте?

— Съгласни сме! — викнали и тримата, изкарали кесиите си и наброили на Хитър Петра цяла купчина пари.

Прибрал парите Хитър Петър, извадил от коша второто зайче, дал го на гостите и им поръчал хубаво да го гледат, защото такова зайче нямало никъде по света.

Попът поел зайчето и го скрил в пазвата си.

— Утре ще бъде мое! — рекъл той.

Хитър Петър изпратил гостите си ухилен.

— Хубаво ги наредих! — обърнал се той към жена си.

На другия ден попът станал рано, нахранил зайчето със зелев лист и му рекъл:

— Слушай, зайче, ще идеш при моите приятели, с които снощи бяхме на гости у Хитър Петра, ще им кажеш да ми дойдат надвечер на гости. Жената ще приготви тутманик. Хайде, дядовото, бягай по-скоро, защото днес имаме и друга работа — и пуснал зайчето на улицата.

Зайчето запрашило по пътя и се загубило. Попът седнал на един стол до пътната врата да го почака. Минало пладне, почнало да се мръква, а зайчето все още го нямало. Дигнал се тогава попът, отишъл и намерил другите двама. Попитал ги защо не връщат зайчето.

— Никакво зайче не е идвало при нас! — отвърнали кръчмарят и бакалинът.

— Ами къде може да е отишло? — зачудил се попът.

— Къде ли? Момчето на съседа ми каза, че снощи видяло едно зайче, което бягало към гората, а днес видяло още едно.

Тогава и тримата се досетили каква е работата, и се развикали:

— Измами ни Хитър Петър. Какво да го правим?

— Ще го закараме утре при съдията. Нека той му тегли присъдата.

На другия ден съдията, който имал зъб на Хитър Петра, отсъдил:

— Натикайте го в един чувал, отнесете го на морския бряг и го хвърлете в морето — да го изядат рибите.

— Няма що, Хитър Петре, такава ти била съдбата — рекли тримата и разтворили чувала, — влизай вътре!

Хитър Петър влязъл в чувала и почнал да вика:

— Не ща! Не ща, бе!

— Какво не щеш? — попитали го тримата.

— Не ща в морето!

— Щеш, не щеш — там ще цамбурнеш, защото такава е присъдата.

Нарамил чувала бакалинът и викнал на другарите си:

— Най-напред ще го понося аз. Като се уморя, ще го поемете вие. Брей, че тежи! — и закрачил към морския бряг.

Попът и кръчмарят тръгнали след него и щом чули, че почнал да пъшка, поели чувала от ръцете му. Вървели, вървели, наближили морския бряг. На едно място видели овчар да лежи под стар клонест дъб — запладнил стадото си на сянка.

— Хей, побратиме — викнал бакалинът, — има ли тук наблизо кладенче да сръбнем малко водица, че изгоряхме от

жажда.

— Има — отвърнал овчарят, — слезте в долчинката. Там ще намерите едно ледено кладенче.

Носачите оставили вързания чувал на тревата и се спуснали в долчинката. А Хитър Петър все си повтарял:

— Не ща, бе! Не ща!

Като го чул, овчарят се надигнал, отишъл при чувала и попитал учудено:

— Какво не щеш?

— Не ща да ставам цар! — отвърнал Хитър Петър.

— Защо не щеш?

— Защото не съм научен да нося корона на главата си, нито да ям печени агнета и да спя на пухени възглавници. Не ща — и туйто!

— Ами що щеш в чувала? — попитал овчарят.

— Тия трима са ония, дето колят кучето. Те дойдоха в село да ме поканят за цар и като разбраха, че не искам, ме хванаха и ме натикаха в чувала. Насила искат да ме правят цар.

— Стани, бе! — посъветвал го овчарят.

— Ами ти защо не станеш? — обадил се Хитър Петър от чувала.

— Защото не канят мене, ами тебе.

— Ако си съгласен, влез в чувала на мое място, а пък аз ще стана овчар.

Развързал глупавият овчар чувала и се намъкнал на Хитър-Петровото място, а Хитър Петър се изтегнал на сянка под дъба.

Трите носачи, след като се напили със студена вода, излезли от долчинката. Попът грабнал чувала.

— Искам, бе! Искам! — обадил се от вътре овчарят.

— Какво искаш? — попитал попът.

— Искам да стана цар!

— Горкият Хитър Петър е полудял от страх! — рекъл дядо поп, затекъл се към брега и цамбурнал чувала в морето.

Чувалът потънал.

— Отървахме се от него — рекли трите и си тръгнали към село.

Надвечер Хитър Петър подбрал стадото на удавения овчар и го подкарал към къщи. Като го видели, тримата негови носачи си глътнали езиците:

— Абе, Хитър Петре, нали те хвърлихме в морето! Що щеш тука сега и какви са тия овце?

— Прибирам се вкъщи — отвърнал Хитър Петър, — а овцете са мои.

— Къде ги намери?

— На морското дъно.

— Че там има ли овце?

— Милиони овце пасат водорасли под водата. Аз си отлъчих само стотина. Като ги продам, пак ще ида да си докарам още стотина.

— Дядо попе, да вървим! — викнал бакалинът.

— Къде да вървим? — попитал попът.

— В морето за овце!

— Хайде — рекъл лакомият поп и си грабнал калимавката.

Хукнали пак към морето.

Когато стигнали на брега, най-напред се хвърлил попът и мигом потънал. Само калимавката му плувнала над вълните.

— Гледайте, гледайте! — викнал кръчмарят. — Попът изкара една овца! Хайде по-скоро да се хвърлим и ние, че попът ще насмете всичките овце.

И се хвърлили в морето. Издавили се до един. Тъй си платил Хитър Петър на своите съселяни, които искали да го хвърлят в морето.

---

info

Информация за текста

$id = 21684
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21684
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Килимарят от Индия
Индийска народна приказка

Живял в Южна Индия някога един тъкач, който бил голям майстор на килими. Той произвеждал чудесни килими, но ги правел много бавно — по един на година, — затуй печалбата му била слаба и парите за издръжката му не стигали.

Веднъж, когато килимарят завършил един от най-хубавите свои килими, ненадейно неговият стан се строшил.

Тъкачът бил сиромах човек и наместо да се оплаква от съдбата си, грабнал секирата и се упътил към гората да търси някое по-здраво дърво, от което да си направи нов тъкачен стан. Много дървета разгледал, докато най-сетне очите му се спрели на един висок чемшир, който растял върху самия морски бряг.

— Ей го дървото, от което ще си направя стан! — извикал радостно тъкачът и пристъпил към него.

Но щом замахнал със секирата си, изведнъж чул глас на невидим човек, който му казал:

— Пощади дървото, майсторе!

— Кой ми каза тия думи? — попитал килимарят учуден.

— Аз съм горският вълшебник. Това чемширово дърво е моят дом, в който живея. Защо искаш да го отсечеш!

Изплашен, килимарят отпуснал секирата си и отвърнал:

— Аз избрах това дърво, от което искам да си направя нов стан. Ако не сторя това, не ще мога да довърша килима си и да го продам. Тогава моето домочадие ще бъде принудено да гладува. Невидими горски вълшебнико, махни се от туй място, а пък аз ще отсека чемшира.

— Моля ти се, не посягай на този чемшир! Тука ми е толкова добре. Вятърът духа откъм морето и на това място е прохладно и в най-горещия ден. По-добре искай от мене каквото

желаеш и аз ще изпълня желанието ти! — обадил се пак гласът на горския вълшебник.

Килимарят помислил и склонил, но казал, че най-напред ще се върне вкъщи да се посъветва с жена си.

По пътя килимарят срещнал своя приятел — бръснаря.

— Къде бързаш? — попитал го бръснарят.

— Не ме спирай! — отвърнал килимарят. — Отивам си вкъщи да се посъветвам с жена си какво да поискам от горския магьосник, който ми е в ръцете.

— Искай от него едно царство! — извикал бръснарят. — Тогава ти ще станеш цар, а пък мене ще направиш съветник и двамата ще се радваме на всичките блага в този свят!

— Може би имаш право — отвърнал килимарят, — но аз най-напред ще ида да се посъветвам с жена си.

— Какво приказваш, приятелю! Потребен ли е съветът на жената?

— Ти навярно имаш право, но аз все пак ще ида да се посъветвам с жена си. — И завил към своя дом.

— Какво да поискам от горския магьосник? — попитал килимарят жена си. — Моят приятел, бръснарят, ми каза: поискай от него да те направи цар!

— Ех, че глупав бръснар! Не го слушай! Нима не знаеш с какви грижи е изпълнен животът на един цар? Отвсякъде го заобикалят предатели и ласкатели. Никак не е радостен живота на един цар!

— Добре го каза, скъпа жено! Предатели и ласкатели! Тогава кажи ми, какво да поискам от вълшебника?

— Ти — отвърнала жената — най-много обичаш на този свят да тъчеш килими. Така ли е?

— Да, имаш право — отговорил килимаря!

— Всички хвалят твоята работа и на драго сърце ти купуват килимите. Но повече от един килим в годината не можеш да изтъчеш. Затуй е сиромашки нашият дом. Като намериш в гората този магьосник, помоли го да ти даде такъв стан, с който ще можеш да тъчеш толкова килими, колкото поискаш, и по тях

да цъфтят най-хубавите образи, каквито досега не са виждали хората!

Килимарят поклатил доволен глава, защото съветът на неговата жена му допаднал, и се упътил към морския бряг, където се намирало чемшировото дърво. Но колкото повече наближавал, толкова по-тежко му ставало на душата.

„Ще ми даде горският магьосник един чудесен стан — си размислял той, — този стан ще тъче килими и чудесни образи ще рисува, но аз какво ще правя? Ще ходя по пазара да продавам килимите и да трупам пари! Тази работа не е за мене!“ — рекъл си килимарят и толкова горчиво му станало на сърцето, че когато стигнал до чемшировото дърво, изправил се и високо извикал:

— Вълшебнико, нищо не искам от тебе! Щом като не ти е по волята да отсека дървото, където живееш, помогни ми поне да поправя моя стар тъкачен стан, който се строши!

— Съгласен съм! Ще изпълня молбата ти! — отговорил горският магьосник.

И щом се прибрал в къщата си, килимарят се втурнал към своя стар стан. Намерил го поправен и готов за нови килими. Килимарят седнал, заловил се да тъче и забравил за всичко на света. По цели дни и до късни нощи той тъчел, додето не завършил своя хубав килим. Не усещал нито стъпките на жена си, нито идването на своя приятел бръснаря, който от време на време надничал и гледал украсата на последния му килим.

Като свършил работата, килимарят дълго гледал своето ново произведение, сетне се усмихнал и викнал:

— Никой няма да разбере колко съм щастлив сега! Аз можех да стана цар; тогава щях да имам огромни богатства, много роби и ласкатели, но нямаше да имам нито един истински приятел! Горският магьосник можеше да ме направи богаташ, но тогава аз щях да се лиша от спокойствие, защото винаги щях да треперя да не загубя богатството си. Кое щастие може да се сравни с моето, когато виждам прекрасните образи на килимите си и чувам как мало и голямо хвали работата ми. Не току-тъй

народната мъдрост гласи: „Само с труд човек може да превърне на действителност своите желания!“

Много години живял тъкачът от Индия. Богатство той не натрупал. Но той бил честит, защото килимите, които тъкал, били по-хубави от златните монети, с които му плащали за положения труд, и като се радвал на своите килими, винаги забравял, че е беден човек. Славата на неговото изкуство се понесла навсякъде в страната и дори след смъртта му народът дълго си спомнял какви хубави и трайни килими е тъкал безкористният тъкач от Южна Индия.

---

info

Информация за текста

$id = 13208
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13208
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Клан, клан, недоклан

Старият паток излязъл вън от селото да се поразходи покрай реката и да си глътне две-три рибки от бързея. Като минал моста, проточил шия, опулил едното си око, погледнал към Дядо-Медарковата воденичка и видял, че нещо дими. (А то димяло торището на воденичаря.)

— Гааа — отворил уста глупавият паток, — тая работа не е хубава. Какво ли се е запалило?

— Бре-бре-брех — обадила се една жаба от водата, — не виждаш ли, че се е запалила земята?

— Земята ли — още повече зяпнал патокът, — земята ли, казваш, гори? Тогава какво чакам? Трябва да бягам!

— Какво ча-ка-ка-каш! Бре-бре-брех! — продължила жабата.

Старият паток разперил крила, изпънал крака назад и се понесъл над воденичката, над върбалаците, към дъбовата гора. Разтреперан, кацнал на една горска полянка.

— Добре си ми дошъл — изскочила от един храст лисицата, — защо трепериш?

— Остави се, Кумичке, още не мога да дойда на себе си.

— Какво се е случило?

— Какво ли — земята гори. Хайде да бягаме, докато не е стигнал огънят до нас!

— Хайде! — рекла лисицата и поела между дърветата по една козя пътека.

Патокът се затекъл подире й.

Бягали, бягали, додето стигнали леговището на вълка.

— Защо бягате? — надигнал се вълкът.

— Бягаме, защото земята гори отзаде ни! — отговорил патокът.

— Може ли и аз да бягам с вас? — подскочил вълкът.

— Тръгвай! — отвърнала лисицата.

Навървили се тримата. Бягали, бягали, стигнали до мечото кладенче. Мечката тъкмо си миела очите.

— Стойте! — изръмжала Мецана.

— Не можем да стоим, защото земята гори зад нас! — викнали в хор бегълците.

— Олеле! — ревнала Мецана и търтила пред всичките.

Вдън гората уплашените зверове намерили един козел с дълга брада, ей такава.

— Бягай, Козльо, да бягаме! — викнала мечката.

— Защо?

— Земята е пламнала отзаде ни!

— Олеле! — затреперил козелът и затропал след другите.

Бягали, бягали, бягали, най-сетне се уморили и спрели да си починат.

— Ах, че съм гладна. Яде ми се прясно месо — обадила се мечката. — Кого ще изядем, Кумичке?

— Кого ли, хайде да изядем козела — побързала да каже лисицата.

— Защо мен? — почнал да мига козелът и се стъписал.

— Защото имаш брада, а ония, които имат брада, са стари и непотребни.

— Хвани го за ухото и ми го доведи! — заповядала мечката на вълка.

Но щом вълкът посегнал да захапе ухото на уплашения козел, той дигнал предното си копито към небето и рекъл:

— Гледайте, гледайте, от небето падат печени агнета!

Трябва да ви кажа, че козелът много обичал да лъже.

Всички вперили очи нагоре. В туй време козелът се мушнал в гората и офейкал. Тичал, тичал, без да си поеме дъх, додето стигнал в едно село. Намърдал се право в поповата кошара. Като го видял, попът рекъл на ратая си:

— Дошъл ни е гостенин с брада. Станахме двама брадати. Утре ще идеш на ливадата да го напасеш хубаво.

Дигнал се ратаят рано на другия ден и откарал козела на ливадата. Цял ден лакомият гостенин стъргал зелена трева и

пил бистра вода от поточето. Като се прибрали вкъщи, попът погалил козела по брадата и го попитал:

— Доволен ли си, Козльо, от пашата?

— Ами — отвърнал лъжливият козел, — как мога да бъда доволен, когато твоят ратай ме натири в трънаците и камънаците, а той отиде да играе с другите ратаи. Не съм видял тревица, не съм сръбнал водица. Тежкъ на моята душица!

— Да се махаш от очите ми! — викнал ядосан попът и прогонил ратая.

На втория ден попът проводил дъщеря си да пасе козела. Поръчал й да го откара там, където расте най-крехката тревица. Козелът щял да се пукне от ядене, но когато вечерта попът го попитал доволен ли е, поклатил глава:

— Дума да не става. Дъщеря ти цял ден си игра с другите попски дъщери, а мене натири в трънаците и камънаците. Не съм хапнал тревица, не съм сръбнал водица. Тежкъ на моята душица!

— Да се махаш и ти от къщата ми! — викнал попът гневно и прогонил дъщеря си.

На третия ден проводил попадията да пасе козела. Вечерта козелът пак започнал да се оплаква:

— Твоята бабичка цял ден си игра с другите бабички, а мене натика в трънаците и камънаците. Умирам за тревица и за водица!

— Вън — викнал попът и подгонил попадията.

Гонил я до края на селото.

На четвъртия ден самият поп нахлупил калимавката си и отишъл да пасе козела. Откарал го на ливадата и цял ден му показвал къде тревата е най-крехка и най-сочна. Като се прибрал вкъщи, попът се скрил зад кошарата и попитал козела с преправен глас:

— Козльо, доволен ли си от попа?

— Как мога да бъда доволен — отвърнал козелът, — когато дядо поп цял ден си игра с другите попове, а мене натири в трънаците.

— Аха, такава ли е работата? — ревнал попът. — За тая лъжа заслужаваш да те заколя, да ти одера кожата и да те опека в пещта!

И като грабнал един нож, попът се втурнал да коли козела. Но нали му било причерняло пред очите, не видял, че вместо с острието взел да коли козела с гърба на ножа. Клал го, но не могъл да го заколи, драл го, но не могъл да го одере. Хванал го за рогата и го помъкнал към пещта да го опече. Тогава козелът рекъл:

— Дядо попе, преди да ме метнеш в пещта, виж какво пада от небето.

— Какво?

— Едно печено агне.

— Де го? — извърнал очи нагоре попът и пуснал рогата на козела.

Козелът туй чакал. С един скок прехвърлил плета и търтил да бяга към гората. Той бяга, попът бяга подире му, той бяга, попът бяга подире, додето стигнали до мечата дупка. Мушнал се козелът в дупката. Попът също си наврял главата и налетял да влезе вътре, но козелът го посрещнал с рогата и заврещял:

Клан, клан, недоклан,
дран, дран, недодран,
печен, печен, недопечен,
яден, яден, недояден!
Рогата ми — игличени,
зъбите ми — тесличени.
Дето бодна — кръв потича,
дето хвана — месо късам!

— Брей, че лют звяр! — рекъл попът и се дръпнал назад. — Ще те науча аз теб.

И отишъл да повика мечката. Като научила, че козелът е влязъл в дупката й, мечката се разлютила много и затрополила надолу.

— Вън! — ревнала тя и си навряла главата, но козелът я посрещнал с рогата си и подхванал пак:

Клан, клан, недоклан,
дран, дран, недодран…

Мечката се дръпнала назад и отишла да повика вълка.

— Де е тоя? — попитал вълкът.

— Наврял се е в дупката ми!

— Ей сега ще го хвана за ухото и ще го измъкна! — заканил се вълкът и се втурнал в дупката, но козелът го блъснал с рогата си и почнал да врещи:

Клан, клан, недоклан,
дран, дран, недодран,
печен, печен, недопечен…

— Олеле, мале — дръпнал се вълкът, — щеше да ме утрепе!

— Що да чиним сега? — попитала мечката. — Къде ще спя довечера, ако козелът остане в дупката ми? Помогнете ми! Кой ще го прогони?

— Аз ще го прогоня! — пристигнал един бръмбар и влязъл в мечата дупка.

Почнал да бръмчи.

— Зън! Вън!

— Зън! Вън!

Но козелът не мърдал. Тогава бръмбарът се наврял в ухото му и почнал да го гъделичка. Козелът се завъртял и заподскачал:

— Моля ти се, остави ме, излез от ухото ми, защото имам гъдел!

Но бръмбарът не го оставил, додето не го изкарал навън. Щом си показал главата, попът се хвърлил и го хванал за брадата.

— Сега вече ще ти тегля ножа! — светнали очите на попа.

— Стой, дядо попе, този козел е мой! — изръмжала мечката.

— Аз ще го изям! — почнал да вие вълкът.

— И аз! — обадила се отнякъде лисицата.

Попът се развикал:

— Да се махате от главата ми, защото виждате ли ножа!

Скарали се зверовете горски с попа. Почнали да му дърпат расото.

— Чакайте — обадил се козелът. — Не се карайте, ами чуйте какво ще ви науча. Ако ме изядете всички, няма нищо да разберете, защото всекиму ще се падне по една мръвка. Най-добре ще е да се отдалечите на сто разкрача и да се затичате към мен. Който пристигне най-напред, той ще ме изяде.

— Добре! — отвърнали зверовете. — Дядо попе, отмери сто разкрача!

Попът закрачил надолу по пътя, а зверовете потеглили подире му. Козелът почакал малко, докато зверовете се отдалечили на сто разкрача, и хукнал към планината.

— Дръжте го! — провикнал се попът.

— Ние вече не можем го хвана — обърнала се мечката към попа, — ами тебе ще изядем, дядо попе!

— Защо? — попитал попът и брадата му затреперила.

— Защото сме гладни! — щракнал със зъби вълкът.

Попът рекъл да си послужи с лъжата на козела.

— Изяжте ме — рекъл той, — но най-напред вижте какво пада от небето. Знаете ли какво? Падат печени агнета!

— Тая вече я чухме! — изръмжала мечката, изправила се на задните си крака и сложила двете си лапи върху раменете на попа.

Попът онемял от страх и паднал на земята.

На другия ден дърварите намерили в гората само една калимавка.

---

info

Информация за текста

$id = 21674
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21674
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253